Załącznik do uchwały nr 3960/VII/26
Zarządu Województwa Dolnośląskiego
z dnia 31 marca 2026 r.

Program SFC2021 wspierany z EFRR (cel „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu"), EFS+, Funduszu Spójności, FST i EFMRA – art. 21 ust. 3

CCI	2021PL16FFPR001
Tytuł w języku angielskim	European Funds for Dolny Śląsk 2021-2027
Tytuł w języku (językach) narodowym (narodowych)	PL - Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027
Wersja	3.2
Pierwszy rok	2021
Ostatni rok	2027
Kwalifikowalny od	1 sty 2021
Kwalifikowalny do	31 gru 2030
Nr decyzji Komisji	C(2026)1600
Data decyzji Komisji	4 mar 2026
Nr decyzji zmieniającej państwa członkowskiego	
Data wejścia w życie decyzji zmieniającej państwa członkowskiego	
Przesunięcie inne niż istotne (art. 24 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów)	Nie
Korekty błędów o typograficznym lub redakcyjnym charakterze (art. 24 ust. 6 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów)	Nie
Zatwierdzone przez komitet monitorujący	Tak
Regiony NUTS objęte programem	PL514 - Miasto Wrocław PL515 - Jeleniogórski PL516 - Legnicko-głogowski PL517 - Wałbrzyski PL518 - Wrocławski PL51 - Dolnośląskie
Odnośny fundusz lub odnośne fundusze	EFRR EFS+ FST
Program	☐ w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu" wyłącznie dla regionów najbardziej oddalonych

Spis treści

1. Strategia programu: główne wyzwania i odnośne rozwiązania polityczne 22
Tabela 1 31
2. Priorytety 60
2.1. Priorytety inne niż pomoc techniczna 60
2.1.1. Priorytet: 1. Fundusze Europejskie na rzecz przedsiębiorczego Dolnego Śląska 60
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO1.1. Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii (EFRR) 60
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 60
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 60
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 62
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 63
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 63
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 63
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 64
2.1.1.1.2. Wskaźniki 64
Tabela 2: Wskaźniki produktu 64
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 65
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji .. 66
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 66
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 67
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 67
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 67
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 67
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO1.2. Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych (EFRR) 69
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 69
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 69
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 70
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 70
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 70
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 71
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 71
2.1.1.1.2. Wskaźniki 71
Tabela 2: Wskaźniki produktu 71
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 72
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji .. 72

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 72
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 73
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 73
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 73
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 73
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO1.3. Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne (EFRR) 75
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 75
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 75
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 76
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 76
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 77
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 77
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 77
2.1.1.1.2. Wskaźniki 78
Tabela 2: Wskaźniki produktu 78
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 78
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji .. 79
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 79
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 79
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 80
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 80
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 80
2.1.1. Priorytet: 2. Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku 81
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.1. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych (EFRR) 81
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 81
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 81
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 82
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 82
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 83
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 83
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 83
2.1.1.1.2. Wskaźniki 84
Tabela 2: Wskaźniki produktu 84
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 85
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji .. 85

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 85
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 86
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 87
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 87
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 87
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.2. Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie energii odnawialnej[1], w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju (EFRR) 88
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 88
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 88
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 89
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 89
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 90
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 90
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 91
2.1.1.1.2. Wskaźniki 91
Tabela 2: Wskaźniki produktu 91
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 91
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 92
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 92
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 92
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 93
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 93
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 93
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.4. Wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego (EFRR) 94
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 94
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 94
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 95
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 95
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 95
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 95
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 96
2.1.1.1.2. Wskaźniki 96
Tabela 2: Wskaźniki produktu 96
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 97

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji .. 97
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 97
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania..... 98
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 98
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+..... 98
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST..... 98
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.5. Wspieranie bezpiecznego dostępu do wody, zrównoważonej gospodarki wodnej obejmującej zintegrowane zarządzanie wodą, a także odporności wodnej (EFRR)..... 100
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 100
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 100
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 101
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+..... 101
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów..... 101
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 101
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 102
2.1.1.1.2. Wskaźniki 102
Tabela 2: Wskaźniki produktu..... 103
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 103
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 104
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 104
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania..... 104
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 104
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+..... 105
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST..... 105
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.7. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia (EFRR) 106
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 106
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 106
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 107
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+..... 107
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów..... 107
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 107
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 108
2.1.1.1.2. Wskaźniki 108
Tabela 2: Wskaźniki produktu..... 109

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 109
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 110
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 110
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 110
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 110
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 111
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 111
2.1.1. Priorytet: 3. Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska (Cel szczegółowy dotyczący mobilności miejskiej określony w art. 3 ust. 1 lit. b) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności) 112
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.8. Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej (EFRR) 112
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 112
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 112
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 114
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 114
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 114
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 115
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 115
2.1.1.1.2. Wskaźniki 115
Tabela 2: Wskaźniki produktu 116
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 116
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 117
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 117
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 117
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 117
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 118
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 118
2.1.1. Priorytet: 4. Fundusze Europejskie na rzecz mobilności Dolnego Śląska 119
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO3.2. Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej (EFRR) 119
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 119
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 119
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 120
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 121
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 121
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 121

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 122
2.1.1.1.2. Wskaźniki 122
Tabela 2: Wskaźniki produktu 122
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 123
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 123
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 123
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 124
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 124
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 124
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 125
2.1.1. Priorytet: 5. Fundusze Europejskie na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego na Dolnym Śląsku 126
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO4.5. Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej (EFRR) 126
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 126
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 126
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 127
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 127
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 128
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 128
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 128
2.1.1.1.2. Wskaźniki 129
Tabela 2: Wskaźniki produktu 129
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 129
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 129
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 129
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 130
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 130
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 130
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 130
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO4.6. Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych (EFRR) 132
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 132
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 132
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 134
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 134

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 134
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 134
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 135
2.1.1.1.2. Wskaźniki 135
Tabela 2: Wskaźniki produktu 135
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 136
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 136
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 136
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 137
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 137
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 137
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 137
2.1.1. Priorytet: 6. Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska 139
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (EFRR) 139
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 139
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 139
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 141
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 141
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 142
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 142
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 143
2.1.1.1.2. Wskaźniki 143
Tabela 2: Wskaźniki produktu 143
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 144
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 145
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 145
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 146
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 146
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 147
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 147
2.1.1. Priorytet: 7. Fundusze Europejskie na rzecz rynku pracy i włączenia społecznego na Dolnym Śląsku 148
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej; (EFS+) 148
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 148

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 148
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 149
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 149
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 150
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 150
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 151
2.1.1.1.2. Wskaźniki 151
Tabela 2: Wskaźniki produktu 151
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 151
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 152
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 152
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 152
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 152
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 153
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 153
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.2. Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy (EFS+) 154
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 154
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 154
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 154
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 155
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 155
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 155
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 156
2.1.1.1.2. Wskaźniki 156
Tabela 2: Wskaźniki produktu 156
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 156
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 157
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 157
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 157
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 157
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 158
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 158
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.3. Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a

prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (EFS+) ... 159
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy ... 159
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: ... 159
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: ... 161
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ ... 161
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów ... 162
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów ... 162
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów ... 162
2.1.1.1.2. Wskaźniki ... 162
Tabela 2: Wskaźniki produktu ... 162
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu ... 163
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 163
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji ... 163
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania ... 164
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne ... 164
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ ... 164
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST ... 164
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.4. Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia (EFS+) ... 166
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy ... 166
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: ... 166
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: ... 167
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ ... 167
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów ... 168
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów ... 168
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów ... 169
2.1.1.1.2. Wskaźniki ... 169
Tabela 2: Wskaźniki produktu ... 169
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu ... 169
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 170
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji ... 170
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania ... 170
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne ... 170
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ ... 171
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST ... 171

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.8. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji (EFS+) 172
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 172
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 172
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 173
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 174
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 174
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 175
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 175
2.1.1.1.2. Wskaźniki 175
Tabela 2: Wskaźniki produktu 175
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 176
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 176
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 176
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 177
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 177
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 177
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 178
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.9. Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów (EFS+) 179
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 179
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 179
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 180
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 180
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 181
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 181
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 182
2.1.1.1.2. Wskaźniki 182
Tabela 2: Wskaźniki produktu 182
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 182
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 183
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 183
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 183
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 183
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 183
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 184

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.11. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej (EFS+) . 185
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 185
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 185
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 188
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 188
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 189
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 189
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 189
2.1.1.1.2. Wskaźniki 190
Tabela 2: Wskaźniki produktu 190
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 190
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 191
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 191
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 191
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 191
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 192
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 192
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.12. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci (EFS+) 193
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 193
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 193
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 194
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 195
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 195
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 196
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 196
2.1.1.1.2. Wskaźniki 196
Tabela 2: Wskaźniki produktu 196
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 197
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 197
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 197
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 197

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 197
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 198
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 198
2.1.1. Priorytet: 8. Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku 199
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.6. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (EFS+) 199
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 199
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 199
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 201
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 202
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 202
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 202
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 203
2.1.1.1.2. Wskaźniki 203
Tabela 2: Wskaźniki produktu 203
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 204
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 205
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 205
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 205
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 206
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 206
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 206
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.7. Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej (EFS+) 207
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 207
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 207
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 208
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 208
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 208
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 209

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 209
2.1.1.1.2. Wskaźniki 209
Tabela 2: Wskaźniki produktu 209
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 210
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 210
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 210
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 210
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 211
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 211
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 211
2.1.1. Priorytet: 9. Fundusze Europejskie na rzecz transformacji obszarów górniczych na Dolnym Śląsku 212
2.1.1.1. Cel szczegółowy: JSO8.1. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie (FST) 212
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 212
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 212
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 215
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 215
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 216
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 216
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 217
2.1.1.1.2. Wskaźniki 217
Tabela 2: Wskaźniki produktu 218
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 219
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 221
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 221
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 223
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 224
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 224
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 224
2.1.1. Priorytet: 13. Fundusze Europejskie na rzecz odbudowy i odporności Dolnego Śląska 225
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.10. Wspieranie inwestycji mających na celu odbudowę po klęsce żywiołowej, która wystąpiła w okresie od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia 31 grudnia 2025 r. (EFRR) 225
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 225
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 225
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 226
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 226

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 226
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 226
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 226
2.1.1.1.2. Wskaźniki 227
Tabela 2: Wskaźniki produktu 227
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 227
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 228
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 228
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 228
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 229
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 229
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 229
2.1.1. Priorytet: 14. Fundusze Europejskie na rzecz technologii krytycznych Dolnego Śląska 230
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO1.6. Wspieranie inwestycji przyczyniających się do realizacji celów Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy (STEP), o których mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795 (EFRR) 230
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 230
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 230
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 231
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 231
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 231
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 232
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 232
2.1.1.1.2. Wskaźniki 232
Tabela 2: Wskaźniki produktu 233
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 233
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 233
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 233
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 234
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 234
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 235
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 235
2.1.1. Priorytet: 15. Fundusze Europejskie na rzecz obronności i odporności Dolnego Śląska 236
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO3.3. Rozwój odpornej infrastruktury obronnej, przy priorytetowym traktowaniu infrastruktury podwójnego zastosowania, w tym w celu wspierania mobilności wojskowej w Unii, oraz zwiększanie gotowości cywilnej (EFRR) 236
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 236
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 236
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 237

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ ... 237
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów ... 238
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów ... 238
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów ... 239
2.1.1.1.2. Wskaźniki ... 239
Tabela 2: Wskaźniki produktu ... 239
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu ... 239
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 240
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji ... 240
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania ... 240
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne ... 240
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ ... 241
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST ... 241
2.1.1. Priorytet: 16. Fundusze Europejskie na rzecz przystępnego i zrównoważonego mieszkalnictwa na Dolnym Śląsku ... 242
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO4.7. Wspieranie dostępu do przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań (EFRR) ... 242
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy ... 242
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: ... 242
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: ... 243
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ ... 244
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów ... 244
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów ... 245
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów ... 245
2.1.1.1.2. Wskaźniki ... 245
Tabela 2: Wskaźniki produktu ... 245
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu ... 246
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 246
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji ... 246
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania ... 246
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne ... 247
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ ... 247
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST ... 247
2.1.1. Priorytet: 17. Fundusze Europejskie dla rozwoju umiejętności w zakresie bezpieczeństwa i odporności na Dolnym Śląsku ... 248
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.4. Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia (EFS+) ... 248
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy ... 248

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 248
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 250
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 250
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 250
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 251
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 251
2.1.1.1.2. Wskaźniki 251
Tabela 2: Wskaźniki produktu 251
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 252
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 252
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 252
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 252
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 253
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 253
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 253
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.7. Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej (EFS+) 254
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 254
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 254
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 254
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 255
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 255
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 255
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 256
2.1.1.1.2. Wskaźniki 256
Tabela 2: Wskaźniki produktu 256
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 256
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 257
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 257
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 257
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 257
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 258
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 258

2.1.1. Priorytet: 18. Fundusze Europejskie na rzecz przystępnego i zrównoważonego mieszkalnictwa obszarów górniczych na Dolnym Śląsku 259
2.1.1.1. Cel szczegółowy: JSO8.1. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie (FST) 259
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy 259
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+: 259
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 260
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+ 261
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 261
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 262
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 262
2.1.1.1.2. Wskaźniki 262
Tabela 2: Wskaźniki produktu 262
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu 263
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji 263
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 263
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania 263
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne 264
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 264
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 264
2.2. Priorytety pomocy technicznej 265
2.2.1. Priorytet pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 10. Pomoc techniczna EFRR 265
2.2.1.1. Interwencja w ramach Funduszy 265
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 265
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 268
2.2.1.2. Wskaźniki 268
Tabela 2: Wskaźniki produktu 268
2.2.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji ... 269
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji 269
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ 269
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST 269
2.2.1. Priorytet pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 11. Pomoc Techniczna EFS+ 271
2.2.1.1. Interwencja w ramach Funduszy 271
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 271
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 274
2.2.1.2. Wskaźniki 274
Tabela 2: Wskaźniki produktu 274

2.2.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji ... 275
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji ... 275
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ ... 275
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST ... 275
2.2.1. Priorytet pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 12. Pomoc Techniczna FST ... 277
2.2.1.1. Interwencja w ramach Funduszy ... 277
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów ... 277
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: ... 280
2.2.1.2. Wskaźniki ... 280
Tabela 2: Wskaźniki produktu ... 280
2.2.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji ... 281
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji ... 281
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+ ... 281
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST ... 281
3. Plan finansowy ... 283
3.1. Przesunięcia i wkłady (1) ... 283
Tabela 15A: Wkłady na rzecz InvestEU* (w podziale według roku) ... 283
Tabela 15B: Wkłady na rzecz InvestEU* (zestawienie) ... 283
Uzasadnienie z uwzględnieniem sposobu, w jaki kwoty te przyczyniają się do osiągnięcia celów polityki wybranych w umowie partnerstwa zgodnie z art. 10 ust. 1 rozporządzenia w sprawie InvestEU ... 284
Tabela 16A: Przesunięcia do instrumentów w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego (w podziale na lata) ... 284
Tabela 16B: Przesunięcia do instrumentów w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego* (zestawienie) ... 284
Przesunięcia do instrumentów w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego – uzasadnienie ... 284
Tabela 17A: Przesunięcia między EFRR, EFS+ i Funduszem Spójności lub do innego funduszu lub funduszy* (w podziale na lata) ... 284
Tabela 17B: Przesunięcia między EFRR, EFS+ i Funduszem Spójności lub do innego Funduszu lub Funduszy (zestawienie) ... 284
Przesunięcia między funduszami objętymi zarządzaniem dzielonym, w tym między funduszami polityki spójności – uzasadnienie ... 285
Tabela 21: Zasoby przyczyniające się do realizacji celów określonych w art. 21c ust. 3 rozporządzenia (UE) 2021/241 ... 285
3.2. FST: alokacja w programie i przesunięcia (1) ... 285
3.2.1. Alokacja z FST na program przed przesunięciami według priorytetu (w stosownych przypadkach) (2) ... 285
Tabela 18: Alokacja z FST na program zgodnie z art. 3 rozporządzenia w sprawie FST, przed przesunięciem ... 285
3.2.2. Przesunięcia do FST jako wsparcie uzupełniające (1) (w stosownych przypadkach) ... 286
Tabela 18A: Przesunięcia do FST w ramach programu (w podziale na lata) ... 286
Tabela 18B: Przesunięcie zasobów z EFRR i EFS+ do FST w ramach programu ... 286
Tabela 18C: Przesunięcia do FST z pozostałych programów (w podziale na lata) ... 287
Tabela 18D: Przesunięcie zasobów z EFRR i EFS+ z innych programów do FST w ramach programu ... 287
Uzasadnienie uzupełniającego przesunięcia z EFRR i EFS+ na podstawie planowanych rodzajów interwencji ... 287
3.3. Przesunięcia między kategoriami regionu wynikające z przeglądu śródokresowego ... 288

Tabela 19A: Przesunięcia między kategoriami regionu wynikające z przeglądu śródokresowego w ramach danego programu (w podziale według roku) 288
Tabela 19B: Przesunięcia między kategoriami regionu wynikające z przeglądu śródokresowego do innych programów (w podziale według roku) 288
3.4. Przesunięcia z powrotem (1) 288
Tabela 20A: Przesunięcia z powrotem (w podziale według roku) 288
Tabela 20B: Przesunięcia z powrotem* (podsumowanie) 288
3.5. Środki finansowe w podziale na poszczególne lata 289
Tabela 10: Środki finansowe w podziale na poszczególne lata 289
3.6. Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe 290
Tabela 11: Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe 290
4. Warunki podstawowe 292
5. Instytucje programu 349
Tabela 13: Instytucje programu 349
Podział kwot refundowanych z tytułu pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, jeżeli wskazano więcej niż jeden podmiot otrzymujący płatności od Komisji 349
6. Partnerstwo 350
7. Komunikacja i widoczność 353
8. Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami 355
Tabela 14: Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami 355
Aneks 1: Wkład Unii w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe 356
A. Podsumowanie głównych elementów 356
B. Szczegółowe informacje według rodzaju operacji 357
C. Obliczanie standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych .. 357
1. Źródło danych wykorzystanych do obliczenia standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych (kto przygotował, zgromadził i zapisał dane, miejsce przechowywania danych, daty graniczne, walidacja itd.): 357
2. Proszę określić, dlaczego proponowana metoda i obliczenia na podstawie art. 94 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów są właściwe dla danego rodzaju operacji: 357
3. Proszę określić sposób dokonania obliczeń, w tym w szczególności założenia przyjęte w odniesieniu do jakości lub ilości danych. W stosownych przypadkach należy zastosować dane statystyczne i poziomy odniesienia oraz przedstawić je – na wniosek – w formacie pozwalającym na wykorzystanie przez Komisję. 357
4. Proszę wyjaśnić, w jaki sposób zapewniono, by jedynie wydatki kwalifikowalne były uwzględniane przy obliczaniu standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych: 357
5. Ocena przez instytucję(-e) audytową(-e) metody obliczania i kwot oraz ustaleń mających zapewnić weryfikację danych, ich jakość, sposób gromadzenia i przechowywania. 358
Aneks 2: Wkład Unii w oparciu o finansowanie niepowiązane z kosztami 359
A. Podsumowanie głównych elementów 359
B. Szczegółowe informacje według rodzaju operacji 360
Aneks 3 361
Terytorialny plan sprawiedliwej transformacji - TPSTFEDS1.Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji dla województwa dolnośląskiego 2021-2030 Subregion wałbrzyski (7.0) 362
1. Opis procesu transformacji i wskazanie terytoriów w obrębie państwa członkowskiego, które będą najbardziej dotknięte jej negatywnymi skutkami 362
2. Ocena wyzwań związanych z transformacją w przypadku każdego ze wskazanych terytoriów 364
Terytorium: Subregion Wałbrzyski 364
2.1. Diagnoza skutków gospodarczych, społecznych i terytorialnych transformacji w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 364

2.2. Potrzeby i cele w zakresie rozwoju do roku 2030 służące osiągnięciu neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 367
2.3. Spójność z innymi odpowiednimi krajowymi, regionalnymi lub terytorialnymi strategiami i planami 369
2.4. Rodzaje realizowanych operacji 370
3. Mechanizmy zarządzania 376
4. Wskaźniki produktu lub rezultatu specyficzne dla danego programu 378
Uzasadnienie konieczności stosowania wskaźników produktu lub rezultatu specyficznych dla danego programu w oparciu o rodzaje przewidywanych operacji 378
Tabela 1. Wskaźniki produktu 379
Tabela 2. Wskaźniki rezultatu 380
DOKUMENTY 383

1. Strategia programu: główne wyzwania i odnośne rozwiązania polityczne

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. a) ppkt (i)–(viii), art. 22 ust. 3 lit. a) ppkt (x) oraz art. 22 ust. 3 lit. b) rozporządzenia (UE) 2021/1060 (RWP)

W związku z przekroczeniem progu dochodu 75% średniej unijnej PKB na mieszkańca woj. dolnośląskie, w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 zakwalifikowane zostało do kategorii regionu w okresie przejściowym. Powyższe wynika m.in. z faktu, iż Dolny Śląsk (DŚ) jest regionem o wysokiej dynamice rozwoju, w którym następuje sys. spadek poziomu bezrobocia, rozwój dział. gosp. oraz mają miejsce liczne inwestycje samorządowe w infrastr., wpływające na polepszenie jakości życia.

Mimo wielu atutów wynikających z położenia geogr. oraz zasobów natural., region stoi przed licznymi wyzwaniami społ.-gosp., których realizacja jest elementem strat. dla spójnego rozwoju DŚ wyrażonym w Strategii Województwa Dolnośląskiego 2030 (SRWD). SRWD odpowiada na podstawowe wyzwania polityki spójności UE tj. z jednej strony wskazuje na konieczność wzmacniania już ist. przewag konkurencyjnych opartych o nowoczesny przemysł i potencjał B+R ośrodków naukowych w obszarze Aglomeracji Wrocławskiej, z drugiej zaś koncentruje się na wyrównywaniu szans rozwojowych pozostałych terytoriów w oparciu o obszary funkcjonalne największych miast – Jeleniej Góry, Legnicy i Wałbrzycha. Poważnym wyzwaniem jest zatrzymanie postępującej depop. płd. obszarów reg.

SRWD przedstawia wizję reg. równomiernego rozwoju, reg. przyjaznego, nowoczesnego i konkurencyjnego. Jej osiągnięciu służyć będzie realizacja celu nadrzędnego, którym jest harmonijny rozwój regionu i wysoka jakość życia dolnośl. społeczności. Wskazuje pięć celów strategicznych:

1. efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu

2. poprawa jakości i dostępności usług publicznych

3. wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego

4. odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa

kulturowego

5. wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

Priorytetem jest zwiększenie spójności społ.-gosp. i przestrzennej między płn, a płd. woj. i zmniejszenie występujących dysproporcji, co pozwoli na dalszy, harmonijny rozwój reg. oraz wysoką jakość życia mieszkańców.

Jednocześnie logika programowania FEDS 2021-2027 łączy ze sobą oczekiwania Komisji Europejskiej(KE) odnośnie koncentracji na celach określonych w pakiecie regulacji a także z wyzwaniami wynikającymi z krajowych dokumentów strateg. tj. „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020(z perspektywą do 2030 r.)" (SOR), powiązanych z nią ośmiu zintegrowanych strategii sektorowych oraz wizją rozwoju przedstawioną w „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030"(KSRR).

Główna charakterystyka regionu

Pod względem inwestycyjnym DŚ jest jednym z najatrakcyjniejszych reg. O wysokim poziomie rozwoju gosp. świadczy między innymi poziom PKB per capita, który według GUS w 2019 r wyniósł 65240 zł w stosunku do średniej krajowej na poziomie 59598zł. Jednocześnie obserwuje się systematyczny wzrost liczby aktywnych przeds., a zdecydowaną większość stanowią podmioty sektora prywatnego.Płn. reg. jest szczególnie atrakcyjnym obszarem pod względem inwestycji gosp., przyciąga firmy stawiające na innowacje technolog. oraz współpracę z sektorem badawczym. Tempo wzrostu gosp. między płn. a płd. reg. nie jest równomierne. Obszary płd. mierzą się z licznymi trudnościami społ.-gosp., dlatego też należy podjąć niezbędne rozwiązania niwelujące te problemy.

W zakresie rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych wskazać można stopień cyfryzacji jednostek publ.(urzędów) na podstawie posiadanych przez nie stron internetowych(intranet), które są głównym źródłem przepływu informacji. Na DŚ w 2019r 55,2% urzędów posiadało taką stronę. Wśród jednostek adm. publ. na DŚ 39,1% jednostek adm. publ. korzystało z elektronicznego zarządzania dokumentami jako podstawowego sposobu dokumentowania przebiegu załatwiania i rozstrzygania

spraw. Warty zaobserwowania jest sukcesywny przyrost liczby przeds. posiadających szerokopasmowy dostęp do Internetu-od 2017r 95,9% do 98,8% na koniec 2019r. W przypadku gospodarstw domowych jest to wartość na poziomie 63,6%. Istotne jest wprowadzanie nowych i kontynuowanie obecnych rozwiązań w zakresie e-usług publ. Pozwala to zmniejszać obciążenia adm. a także ułatwia kontakt i obsługę interesariuszy. Coraz powszechniejsze stają się także rozwiązania e-usług w zakresie medycyny, kult., czy też eduk.

W przypadku kwestii dotyczących środowiska w Raporcie WHO z maja 2018r wskazano, iż 7 polskich miast jest w pierwszej 10 w rankingu najbardziej zanieczysz. miast w Europie, w tym dolnośl. Nowa Ruda występuje na 9 pozycji. Jak potwierdzają badania Woj. Inspektoratu Ochrony Środowiska na terenie DŚ w ostatnich latach występują wysokie stężenia szkodliwych subst. w powietrzu. Uciążliwe emisje pyłów i benzo(a)pirenu powstają w skutek niewłaściwego spalania paliw niskiej jakości, odpadów oraz w wyniku korzystania z przestarzałych i niesprawnych kotłów i pieców. Niepokoić mogą niekorzystne zjawiska ponadnormatywnych zanieczysz. w obszarach uzdrowisk. stanowiących ważny element wizerunkowy, turyst. i gosp. reg. Również stan wód powierzchniowych ze względu na skład chem. uznawany jest za zły. Odmienną sytuację natomiast obserwuje się w przypadku wód podziemnych, których stan jest określany jako dobry. Zagrożenie dla jakości wód podziemnych terenie woj. stanowią oczyszczalnie ścieków oraz składowiska odpadów. Różnorodność biol. i walory krajob. oraz turyst.(szlaki, drogi i ścieżki rowerowe) DŚ pozwalają zaliczyć reg. do najbardziej atrakc. regionów Polski. Ochroną prawną objęte są obszary i obiekty obejmujące różne aspekty przyr. Na terenie woj. znajdują się 2 parki narodowe(Karkonoski i Gór Stołowych), 12 parków krajobrazowych, 67 rezerwatów oraz 2521 pomników przyrody.

W reg. znacząco ulega poprawie jakość dróg, a dalsze inwestycje w infrastr. drogową przełożą się na poprawę sytuacji społ.-ekonom. w reg. wymagających wsparcia poprzez zwiększoną dostępność turyst., przemysłową i inwestycyjną oraz poprawią integrację poszczególnych obszarów w całym woj. W 2019r. łączna długość dróg publ. wynosiła 24,5 tys.km. W latach 2014-2019 długość dróg publ. zwiększyła się o 910,7 km. W ciągu ostatnich lat wzrosła długość dróg ekspresowych i autostrad o 139 km. Z uwagi na położenie geograficzne woj., transp. kolejowy ma istotne znaczenie. DŚ posiada gęstą sieć kolejową, na którą w 2019r. składało się 1718 km linii eksploatowanych. Przez reg. przebiegają korytarze bazowej i kompleksowej transeuropejskiej sieci transp.(TEN-T).

Samorząd Woj. Dolnośl. sukcesywnie przejmuje od PKP PLK S.A. nieczynne odcinki i linie kolejowe. Rewitalizacja zamkniętych linii kolejowych oraz zakup taboru ze środków UE umożliwiły przywrócenie połączeń kolejowych o znaczeniu lokalnym i reg. oraz poprawiły funkcjonowanie transp. kolejowego w reg., zwłaszcza na ob. o ograniczonej dostępności do transp. publ. Przejmowanie zamkniętych linii kolejowych w celu reaktywacji pasażerskich połączeń kolej. ma bardzo istotne znaczenie pod względem zwiększenia dostępności transp. reg. i zmniejszenia wykluczenia komunikacyjnego oraz ma bardzo duży wpływ na ograniczenie emisji poprzez rozwój transp. zbiorowego i wzrost udziału niskoemisyjnego transp. publ. Rozwój i inwestowanie w szeroko pojęty transp. publ. jest oczekiwane ze względu na małą szkodliwość jaką wywiera na środowisko, mniejsze koszty transp., większą wydajność czy niską terenochłonność. Istotne jest jednocześnie intensywne wpieranie rozwoju ruchu rowerowego o charakterze komunikacyjnym, turyst. oraz rekreacyjnym.

Potencjał demogr. jest istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój DŚ. Gęstość zaludnienia na DŚ wynosiła 145 osób na 1 km²(średnia krajowa 123 os.), klasyfikując woj. na 4 miejscu w Polsce. Negatywne procesy demogr. na obszarze woj. są zbieżne ze zmianami zachodzącymi w reg. sąsiadujących, jak również w Europ. Środ.-Wsch. Współczynnik przyrostu nat. w ujęciu średniorocz. kształtował się w latach 2016-2018 na poziomie -1,5‰ (w Polsce -0,3‰), co klasyfikowało reg. dopiero na 12 miejscu w kraju. Dodatkowo zjawisko starzenia się społ. niesie za sobą liczne konsek. społ. i ekonom. Szacuje się, że do 2035r liczba os. powyżej 65 roku życia wzrośnie o ponad 238tys.(62%), a ich odsetek w ogóle społ. na terenie woj. wyniesie 23,84% w porównaniu do 23,22% szacowanego dla Polski. Korzystne zmiany widoczne są w przypadku wsk. migracji, w latach 2016-2018 wyniósł on średniorocznie 1,1‰.

Sytuacja demogr. i zmiany w str. społ. wpływają na kształt zaplecza eduk. Według GUS w 2018r. na DŚ znajdowało się 1020 przedszkoli(w tym 19 placówek specjalnych), a na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat przypadało 887 dzieci objętych wych. przedszkol. W gm. wiejskich lub peryferyjnych wskaźnik ten

wyniósł 300-500 na 1000. W zakresie kszt. ogólnego niekorzystnym zjawiskiem jest utrzymujący się niższy poziom zdawalności egz. maturalnego, w 2018r zdawalność egz. maturalnego wyniosła 77,1% w woj.(w Polsce 79,7%). Dodatkowo trudności w eduk. uwidoczniła i spotęgowała pandemia COVID-19 poprzez wymuszenie wprowadzenia zdalnego trybu eduk. Problemy spowodowane były brakami w wyposażeniu w sprzęt IT(laptopy, drukarki, kamerki) czy też dostępem do Internetu.

W związku z pandemią nastąpiły zmiany na rynku pracy. Utrzymujący się spadek liczby os. bez zatrudnienia wzrósł w 2020r do wartości 5,6%, jest to znaczna zmiana w stosunku do 2019r, gdzie wskaźnik ten wynosił 4,6%. Na DŚ wskaźnik zatrudnienia os. z niepełn. w wieku 16-64 lat osiągnął w 2018r 23,5%(w Polsce 24,3%). Aktywizacja społ. i zawodowa tej grupy stanowi wyzw., którego realizacja wymaga upowszech. standardowych i rozwijania innowacyjnych form wsparcia.

Dużym wyzwaniem jest obecnie deficyt kadr dla dolnośl. firm. Wpływa to na tempo rozwoju przeds. i ich konkurencyjność. Z danych GUS wynika, że na koniec III kwartału 2021r w polskiej gosp. odnotowano 153,5tys nieobsadzonych miejsc pracy. Wg analityków Polskiego Instytutu Ekonomicznego to trzeci najwyższy wynik w ostatnich dekadach, który można porównywać jedynie z rekordowymi odczytami z 2018r. Z 44 edycji badania „Plany Pracodawców" przeprowadzonego przez Instytut Badawczy Randstad i Gfk Polonia, pokazującej plany na 2022r wynika, że po raz pierwszy od dwóch lat do ponad 30% wzrósł odsetek przeds. planujących zwiększenie załóg w ciągu półrocza.

Zmieniająca się struktura demogr., sytuacja eduk. oraz rynek pracy mają istotne znaczenie na poziom wykluczenia społ. na DŚ. Obok ubóstwa wpływ na sytuację ma wiek i pogarszający się z tego powodu stan zdrowia, ograniczenia sprawności oraz brak umiejętności i trudności w korzystaniu z nowych technologii. W 2019r wskaźnik skrajnego ubóstwa wyniósł w reg. 2,7% a relatywnego 8,4%. Wskaźnik zasięgu ubóstwa relatywnego w największym stopniu dotyczy mieszk. wsi bo aż w 20%. Liczba osób, które korzystały z jakiejkolwiek formy wsparcia w ramach instyt. pomocy społ. w 2019r wynosiła 173455 os. Skala i specyfika tych problemów wymagaja interwencji nie tylko w postaci świadczeń finans., ale również inwestycji w instyt. publ., społ. w celu zwiększenia ich potencjału.

Zmiany demogr. widoczne są w zakresie ruchów migracyjnych. DŚ plasuje się w czołówce reg. (4 miejsce) w największym stopniu zamieszkałych przez migrantów. Największa koncentracja cudzoziemców widoczna jest w dużych ośrodkach miejskich oraz ich obszarach funkcjonalnych. Sytuacja ta niesie za sobą ryzyko margin. oraz wykl. społ. cudzoziemców. Zjawisko to stanowi wyzwanie dla reg. w zakresie wspierania migrantów zarobkowych oraz pracodawców w procesie integracji na rynku pracy, aktywizacji społ.-zawodow. Istotne jest wsparcie dla rodzin migrantów w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu, pomoc m.in. psycholog., prawna, zdrowotna, szkolenia językowe, zawodowe(w tym wyposażanie benef. tych działań w kwalifikacje potrzebne na rynku pracy, m.in. z wykorzystaniem zasobów Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji), które pozwolą na lepsze i pełne funkc. w społeczeństwie. Procesy depop. koncentrują się w 17 śr. miastach tracących funkcje społ.-gosp. oraz gm. zmargin. DŚ.

Zmiany strukt. społ. mają duży wpływ na sytuację w sektorze zdrowia.. Narzędzi, bez których trudno mówić o sprawnym i skut. leczeniu, skoncentr. na kompleks. rozwiązaniach organizac., wspierających np. koordynację opieki nad pacjentem, telemed. jako formę świad. us. zdrow. na odległość, łączącej w sobie el. telekom., informatyki oraz medycyny. Istotne są działania w kierunku wsparcia zdrowia os. prac., rozwój deinstytucjonalizacji, profilaktyki, a także w zakresie wdrażania stand. dostępności.

Bogactwo walorów natural. i kultur. woj. tworzy jego specyfikę, a jednocześnie stanowi niewykorzystany w pełni potencjał związany z położeniem geogr. Potencjał turyst. stanowią Sudety jako różnorodne i przystępne pasmo górskie(od Karkonoszy, przez Góry Stołowe, aż po Masyw Śnieżnika). W tym reg. znajdują się jedyne dolnośl. Parki Narodowe. Uzupełnieniem dla turyst. górskiej w reg. może być Odra i jej dopływy oraz kompleksy Borów Dolnośląskich, lasów milicko-ostrzeszowskich i lasów sudeckich. DŚ jest często obieranym kierunkiem w zakresie turyst. kultur. ze względu na liczne wydarzenia kulturalne organizowane przez cały rok. W reg. znajduje się 1068 instyt. kult., w tym 15 należących do instyt. szczebla woj. (muzea, teatry, biblioteki, kina, filharmonie). W 2019r w reg. funkcjonowały 342 centra kult., domy i ośrodki kult., kluby i świetlice(o 44 więcej niż w 2014r), co sytuowało reg. na 4 miejscu w kraju. Ośrodki te org. lok., jak i na szeroką skalę przedsięwzięcia kult. w postaci festiwali muzycznych, literackich, filmowych i teatralnych, spotkania z artystami, dyskusje oraz

programy eduk. W 2016r Wrocław wraz z reg. DŚ był Europejską Stolicą Kultury, co świadczy o tym, że uznawany jest za ważny ośrodek kult. na mapie całego kraju. Ważnym elementem turyst. są miejscowości uzdrowisk. o zróżnicowanych profilach lecz.. Należy zauważyć, że stan infrastr. uzdrowisk. nie jest zadowalający, co może znacząco wpłynąć na dalszy rozwój uzdrowisk.

Strategiczne wyzwania dla gospodarki

·zmniejszenie zróżnicowania wew. w zakr. rozwoju gosp. poprzez zwiększenie wsparcia dla słabszych obszarów znajdujących się na terenie woj., stworzenie warunków sprzyj. poprawie konkuren. dolnośl. firm, w tym ich innowacyjności

·wprowadzenie nowoczesnych techn. i rozwiązań

· rozwój e-administracji oraz e-usług przez wszystkie zainteresowane podmioty

-zapewnienie suwerenności i bezpieczeństwa UE poprzez wsparcie krytycznych i powstających technologii strategicznych oraz ich odnośnych łańcuchów wartości w odpowiednich sektorach.

Strategiczne wyzwania dla zielonego środowiska

·ogr. niskiej emisji poprzez kompl. modernizację energ. wielorodzinnych bud. mieszk., mieszkalnictwa komunalnego, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publ.

·zwiększenie efektyw. energ. w przeds.

·działania polegające na zwiększ. wytw. energii z OZE, w tym zintensyf. wsparcia prosumenckiego

·wzmocnienie i ochrona bioróżnorod. i promowanie działań ekol., prośrodowiskowych poprzez m.in. tworzenie szlaków turyst., budowę infrastr. rowerowej

·rekultywacja terenów na cele przyr.

·konieczność rozwoju zielonej i niebieskiej infrastr. w szczególności w obszarach miejskich

· działania służące poprawie zdolności adaptacji do zmian klimatu, minimalizowaniu ich skutków, zapobieganiu ryzyku i zapewnieniu odporności na klęski żywiołowe

· w związku z powodzią, która wystąpiła we wrześniu 2024 r. na obszarze województwa dolnośląskiego istnieje pilna potrzeba wprowadzenia działań mających na celu odbudowę uszkodzonej lub zniszczonej infrastruktury, takiej jak infrastruktura publiczna, lub inwestycje w środki trwałe i w sprzęt, w tym, w razie konieczności, w innym miejscu lub w formie, która nie jest identyczna z pierwowzorem, w sposób odporny i zrównoważony

·rozwój publ. transp. zbiorowego, tworzenie warunków do uprzywilejowania komunikacji zbiorowej oraz integracji sieci transp. zbiorowego samochod. oraz kolejowego

·kontynuowanie interwencji i wysiłków podjętych w poprzedniej perspektywie finansowej w celu wdrożenia uchwał antysmogowych.

W stosownych przypadkach programy PŚ będą wspierać inwestycje, które z powodzeniem łączą zasady zrówn. rozwoju, estetyki i inkluzywności zawarte w inic. nowego europejskiego Bauhausu w celu znalezienia przystępnych cenowo, sprzyjających wł. społecznemu, zrównoważonych i atrakcyjnych rozwiązań wyzwań klimatycznych.

Strategiczne wyzwania dla transportu

·działania mające na celu uzyskanie zew. i wew. spójności komunik. drog. i kolej., w tym bud. dróg rowerowych zintegrowanych z węzłami przesiad. w aglom. oraz pomiędzy większymi ośr. miejskimi czy w rejonach turyst.

·działania służące poprawie bezp. ruchu drogowego oraz zapewnienia korytarzy do ewakuacji ludności cywilnej,

·działania ukierunkowane na przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu w szczególności w zakresie transp. kolejowego

· działania dot. zakupu taboru kolej. do przewozów o charakterze reg. w publ. syst. transp. zbiorowego

Strategiczne wyzwania społeczne

·zwiększenie aktywizacji oraz mobilności zawod. bezrob. oraz biernych zaw.mieszkańców DŚ znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym zapewnienie im większego dostępu do stabilnego zatrudnienia oraz możliwości podnoszenia kompetencji i kwalifikacji, w tym kwalifikacji rynkowych włączonych do ZSK

·działania wspierające integr. społ. oraz zawodową obywateli państw trzecich, w tym migrantów

·wspieranie umiejętności i kompetencji, kwalifikacji osób realizujących usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i aktywizacyjne dla osób starszych, przewlekle chorych i osób z niepełnosprawn.

·dostosowanie oferty eduk. do zapotrzebowań rynku pracy, zmieniających się trendów gosp., społ. i demogr. oraz wyzwań ekol.

·przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu wśród osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społ., zwłaszcza osób w wieku poprodukcyjnym; rozwój i wspieranie innowacyjnych rozwiązań w zakresie programów zdrowotnych, w tym w aspektach profilaktyki i rozwiązywania problemów zdrowia psychicznego, służących wspieraniu dobrego stanu zdrowia i wydłużaniu aktywności zawodowej mieszkańców DŚ

·wspieranie działań prowadzących do podwyższenia skuteczności profilaktyki, diagnostyki i terapii medycznych, a także prowadzących do deinstyt., rozwoju e-zdrowia i telemed., potencjału AOS, POZ i lecznictwa jednodniowego

·wzrost zainteresowania turyst. rowerową i konieczność dalszej rozbudowy infrastr. turyst. (m.in. tras, ścieżek, szlaków rowerowych, kajakowych)

·wzrost zainteresowania ofertą kult. i poprawa atrakcyjności turyst. reg. poprzez m.in. modernizację instyt. kult.

·przeciwdziałanie zjawisku dyskryminacji osób LGBTI w obszarze rynku pracy, eduk., pomocy społ. i ochronie zdrowia

·działania wspierające rozwój usług społ. i procesu deinstyt. tych usług

· działania mające na celu poprawę warunków mieszkaniowych, w tym os. zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społ.

Zintegrowane podejście w odpowiedzi na wyzwania demograficzne

DŚ mimo, że jest jednym z najszybciej rozwijających się woj., charak. się rozwojem nierównomiernym. Widoczne są prob. rozwoj., demogr., ekonom. i gosp. w poszcz. podregionach, które powinny być niwelowane poprzez zwiększenie integralności miast i obszarów powiązanych funkcjonalnie. Zgodnie z celami Polityki Ener. Polski 2040, powtórzonymi w UP 2021-2027 oraz Woj. Programu Ochrony Powietrza, dekarb. jest jednym z celów sprawiedliwej transf.

Sytuacja ta ukazuje konieczność wyrównania zróżn. rozwojow. między płn. a płd. DŚ. Źródło problemów rozwojowych stanowią w głównym stopniu problemy demogr., tj. niski przyrost naturalny, starzenie się społ., wysoka migracja na pobyt stały, wysoka stopa bezrobocia. DŚ jest jednocześnie reg, w którym występują obszary zdegradowane w tym opisane w KSRR 2030 gminy zmarg. oraz miasta śr. tracące funkcje społ.-gosp., które wymagają zintensyf. wsparcia. Szczególna koncen. znajduje na obszarach płd. woj. Powierzchnia gruntów zdew. i zdegr. wym. rekultywacji na koniec 2019r wyniosła ok. 6,32tys.ha (0,32% powierzchni woj.), w tym 71,45% stanowiły grunty zdewastowane, a 28,55% zdegradowane. DŚ jest na drugim miejscu w Polsce pod względem największej liczby terenów poprzemysłowych i zdegradowanych.

W celu zwięk. integracji regionu i uwypuklenia zintegrowanego charakt. prowadzonych działań, zdelimitowano obszary funk. do realizacji interwencji w zakresie CP5. Podstawą do przeprowadzenia tego procesu było dostrzeżenie na wyodrębnionym przestrzennie kompleksie teryt. wielu funkcji i problemów obejmujących uwarunkowania społ., ekonom., gosp. oraz demogr. Po przeprowadzeniu szerokich konsultacji społ. Zarządu Woj. Dolnośl. z przedstawicielami jst, na podstawie porozumień i listów intencyjnych jst, scharakteryzowano podejście terytorialne obejmujące 7 obszarów funkcjonalnych: Wrocławski Obszar Funkcjonalny, Jeleniogórski Obszar Funkcjonalny, Legnicko-

Głogowski Obszar Funkcjonalny, Wałbrzyski Obszar Funkcjonalny, Zachodni Obszar Funkcjonalny, Południowy Obszar Funkcjonalny, Subregion Wrocławski.

Mając na uwadze powyższe w zakresie CP5 wskazano szereg wyzwań rozwojowych, które mogą być realizowane w ramach strategii ZIT/IIT, m.in:

·zwiększenie integralności miast i obszarów powiązanych funk., wzmacniające równomierny rozwój społ., ekonom. i gosp. z uwzględnieniem aspektów środow., w szczególności na obszarach gm. zmarg. oraz miast średnich tracących funkcje społ.-gosp;

·poprawa stanu środowiska przyr. na obszarze funkcjonalnym miast (w szczególności w gm. uzdrowisk. i na obszarach ochrony uzdrowiskowej), w zakresie jakości powietrza, działania służące ograniczeniu niskiej emisji, w tym wymiana źródeł ciepła na bardziej ekol. oraz realizacja projektów w zakresie gosp. wod-ściekowej;

Fundusz Sprawiedliwej Transformacji

Sprawiedliwa transf. oraz przejście na gosp. niskoemis. to jedno z ważniejszych wyzwań dla DŚ. Problemy dot. transformacji w reg. pokrywają się z tendencjami obserwowanymi w całym kraju. Wyzwania te rozpatrywać można w odniesieniu do wyzwań społ. jakimi są: ubóstwo energ., niska efektyw. wykorzystania energii w gosp. domowych, zbyt mała świadomość w zakresie zmian klimatu ; gospodarczych tj: uzależnienie podmiotów wytw. od węgla, wysokie koszty dostosowań do rozwiązań niskoemis., niewystarczający poziom innowacyjności przeds. oraz środowisk. tj.: emisje z transp., gosp. odpadami, wysoka energoch. bud., rekultywacja i zagospod. terenów zdegradowanych w wyniku działalności górniczej. Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji dla Woj. Dolnośl. 2021-2030 (subregion wałbrzyski będący zał. do FEDS) opisuje proces transformacji i wskazuje terytoria w obrębie DŚ, które wymagają wsparcia. Istotnym założeniem jest to, iż kompleksowa transf. nie powinna polegać tylko na odchodzeniu od paliw kopalnych, rewitalizacji terenów zdegradowanych i tworzeniu nowych miejsc pracy dla osób, które odeszły z górnictwa i energetyki wykorzystującej wysokoemisyjne źródła energii. Powinna obejmować zmiany zachodzące w procesie wieloaspektowych przekształceń, przynoszących korzyści nie tylko gosp., ale również środ. czy społ. w celu zapewnienia wysokiej jakości życia i możliwości rozwoju w długim horyzoncie czasu. Kompl. podejście przełoży się m.in. na poprawę sytuacji na rynku pracy, zgodnie z zasadą godnej i dostosowanej do kwalifikacji pracy, warunków życia mieszk. oraz zapewni nowe źródła dochodów dla jst.

Podejmowane działania powinny skupić się na 3 aspektach transf. i ograniczaniu neg. jej skutków:

1. transformacji gosp.

2. transformacji społ.

3. transformacji przestrzennej i środowiskowej.

Wyzwania określone w zaleceniach UE i strategiach oraz dokumentach krajowych i regionalnych

Wyzwania dla Polski na persp. 2021-2027 zostały określone przez KE i przyjęte przez Radę UE w Zaleceniach(CSR) z 2019 i 2020 r. Natomiast szczegółowe priorytety inwest. w poszczególnych obszarach zostały zidentyfikowane w Zał. D do Sprawozd. Krajowego z 2019 i 2020 r. Zidentyf. wyzw. dla reg. wpisują się w wyzwania określone w dokumentach na poziomie unijnym, w szczególności w zakresie Europejskiego Zielonego Ładu oraz Europejskiego filaru praw socjalnych.

Wyzwania dla DŚ wpisują się w wyzwania określone w kluczowych dok. na poziomie krajowym, m.in.:

· UP dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce

· SOR

· KSRR 2030

· Strategia Produktywności 2030

· Polityka dla rozwoju sztucznej inteligencji w Polsce od roku 2020

· Kierunki rozwoju polityki klastrowej po 2020 roku

· Polityka Naukowa Państwa

· Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

· Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

· Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030

· Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykl. Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030

· Zdrowa przyszłość. Ramy strat. dla systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027 wraz z zał.

· Strategia Rozwoju Usług Społecznych

· Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia solidarności społecznej

· Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo –Solidarność

· Strategia na rzecz osób z niepełnosprawnościami

· Mapa Drogowa Transf. w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

· Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku

· Polityka ekologiczna państwa 2030

· Polityka energetyczna Polski do 2040

· Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK)

· Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK)

· Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Na poziomie regionalnym należy wskazać na wyzwania określone w kluczowych dokumentach tj.:

· SRWD

· Plan rozwoju infrastruktury transportowej w woj. dolnośląskim z perspektywą do 2030 (w opracowaniu)

· Dolnośląska Strategia Innowacji 2030

· Plan zagospodarowania przestrzennego woj. dolnośląskiego

· Strategia Energetyczna Dolnego Śląska (w opracowaniu)

· Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami na lata 2016-2022

· Wojewódzki Plan Transformacji dla Woj. Dolnośląskiego na lata 2022 -2026

· Uchwały „antysmogowe” dla woj. dolnośląskiego

· Program ochrony powietrza dla stref w woj. dolnośląskim

Działania, tam gdzie zasadne, będą powiązane z celami KPEiK w dziedzinie energii i klimatu związanymi z redukcją emisji zanieczyszczeń, działaniami B+R+I na rzecz wysoce wydajnych systemów energ. i badań nad czystymi technologiami węglowymi.

Strategie makroregionalne i strategie UE dla regionu Morza Bałtyckiego

Biorąc pod uwagę położenie geogr. DŚ działania planowane do wsparcia nie będą miały bezpośredniego wpływu na realizację i osiągnięcie celów SUERMB. Nie mniej jednak projekty transp. wpłyną na wzrost integracji reg., poprawę warunków transp., bezp. w ruchu drogowym i kolejowym i zmniejszenie wykluczenia transp., co koreluje z celem 2 Rozwój połączeń w reg. ww. Strategii oraz podcelami: 2.1Dobre warunki transp., 2.3Łączenie ludzi w reg. Działania w priorytecie Środowisko w ramach celu szczegółowego Energia z OZE m.in zwiększą ilość czystej energii produkowanej z tych źródeł. Działania w ramach celu szczegółowego Efektyw. energ. pozwolą na istotne ograniczenie ilości emitowanego CO2 oraz zmniejszenie dokuczliwej dla mieszkańców tzw. niskiej emisji pyłów, a w zakresie Gospodarki wodno-ściekowej, Ochrony przyrody i klimatu pozwolą m.in. poprawić stan środowiska natural., wzmocnić ochronę bioróżnorodności, co koreluje z celem Strategii 1.2Bogata i zdrowa przyroda. Jednocześnie działania podejmowane w FEDS w ramach EFS+ związane z rynkiem

pracy, włączeniem społ. czy eduk. będą miały na celu także wzrost dobrobytu mieszkańców, co jest spójne z celem 3 Strategii.

Komplementarność i synergia z innymi formami wsparcia

Zakres wsparcia w ramach FEDS jest komplementarny ze wsparciem programów poziom. kraj. realizujących cele polit. spójności na lata 2021-2027 oraz innych instrumentów krajowych i unijnych. Tam, gdzie istnieje ryzyko pokrywania się obszarów wsparcia, ma zastosowanie linia demark. uzgodniona między poszczególnymi programami kraj., jak i reg. Komplementarność odnosi się do działań współfinans. z EFRR, EFS+i FST. Komplementarność interwencji jest istotnym czynnikiem na etapie programowania, ale ważne jest jej praktyczne zapewnienie na etapie realizacji FEDS. Dlatego podejmowane będą działania zmierzające do zapewnienia realnej komplementarności na etapie wyboru i realizacji projektów.

Wyzwania w zakresie zdolności administracyjnych

W ramach FEDS kontynuowane będą działania ukierunkowane na utrzymanie i zwiększanie zdolności administr. instytucji systemu wdrażania Programu. Cele i zakres wsparcia będą koncentrować się m.in. na zapewnieniu stabilizacji kadr administracji publ., podnoszeniu ich kompetencji, wiedzy i umiejętności oraz podejmowanie innych działań dających gwarancję sprawnego zakończenia persp. 2014-2020 i uruchomienia programów 2021-2027. W ramach Programu zaplanowano również kontynuowanie dotychczas realizowanych działań ukierunkowanych na zwiększanie efektywności wdrażania Programu, które podobnie jak w persp finans 2014-2020 będą koncentrowały się na wprowadzaniu uproszczeń dla benef., w tym zwiększeniu elastyczności systemu wdrażania.

Dużym wyzwaniem jest utrzymanie i zapobieganie fluktuacji dobrych kadr, zaangażowanych w zadania zapewniające prawidłową realizacje Programu. Należy również zapewnić odpowiednio wykwalifikowany personel dla prawidłowej realizacji Funduszu Sprawiedliwej Transformacji.

Zastosowane zostaną także, tam gdzie to zasadne i możliwe uproszczone metody rozliczania wydatków, zgodnie z art. 53 rozporządzenia ramowego, które charakteryzują się szczególnymi zasadami. Stosowanie tych metod przy rozliczaniu wydatków w projekcie przynosi szereg korzyści. Na poziomie beneficjenta usprawnia zarządzanie projektem, ograniczając zakres dokumentacji niezbędny do przygotowania przy rozliczaniu wydatków, przez co będzie on mógł skoncentrować zasoby ludzkie i finansowe na meryt. części projektu. Korzyścią IZ jest usprawnienie procesu weryfikacji wn. o płatność, co przekłada się na przyspieszenie płatności, na czym także korzystają beneficjenci.

W sferze inf-promocyjnej planowanym do kontynuacji rozwiązaniem będzie ustandaryzowanie stron internetowych Programów. Planuje się także dalsze wykorzystanie nowoczesnych technologii do upowszechniania informacji, w tym publikowanie inf. na portalach społecz., informowanie wnioskodawców i benef. o zmianach w dokumentach (np. wytycznych) i nowych naborach w formie elektronicznej.

Doświadczenia perspektyw 2007-2013 oraz 2014-2020

Środki finans. asygnowane w ramach RPO WD w persp. 2007-2013 oraz 2014-2020 stanowiły publ. interwencję finans. o skali mającej istotne przełożenie na procesy rozwojowe zachodzące na płaszczyźnie gosp., społ. i przestrzennej.

Ważnym doświadczeniem są funkcjonujące Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Pełniły rolę w procesie dystrybucji środków UE na obszarach funkcjonalnych. Pozytywne efekty funkcjonowania ZIT spowodowały aspiracje pozostałych gm. woj. do tworzenia kolejnych instrumentów teryt. W perspektywie 2021-2027 zmienia się podejście do funkcjonowania ZIT. Związki ZIT powinny koncentrować się na dobrym przygotowaniu proj. i monit. ich realizacji oraz ewaluacji, wraz ze wskazywaniem proj. strategicznych dla ZIT. Zdiagnozowane w poprzednich okresach różnice wewnątrzregionalne i dysproporcje pomiędzy obszarami będą w dalszym ciągu niwelowane poprzez ukierunkowanie wsparcia.

Kolejnym doświadczeniem są działania związane z upraszczaniem procedur dotyczących aplikowania o środki. W tym zakresie wiele już udało się zdziałać, lecz wciąż wśród benef. problem ten wskazywany jest jako najważniejszy.

Gospodarka

W poprzednich perspektywach jednym z głównych celów wsparcia był wzrost konkurencyjności dolnośl. przeds. poprzez działania wspomagające rozwój MSP oraz wzmocnienie potencjału sektora B+R. Weryfikacja realizacji wsparcia kierowanego do reg. sektora MMŚP, wskazała na wysoki stopień dopasowania interwencji do potrzeb benef. Ważnym elementem dystrybucji wsparcia były Dolnośląskie Inteligentne Specjalizacje, które pozwoliły na tematyczne koncentrowanie wsparcia zgodnie z wyznaczonymi obszarami. Ze względu na duże zainteresowanie konieczne jest dalsze aktywizowanie współpracy sektora przeds. ze sferą instyt. naukowo-badawczych, realizację wparcia typu „bon na innowacje", proj. grantowych oraz interwencji dot. wspierania internacjonalizacji dolnośl. MŚP.

Na skutek realizacji projektów unijnych MSP otrzymały wsparcie o wielorakim charakterze z uwagi na formę, jak i przeznaczenie pomocy. Pociągnęło to za sobą inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publ. dla przeds. i niekiedy, wzrost zatrudnienia u benef. Udało się stworzyć tereny inwest., zaoferować firmom usługi IOB oraz dostarczyć kapitał na inwestycje w firmach. Dzięki wsparciu przeds. wprowadzały zmiany organizacyjno-procesowe, wdrażały TIK oraz wchodziły na nowe, zagraniczne rynki.

Środowisko

Projekty realizowane miały na celu ograniczenie negatywnych zmian środowiska wpływających także na zmianę klimatu. Analiza wsparcia z zakresu produkcji i dystrybucji energii z OZE, wzrostu efektyw. energ. w MŚP oraz w sektorze publ. i mieszkaniowym wykazała wysoki stopień dostosowania interwencji do potrzeb benef. Benef. bardzo wysoko ocenili efekty realizacji wsparcia tj. zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza, oszczędności w zużyciu energii elektr. oraz cieplnej. Realizacja projektów przyczyniła się do zwiększenia zyskowności prowadzonych działalności oraz wzrostu rozpoznawalności firmy/organizacji jako promotora „zielonej gospodarki".

Deinstytucjonalizacja

W ramach CP 4, inwestycje infrastrukturalne w placówki świadczące całodobową opiekę długoterminową w instytucjonalnych formach są niedozwolone. Ponadto, w każdym CP, wszystkie inwestycje w infrastrukturę i usługi edukacyjne, społeczne i zdrowotne będą musiały być zgodne z zapisami art. 9 Rozporządzenia 1060/2021, wymogami Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych (w szczególności art.19), w tym Komentarzami Ogólnymi 4 i 5 oraz uwagami końcowymi dla Polski Komitetu ONZ ds. Praw Osób Niepełnosprawnych, z należytym poszanowaniem zasad równości, wolności wyboru, prawa do niezależnego życia, dostępności i zakazu wszelkich form segregacji. Inwestycje będą musiały wykazać zgodność ze strategią deinstytucjonalizacji oraz odpowiednią polityką UE i ramami prawnymi odnośnie przestrzegania zobowiązań w zakresie praw człowieka, a mianowicie Kartą Praw Podstawowych, Europejskim Filarem Praw Społecznych, Strategią na rzecz praw osób niepełnosprawnych 2021-2030, Konwencją ONZ o Prawach Dziecka (w szczególności art. 20 i 21). Zostanie to odpowiednio odzwierciedlone w kryteriach wyboru projektów.

1. Strategia programu: główne wyzwania i odnośne rozwiązania polityczne

Tabela 1

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej	RSO1.1. Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii	Dolny Śląsk jest regionem o dużym potencjale badawczo-rozwojowym ze względu na zasobność w wysoce wykwalifikowaną kadrę akademicką oraz zaplecze badawczo-rozwojowe. Pomimo tych niewątpliwych atutów w województwie dolnośląskim utrzymuje się niski udział nakładów na działalność B+R finansowanych z sektora przedsiębiorstw w nakładach ogółem na działalność B+R oraz niski udział osób zatrudnionych w B+R w ogólnej liczbie osób pracujących. W związku z powyższym wsparcie skupi się na działaniach ukierunkowanych na wzrost innowacyjności gospodarki regionu w celu transferu wiedzy i technologii do przedsiębiorstw i umożliwienie tym samym opracowaniu nowych lub ulepszeniu istniejących produktów i usług. Interwencja w tym zakresie będzie musiała być zgodna z Dolnośląską Strategią Innowacji 2030. Dolny Śląsk jest regionem, który przewagę konkurencyjną gospodarki buduje oraz będzie budować między innymi w oparciu o innowacje. W 2018 r. wg GUS nakłady na działalność innowacyjną poniosło w regionie 9,7% przedsiębiorstw z sektora usług a 14% z sektora przemysłu, co plasuje region odpowiednio na 6. i 13. miejscu w kraju. W 2018 r. nakłady na działalność innowacyjną na Dolnym Śląsku wyniosły ogółem około 1,7 mld zł (7. miejsce w skali kraju). W tym samym czasie wielkość nakładów na działalność innowacyjną w usługach

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		osiągnęła poziom 488,4 mln zł (5. miejsce w skali kraju), a w przedsiębiorstwach przemysłowych ponad 1,2 mld zł (8. miejsce w kraju). Powyższe wskazuje, iż głównym kierunkiem wsparcia powinny być działania dotyczące koordynacji wdrażania strategii inteligentnych specjalizacji i procesu przedsiębiorczego odkrywania, między innymi w zakresie: identyfikacji potrzeb firm w kontekście prac B+R, identyfikacji nowych kierunków badań naukowych i prac rozwojowych, wsparcia aktywności dolnośląskich przedsiębiorstw i jednostek naukowych w międzynarodowych partnerstwach, wsparcia powstawania regionalnych agend badawczych, identyfikacji potencjalnych nowych specjalizacji, promocji postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych.
1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej	RSO1.2. Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych	W 2019 r. 55,2% urzędów posiadało własną stronę internetową – intranet, a wśród jednostek administracji publicznej na Dolnym Śląsku 39,1% jednostek administracji publicznej korzystało z elektronicznego zarządzania dokumentami (EZD). W 2019 r. blisko 68% przedsiębiorstw posiadało stronę internetową, która pełniła funkcję prezentacyjną asortymentu firmy oraz cennika. Wynik ten może nasuwać wniosek, że w zakresie wykorzystania Internetu przedsiębiorstwa posiadają znaczne możliwości rozwojowe. Urządzenia z dostępem do Internetu posiada wg stanu na 2019 r. 82,9% gospodarstw domowych i jest to wzrost w stosunku do 2018 r. o 7,4%. Jednak już w przypadku dostępu do Internetu szerokopasmowego jest to wartość znacznie niższa i tak wyposażony komputer osobisty posiada

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		zaledwie 63,6% gospodarstw domowych. W związku z powyższym przewiduje się rozwój e-usług publicznych szczebla regionalnego i lokalnego oraz cyfryzację ich zasobów w celu usprawnienia procesów i ułatwienia komunikacji między podmiotami. Ponadto kluczowe będą przedsięwzięcia obejmujące m.in. cyfryzację zasobów kulturowych, naukowych i edukacyjnych.
1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej	RSO1.3. Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne	Małe i średnie przedsiębiorstwa są filarami rozwoju gospodarki Dolnego Śląska, wpływ na tą sytuację ma min. przewaga liczbowa. MSP mają niebagatelny wkład w tworzenie miejsc pracy, PKB, dodatkowo są generatorem innowacji oraz mają znaczny udział w eksporcie. W 2019 r. wg danych GUS w regionie, w rejestrze REGON zarejestrowanych było 382,8 tys. mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Zdecydowaną większość podmiotów stanowią jednostki należące do sektora prywatnego. W strukturze MŚP największą część wszystkich podmiotów stanowiły podmioty mikro, zatrudniające do 9 osób (96,8%). Udział małych podmiotów, zatrudniających od 10 do 49 osób, wyniósł 2,53%, a jednostek średnich zatrudniających 50-249 osób – 0,54%. W 2018 r. firmy z sektora MŚP w województwie wygenerowały przychód w wysokości 193 576 mln PLN, co stanowi 7% przychodów z sektora w Polsce. W 2019 roku sektor MŚP na Dolnym Śląsku wg corocznego badania GUS dotyczącego przedsiębiorstw niefinansowych wygenerował 37% przychodów sektora przedsiębiorstw i odpowiadał za 22% nakładów inwestycyjnych sektora przedsiębiorstw. Pod względem zatrudnienia, w przedsiębiorstwach

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		zatrudniających do 49 osób pracuje na Dolnym Śląsku ponad 171 tys. osób (8% ogółu pracujących w firmach zatrudniających do 49 osób w kraju), co plasuje region na 5. pozycji w kraju. Przedsiębiorstwa wypracowują większość z regionalnego PKB (produktu krajowego brutto). Obecnie województwo dolnośląskie przekroczyło próg dochodu 75% średniej unijnej PKB na mieszkańca, jednak mimo wysokiej dynamiki wzrostu PKB dla całego województwa należy pamiętać, że tempo wzrostu PKB jest znacznie niższe w subregionach południowych, dla regionu jeleniogórskiego to wartość 55%, a wałbrzyskiego 50%. W związku z powyższym należy skierować wsparcie m.in. na rozwój MŚP poprzez inwestycje produkcyjne, a także działania prowadzące do wprowadzenia na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług lub dokonania zasadniczych zmian w sposobie świadczenia usług lub procesie produkcyjnym, w tym inwestycji ograniczających wpływ przedsiębiorstw na środowisko.
1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej	RSO1.6. Wspieranie inwestycji przyczyniających się do realizacji celów Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy (STEP), o których mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795	Poprawa konkurencyjności i odporności europejskiej gospodarki w zakresie zielonej i cyfrowej transformacji jest w ostatnich latach wyznacznikiem działań całej Unii Europejskiej. Działania określone w „Europejskim Zielonym Ładzie” i programie polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie” stymulują wzrost i modernizację gospodarki Unii, otwierając nowe możliwości rynkowe i pomagają uzyskać Unii przewagę konkurencyjną na rynkach światowych. W celu strategicznego wykorzystana już istniejących środków przyjęto Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795 z dnia 29

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		lutego 2024 r. ustanawiające „Strategiczne technologie dla Europe” (STEP). Działania te w oczywisty sposób dotyczą również podmiotów z Dolnego Śląska. Założono zatem wsparcie rozwoju i wytwarzania tzw. technologii krytycznych w dziedzinach zgodnych z przepisami Rozporządzenia STEP, tj.: •technologii cyfrowych, •czystych i zasobooszczędnych technologii, •biotechnologii, w tym produktów leczniczych znajdujących się w unijnym wykazie produktów leczniczych o krytycznym znaczeniu i ich składniki.\ Jednocześnie w kontekście rosnących wyzwań geopolitycznych i potrzeby wzmocnienia odporności strategicznej Unii Europejskiej inicjatywa STEP na Dolnym Śląsku wykorzysta zostanie również w zakresie wsparcia obszarów związanych z budowaniem bezpieczeństwa i obronności Unii Europejskiej.
2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca ku gospodarce zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej	RSO2.1. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	Na Dolnym Śląsku notuje się wysokie przekroczenia norm jakości powietrza. Ich głównym źródłem jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej, transportu drogowego oraz terenów przemysłowych. Tak jak w ubiegłych latach, największym problemem dla regionu są zanieczyszczenia pyłem zawieszonym PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenem. Dodatkowo stwierdzono przekroczenia arsenu na obszarze Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego (LGOM) i dwutlenku azotu we Wrocławiu. W związku z powyższym istotnym elementem w podnoszeniu efektywności energetycznej jest wykonywanie kompleksowej termomodernizacji

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		budynków na całym obszarze województwa, tj. budynków użyteczności publicznej, zamieszkania zbiorowego oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z wymianą źródeł ciepła, czego efektem powinno być ograniczenie zużycia energii cieplnej oraz emisji szkodliwych substancji do środowiska. Wsparcie takich działań uzyska nie tylko efekt ekonomiczny, ale również środowiskowy.
2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca ku gospodarce zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej	RSO2.2. Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie energii odnawialnej[1], w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	Na terenie województwa dolnośląskiego widoczny jest wzrost zainteresowania pozyskiwaniem energii ze źródeł odnawialnych. Na przestrzeni ostatnich lat zrealizowano kilkaset inwestycji w OZE zarówno dla odbiorców fizycznych jak i dużych podmiotów m.in. 50,53 km nowo wybudowanych sieci elektroenergetycznych dla odnawialnych źródeł energii, 691 wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE, 1325 wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE, 668 zmodernizowanych energetycznie budynków. Zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii oraz montażem stosownych instalacji w tym zakresie związane jest między innymi ze wzrostem cen energii elektrycznej oraz spadkami cen urządzeń technologicznych niezbędnych do pozyskania energii z odnawialnych źródeł. Dlatego też budowa i rozbudowa OZE w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i/lub cieplnej, w tym z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE, ze szczególnym uwzględnieniem rozproszonej energetyki prosumenckiej, a także projekty realizowane przez klastry energii czy spółdzielnie energetyczne to

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		działania, które sukcesywnie powinny być wspierane.
2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca ku gospodarce zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej	RSO2.4. Wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego	Wspieranie działań jest zgodne z przyjętą przez Komisję Europejską Strategią Unii Europejskiej w zakresie przystosowania się do zmian klimatu (COM(2021) 82 final), w której szczególnie podkreśla się, że przystosowywanie się do zmiany klimatu nie powinno być traktowane jako koszt, ale jako inwestycja, jak również konieczność przystosowania się do zmiany klimatu ma wywołać reakcję systemową, wpłynąć na wszystkie sektory i poziomy zarządzania. W systemie STRATEG (system monitorowania rozwoju) wskaźnik pn. Udział powierzchni terenów zieleni w miastach w powierzchni ogółem pokazuje niewielki aczkolwiek stopniowy wzrost. W 2014 roku wskaźnik ten miał wartość 4,64%, natomiast w roku 2022 – 4,80%. Zatem predysponowanie środków na cel RSO2.4 dotyczący adaptacji do zmian klimatu może stanowić dodatkowy impuls do wzrostu i „zazieleniania" obszarów miejskich. Ponadto W 2023 r. dolnośląscy strażacy wyjeżdżali średnio co 12 minut do zdarzeń. Łączna ilość interwencji: 40 653 (45 500 -– 2022 r.), w tym 9 639 pożarów, 26 724 miejscowych zagrożeń oraz 4 290 alarmów fałszywych. Powyższe pokazuje, że konieczne jest dedykowane wsparcie dla służb, aby usprawniać ich pracę i zwiększać szybkość reakcji w celu zminimalizowania negatywnych skutków zdarzeń.
2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca ku gospodarce zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki	RSO2.5. Wspieranie bezpiecznego dostępu do wody, zrównoważonej gospodarki wodnej	Na terenie Dolnego Śląska w roku 2019 zużycie wody przez gospodarstwa domowe wyniosło 98,8 hm3 i w porównaniu z rokiem poprzednim

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej	obejmującej zintegrowane zarządzanie wodą, a także odporności wodnej	zwiększyło się o 0,8 hm3, natomiast przeciętne zużycie wody przez gospodarstwa domowe przypadające na 1 mieszkańca wyniosło 34,1 m3 i w porównaniu z rokiem 2018 zwiększyło się o 0,3 m3. Na obszarach wiejskich zużycie wody na jednego mieszkańca wzrosło o 1,0 m3 i wyniosło 28,5 m3, natomiast w miastach odnotowano spadek o 0,1m3, do wartości 36,3 m3. Według badania „Program Inwestycyjny w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi" z 2021 r., ocena awaryjności infrastruktury wodociągowej wykazała, iż znaczna liczba gmin w Polsce południowej posiada awaryjność na poziomie nieakceptowalnym. Województwo dolnośląskie charakteryzuje się średnią awaryjnością. Średnia wskaźnika awaryjności dla województwa dolnośląskiego wynosiła 0,49 [uszk./(km*rok)] i przekraczała średnią wartość wskaźnika na poziomie kraju. W roku 2020 r. odsetek budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w województwie dolnośląskim wyniósł 61,0% i był równy wartości z 2019 r. W miastach do sieci kanalizacyjnej podłączonych było 83,1% budynków mieszkalnych, natomiast na obszarach wiejskich - 43,8%. Problem braku dostępności do sieci wodno - kanalizacyjnej jest widoczny na obszarach wiejskich oraz terenach górzystych, dlatego też należy podjąć działania zaradcze również na tych obszarach. Brak odpowiedniego poziomu skanalizowania dotyczy głównie gmin wiejskich, ale także gmin miejskich. Brak odpowiedniej infrastruktury technicznej (m.in. sieci wodno-kanalizacyjnej) jest czynnikiem determinującym rozwój gospodarczy, co widoczne

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		jest zwłaszcza na obszarach wiejskich. Słaby poziom skanalizowania stanowi poważny problem ekologiczny i sanitarny dla wód podziemnych. Rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej stanowi jeden z ważniejszych elementów poprawy warunków życia mieszkańców. Na warunki te wpływa także jakość wody dostarczanej do spożycia mieszkańcom wsi. W związku z powyższym planowane będą do realizacji w szczególności kompleksowe projekty w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca ku gospodarce zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej	RSO2.7. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia	Dolny Śląsk jest obszarem, który wyróżnia się bardzo zróżnicowaną geologią, klimatem i hydrologią, dzięki czemu występuje duże zróżnicowanie fauny i flory. Na terenie województwa dolnośląskiego, wg stanu na dzień 31 grudnia w roku 2015 powierzchnia terenów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona wyniosła 371 124,9 ha, natomiast w roku 2019 wyniosła 371 525,7 ha, co stanowi 18,6% powierzchni ogólnej województwa. Na przestrzeni lat zauważa się wzrost powierzchni parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej, co jest korzystnym zjawiskiem. W celu ochrony środowiska i łagodzenia zachodzących zmian klimatycznych oraz bioróżnorodności istotne znaczenie odgrywa edukacja ekologiczna oraz wzmocnienie kompetencji i umiejętności kluczowych, jak również działania związane z obszarem turystyki połączonym bezpośrednio z ochroną bioróżnorodności, nie tylko z punktu widzenia rozwoju nowoczesnej gospodarki, ale i wdrażania Zielonego Ładu, mitygacji i adaptacji do zmian klimatu. W związku z powyższym

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		kluczowe są działania w zakresie ochrony i udostępniania zasobów przyrodniczych, racjonalnego wykorzystania zasobów glebowych i leśnych, wspierania racjonalnej gospodarki zasobami wód. Jednocześnie z uwagi na położenie geograficzne regionu oraz liczne atrakcje przyrodnicze i turystyczne istotne są także działania ograniczające antropopresję w celu ochrony terenów cennych przyrodniczo w zakresie budowy i rozwoju infrastruktury rowerowej oraz turystycznej.
2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca ku gospodarce zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej	RSO2.8. Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	Podstawową przyczyną przekroczeń norm jakości powietrza na Dolnym Śląsku (w szczególności pyłu PM10 i PM2,5, a także benzo(a)pirenu oraz ditlenku azotu) jest emisja zanieczyszczeń pochodząca z sektora komunalno-bytowego oraz transportu drogowego. Z tego powodu szczególnie istotne są wszelkie działania naprawcze ukierunkowane na rzecz wspierania zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i podmiejskiej oraz zmiana środków transportu na proekologiczny (tj. niskoemisyjny transport publiczny, rozwój sieci dróg rowerowych oraz sieci głównych tras rowerowych regionu także poza ośrodkami miejskimi). Ponadto w związku z ograniczoną dostępnością transportu publicznego na obszarach podmiejskich, celem wsparcia będzie również poprawa dostępności i wykorzystania zrównoważonego transportu publicznego i aktywnych form mobilności na miejskich obszarach funkcjonalnych, co umożliwi ograniczenie ruchu transportu indywidualnego zmotoryzowanego oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i szkodliwych substancji

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		pochodzących z transportu. Transport zbiorowy jest szczególnie preferowany w dużych i średnich miastach oraz terenach podmiejskich dzięki niskiemu globalnemu kosztowi, dużej wydajności oraz ze względu na zapobieganie sytuacji wykluczenia transportowego. Mając to na uwadze niezbędne jest ukierunkowanie wsparcia z jednej strony na zakup oraz modernizację niskoemisyjnego, zeroemisyjnego taboru autobusowego a także na rozwój niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Wspierane powinny być także działania ograniczające indywidualny ruch zmotoryzowany na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych m.in. poprzez zastosowanie odpowiednich systemów, elementów uspokajania ruchu, budowy stacji i parkingów rowerowych a także dróg dla rowerów.
2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca ku gospodarce zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej	RSO2.10. Wspieranie inwestycji mających na celu odbudowę po klęsce żywiołowej, która wystąpiła w okresie od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia 31 grudnia 2025 r.	W związku z powodzią, która wystąpiła we wrześniu 2024 r. na obszarze województwa dolnośląskiego istnieje pilna potrzeba wprowadzenia działań mających na celu odbudowę uszkodzonej lub zniszczonej infrastruktury, takiej jak infrastruktura publiczna, lub inwestycje w środki trwałe i w sprzęt, w tym, w razie konieczności, w innym miejscu lub w formie, która nie jest identyczna z pierwowzorem, w sposób odporny i zrównoważony.
3. Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności	RSO3.2. Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej	Dostęp. komuni. na obsz. woj. dol. jest zróżnicowana. Poza reg. ośrodkami miejskimi są obszary wyklucz. transport. Łączna długość dróg pub. (kraj. woj. pow. i gmin.) o nawierz. twardej i gruntowej wyniosła w 2019 24,5 tys. km w tym autostrady stanowiły 221,9 km. Infrastr. drog. ze

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		wzgl. na położenie geog. Dol. Ś. jest ważnym element. strateg. Ze wzgl. na jakość sieci dróg - zdekapitalizowaną i niekompletną wspierane będą dział. wpływ. na rozwój oraz popr. intermodalnej mobilności. Sieć dróg w znacznej cz. wymaga rozwoju i poprawy mobilności. Poprawa jakości dr. woj. i inwestycje w infrast. drog. przełożą się na popr. syt. społ.-ekonom. przez zwiększoną dostęp. turyst., przemysł. i inwest. w rejonach wymag. wsparcia. Przyczynią się do poprawy bezp. ruchu drog. Realiz. inwest. drog. zwiększy dost. komunik. oraz umoż. dalszy rozwój niskoemis. trans. pub. też autobus., co przycz. się do zminimal. wyklucz. komunik. obsz. położ. poza centr. miast. Prace modernizac. prowadzone z fund. europ. wpłynęły na poprawę ruchu i bezpiecz. na ciągach komunik. co jest podstawą kontynuacji inwestycji. Dlatego realiz. będą proj. dot.: budowy, przebud., remontu i moderniz. dróg woj. poza s. TEN-T popraw. spójność komunik. regionu i subregionów; budowy obwodnic i obejść miejsc. w przebiegu dróg woj. wyprowadzając. ruchu tranzyt. z miast Dol. Ś. ma gęstą sieć kolej. W 2019 dł. eksploatow. linii kol. wyniosła 1 718 km, (ok. 8,9% ogól. dł.linii kol. ekspl.w PL.) Samorząd WD regularnie przejmuje linie kol. od PKP PLK aby przywrócić połącz. kol. w miejscowościach. To przycz. się do zaspokojenia potrzeb mieszkańców i turyst. Realiz. inwestycji z fund. europ. dot. rewit. zamkniętych linii kol. oraz zakupu taboru umożliw. przywrócenie połączeń kol. lokal. i region. oraz poprawiła trans. kolej. w regionie na obsz. o ogranicz. dostęp. do trans. pub. Realiz. ww inwestycji zwiększy dostęp. komunik. regionu oraz umoż. dalszy rozwój niskoemis.

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		transp. pub. zwłasz. poza centr. miast, aby zminimaliz. wykluczenie komunik. Rozwój niskoemis. trans. pub. zmniejszy ładunek emisji substancji wprowadzanych do powietrza za sprawą zmniej. natężenia ruchu aut na drog. oraz ograniczy wpływ sektora transp. na środ. nat. Wzrost dostęp. komunik. obszar. wyklucz. popr. mobilność mieszkańców oraz rozw. turyst. i aktyw. gospod. miejscow. wzdł. dróg i linii kol.
3. Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności	RSO3.3. Rozwój odpornej infrastruktury obronnej, przy priorytetowym traktowaniu infrastruktury podwójnego zastosowania, w tym w celu wspierania mobilności wojskowej w Unii, oraz zwiększanie gotowości cywilnej	W świetle bezprecedensowej niestabilności geopolitycznej i potrzeby zagwarantowania przez Unię Europejską własnej gotowości obronnej i cywilnej należy bezpośrednio wspierać inwestycje w zdolności obronne i bezpieczeństwo cywilne w tym możliwości masowej ewakuacji cywilnej i zabezpieczenia zdrowotnego na Dolnym Śląsku. Wspierane będą inwestycje w modernizację sieci transportowych (drogi i koleje) w celu umożliwienia ewakuacji ludności cywilnej, łączności gospodarczej i zdolności reagowania kryzysowego w Unii Europejskiej. Inwestycje przyczyniać się będą do zmniejszania wąskich gardeł transportowych, głównie w celu zapewnienia możliwości sprawnej ewakuacji ludności oraz zwiększenia gotowości i odporności regionu oraz zabezpieczenia krytycznych łańcuchów dostaw. Ponadto wsparcie sieci transportowych oraz węzłów transportowych umożliwi szybkie rozmieszczenie służb ratunkowych i dystrybucję podstawowych dostaw, co w znacznym stopniu przyczyni się do ciągłości kluczowych funkcji i bezpieczeństwa oraz przyczyni się do możliwości zabezpieczenia ludności cywilnej. Przewiduje się modernizację,

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		przebudowę, budowę dróg wojewódzkich oraz linii kolejowych będących w zarządzaniu samorządu województwa. Ze względu na konieczność zapewnienia ochrony cywilnej i zapewnienia bezpieczeństwa publicznego przewiduje się wsparcie krytycznego na poziomie regionalnym sektora zdrowotnego w zakresie przygotowania na wypadek sytuacji kryzysowej lub konfliktu zbrojnego, w tym inwestycje w sprzęt i wyposażenie medyczne nowo powstającego szpitala wojewódzkiego. Wsparcie funduszy europejskich może obejmować również inną infrastrukturę służącą ochronie i ewakuacji ludności cywilinej oraz łączności gospodarczej i zdolności reagowania kryzysowego w Unii Europejskiej.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	RSO4.5. Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej	Istotnym problemem w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców Dolnego Śląska jest źle funkcjonująca, niedofinansowana, uboga kadrowo opieka psychiatryczna. W 2020 r. na Dolnym Śląsku funkcjonowało 109 Poradni Zdrowia Psychicznego (PZP) dla dorosłych oraz 14 miejsc, w których świadczono usługi dzienne. W przypadku miejsc świadczenia usług w zakresie zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży było to odpowiednio – 28 PZP, 17 Poradni Psychologiczno-Psychoterapeutycznych oraz 8 miejsc świadczenia dziennego. W zakresie psychiatrii dziecięcej od kilku lat wprowadzane są istotne zmiany w modelu opieki psychiatrycznej. Proces ten postępuje jednak zbyt wolno w stosunku do stale rosnących potrzeb. W celu podniesienia poziomu świadczonych usług środowiskowych niezbędne jest wdrożenie

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		kompleksowych działań w zakresie ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, które będą stanowiły uzupełnienie realizowanej z poziomu krajowego reformy zdrowia psychicznego. Inwestycje w lepsze jakościowo usługi zdrowotne i szeroko rozumiany sektor zdrowia są konieczne, również mając na uwadze niwelowanie skutków pandemii COVID-19. Mając powyższe na uwadze niezbędne jest ukierunkowanie wsparcia na dostosowanie systemu ochrony zdrowia do aktualnych trendów demograficznych i epidemiologicznych. Dlatego też realizowane będą działania w zakresie przekierowania większej liczby świadczeń zdrowotnych z poziomu leczenia szpitalnego na niższy poziom – ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS), POZ i opieki jednodniowej a także dotyczące zdrowia psychicznego.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	RSO4.6. Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych	Województwo dolnośląskie jest regionem o najbogatszych zasobach zabytkowych w kraju. Według danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa z dnia 16 stycznia 2020 r. region posiada łącznie 8 872 zabytków nieruchomych, w tym 456 obiektów z obszaru gmin uzdrowiskowych. W 2019 r. w regionie funkcjonowały 342 centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice (o 44 więcej niż w 2014 r.). Na Dolnym Śląsku w 2019 r. działało 589 bibliotek publicznych i punktów bibliotecznych, co stanowiło 7,5% wszystkich tego typu placówek na terenie kraju. W 2019 r. na Dolnym Śląsku funkcjonowały łącznie 73 muzea wraz z oddziałami muzealnymi. Ze względu na położenie

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		geograficzne oraz liczne walory kulturowe, przyrodnicze, a także dostępność komunikacyjną i dobry stan zagospodarowania turystycznego województwo dolnośląskie jest regionem bardzo atrakcyjnym turystycznie. Walory przyrodnicze Dolnego Śląska sprzyjają rozwojowi turystyki, w tym uprawianiu sportów zimowych i wodnych, wędrówkom górskim na szlakach występujących na obszarze Sudetów czy turystyce rowerowej. Kultura regionu to jeden z kluczowych aspektów życia społecznego, stanowiący podstawowy element budowy tożsamości regionalnej i lokalnej, mający istotny wpływ zarówno na rozwój społeczeństwa, w tym budowanie wspólnoty, społeczeństwa obywatelskiego oraz postaw pro-aktywnych, jak i gospodarki oraz przestrzeni. Oddziaływanie kultury na rozwój i podnoszenie atrakcyjności regionu ma swoje odzwierciedlenie przede wszystkim w rozwoju turystyki oraz tworzeniu atmosfery i pozytywnego wizerunku regionu. Przyczynia się również do wzrostu konkurencyjności województwa pod względem inwestycyjnym, dlatego tak istotne jest ukierunkowanie wsparcia na rozwój instytucji kultury o znaczeniu regionalnym oraz działania sprzyjające zwiększeniu ruchu turystycznego, wykorzystujące potencjał regionu, w tym m.in. w zakresie turystyki rowerowej czy wodnej. Działania będą zgodne z: · Nowy europejski program na rzecz kultury · Europejskie ramy działania w zakresie dziedzictwa kulturowego z 2018 r. · Konkluzje Rady w sprawie planu prac w dziedzinie kultury na lata 2019-2022 · Nowym Europejskim Bauhausem.

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	RSO4.7. Wspieranie dostępu do przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań	Od zakończenia kryzysu finansowego doszło do znacznego wzrostu zarówno cen mieszkań, jak i czynszów ogółem. Wysokie koszty mieszkaniowe zmuszają wiele gospodarstw domowych do przeznaczania nieproporcjonalnej części swoich dochodów na czynsz lub kredyt hipoteczny, pozostawiając mniej środków na inne potrzeby, takie jak żywność, opieka zdrowotna i edukacja, co grozi brakiem wystarczających środków do zaspakajania podstawowych potrzeb gospodarstw domowych czyli większym poziomem ubóstwa. Działania na rzecz stworzenia bardziej przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań pomogą również osobom zmagającym się z sytuacją ubóstwa energetycznego. Brak przystępnych cenowo mieszkań może mieć szersze skutki społeczne, takie jak zniechęcanie młodych par do ustatkowania się i zakładania rodziny lub wybieranie alternatywnych ścieżek kariery przez przyszłych studentów, którzy nie mają dostępu do przystępnego cenowo zakwaterowania dla studentów. Zgodnie z Komunikatem KE w sprawie strategii na rzecz unii gotowości wraz z przeglądem śródokresowym należy zainicjować działania w ramach polityki spójności na rzecz wsparcia przystępnych cenowo mieszkań. Wsparcie w ramach priorytetu umożliwi zwiększenie dostępności mieszkań i poprawę jakości istniejącego zasobu, a jednocześnie przyczyni się do realizacji celów klimatycznych UE poprzez ograniczenie energochłonności budynków.

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	ESO4.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej;	Średnioroczny współczynnik aktywności zawodowej w 2019 r. na Dolnym Śląsku osiągnął poziom 57,1%, natomiast wskaźnik zatrudnienia 55,3%. Dolny Śląsk to region ludzi przedsiębiorczych. Jednym ze wskaźników dobrze obrazujących rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców Dolnego Śląska w 2019 r. jest liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON. Według stanu na 31 grudnia było ich 382,9 tys. – o 7,6 tys. więcej niż w 2018 r. (wzrost o 2,0%). Od 2010 r. liczba podmiotów w rejestrze REGON rokrocznie rosła, co przełożyło się na wzrost o 15,6% w okresie 2010-2019. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON w województwie dolnośląskim kolejny rok przewyższała liczbę wyrejestrowanych. W 2019 r. zarejestrowano w rejestrze REGON 31,3 tys. nowych podmiotów gospodarczych (o 3,7% mniej niż przed rokiem), a wykreślono 23,4 tys. podmiotów, tj. o 10,2% mniej niż w 2018 r. W 2019 r. w województwie dolnośląskim zarejestrowanych było 56 tys. osób bezrobotnych, co wskazuje na spadek liczby bezrobotnych względem 2018 r. o 10,9%. Odnotowana w końcu 2019 r. stopa bezrobocia była najniższą wielkością na przestrzeni lat, jednak nadal istotnym problemem pozostaje stosunkowo wysoka liczba osób długotrwale pozostających bez pracy, które w 2019 r. stanowiły blisko 37% ogółu bezrobotnych. Pod tym względem Dolny Śląsk zajmował 8. pozycję wśród województw w Polsce. Najwyższy odsetek wśród bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym, a najniższy – osoby z wykształceniem średnim

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		ogólnokształcącym. W celu utrzymania pozytywnych trendów na rynku pracy oraz niwelowania negatywnych skutków spowodowanych pandemią COVID-19 podejmowane będą działania na rzecz większego dostępu do zatrudnienia kierowane do wszystkich osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym zwłaszcza do osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy: kobiet, osób młodych (w tym NEET), osób starszych, osób długotrwale bezrobotnych, osób o niskich kwalifikacjach i kompetencjach oraz osób z niepełnosprawnościami. Finansowane będą również działania na rzecz promowania samozatrudnienia.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	ESO4.2. Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy	Zmiany na rynku pracy wynikające ze zmieniającej się struktury demograficznej, a także zmian w gospodarce powodują, że zmienia się również podejście pracodawców oraz rosną wymagania względem pracowników. Firmy unowocześniające oferowane usługi, modyfikujące procesy produkcyjne oczekują również pozyskania wykwalifikowanych kadr. Sytuacja taka z jednej strony pozwala na znalezienie zatrudnienia osobom wykształconym, z wymaganymi umiejętnościami, z drugiej jednak strony osoby m.in. pozostające długo bez zatrudnienia, osoby z niepełnosprawnościami czy w kryzysie bezdomności mogą nie posiadać oczekiwanych kompetencji. Mając powyższe na uwadze, finansowane będą działania mające na celu doskonalenie potencjału instytucji rynku pracy, które mają za zadanie wspierać wskazane osoby w kierunku poszerzenia umiejętności i odnalezienia

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		się na rynku pracy. Wsparcie kadr instytucji rynku pracy, wzrost kompetencji oraz poprawa wyposażenia pozwolą na szerszy zasięg ich działania oraz pomoc większej liczbie osób potrzebujących wsparcia.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	ESO4.3. Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	Zjawisko nierównego traktowania ze względu na różnego rodzaju przesłanki jest obecne w świadomości społecznej. Na rynku pracy nadal występują różnice w poziomie zatrudnienia i wynagrodzenia kobiet i mężczyzn. Dostrzegamy również występowanie zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, religię, światopogląd, niepełnosprawności, wiek lub orientację seksualną lub innych cech. Z tego względu zaplanowano wsparcie w celu wyrównywania szans na równe traktowanie wszystkich osób w życiu społecznym i funkcjonowaniu na rynku.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	ESO4.4. Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia	W związku z licznymi zmianami zachodzącymi w gospodarce, konieczne jest wspieranie rozwoju pracowników i możliwość dostosowania ich kompetencji do zmian. Jednocześnie z uwagi na nieuchronny proces starzenia się społeczeństwa, ważna jest interwencja w zakresie wydłużenia aktywności zawodowej pracowników oraz utrzymania jak najdłużej wysokiej jakości ich życia oraz satysfakcji z podejmowanych ról i zadań zawodowych. Na znaczeniu zyskują działania zmierzające do opracowania systemu zachęt związanych z utrzymaniem w zatrudnieniu osób osiągających wiek emerytalny, a zdolnych do dalszej aktywności zawodowej. W województwie dolnośląskim prognozuje się, że na przestrzeni lat

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		2013-2050 nastąpi wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym o blisko 38%, natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszy się o blisko 26%. W związku z tym realizowane będą m.in. działania skierowane na rozwój elastycznych form zatrudnienia, w tym wprowadzanie pracy zdalnej, działania służące wydłużeniu zdolności do pracy osób starszych, uwzględniające zarządzanie wiekiem w przedsiębiorstwach oraz działania z zakresu rozwijania kompetencji osób starszych i promowania zdrowego i aktywnego starzenia się. Ponadto biorąc pod uwagę ważne wydarzenia geopolityczne i gospodarcze, które zmieniły kształt warunków, w których funkcjonuje cała Unia Europejska, modyfikacji ulegają też strategiczne priorytety polityczne. Obronność stała się nowym priorytetem wskazanym w białej księdze "Gotowość 2030" , w której przedstawiono siedem priorytetów na lata 2024–2029. Państwa członkowskie mają stawić czoła tym wyzwaniom strategicznym i ponownie skupić swoje zasoby na nowo pojawiające się priorytety, w tym obronę i cyberbezpieczeństwo oraz gotowość cywilną do stawiania czoła nowym wyzwaniom i sytuacjom.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	ESO4.6. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	Wciąż zmieniający się rynek pracy oraz nowe trendy gospodarcze i dynamicznie rozwijające się społeczeństwo wiedzy, wymuszają odpowiednie dostosowanie programów edukacji i metod nauczania, dlatego już od wczesnego etapu edukacji niezwykle istotne jest zwrócenie szczególnej uwagi na rozwój kompetencji kluczowych i kwalifikacji, w tym m.in. językowych i społeczno-obywatelskich, a także proinnowacyjnych, kreatywnych i

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		przedsiębiorczych. Istotne w tym aspekcie jest również dokładne rozpoznanie oczekiwań pracodawców oraz wspieranie ich aktywnego uczestnictwa w procesie kształcenia uczniów. Wspieranie tworzenia nowych form i kierunków kształcenia przyczyni się do poszerzenia możliwości zdobywania przez uczniów wiedzy teoretycznej i praktycznej adekwatnej do wymagań współczesnej gospodarki. W związku z powyższym wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz zwiększonej dostępności do edukacji przedszkolnej oraz poprawy wyposażenia infrastruktury kształcenia przedszkolnego, ogólnego i zawodowego. Ważnym elementem wsparcia będą działania wspierające zdrowie psychiczne dzieci i uczniów oraz działania z zakresu uzupełniania kompetencji i kwalifikacji kadry pedagogicznej i kadry zarządzającej systemem oświaty.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	ESO4.7. Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej	Istotne znaczenie dla dolnośląskiego rynku pracy ma sytuacja demograficzna w regionie. Prognozuje się, że na przestrzeni lat 2013-2050 nastąpi wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym o blisko 38%, natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszy się o blisko 26%. Nieuchronny proces starzenia się społeczeństwa wymusza podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność i wartość na rynku pracy zarówno osób starszych jak i tych podejmujących aktywność zawodową po dłuższej przerwie lub rozważających jej zmianę. Rosnąca liczba emerytów z niskim uposażeniem skłania do podejmowania działań mających na celu wsparcie w zakresie poszukiwania pracy oraz rozwoju

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		nowych kompetencji zawodowych, w tym informatycznych (włączenie cyfrowe). Proces uczenia się przez całe życie, zwany "lifelong learning" zakłada kontynuację podnoszenia kwalifikacji i dokształcania się po zakończeniu edukacji formalnej poprzez udział w kursach, szkoleniach czy też samodzielne kształcenie. Mając na uwadze duże tempo zmian gospodarczych i ekonomicznych, funkcjonowanie i realizacja koncepcji uczenia się przez całe życie stały się konieczne dla właściwego funkcjonowania na rynku pracy. W związku z tym wdrożone zostaną działania w formie usług rozwojowych (w ramach PSF z wykorzystaniem BUR), skierowane do osób dorosłych, które chcą z własnej inicjatywy podnieść swoje kwalifikacje/ kompetencje lub przekwalifikować się. Ponadto biorąc pod uwagę ważne wydarzenia geopolityczne i gospodarcze, które zmieniły kształt warunków, w których funkcjonuje cała Unia Europejska, modyfikacji ulegają też strategiczne priorytety polityczne. Obronność stała się nowym priorytetem wskazanym w białej księdze "Gotowość 2030" , w której przedstawiono siedem priorytetów na lata 2024–2029. Państwa członkowskie mają stawić czoła tym wyzwaniom strategicznym i ponownie skupić swoje zasoby na nowo pojawiające się priorytety, w tym obronę i cyberbezpieczeństwo oraz gotowość cywilną do stawiania czoła nowym wyzwaniom i sytuacjom.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	ESO4.8. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz	Na Dolnym Śląsku wskaźnik zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w wieku 16-64 lat w IV kwartale 2019 r. wynosił 19,4%. Spośród ogółu pracujących osób z niepełnosprawnościami w

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
	zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji	końcu II kwartału 2019 r. 4,6 tys. osób pracowało na stanowiskach specjalnie dostosowanych do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności. Osoby z niepełnosprawnością mieszkające na wsiach częściej są bierne zawodowo niż mieszkające w miastach. Aktywizacja społeczna i zawodowa tej grupy stanowi rzeczywiste wyzwanie, którego realizacja wymaga upowszechniania standardowych i rozwijania innowacyjnych form wsparcia. Mając powyższe na uwadze wsparcie skierowane będzie m.in. na rzecz tworzenia i funkcjonowania podmiotów reintegracyjnych tj. podmiotów zatrudnienia socjalnego (centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej) oraz warsztatów terapii zajęciowej i zakładów aktywności zawodowej.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	ESO4.9. Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów	Województwo Dolnośląskie plasuje się w czołówce regionów (4. miejsce) w największym stopniu zamieszkałych przez migrantów. Zmieniająca się struktura demograficzna oraz ruchy migracyjne w regionie mają odzwierciedlenie w obszarze marginalizacji i wykluczenia społecznego. Obserwuje się silną koncentrację cudzoziemców przy ośrodkach miejskich oraz ich obszarach funkcjonalnych, a także kontynuację ich napływu. Niesie to za sobą potrzebę wsparcia tych grup, w celu zapewnienia jak najbardziej efektywnego uczestnictwa w społeczeństwie i udziału w rozwoju gospodarczym regionu. W związku z tym wsparcie ukierunkowane będzie na działania wspierające integrację społeczną oraz zawodową rozumianą jako proces dwukierunkowy obejmujący zarówno społeczność migrancką jak i środowisko

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		przyjmujące obywateli państw trzecich. Realizowane będą m.in. projekty dotyczące nauki języka polskiego, szkoleń z zakresu wartości i kultury polskiej, szkoleń zawodowych, w tym związanych ze zdobywaniem kwalifikacji, dostarczania praktycznych informacji dotyczących różnych aspektów życia w Polsce i lokalnej społeczności oraz działania społeczne, edukacyjne, integracyjne wśród społeczności lokalnych, kampanie społeczne, szkolenia kompetencyjne, międzykulturowe dla służb publicznych, wsparcie tłumaczy, konsultantów i asystentów międzykulturowych, wsparcie psychologiczne oraz mediacyjne. Mając na uwadze szczególną sytuację migracyjną i obecne konflikty wojenne działania integracyjne winny uwzględniać szczególne potrzeby tych grup (uchodźcy) oraz odmienne uwarunkowania kulturowe, które stają się szczególnym wyzwaniem w integracji.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	ESO4.11. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej	W 2019 r. 173 455 mieszkańców regionu uzyskało jakąkolwiek pomoc i wsparcie w ramach instytucji pomocy społecznej. W regionie w 2019 r. działało 119 placówek stacjonarnej pomocy społecznej (wzrost o 4 placówki w porównaniu do 2018 r.), w tym: 58 domów pomocy społecznej, 28 placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, 6 domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, 2 noclegownie, 20 schronisk dla osób w kryzysie bezdomności oraz 5 placówek o innym charakterze, co stanowiło 6,5% wszystkich placówek tego typu działających na terenie kraju. Dostęp do usług publicznych związany jest z

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		wyrównywaniem jakości tych usług w regionie. Kluczowe jest zapewnienie dostępu do usług na terenach wiejskich i peryferyjnych oraz dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Ze względu na zmieniającą się strukturę społeczeństwa, większy odsetek osób starszych i często potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, istotne staje się poszerzenie ofert usług opiekuńczych. Zmiany w zakresie dostępności do usług oraz modernizacja sieci socjalnej pozwolą również na zmiany w zakresie sytuacji społeczno-gospodarczej mieszkańców poprzez aktywizację zawodową członków rodzin. Mając powyższe na uwadze wsparcie ukierunkowane będzie na proces deinstytucjonalizacji instytucji całodobowych, świadczenie spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych (asystencja osobista, usługi opiekuńcze), skierowanych do osób dorosłych wymagających wsparcia m.in. z powodu wieku, niepełnosprawności, długotrwałej choroby czy też problemów zdrowia psychicznego. Realizowane będą również przedsięwzięcia prowadzące do powstania Centrów Usług Społecznych.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	ESO4.12. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	W województwie dolnośląskim w 2019 roku 173 455 mieszkańców regionu uzyskało jakąkolwiek pomoc i wsparcie w ramach instytucji pomocy społecznej. Udział ludności żyjącej poniżej relatywnej granicy ubóstwa (50% średnich miesięcznych wydatków gospodarstw domowych) wynosił 8,4% ogółu mieszkańców regionu, a poniżej minimum egzystencji znalazło się 2,7% osób w gospodarstwach domowych. Oprócz

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		ubóstwa, problemem, który wymaga wsparcia jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (w 2019 r. pomocą z tego tytułu objęto 9 929 rodzin) oraz niepełnosprawność (w 2019 r. pomocą objęto 22 323 rodzin). W regionie w ramach systemu pomocy społecznej realizowany jest szereg działań mających na celu wsparcie rodzin, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Pod koniec 2019 r. na Dolnym Śląsku pieczą zastępczą objętych było 7,5 tys. dzieci pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki rodziny naturalnej, w tym 5,7 tys. dzieci pieczą rodzinną, a 1,8 tys. pieczą instytucjonalną. Statystyki te plasują region na 3. miejscu w skali kraju. Mając powyższe na uwadze, ważnym aspektem jest odpowiednie ukierunkowanie rozwoju i koordynacji usług instytucji społecznych działających na polu pomocy rodzinie. Istotne znaczenie ma również realizacja działań mających na celu budowanie zintegrowanego systemu wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez rozwój programów międzysektorowych służących świadczeniu usług społecznych z wykorzystaniem zaplecza branży turystycznej, rekreacyjnej, sportowej i kultury. W związku z tym realizowane będą m.in. działania na rzecz rozwoju usług społecznych, w tym usług oferowanych na rzecz rodziny, na rzecz systemu pieczy zastępczej, usług w zakresie przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie oraz usług dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym.

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
5. Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych.	RSO5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich	Interwencje w tym zakresie związane będą z minimalizowaniem dysproporcji związanych ze zdiagnozowanymi wyzwaniami. Szczególną uwagę należy zwrócić na zadania w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym zdegradowanych obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych, co powinno przyczynić się do ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego na tych obszarach. Projekty realizowane będą poprzez instrumenty rozwoju terytorialnego – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne oraz Inny Instrument Terytorialny. Będą to zdiagnozowane i wskazane przedsięwzięcia w Strategiach ZIT/IIT, które w sposób zintegrowany (lub na zasadzie wiązek tematycznych w przypadku IIT) będą rozwiązywać kwestie problematyczne danego obszaru. Szczególne wyzwania będą dotyczyły wsparcia miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze i gmin zmarginalizowanych, ze względu na zadania stojące przed tymi samorządami, na co zwraca uwagę KSRR jak i zapisy Umowy Partnerstwa.
8. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie	JSO8.1. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie	Regiony i podregiony górnicze zmagają się z różnymi wyzwaniami związanymi z transformacją. W województwie dolnośląskim kwestie te dotyczą subregionu wałbrzyskiego. Szczegółowy opis. obszaru wraz z przewidzianymi działaniami stanowi Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji, który jest załącznikiem do niniejszego programu. Ponadto od zakończenia kryzysu finansowego doszło do znacznego wzrostu zarówno cen mieszkań, jak i czynszów ogółem. Wysokie koszty mieszkaniowe zmuszają wiele

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		gospodarstw domowych do przeznaczania nieproporcjonalnej części swoich dochodów na czynsz lub kredyt hipoteczny, pozostawiając mniej środków na inne potrzeby, takie jak żywność, opieka zdrowotna i edukacja, co grozi brakiem wystarczających środków do zaspakajania podstawowych potrzeb gospodarstw domowych czyli większym poziomem ubóstwa. Działania na rzecz stworzenia bardziej przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań pomogą również osobom zmagającym się z sytuacją ubóstwa energetycznego. Brak przystępnych cenowo mieszkań może mieć szersze skutki społeczne, takie jak zniechęcanie młodych par do ustatkowania się i zakładania rodziny lub wybieranie alternatywnych ścieżek kariery przez przyszłych studentów, którzy nie mają dostępu do przystępnego cenowo zakwaterowania dla studentów. Zgodnie z Komunikatem KE w sprawie strategii na rzecz unii gotowości wraz z przeglądem śródokresowym należy zainicjować działania w ramach polityki spójności na rzecz wsparcia przystępnych cenowo mieszkań. Wsparcie w ramach priorytetu umożliwi zwiększenie dostępności mieszkań i poprawę jakości istniejącego zasobu, a jednocześnie przyczyni się do realizacji celów klimatycznych UE poprzez ograniczenie energochłonności budynków.

* Odrębne priorytety zgodnie z rozporządzeniem w sprawie EFS+

2. Priorytety

Podstawa prawna: art. 22 ust. 2 i art. 22 ust. 3 lit. c) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

2.1. Priorytety inne niż pomoc techniczna

2.1.1. Priorytet: 1. Fundusze Europejskie na rzecz przedsiębiorczego Dolnego Śląska

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO1.1. Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Finansowaniu podlegać będą działania ukierunkowane na wzrost innowacyjności gospodarki regionu w obszarach RIS, w tym zwiększenie odsetka firm podejmujących działalność B+R+I oraz wzrost nakładów na tę działalność w sektorze przedsiębiorstw. Zakłada się:

1.

- finansowanie prac B+R (badań przemysłowych i eksperymentalnych prac rozwojowych) realizowanych przez przedsiębiorstwa i konsorcja przedsiębiorstw oraz konsorcja przedsiębiorstw i organizacji badawczych. Wsparcie nie będzie obejmować badań podstawowych. W przypadku dużych przedsiębiorstw możliwe jest wsparcie prac B+R (bez wdrożenia) pod warunkiem współpracy z podmiotami sektora MŚP, który został określony w art. 5. 2 rozporządzenia EFRR i FS.

Projekty badawcze przedsiębiorstw mają służyć opracowaniu nowych lub istotnie ulepszonych produktów i procesów produkcyjnych (innowacje produktowe, procesowe). W wyniku prowadzonych prac B+R osiągnięty zostanie etap zaawansowania innowacyjnego rozwiązania (produktu, usługi, procesu) pozwalający na jego urynkowienie.

1.

- wsparcie inwestycji w infrastrukturę B+R przedsiębiorstw (jako element projektu badawczego lub jako osobny projekt). Oferowane wsparcie przyczyni się do powstawania w przedsiębiorstwach działów B+R, laboratoriów lub centrów badawczo-rozwojowych. Wsparcie wymaga określenia priorytetów badawczych wykorzystujących tworzoną infrastrukturę zgodnych z RIS (agendy badawczej). Inwestycje w infrastrukturę badawczą będą obejmowały zakup aparatury, sprzętu lub technologii służącej tworzeniu innowacyjnych produktów i usług.
- uzupełnieniem przedsięwzięć związanych z rozwojem potencjału B+R będzie finansowanie działań związanych z podnoszeniem kwalifikacji kadr przedsiębiorstw z zakresu wykorzystania infrastruktury B+R lub realizacji procesu innowacyjnego oraz działań z zakresu ochrony własności intelektualnej (jako komponent projektów dotyczących prac B+R lub infrastruktury B+R).

- wsparcie skierowane będzie także na działania związane z rozwojem potencjału badań i innowacji poprzez realizację bonów na innowacje dla MŚP w następujących formułach:
- dofinansowanie usług B+R świadczonych przez podmioty działające w obszarze usług B+R, w szczególności jednostki naukowe, przyczyniających się do rozwoju innowacyjnych, nowych lub znacząco ulepszonych wyrobów, usług, technologii produkcji, m. in. poprzez transfer wiedzy z nauki do biznesu;
- realizacja usług proinn. oraz wspomagających potencjał prorozw. świadcz. na rzecz MŚP przez akredyt. na poziomie reg. lub na poziomie kraju IOB oraz jedn. naukowe i org. badawcze, w celu przygot. podmiotów MŚP do inicjowania i rozw. działalności innowacyjnej i tym samym zwiększenia odsetka podmiotów prowadzących taką działalność oraz zwiększ. nakładów na taką działalność w regionie. W ramach usług proinnow. przewiduje się wsparcie m. in. usł. transferu techn. – asysty w transferze i komercjalizacji (brokering), inkubacji, akceleracji projektów B+R+I, usług demonstracji technologii. System akredytacji zapewni odpowiednią jakość usług świadczonych przedsiębiorcom. Wsparcie odbywać się będzie w systemie popytowym – przedsiębiorca wybierze jednostkę, w której zrealizuje bon na usługę proinnowacyjną/prorozwojową spośród tych, które posiadają akredytację na daną usługę.

Ponadto w ramach CS 1.1 planuje się:

1.

- wsparcie tworzenia nowych i rozwoju istniejących, dobrej jakości usług proinn. oraz prorozw. w IOB, w szczególności poprzez wzmacnianie kompetencji, w tym przygot. do akred. reg. lub krajowej takich usług; Wsparcie IOB w tym celu szczegółowym pozwoli na zbudowanie oferty usług proinn. oraz prorozw. o charak. spec. i zaspokojenie potrzeb MŚP w tym zakresie, Wsparcie dot. powinno zarówno IOB zlokal. w aglomeracji wrocławskiej (52%) jak i poza nią, aby dać szansę dotarcia z usł. proinn. oraz prorozw. do MŚP działających w obszarze pozametropolitalnym, gdzie nakłady na działalność innowacyjną i aktywność firm w tym zakresie jest zdecydowanie mniejsza. Wsparcie dla przedsiębiorstw przez podmioty akred. na poziomie reg. lub krajowym, wspomagające potencjał innowac. i konkurencyjność MŚP, w szczególności w reg. inteligentnych specjalizacjach.
- dofin. projektów mających na celu rozwój przedsiębiorczości akadem. (m.in. projekty uczelni wyższych i ich jedn. org., AIP -Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości bądź jedn. je prowadzących oraz Spółek Celowych (SC) uczelni w zakresie kompleks. progr. preinkubacji i inkubacji inicjatyw technologicznych, obejmujących m. in. usł. doradcze, coaching, mentoring biznesowy, inne narzędzia dydaktyczne typu Design Thinking, Lean Startup, metody oceny rozwoju technologii) Uzupełnieniem kompl. projektów może być wsparcie kompeten. pracowników uczelni prowadzące do profesjonalizacji usług na rzecz transferu technologii i innowacyjnej przedsiębiorczości akademickiej, w szczególności poprzez współpracę i wymianę doświadczeń z jednostkami z zagranicy, budowę sieci scoutów technologicznych i profesjonalnych brokerów innowacji, szkolenia. Ponadto uzupełnieniem kompleksowych progr. może być wsparcie potencjału jednostek realizujących projekt w zakresie wyposażenia w oprogram., bazy danych służące realizacji usług preinkubacji i inkubacji.
- dofinan. projektów związanych z rozw. publ. infr. badawczej, realizowanych przez jednostki naukowe, org. badawcze mające wpływ na realizację inteligentnych specjalizacji regionu. Wsparcie będzie realizowane zgodnie z zapisami UP w tym zakresie. Finansowany będzie rozwój zaplecza badawczo-rozwojowego służącego działalności innowacyjnej publicznych organizacji badawczych i jedn. nauk. obejmujący także współpracę z przedsiębiorstwami, przede wszystkim w zakresie realizacji agend badawczych wpisujących się w obsz. inteligentnych specjalizacji. Uwzględniając wyzwanie jakim jest zwiększenie nakładów firm na B+R, istotne jest inwestowanie w

infrastrukturę wykorzystywaną do realizacji badań, których wyniki można wykorzystać w gospodarce, odpowiadającej na potrzeby firm realizujących swoje przedsięwzięcia badawcze, i które jednocześnie nie posiadają swoich zasobów infrastrukt. do prowadzenia takiej działalności lub te zasoby są niewystarczające. Aby publiczne jednostki naukowo-badawcze mogły stać się równoprawnym partnerem do współpracy z innowacyjnymi przedsiębiorstwami musza dysponować relatywnie najnowocześniejszą w danym momencie infrastruktura badawczą. Jest to jeden z koniecznych warunków aby była możliwość inicjowania i rozwijania współpracy biznes-nauka i kreowania nowych produktów i usług na rynek dzięki współpracy przedsiębiorstw i jednostek naukowych.

Proces zarządz. inteligentną specjalizacją ma zasadnicze znaczenie dla rozwijania i wzm. zdolności badawczych i innowacyjnych w regionie. Dlatego planuje się wsparcie na rzecz rozwijania i wzmacniania zdolności niezbędnych dla efektywnego procesu przedsiębiorczego odkrywania oraz aktualizacji strategii inteligentnej specjalizacji. Działania te są także istotne z punktu widzenia utrzymania stanu spełnienia warunku podstawowego do CP1. Wsparcie będzie zapewnione dzięki realizacji projektu strategicznego Samorządu Województwa, w którym grupami docelowymi będą wszyscy interesariusze DSI.

Głównym kierunkiem wsparcia będą działania dotyczące koordynacji wdrażania strategii inteligentnych specjalizacji i procesu przedsiębiorczego odkrywania, między innymi w zakresie: identyfikacji potrzeb firm w kontekście prac B+R, identyfikacji nowych kierunków badań naukowych i prac rozwojowych, wsparcia aktywności dolnośląskich przedsiębiorstw i jednostek naukowych w międzynarodowych partnerstwach, wsparcia powstawania regionalnych agend badawczych w ramach inteligentnych specjalizacji, identyfikacji potencjalnych nowych specjalizacji, promocji postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych, podnoszenia wiedzy w zakresie transformacji przemysłowej i innowacji wśród interesariuszy DSI, w tym w zakresie gospodarki cyrkularnej i zielonej gospodarki.

Możliwe będą także działania związane ze wsparciem animacji współpracy jednostek naukowych i przedsiębiorstw, w tym animacji współpracy i sieciowania uczelni i biznesu w zakresie interdyscyplinarnych projektów w ramach inteligentnych specjalizacji, animacji agend badawczych, które dzięki realizacji w ich ramach projektów innowacyjnych staną się mocną stroną regionu Wsparcie ukierunkowane będzie także na współpracę IOB, w tym Centrów Transferu Technologii oraz innych jednostek zajmujących się transferem technologii w celu integracji oferty tych jednostek dla biznesu. Wspierane będą również działania na rzecz animacji współpracy jednostek naukowych i przedsiębiorstw z jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami społecznymi w zakresie innowacji w sferze publicznej i społecznej.

Działania ukier. będą także na wsparcie potencjału klastrów regionalnych prowadzące do profesjonalizacji świadczonych przez nie usług z uwzględnieniem transformacji przemysłowej i GOZ wpisujących się w regionalne inteligentne specjalizacje, w tym m. in. w zakresie podnoszenia kompetencji i umiejętności w klastrach oraz testowania nowych usług.

Rodzaje działań w CS 1.1 zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Przedsiębiorstwa i ich pracownicy, jednostki naukowe, organizacje badawcze, IOB, koordynatorzy klastrów, jednostki samorządu terytorialnego, działające na rzecz rozwoju innowacji organizacje społeczne; klastry.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego przewidziane zostaną działania umożliwiające podnoszenie wiedzy i świadomości nt polityki równości szans dot. m.in. wsparcie kompetencji zarządzania różnorodnością, powoływanie mieszanych zespołów/grup do realizacji celów i zadań, wsparcia kompetencji managerskich w nauce, unikania stereotypów, monitoring wynagrodzeń – analiza poziomu wynagrodzeń, w tym kontrolowanie poziomu współczynnika dyskryminacji płacowej itp. Biorąc pod uwagę wyniki badań obrazujące ograniczenia aktywności kobiet w obszarze badań i rozwoju, w celu zwiększenia tej aktywności planuje się środki promujące zaangażowanie kobiet, w szczególności młodych.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów i nie zidentyfikowano potencjalnych partnerstw w zakresie komplementarności. Niemniej jednak z uwagi na specyfikę województwa zlokalizowanego na trójstyku trzech państw oraz występowanie potencjałów rozwojowych o charakterze ponadregionalnym dążyć się będzie do zapewnienia komplementarności programu z programami w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna (Interreg) wdrażanymi na obszarze województwa dolnośląskiego, m.in. w zakresie rozwoju usług dla przedsiębiorstw dotyczących dostępu do innowacji i usług B+R. W ramach działań międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych przewiduje się wymianę doświadczeń w ramach projektów w zakresie procesu zarządzania inteligentną specjalizacją oraz projektów dotyczących animacji współpracy jednostek naukowych i przedsiębiorstw.

Komplementarne do podejmowanych w ramach FEDS w obszarze niniejszego celu szczegółowego realizowane będą w:

•Programie Interreg Czechy - Polska 2021-2027, w ramach Priorytetu 5 Przedsiębiorczość, w zakresie działań na rzecz transgranicznych usług dla przedsiębiorców w celu poprawy dostępu do innowacji i usług badawczych / badawczo-rozwojowych.

•Programie Interreg Europa Środkowa 2021-2027, w ramach Priorytetu 1 Współpraca na rzecz inteligentnej Europy Środkowej, w zakresie działań dotyczących wzmacniania zdolności innowacyjnych oraz rozwijania umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości.

Programie Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, który wspierać będzie: współpracę transnarodową nad innowacyjnymi rozwiązaniami dla mieszkańców Regionu Morza Bałtyckiego oraz wdrażanie w praktyce inteligentnych rozwiązań dotyczących kluczowych wyzwań Regionu Morza Bałtyckiego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

W ramach realizacji priorytetu przewiduje się wsparcie dotacyjne ze względu na złożony oraz ryzykowny charakter działań, długi okres zwrotu z inwestycji i konieczność rozwijania samodzielnych zdolności badawczych. Działania związane z procesem zarządzania inteligentną specjalizacją będą realizowane w formie jednej operacji strategicznej – Innowacyjny Dolny Śląsk, koordynowany przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego, w ramach której nie przewiduje się generowania przychodów lub oszczędności.

Działania podnoszące potencjał dla świadczenia usług proinnowacyjnych oraz współpracy w zakresie transferu technologii nie charakteryzują się dochodowością i także będą realizowane w formie dotacji.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	RCO01	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże	przedsiębiorstwa	13,00	62,00

1	RSO1.1	EFRR	Przejście	RCO02	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	przedsiębiorstwa	13,00	62,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	RCO06	Naukowcy pracujący we wspieranych obiektach badawczych	roczny EPC	1,00	17,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	RCO10	Przedsiębiorstwa współpracujące z organizacjami badawczymi	przedsiębiorstwa	3,00	46,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	PLRO007	Liczba realizowanych projektów B+R	szt.	3,00	47,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	PLRO209	Udział podmiotów instytucjonalnych w procesie przedsiębiorczego odkrywania	szt.	0,00	44,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	RCR02	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	EUR	0,00	2022	17 009 155,00	SL	
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	RCR98	Pracownicy MŚP kończący szkolenia w zakresie rozwoju umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości	uczestnicy	0,00	2022	109,00	SL	

					(według rodzaju umiejętności: techniczne, zarządzanie, przedsiębiorczość, ekologiczne, inne)						
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	PLRR001	Wartość nakładów na działalność B+R we wspartych przedsiębiorstwach	PLN	0,00	2022	132 326 344,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	001. Inwestycje w środki trwałe, w tym infrastrukturę badawczą, w mikroprzedsiębiorstwach bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	3 695 705,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	002. Inwestycje w środki trwałe, w tym infrastrukturę badawczą, w małych i średnich przedsiębiorstwach (w tym prywatnych ośrodkach badawczych) bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	19 188 305,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	004. Inwestycje w środki trwałe, w tym infrastrukturę badawczą, w publicznych ośrodkach badawczych i instytucjach szkolnictwa wyższego bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	17 595 955,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	009. Działania badawcze i innowacyjne w mikroprzedsiębiorstwach, w tym tworzenie sieci kontaktów (badania przemysłowe, eksperymentalne prace rozwojowe, studia wykonalności)	1 478 282,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	010. Działania badawcze i innowacyjne w MŚP, w tym tworzenie sieci kontaktów	8 184 011,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	023. Rozwój umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej,	3 510 943,00

				przedsiębiorczości i zdolności dostosowawczych przedsiębiorstw w razie zmian	
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	026. Wsparcie dla klastrów innowacyjnych, w tym między przedsiębiorstwami, organizacjami badawczymi i organami publicznymi oraz sieciami biznesowymi, z korzyścią głównie dla MŚP	1,00
1	RSO1.1	Ogółem			53 653 202,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	01. Dotacja	53 653 202,00
1	RSO1.1	Ogółem			53 653 202,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	25. Inne podejścia – obszary miejskie	24 143 941,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	11 568 024,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	3 186 607,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	14 754 630,00
1	RSO1.1	Ogółem			53 653 202,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	53 653 202,00
1	RSO1.1	Ogółem			53 653 202,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO1.2. Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) to szerokie zagadnienie skupiające w sobie rozwój we wszystkich dziedzinach naszego życia. Cyfryzacja przedsiębiorstw postępuje równolegle z cyfryzacją społeczeństwa informacyjnego, co przekłada się na wzrost popytu we wszystkich tego typu usługach, w szczególności w usługach publicznych. Na Dolnym Śląsku w 2019 r. 55,2% urzędów posiadało własną stronę internetową – intranet, a 39,1% jednostek administracji publicznej korzystało z elektronicznego zarządzania dokumentami (EZD). Rozwój e-usług publicznych przyczynia się do zwiększenia komfortu obywateli i podmiotów gospodarczych korzystających z usług publicznych, zmniejsza obciążenia administracyjne a także poprawia kontakt między interesariuszem (obywatelem) a jednostką publiczną.

W ramach wsparcia przewiduje się możliwość wdrożenia nowych lub znacznie ulepszonych e-usług dla obywateli na co najmniej 4 poziomie dojrzałości. Realizowane będą projekty wpływające na rozwój systemu e-usług sektora publicznego m.in. w zakresie-e-administracji, e-kultury, e-turystyki, e-pomocy społecznej oraz systemów informacji przestrzennej, systemów elektronicznego obiegu dokumentów poprzez zwiększenie dostępności mieszkańców do usług w formie elektronicznej, a także działania wzmacniające bezpieczeństwo świadczenia e-usług lub systemów informatycznych poprzez budowę lub modernizację istniejących systemów o zasięgu lokalnym i regionalnym.

Planowane działania będą mogły być realizowane z wykorzystaniem modelu chmury obliczeniowej, wdrażanej np. za pośrednictwem krajowego systemu świadczenia usług w chmurze „ZUCH", który oferuje dostęp do znormalizowanych, bezpiecznych i konkurencyjnych pod względem kosztów usług w chmurze, świadczonych przez zweryfikowanych dostawców.

Priorytetowo wsparcie uzyskają projekty obejmujące tworzenie i modernizację systemów informacji przestrzennej oraz cyfryzację zasobów geodezyjnych w celu usprawnienia procesów i ułatwienia komunikacji między podmiotami publicznymi i gospodarczymi.

Projekty z zakresu cyfryzacji powiatowego i wojewódzkiego zasobu geodezji będą wymagały pozytywnej opinii geodety kraju. W ramach celu szczegółowego planuje się realizację jednego projektu strategicznego realizowanego przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego w ramach ustawowych kompetencji nałożonych na Samorząd Województwa w szczególności Geodetę Województwa.

Wspierane będą projekty ukierunkowane na tworzenie, rozwijanie i integrację baz danych i zasobów cyfrowych wspomagających komunikację między podmiotami, procesy decyzyjne (e-usługi JST) i upowszechniające komunikację elektroniczną instytucji publicznych z podmiotami zewnętrznymi i obywatelami, w tym również digitalizacja i zwiększenie dostępności danych publicznych (w tym ich standaryzacja i strukturyzacja).

Finansowanie będą mogły otrzymać przedsięwzięcia obejmujące cyfryzację zasobów kulturowych i naukowych będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego i lokalnego oraz służące zapewnieniu powszechnego, otwartego dostępu w postaci cyfrowej do danych będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego / lokalnego, udostępnianie zasobów kultury z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz tworzenie nowych treści cyfrowych, służące zapewnieniu powszechnego dostępu do informacji i zasobów w postaci cyfrowej. Projekty z zakresu digitalizacji zasobów

naukowych, kulturowych i administracji będą zgodne z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1024 w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego.

Realizowane projekty nie będą powielać dostępnych lub planowanych usług na poziomie krajowym i będą zapewniały interoperacyjność i komplementarność usług, tam gdzie zasadne promowane będą projekty partnerskie. Model wdrożenia rozwiązania e-usługi w projekcie powinien być zgodny z pryncypiami Architektury Informacyjnej Państwa (zawartymi w dokumencie z 25 listopada 2020 r.).

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, instytucje (w tym państwowe jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną), pracownicy, jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, organizacje społeczeństwa obywatelskiego i podmioty im zrównane.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach tego celu szczegółowego równy dostęp do produktów i rezultatów projektu zostanie zapewniony poprzez wymóg uwzględnienia zasady uniwersalnego projektowania i stosowania w produktach projektu standardu dostępności cyfrowej WCAG 2.1. na poziomie AA. Beneficjenci wsparcia zobowiązani będą do tworzenia i świadczenia usług elektronicznych spełniających standardy dostępności zgodnie z dyrektywami (UE) 2019/882 w sprawie wymogów dostępności produktów i usług i (UE) 2016/2102 w sprawie dostępności stron internetowych i mobilnych aplikacji organów sektora publicznego.

Udostępnianie zasobów ze źródeł administracyjnych w ramach rozwoju e-administracji, digitalizacji zbiorów w postaci cyfrowej służyć będzie realizacji zasady włączenia społecznego, i zapewni m.in. osobom z niepełnosprawnościami, osobom o niskim poziomie wykształcenia, mieszkańcom wsi, osobom starszym szeroki udział w życiu społecznym.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach działań międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych przewiduje się wymianę doświadczeń w ramach projektów w zakresie procesu cyfryzacji usług publicznych odpowiadających na potrzeby mieszkańców. Działania realizowane w obszarze CS 1(ii), a zwłaszcza tworzenie odpowiednich warunków do rozwijania i integracji baz danych i zasobów cyfrowych wspomagających komunikację między podmiotami oraz usług cyfrowych, a także maksymalizacja potencjału wzrostu gospodarczego związanego z gospodarką cyfrową są zgodne ze Strategią Jednolitego Rynku Cyfrowego dla Europy.

Cyfryzacja usług publicznych jest także zgodna z projektem programu polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie" do 2030 r. W tym znaczeniu planowane interwencje wzmocnią działania na rzecz osiągnięcia celu głównego SUE RMB wzrost dobrobytu w obszarze tematycznym Innowacje – wykorzystanie rynku cyfrowego jako źródła talentów i inwestycji.

Komplementarne do podejmowanych w ramach FEDS w obszarze niniejszego celu szczegółowego realizowane będą w:

• Programie Interreg Europa 2021-2027, w ramach Priorytetu 1 Bardziej inteligentna Europa.

• Programie Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, który wspierać będzie: współpracę transnarodową nad innowacyjnymi rozwiązaniami dla mieszkańców Regionu Morza Bałtyckiego poprzez usługi publiczne odpowiadające na potrzeby mieszkańców.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na ukierunkowanie wsparcia na inwestycje w e-usługi publiczne tj. na przedsięwzięcia niegenerujące dochodu a potencjalny strumień oszczędności będzie znikomy i nie uzasadnia zwrotnych form wsparcia całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Ponadto charakter działań służy zapewnieniu obywatelom szerokiego dostępu do usług publicznych, które nie cechują się możliwością komercyjnego wykorzystania.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
1	RSO1.2	EFRR	Przejście	RCO14	Instytucje publiczne otrzymujące wsparcie na opracowywanie usług, produktów i procesów cyfrowych	instytucje publiczne	0,00	53,00
1	RSO1.2	EFRR	Przejście	PLRO012	Liczba usług publicznych udostęp–nionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 4 - transakcja	szt.	0,00	468,00
1	RSO1.2	EFRR	Przejście	PLRO010	Liczba podmiotów, które udostępniły informacje sektora publicznego/dane prywatne on-line	szt.	0,00	65,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
1	RSO1.2	EFRR	Przejście	RCR11	Użytkownicy nowych i zmodernizowanych publicznych usług, produktów i procesów cyfrowych	użytkownicy/rok	0,00	2022	182 304,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

1	RSO1.2	EFRR	Przejście	016. Rozwiązania ICT, usługi elektroniczne, aplikacje dla administracji	20 578 162,00
1	RSO1.2	Ogółem			20 578 162,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.2	EFRR	Przejście	01. Dotacja	20 578 162,00
1	RSO1.2	Ogółem			20 578 162,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.2	EFRR	Przejście	25. Inne podejścia – obszary miejskie	9 260 173,00
1	RSO1.2	EFRR	Przejście	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	3 086 724,00
1	RSO1.2	EFRR	Przejście	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	2 572 270,00
1	RSO1.2	EFRR	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	5 658 995,00
1	RSO1.2	Ogółem			20 578 162,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.2	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	20 578 162,00

1	RSO1.2	Ogółem			20 578 162,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO1.3. Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Z uwagi na zidentyfikowaną w rankingu innowacyjności regionów europejskich słabość Dolnego Śląska w kontekście poziomu innnowacyjności w zakresie produktów i procesów oraz niski udział sprzedaży innowacyjnych produktów wspierane będą inwestycje MMŚP prowadzące do wprowadzenia na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług lub dokonania zasadniczych zmian w sposobie świadczenia usług lub procesie produkcyjnym. Ważnym aspektem tego wsparcia będą działania na rzecz wzmocnienia rozwoju specjalizacji horyzontalnej „Zielony ład" a więc inwestycje ograniczające wpływ przedsiębiorstw na środowisko (m. in. rozwój technologii racjonalnego gospodarowania energią, wodą, technologii obiegu zamkniętego dla odpadów). Wspierane będą ekoinnowacje, zarządzanie efektywnością środowiskową w kierunku gospodarki zasobooszczędnej (np. programy czystszej produkcji, Ecolabel -dobrowolny certyfikat przyznawany przez Komisję Europejską od 1992 r. zarówno produktom jak i usługom, których cały cykl życia ma jak najmniejszy wpływ na środowisko naturalne). Realizacja wsparcia przyczyni się także do rozwoju specjalizacji horyzontalnej „Przemysł 4.0" tj. do przyspieszenia procesów automatyzacji i robotyzacji przedsiębiorstw (np. automatyzacji produkcji, procesów obsługi klienta i świadczenia usług, procesów pomocniczych). Działania te wpłyną na zwiększenie produktywności przedsiębiorstw, z uwagi na to, że jak pokazuje diagnoza do DSI 2030 powoli wyczerpują się możliwości wzrostu przedsiębiorstw oparte wyłącznie na rozwiązaniach organizacyjnych i wymianie podstawowego wyposażenia produkcyjnego.

W związku z koniecznością interwencji publicznej przyczyniającej się do poprawy efektywności wdrażania innowacji (zidentyfikowaną w ramach wąskich gardeł działalności innowacyjnej w DSI 2030) planuje się również wsparcie inwestycyjne dla MMŚP z sektora produkcyjnego i usługowego przyczyniające się do zwiększenia ich konkurencyjności, obejmujące m.in. zakup maszyn i sprzętu lub rozbudowę przedsiębiorstwa, wdrożenie prac B+R (w tym sfinansowanych w ramach CS 1.1), zakup własności intelektualnej. Wsparcie obejmować będzie także, zgodnie z przepisami CPR, przedsiębiorstwa typu mid-caps i small mid-caps tj. spółki o średniej kapitalizacji i małe spółki o średniej kapitalizacji, ponieważ bariery związane z działalnością innowacyjną zidentyfikowane w DSI 2030 dotyczą nie tylko sektora MŚP.

W celu poprawy dostępności usług IOB związanych z wdrażaniem innowacji, w tym na obszarze pozametropolitalnym (obecna koncentracja IOB w stolicy regionu to 52%) możliwe będzie również wspieranie inwestycji w infrastrukturę, w tym inwestycji w infrastrukturę biznesową dla MŚP na potrzeby badań i innowacji. Wsparcie to skierowane będzie na tworzenie i rozwój infrastruktury jednostek świadczących usługi dla MMŚP (z wyłączeniem tworzenia nowych terenów inwestycyjnych), w tym inkubatorów, centrów rozwoju przedsiębiorczości, parków przemysłowych i technologicznych, umożliwiającej np. rozwój usług inkubacyjnych, laboratoryjnych, badawczo-wdrożeniowych. (z wyłączeniem wsparcia kapitałowego).

Aby wspomóc przedsiębiorstwa z sektora MŚP w wykorzystaniu przewagi lokalizacyjnej województwa i atutu położenia geograficznego w kontekście poszerzania rynków zbytu finansowane będzie także działanie w formie strategicznego projektu samorządu województwa zapewniającego systemową koordynację zwiększania potencjału eksportowego produktów i usług oferowanych przez przedsiębiorstwa z sektora MŚP przyczyniające się w dłuższej perspektywie czasowej nie tylko do poprawy ich konkurencyjności ale także do wzrostu przychodów ze sprzedaży produktów innowacyjnych na eksport w skali całego regionu. Zadania projektowe będą polegać na organizacji udziału grup MŚP skupionych wokół regionalnych inteligentnych specjalizacji w dedykowanych, prestiżowych wydarzeniach targowych i misjach gospodarczych. Projekt dotyczy kompleksowego wsparcia firm w zakresie internacjonalizacji - obok udziału w wydarzeniach planowane jest zwiększenie kompetencji firm do ekspansji międzynarodowej, w tym rozwoju na wybranych rynkach (np. kompetencji z zakresu prezentacji firmy, przygotowania oferty na targi i poszukiwania partnerów podczas targów, prowadzenia rozmów biznesowych z partnerami z określonych krajów).

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Przedsiębiorstwa i ich pracownicy, jednostki samorządu terytorialnego ich związki i stowarzyszenia, instytucje otoczenia biznesu, specjalne strefy ekonomiczne.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Zasada równości kobiet i mężczyzn wdrażana będzie poprzez prowadzenie działań obejmujących zwiększanie zatrudnienia w tym zwłaszcza kobiet, jako tej grupy, która jest w trudnej sytuacji na rynku pracy, podnoszenie aktywności ekonomicznej kobiet, jako odpowiedzi na wyzwania rynkowe, godzenie życia zawodowego i prywatnego poprzez działania umożliwiające podnoszenie wiedzy i świadomości dot. m.in. wsparcie kompetencji zarządzania różnorodnością, wsparcia kompetencji managerskich kobiet, unikania stereotypów itp. Komponent szkoleniowy w projektach inwestycyjnych pozwoli na podnoszenie wiedzy przedsiębiorców i ich pracowników min. w zakresie wykorzystania nowych technologii, co wpłynie na szersze włączenie zawodowe różnych grup. W związku z widocznymi w Polsce ograniczeniami dla wchodzących na rynek młodych przedsiębiorców, w szczególności innowacyjnych firm, zapewnione będzie wsparcie dla osób rozpoczynających działalność, co wpłynie na zwiększenie dostępu do funduszy osób młodych.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów i nie zidentyfikowano potencjalnych partnerstw w zakresie komplementarności. Niemniej jednak z uwagi na specyfikę województwa zlokalizowanego na trójstyku trzech państw oraz występowanie potencjałów rozwojowych o charakterze ponadregionalnym dążyć się będzie do zapewnienia komplementarności programu z programami w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna (Interreg) wdrażanymi na obszarze województwa dolnośląskiego, m.in. w zakresie rozwoju innowacyjnych usług i produktów poprzez współpracę międzynarodową, zwłaszcza dotyczących prowadzenia działalności na wczesnym etapie rozwoju, stymulowania środowiska przedsiębiorczości do zwiększania umiędzynarodowienia w sektorze MMŚP.

Komplementarne do podejmowanych w ramach FEDS w obszarze niniejszego celu szczegółowego realizowane będą w:

- Programie Interreg Czechy - Polska 2021-2027, w ramach Priorytetu 5 Przedsiębiorczość, w zakresie działań na rzecz transgranicznych usług dla przedsiębiorców w celu zrównoważonego rozszerzenia działalności przedsiębiorstw za granicą.
- Programie Interreg Europa Środkowa 2021-2027, w ramach Priorytetu 1 Współpraca na rzecz inteligentnej Europy Środkowej, w zakresie działań wzmacniających zdolności innowacyjne, transformację przemysłową oraz przedsiębiorczości.
- Programie Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, który wspierać będzie: współpracę transnarodową nad innowacyjnymi rozwiązaniami dla mieszkańców Regionu Morza Bałtyckiego oraz wdrażanie w praktyce inteligentnych rozwiązań dotyczących kluczowych wyzwań Regionu Morza

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Działania dotyczące bezpośredniego wsparcia rozwoju przedsiębiorstw generującego przychody będą realizowane z zastosowaniem instrumentów finansowych.

W zakresie internacjonalizacji przedsiębiorstw (realizowanej jako operacja o znaczeniu strategicznym samorządu województwa) przewiduje się wsparcie bezzwrotne, gdyż projekty te nie przynoszą bezpośrednich zysków, których ewentualne pojawienie się jest niepewne i oddalone w czasie.

Wsparcie ma służyć wzmocnieniu potencjału regionu w zakresie usług dla MŚP wspierających procesy badawcze i innowacyjne a tym samym przekładające się na wzrost konkurencyjności i produktywności MŚP. Bezpośrednim efektem wsparcia tworzenia infrastruktury w zakresie usług inkubacyjnych i akceleracyjnych nie jest generowanie przychodów czy oszczędności przez takie jednostki, a wzmacnianie potencjału i oferty regionalnych instytucji otoczenia biznesu. Poszerzanie takiej oferty, ma wymiar strategiczny dla regionu i efektywnego wsparcia konkurencyjności MŚP i będzie finansowane w formie dotacji.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	RCO01	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże	przedsiębiorstwa	4,00	527,00
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	RCO03	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	przedsiębiorstwa	0,00	410,00
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	RCO04	Przedsiębiorstwa otrzymujące wsparcie niefinansowe	przedsiębiorstwa	0,00	117,00
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	RCO15	Wytworzona zdolność inkubacji przedsiębiorstw	przedsiębiorstwa	0,00	1 615,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi

1	RSO1.3	EFRR	Przejście	RCR01	Miejsca pracy utworzone we wspieranych podmiotach	roczny EPC	0,00	2022	1 611,00	SL	
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	RCR03	Małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) wprowadzające innowacje produktowe lub procesowe	przedsiębiorstwa	0,00	2022	139,00	SL	
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	RCR18	MŚP korzystające z usług inkubatora przedsiębiorczości po jego utworzeniu	przedsiębiorstwa/rok	0,00	2022	299,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	020. Infrastruktura biznesowa dla MŚP (w tym parki i obiekty przemysłowe)	17 570 346,00
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	021. Rozwój działalności i umiędzynarodowienie MŚP, w tym inwestycje produkcyjne	49 864 140,00
1	RSO1.3	Ogółem			67 434 486,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	01. Dotacja	23 534 486,00
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	03. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: pożyczka	43 900 000,00

1	RSO1.3	Ogółem			67 434 486,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	25. Inne podejścia – obszary miejskie	38 805 519,00
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	10 535 173,00
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	8 779 311,00
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	9 314 483,00
1	RSO1.3	Ogółem			67 434 486,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	67 434 486,00
1	RSO1.3	Ogółem			67 434 486,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: 2. Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.1. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Na Dolnym Śląsku notuje się wysokie przekroczenia norm jakości powietrza. Ich głównym źródłem jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej, transportu drogowego oraz terenów przemysłowych.

Tak jak w ubiegłych latach, największym problemem dla regionu są zanieczyszczenia m.in. pyłem zawieszonym PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenem. Źródła tych zanieczyszczeń odpowiedzialne są jednocześnie za zwiększoną emisję gazów cieplarnianych, stanowiących problem także w skali globalnej. Istotnym elementem w walce z emisją szkodliwych substancji jest poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych (w tym budynków stanowiących własność oraz współwłasność organizacji pozarządowych), zamieszkania zbiorowego oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych (z wyłączeniem stanowiących własność Skarbu Państwa oraz budynków spółdzielni mieszkaniowych finansowanych z poziomu krajowego).

Wsparciem zostanie objęta wyłącznie kompleksowa modernizacja energetyczna ww. budynków obejmująca także instalacje grzewcze/chłodzące ze źródłami ciepła (bez możliwości projektów polegających na wymianie tylko źródeł ciepła), w tym także m.in. OZE, systemy wentylacji, systemy zarządzania i magazynowania energii. Działania w ramach celu szczegółowego będą finansowane zgodnie z następującą hierarchią – w pierwszej kolejności, priorytetowo wspierana będzie kompleksowa termomodernizacja, w tym z wymianą źródła ciepła, w szczególności z wykorzystaniem OZE, następnie termomodernizacja wraz z wykorzystaniem i podłączeniem do źródła ciepła sieciowego, natomiast gdy powyższe będzie niemożliwe lub nieuzasadnione technicznie lub ekonomicznie, możliwa będzie wymiana źródeł ciepła na wykorzystujące paliwo gazowe. Wykluczone z możliwości wsparcia będą inwestycje polegające na wymianie starszych urządzeń zasilanych paliwami gazowymi na nowsze. Ponadto niedopuszczone jest stosowanie kotłów biomasowych umożliwiających zamontowanie awaryjnego rusztu oraz pieców bez automatycznego podajnika paliwa. Działania edukacyjne/doradcze w zakresie ekologii, adaptacji do zmian klimatu i budowania świadomości na temat gospodarki niskoemisyjnej mogą być prowadzone wyłącznie jako element uzupełniający w projekcie. Preferowane będą projekty skutkujące znaczną redukcją emisji gazów cieplarnianych w odniesieniu do istniejących instalacji, a także przyczyniać się do zmniejszenia emisji takich zanieczyszczeń powietrza, jak pył PM 10, pył PM 2,5 oraz benzo(a)piren, jak również do znacznego zwiększenia oszczędności energii. Ponadto premiowane będzie jak największa oszczędność kosztowa projektów oraz redukcja ubóstwa energetycznego. Prace termomodernizacyjne powinny być wykonane z uwzględnieniem zachowania trwałych warunków siedliskowych dla ptaków i/lub nietoperzy zamieszkających dany obiekt.

Finansowane będą także działania dotyczące budowy nowych budynków w zakresie budynków publicznych należących do jst, np. jako projekty pilotażowe, zawierające m.in. elementy edukacyjne. Budowa nowych budynków w ramach kodu interwencji 043 dotyczyć będzie budynków o zapotrzebowaniu na energię pierwotną, które jest co najmniej o 20 % niższe od wymogu dotyczącego budynków o niemal zerowym zużyciu energii (dyrektywy krajowe) oraz nie może naruszać zapisów Programu odnoszących się do wyłączeń i ograniczeń co do budowy niektórych typów budynków określonych w innych celach szczegółowych lub UP. Ponadto alokacja na powyższe działania nie powinna przekraczać 5% całkowitej alokacji dla celu szczegółowego 2.1. Jednocześnie

limit ten nie dotyczy działań realizowanych w formie zwrotnej. W celu szczegółowym możliwa będzie również modernizacja energetyczna oświetlenia ulicznego jako odrębny projekt. Działania w tym zakresie mogą być realizowane zarówno przez gminy, jak również przez przedsiębiorców.

Finansowaniu podlegać będą także projekty w zakresie zwiększonej efektywności energetycznej w MŚP (np. ograniczenie energochłonności, wymiana oświetlenia na energooszczędne, modernizacja systemu grzewczego, minimalizacja strat ciepła, wykorzystanie ciepła odpadowego).

We wszystkich projektach dotyczących efektywności energetycznej należy przyjąć minimalny próg oszczędności energii pierwotnej na poziomie nie niższym niż 30% (z wyjątkiem obiektów zabytkowych) potwierdzony wymaganym audytem energetycznym. W ramach instrumentów finansowych, w przypadku projektów kontynuujących wcześniej wykonane inwestycje w budynkach, do wskazanego limitu będą wliczane wskaźniki oszczędności energetycznej uzyskane w ramach dotychczas przeprowadzonych etapów modernizacji. Wspierane mogą być także uzasadnione elementy niewynikające z audytów energetycznych (zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa), jak również usługi doradcze i działania informacyjne. Wybrany wariant realizacyjny musi uwzględniać kryterium kosztowe odnoszące się do uzyskanych efektów (np. redukcji zapotrzebowania na energię) w stosunku do nakładów finansowych.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, przedsiębiorcy, jednostki samorządu terytorialnego ich związki i stowarzyszenia i jednostki podległe, wspólnoty mieszkaniowe, TBS, organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Szczególny nacisk zostanie położony na niwelowaniu zjawiska ubóstwa energetycznego dotykającego osoby mniej zamożne, w tym osoby starsze, rodziców samotnie wychowujących dzieci (w większości kobiet), osoby z niepełnosprawnościami oraz rodziny wielodzietne.

Przewiduje się również wprowadzenie zachęt stosowania klauzul społecznych w procedurach związanych z prawem zamówień publicznych, m.in. poprzez odpowiednie kryteria wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Przewiduje się wsparcie w zakresie instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Głównym wyzwaniem rozwojowym w zakresie niniejszego CS jest zapewnienie zwiększonej efektywności energetycznej oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych. W ramach FEDS realizowane będą działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach krajowego programu FENiKS. W ramach celu szczegółowego, dla wybranych typów projektów, możliwe będzie zastosowanie kryterium punktowego promującego przedsięwzięcia, które zakładają współpracę, w tym wymianę wiedzy i doświadczeń oraz konsultacje, z partnerami z innych Państw Członkowskich, kandydujących lub stowarzyszonych, jak również dla projektów, które będą miały pozytywny transgraniczny wpływ lub projektów komplementarnych do innych projektów realizowanych poza granicami Polski w UE, krajach kandydujących i stowarzyszonych. Za współpracę z podmiotami z UE będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez KM.

W ramach powyższego celu szczegółowego realizowane również będą działania polegające na wymianie doświadczeń w zakresie efektywności energetycznej z beneficjentami zlokalizowanymi w co najmniej jednym innym państwie członkowskim. W ramach Programu Interreg Czechy – Polska 2021-2027 zidentyfikowana została komplementarność która wyrażona została jednym z głównych wyzwań programu, które dotyczy redukcji zanieczyszczenia powietrza dotycząca emisji spalin pochodzących z gospodarstw domowych oraz transportu.

W ramach Programu Interreg Polska – Saksonia 2021-2027 wskazywane jest wsparcie w zakresie przeciwdziałania oraz adaptacji do zmian klimatu. Wspierane będą działania polegające na wspieraniu przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego, co z kolei przyczyni się do ograniczenia niskiej emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza. Program umożliwia realizację analiz, strategii, programów, planów w zakresie przeciwdziałania negatywnym skutkom zmian klimatu oraz wypracowywanie wspólnych działań adaptacyjnych, jak i określenie głównych przeszkód w zakresie transgranicznego zarządzania kryzysowego i określenie sposobów rozwiązania tych problemów.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

IF zastosowane będą we wszystkich inwest. przy czym w poniższych przypadkach dopuszczalne jest również wsparcie dotac. w:

1) bud. zab. i kom. (rozumianych jako bud., w których co najmniej 30% mieszkań stanowią mieszkania kom., soc., wspomagane, treningowe i chronione) – bez dodatkowych warunków albo

2) bud. publ.* i wieloro. bud. mieszkalnych, jeśli dodatkowo spełniają one poniższe kryt. warunkujące wsparcie dotac.:

a) przyjęcie przez region POP i egzekw. zapisów uchwał antysmog. oraz niewprowadzanie do tych aktów zmian niekorzystnych z punktu widzenia ochrony pow., w szczególności zmian poleg. na łagodzeniu ograniczeń i zakazów w zakresie ekspl. instalacji lub odroczeniu terminów wejścia w życie tych ograniczeń i zakazów

oraz

b) znajdują się na terenie gdzie wskaźnik dochodów podatkowych gminy (G) jest niższy od uśrednionej wartości dla województwa.

Wsparcie dotac. obejmie także bud. demon. spełniające funkcję bud. świadomości nt. konieczności oszczędzania en. i ochrony środ. oraz wykorzystywania wszelkich metod i zasobów dla zmniejszania energochłonności bud.

*(bud. JST, jednostek organizacyjnych JST oraz NGO, jeśli realizują cele publ.).

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	RCO18	Przystępne cenowo i zrównoważone mieszkania o lepszej charakterystyce energetycznej	lokale mieszkalne	0,00	8 287,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	RCO19	Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej	metry kwadratowe	0,00	233 228,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	288 043,00

2	RSO2.1	EFRR	Przejście	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	3,00	7,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	RCR26	Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkaniach, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)	MWh/rok	75 472,00	2023	49 071,00	SL	
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	RCR29	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony ekwiwalentu dwutlenku węgla/rok	72 642,00	2020	44 795,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	040. Projekty w zakresie efektywności energetycznej i projekty demonstracyjne w MŚP lub w dużych przedsiębiorstwach oraz działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	6 720 914,00

2	RSO2.1	EFRR	Przejście	041. Renowacja istniejących budynków mieszkalnych do celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające	17 103 340,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	042. Renowacja istniejących budynków mieszkalnych do celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	41 330 992,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	043. Budowa nowych energooszczędnych budynków	4 157 937,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	044. Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające	12 448 028,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	045. Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	53 353 887,00
2	RSO2.1	Ogółem			135 115 098,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	01. Dotacja	82 420 004,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	03. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: pożyczka	15 047 547,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	05. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: Dotacje w ramach instrumentu finansowego	37 647 547,00
2	RSO2.1	Ogółem			135 115 098,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	16 666 936,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	19. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – funkcjonalne obszary miejskie	5 350 267,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	25. Inne podejścia – obszary miejskie	20 402 801,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	10 000 000,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	10 000 000,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	72 695 094,00
2	RSO2.1	Ogółem			135 115 098,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	135 115 098,00
2	RSO2.1	Ogółem			135 115 098,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.2. Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie energii odnawialnej[1], w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Na terenie województwa dolnośląskiego obserwujemy wzrost zainteresowania pozyskiwaniem energii ze źródeł odnawialnych, dzięki czemu ograniczana jest emisja substancji szkodliwych i zanieczyszczeń do powietrza, w tym gazów cieplarnianych.

W ramach działania w obszarze rozwoju odnawialnych źródeł energii wspierana będzie budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i/lub cieplnej, w tym z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE (uzupełniającym elementem projektu może być stacja ładowania pojazdów elektrycznych wykorzystująca energię z danego źródła/magazynu energii), ze szczególnym uwzględnieniem rozproszonej energetyki prosumenckiej i społeczności spółdzielni oraz klastrów energetycznych wraz z przyłączeniem źródeł OZE do sieci energetycznych lub ciepłowniczych (opcjonalnie). Możliwe będzie także wsparcie projektów realizowanych przez jst, organizacje pozarządowe w zakresie OZE.

Wspierane będą projekty realizowane przez społeczności energetyczne, klastry energii, spółdzielnie energetyczne, wspólnoty mieszkaniowe działające w zakresie energii odnawialnej. W ramach kompleksowych projektów możliwa także będzie budowa, rozbudowa lub przebudowa sieci wewnątrz klastrów energii, spółdzielni energetycznych, wspólnot mieszkaniowych oraz społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej.

W zakresie wytwarzania energii elektrycznej dofinansowywane będą źródła OZE z:

a) promieniowania słonecznego.

b) biogazu,

zgodnie z przyjętą demarkacją.

W zakresie wytwarzania energii cieplnej dofinansowywane będą źródła OZE z:

c) promieniowania słonecznego,

d) biomasy,

e) biogazu

f) geotermii i aerotermii/energii otoczenia (w tym pompy ciepła),

zgodnie z przyjętą demarkacją.

Limity mocy wynikające z obowiązującej demarkacji nie dotyczą projektów realizowanych przez klastry energii lub spółdzielnie energetyczne lub społeczności energetyczne oraz projektów parasolowych.

Wsparcie uzyskają także projekty grantowe dla budynków jednorodzinnych dotyczące produkcji oraz energii elektrycznej i/lub cieplnej, także z magazynami energii (wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej) polegające na budowie (w tym zakup niezbędnych urządzeń) mikroinstalacji służących wytwarzaniu energii z OZE.

Wszystkie działania w ramach celu szczegółowego będą mogły dotyczyć wyłącznie energii promieniowania słonecznego, geotermii, aerotermii/energii otoczenia, biomasy i biogazu. Preferowane będą projekty o jak najwyższej redukcji emisji CO2 i pyłu, najwyższej efektywności kosztowej w stosunku do wkładu UE i wielkości produkcji energii z OZE, projekty hybrydowe (dwa rodzaje OZE, magazynowanie energii ze źródeł odnawialnych), innowacyjne technologiczne OZE.

Projekty dotyczące wykorzystania biomasy i biogazu powinny również uwzględniać zasady minimalizacji ryzyka wylesiania zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych oraz spełniać kryteria oszczędności w zakresie zrównoważonego rozwoju określone w art. 29–31 dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii oraz w powiązanych aktach wykonawczych i delegowanych.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, klastry energii, spółdzielnie energetyczne, społeczności energetyczne, prosumenci, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, MMŚP, wspólnoty mieszkaniowe.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego realizowane projekty będą charakteryzować się wysoką jakością i kompleksowością udzielanego wsparcia, wpływać na poprawę warunków życia wszystkich grup społecznych poprzez kształtowanie zrównoważonej transformacji energetycznej.

Przewiduje się również wprowadzenie zachęt stosowania klauzul społecznych w procedurach związanych z prawem zamówień publicznych m.in. poprzez odpowiednie kryteria wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 realizowane będą działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach krajowego programu FENiKS. W ramach celu szczegółowego, dla wybranych typów projektów, możliwe będzie zastosowanie kryterium punktowego promującego przedsięwzięcia, które zakładają współpracę, w tym wymianę wiedzy i doświadczeń oraz konsultacje, z partnerami z innych Państw Członkowskich, kandydujących lub stowarzyszonych, jak również dla projektów, które będą miały pozytywny transgraniczny wpływ lub projektów komplementarnych do innych projektów realizowanych poza granicami Polski w UE, krajach kandydujących i stowarzyszonych. Za współpracę z podmiotami z UE będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez KM.

W ramach Programu Interreg Czechy – Polska 2021-2027 zidentyfikowana została komplementarność która wyrażona została jednym z głównych wyzwań programu, które dotyczy redukcji zanieczyszczenia powietrza dotycząca emisji spalin pochodzących z gospodarstw domowych oraz transportu.

W ramach Programu Interreg Polska – Saksonia 2021-2027 wskazywane jest wsparcie w zakresie przeciwdziałania oraz adaptacji do zmian klimatu. Wspierane będą działania polegające na wspieraniu przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego, co z kolei przyczyni się do ograniczenia niskiej emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza. Program umożliwia realizację analiz, strategii, programów, planów w zakresie przeciwdziałania negatywnym skutkom zmian klimatu oraz wypracowywanie wspólnych działań adaptacyjnych, jak i określenie głównych przeszkód w zakresie transgranicznego zarządzania kryzysowego i określenie sposobów rozwiązania tych problemów.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Instrumenty finansowe zastosowane będą w przypadku wszystkich inwestycji, przy czym w poniższych przypadkach dopuszczalne jest również wsparcie dotacyjne:

- projekty służące do produkcji zrównoważonego biometanu;
- projekty, które dotyczą OZE, w których brakuje wsparcia operacyjnego lub gdy technologia ta jest niewystarczająco dojrzała (np. geotermia, perowskity) lub charakteryzuje się wyższym ryzykiem albo niższą rentownością;
- projekty dotyczące budowy magazynów energii;
- projekty dotyczące magazynowania energii, w których elementem będzie budowa infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp dla wszystkich użytkowników.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	RCO22	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)	MW	0,00	65,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi

							wartość odniesienia				
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	RCR32	Dodatkowa moc zainstalowana odnawialnych źródeł energii	MW	0,00	2022	62,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	048. Energia ze źródeł odnawialnych: słoneczna	18 951 208,00
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	049. Energia ze źródeł odnawialnych: biomasa	4 007 680,00
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	052. Inne rodzaje energii ze źródeł odnawialnych (w tym energia geotermalna)	14 211 948,00
2	RSO2.2	Ogółem			37 170 836,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	01. Dotacja	13 851 251,00
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	03. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: pożyczka	13 623 710,00
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	05. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: Dotacje w ramach instrumentu finansowego	9 695 875,00
2	RSO2.2	Ogółem			37 170 836,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	25. Inne podejścia – obszary miejskie	2 415 215,00
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	5 635 502,00
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	3 100 533,00
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	26 019 586,00
2	RSO2.2	Ogółem			37 170 836,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	37 170 836,00
2	RSO2.2	Ogółem			37 170 836,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.4. Wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

W związku z postępującymi zmianami klimatu planuje się wspieranie działań służących poprawie zdolności adaptacji do zmian klimatu, minimalizowaniu ich skutków, zapobieganiu ryzyku i zapewnieniu odporności na klęski żywiołowe na terenie województwa dolnośląskiego.

Z uwagi na straty na obszarze Dolnego Śląska w związku z nasilaniem się zjawisk ekstremalnych wywołanych zmianami klimatu oraz spodziewane zwiększenie ich częstotliwości ważnym aspektem są działania w zakresie adaptacji do zmian klimatu.

Wspierane będą między innymi zrównoważone systemy gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi (w szczególności zapewniających skuteczne zatrzymanie tych wód w miejscu opadu, połączone z ich infiltracją, z wykorzystaniem rozwiązań opartych na przyrodzie np. ogrody deszczowe, rozszczelnienie i zwiększanie chłonności nawierzchni, rowy i powierzchnie infiltracyjne) tj. kanalizacja deszczowa oraz zielono-niebieska infrastruktura na terenach miejskich obszarów funkcjonalnych. Retencja wód opadowych oraz wsparcie terenów zieleni (mogące również skutkować zwiększeniem ich powierzchni) pozwolą zmniejszyć zjawisko tzw. wysp ciepła oraz będą stanowić zabezpieczenie przed podtopieniami, ulewami oraz suszą.

Z uwagi na rosnące ryzyko pożarów będące następstwem zmian klimatu, istotne są również inwestycje w zakresie ochrony przed pożarami. Mogą one obejmować między innymi systemy obserwacji i łączności przeciwpożarowej (np. maszty, dostrzegalnie pożarowe, urządzenia telewizji przemysłowej do obserwacji), ale również drogi pożarowe, zbiorniki wodne do celów ppoż.

Istotnym wyzwaniem dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zwiększenia odporności na klęski żywiołowe jest doposażenie służb ratowniczych (OSP, WOPR, GOPR) oraz jednostek samorządu terytorialnego. Kluczowy jest tu zakup sprzętu niezbędnego do skutecznego prowadzenia akcji ratowniczych, monitorowania zagrożeń lub usuwania skutków zjawisk katastrofalnych (w tym m.in. pojazdy, jednostki pływające oraz drony) oraz wsparcie infrastruktury dla tych służb stanowiącej niezbędny element prowadzenia ich działalności.

Możliwe będzie finansowanie OSP. Priorytetowe wsparcie otrzymają jednostki włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Działania z zakresu adaptacji do zmian klimatu w miastach, które nie posiadają prawnego obowiązku opracowania MPA będą realizowane w sposób zintegrowany i uwzględnią udział różnych grup interesariuszy.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Działania w celu szczegółowym będą realizowane zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną i nie będą wspierane projekty, które spowodują zastosowanie art. 4 ust. 7 RDW.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, w tym zapewnieniem równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji, zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060. Projekty służące adaptacji do zmian klimatu umożliwią poprawę warunków i jakości życia mieszkańców, a tym samym mogą mieć pozytywny wpływ na ich zdrowie, poprzez inwestycje w zielono-niebieską infrastrukturę. Przeciwdziałać będą też klęskom żywiołowym i katastrofom, których skutki mogłyby przyczyniać się do pogorszenia warunków życia mieszkańców, a tym samym powodować ich wykluczenie społeczne. Dzięki uwzględnieniu w projektach wymogów uniwersalnego projektowania i mechanizmu racjonalnych usprawnień zwiększony będzie dostęp do zielono-niebieskiej infrastruktury, odpowiadającej na specyficzne potrzeby osób o ograniczonych możliwościach poruszania się, osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, opiekunów z dziećmi czy osób zależnych.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Wsparcie udzielane będzie na obszarze całego województwa dolnośląskiego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 realizowane będą działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach krajowego programu FENiKS. W ramach Programu Interreg Czechy – Polska 2021-2027 zidentyfikowana została komplementarność która wyrażona została jednym z głównych wyzwań programu, która dotyczy działań związanych z adaptacyjnością do zmian klimatu oraz współpracy służb ratowniczych.

W ramach Programu Interreg Polska – Saksonia 2021-2027 wskazywane jest wsparcie w zakresie przeciwdziałania oraz adaptacji do zmian klimatu. Wspierane będą działania polegające na wspieraniu przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego, co z kolei przyczyni się do ograniczenia niskiej emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza. Program umożliwia realizację analiz, strategii, programów, planów w zakresie przeciwdziałania negatywnym skutkom zmian klimatu oraz wypracowywanie wspólnych działań adaptacyjnych, jak i określenie głównych przeszkód w zakresie transgranicznego zarządzania kryzysowego i określenie sposobów rozwiązania tych problemów.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Biorąc pod uwagę, iż działania związane z zabezpieczeniem przed suszą oraz ochroną przed powodziami, pożarami i skutkami zmian klimatu nie dotyczą generalnie projektów mogących generować przychody, a także to, że potrzeby inwestycyjne dotyczą głównie odpowiedzialności organów państwa i samorządu, które realizują właściwe działania w tym zakresie nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	RSO2.4	EFRR	Przejście	RCO24	Inwestycje w nowe lub zmodernizowane systemy monitorowania, gotowości, ostrzegania i reagowania w kontekście klęsk żywiołowych i katastrof w przypadku klęsk żywiołowych	EUR	0,00	500 000,00
2	RSO2.4	EFRR	Przejście	PLRO41	Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia	sztuki	0,00	9,00

					akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof			

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	RSO2.4	EFRR	Przejście	RCR35	Liczba ludności korzystającej ze środków ochrony przeciwpowodziowej	osoby	0,00	2025	57 884,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.4	EFRR	Przejście	059. Działania w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem i zarządzanie takimi zagrożeniami: pożary (w tym podnoszenie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi, infrastruktura i podejścia ekosystemowe)	5 000 000,00
2	RSO2.4	EFRR	Przejście	060. Działania w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem i zarządzanie takimi zagrożeniami: inne zagrożenia, np. burze i susze (w tym podnoszenie świadomości, ochrona ludności i	5 000 000,00

				systemy zarządzania klęskami żywiołowymi, infrastruktura i podejścia ekosystemowe)	
2	RSO2.4	Ogółem			10 000 000,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.4	EFRR	Przejście	01. Dotacja	10 000 000,00
2	RSO2.4	Ogółem			10 000 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.4	EFRR	Przejście	25. Inne podejścia – obszary miejskie	4 000 000,00
2	RSO2.4	EFRR	Przejście	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	3 000 000,00
2	RSO2.4	EFRR	Przejście	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	3 000 000,00
2	RSO2.4	Ogółem			10 000 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.4	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	10 000 000,00
2	RSO2.4	Ogółem			10 000 000,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.5. Wspieranie bezpiecznego dostępu do wody, zrównoważonej gospodarki wodnej obejmującej zintegrowane zarządzanie wodą, a także odporności wodnej (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Rozwój infrastruktury komunalnej zapewniającej zbieranie, odprowadzanie i efektywne oczyszczanie ścieków komunalnych stanowi jeden z ważniejszych elementów poprawy stanu środowiska, warunków życia mieszkańców oraz wzrostu gospodarczego. Istnieje potrzeba dalszego wspierania przedsięwzięć, które przyczyniają się do wypełnienia zobowiązań wynikających z Dyrektywy 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych – tzw. dyrektywy ściekowej. W Polsce podstawowym dokumentem strategicznym, który implementuje założenia wspomnianej dyrektywy jest Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). Analiza stanu realizacji KPOŚK wskazuje, że w dalszym ciągu część aglomeracji na Dolnym Śląsku ma problemy ze spełnieniem wymogów dyrektywy ściekowej. Dotyczą one wydajności oczyszczalni ścieków w aglomeracjach, standardów oczyszczania ścieków oraz wyposażenia aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych. Na obszarze Dolnego Śląska jest 120 aglomeracji powyżej 2 tys. RLM, w tym 56% stanowią aglomeracje 2-10 tys. RLM, 11% aglomeracje 10-15 tys. RLM oraz 33% aglomeracje pow. 15 tys. RLM. Brak zgodności z dyrektywą ściekową ma nadal 48% wszystkich aglomeracji: 57% z nich stanowią aglomeracje 2-10 tys. RLM, 12% aglomeracje 10-15 tys. RLM, natomiast 31% aglomeracje pow. 15 tys. RLM. Nakłady inwestycyjne (zindeksowane wskaźnikiem inflacji z czerwca 2022 r. - 15,6%) niezbędne do realizacji inwestycji w aglomeracjach 10 tys. RLM – 15 tys. RLM oszacowane w KPOŚK wynoszą 17 739 943 EUR.

Wsparcie będą mogły uzyskać projekty w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji zbiorczych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych w aglomeracjach wskazanych w KPOŚK od 2 do 15 tys. RLM, dopuszcza się także wspieranie większych aglomeracji, które nie uzyskają finansowania w ramach środków FENIKS, preferowane będą aglomeracje niespełniające wymogów dyrektywy ściekowej, w tym m.in. oczyszczalnie ścieków komunalnych, sieć kanalizacji sanitarnej, zagospodarowanie osadów ściekowych, monitoring.

Wsparcie zostanie zapewnione przede wszystkim na inwestycje w aglomeracjach od 10 tys. do 15 tys. RLM.

W związku z diagnozowanym deficytem wody pitnej, w szczególności na obszarach górskich i podgórskich, konieczne jest wsparcie inwestycji w zakresie inwestycji w infrastrukturę do celów ujęcia, uzdatniania, zaopatrzenia, dostawy i magazynowania wody. Możliwa będzie budowa sieci wodociągowych jako uzupełniający element projektu dotyczącego gospodarki ściekowej lub jako samodzielny projekt. Samodzielne projekty dotyczące budowy sieci wodociągowych będą możliwe tylko na obszarach, gdzie potrzeby dotyczące gospodarki ściekowej zostały zapewnione zgodnie z przepisami krajowymi i unijnymi.

Inwestycje w RSO2.5. będą głównie realizowane poprzez Strategie instrumentów rozwoju terytorialnego.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, przedsiębiorstwa z branży oczyszczania ścieków lub wodociągowania, jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Planowana interwencja będzie pośrednio wpływać na ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego i powiązanego z nim ubóstwa poprzez poprawę dostępności usług związanych z oczyszczaniem ścieków, jak również poprawę dostępności i jakości wody pitnej. Nastąpi to także dzięki wsparciu działań, których celem jest ograniczenie strat wody oraz awaryjności systemów oraz kampaniom podnoszących świadomość mieszkańców/instytucji/przedsiębiorstw w zakresie oszczędzania wody.

Przewiduje się również wprowadzenie zachęt stosowania klauzul społecznych w procedurach związanych z prawem zamówień publicznych m.in. poprzez odpowiednie kryteria wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Przewiduje się zastosowanie instrumentów terytorialnych ZIT i IIT – projekty zidentyfikowane i wskazane do realizacji w terytorialnych dokumentach strategicznych, wybierane do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny, z uwzględnieniem priorytetowego podejścia do inwestycji ściekowych w aglomeracjach od 10 tys. do 15 tys. RLM. W wyjątkowych sytuacjach w przypadku dostępności środków, dopuszcza się dofinansowanie aglomeracji powyżej 15 tys. RLM. Przewiduje się także możliwość naboru konkurencyjnego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Mając na uwadze, że województwo dolnośląskie objęte jest programami współpracy terytorialnej Interreg, działania międzyregionalne, transgraniczne oraz transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEDS 2021-2027 w obszarze niniejszego celu szczegółowego będą realizowane w Programie Interreg Europa Środkowa, Programie Interreg Region Morza Bałtyckiego oraz w Programie Interreg Europa.

W zakresie współpracy w ramach Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 współpraca transnarodowa będzie prowadzona nad innowacyjnymi rozwiązaniami dla mieszkańców Regionu Morza Bałtyckiego oraz działaniami w zakresie zrównoważonej wody oraz niebieskiej gospodarki.

Współpraca w ramach Programu Interreg Europa 2021-2027 będzie umożliwiała wsparcie regionów europejskich w tworzeniu bardziej przyjaznej dla środowiska i odpornej Europy, zgodnie z Europejskim Zielonym Ładem, umożliwiając im włączenie sprawdzonych rozwiązań i doświadczeń innych regionów do ich własnych polityk i programów regionalnych w dziedzinach obejmujących promowanie przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz gospodarkę wodną.

W ramach celu szczegółowego, dla wybranych typów projektów, możliwe będzie zastosowanie kryterium punktowego promującego przedsięwzięcia, które zakładają współpracę, w tym wymianę wiedzy i doświadczeń oraz konsultacje, z partnerami z innych Państw Członkowskich, kandydujących lub stowarzyszonych, jak również dla projektów, które będą miały pozytywny transgraniczny wpływ lub projektów komplementarnych do innych projektów realizowanych poza granicami Polski w UE, krajach kandydujących i stowarzyszonych. Za współpracę z podmiotami z UE będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez KM.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Projekty realizowane w ramach tego priorytetu są nierentowne i realizowane przez JST lub jednostki im podległe. Realizacja priorytetu dotyczy zadań z zakresu zapewnienia usług publicznych, nie ma potencjału rynkowego i wysokiej efektywności kosztowej. Powstała infrastruktura przyczyni się do polepszenia stanu środowiska naturalnego.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	RSO2.5	EFRR	Przejście	RCO31	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci kanalizacyjnych w ramach zbiorowych systemów odprowadzania ścieków	km	0,00	90,27
2	RSO2.5	EFRR	Przejście	RCO32	Wydajność nowo wybudowanych lub zmodernizowanych instalacji oczyszczania ścieków	równoważna liczba mieszkańców	0,00	6 452,00
2	RSO2.5	EFRR	Przejście	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	19 936,00
2	RSO2.5	EFRR	Przejście	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	3,00	6,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	RSO2.5	EFRR	Przejście	RCR42	Ludność przyłączona do zbiorowych systemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia	osoby	0,00	2022	19 936,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.5	EFRR	Przejście	062. Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, działania na rzecz efektywności, zaopatrzenie w wodę pitną)	10 000 000,00
2	RSO2.5	EFRR	Przejście	065. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	73 949 313,00
2	RSO2.5	Ogółem			83 949 313,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.5	EFRR	Przejście	01. Dotacja	83 949 313,00
2	RSO2.5	Ogółem			83 949 313,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.5	EFRR	Przejście	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	72 660 695,00
2	RSO2.5	EFRR	Przejście	19. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – funkcjonalne obszary miejskie	1 288 618,00
2	RSO2.5	EFRR	Przejście	25. Inne podejścia – obszary miejskie	5 000 000,00

2	RSO2.5	EFRR	Przejście	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	5 000 000,00
2	RSO2.5	Ogółem			83 949 313,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.5	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	83 949 313,00
2	RSO2.5	Ogółem			83 949 313,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.7. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

W celu ochrony środowiska i bioróżnorodności oraz łagodzenia zachodzących zmian klimatycznych istotne znaczenie odgrywać będą wszelkie działania, których celem będzie zachowanie, odtworzenie lub wzmocnienie ochrony przyrody oraz mitygacja i adaptacja do zmian klimatu.

W ramach niniejszego celu szczegółowego wsparcie ukierunkowane będzie na działania dotyczące: zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz ochrony przyrody, różnorodności biologicznej, dziedzictwa naturalnego i zasobów naturalnych.

W zakresie zielonej i niebieskiej infrastruktury rozumianej jako naturalne i półnaturalne obszary realizujące cele związane z przywróceniem i wzmocnieniem bioróżnorodności, wsparcie dotyczyć będzie dostarczania szerokiego wachlarza usług ekosystemowych (w tym np. zielone dachy, przystanki, ściany i fasady, ogrody deszczowe, rozwój terenów zielonych, w tym parki i lasy, naturalne zbiorniki wodne, stawy retencyjne, niecki, rowy bioretencyjne i infiltracyjne, likwidacja powierzchni nieprzepuszczalnych) na terenach wiejskich, miejskich i ich obszarach funkcjonalnych. Likwidacja miejskich wysp ciepła celem zwiększenia komfortu termicznego jego mieszkańców. Działania te mają przyczyniać się do zachowania i rozwoju bioróżnorodności terenów wiejskich, miejskich i ich obszarach funkcjonalnych oraz do ograniczenia skutków zmian klimatu oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych.

W zakresie ochrony przyrody, różnorodności biologicznej, dziedzictwa naturalnego i zasobów naturalnych, wspierane będą działania wynikające z celów zapisanych w dokumentach o charakterze strategicznym, związanych z ochrona przyrody i bioróżnorodności, w szczególności z Priorytetowych Ram Działań dla sieci Natura 2000, planów ochrony, zadań ochronnych, planów zadań ochronnych lub realizowane za zgodą organu nadzorującego dany obszar wsparcia. Dofinansowane będą projekty dotyczące czynnej ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych, w tym m.in. w zakresie zachowania, ochrony i odtworzenia siedlisk i gatunków przyrodniczych, ochrony in-situ i ex-situ, reintrodukcji, eliminacji lub zminimalizowania negatywnego wpływu inwazyjnych gatunków obcych, inwestycji ograniczających antropopresję i negatywne skutki oddziaływania człowieka na tereny chronione i wspierające zrównoważony rozwój terenów chronionych. Wsparcie przeznaczone zostanie również na opracowanie i aktualizację dokumentów planistycznych tj. planów ochrony, zadań ochronnych, planów zadań ochronnych - dla obszarów chronionych. Wsparcie zostanie również udzielone na rzecz przeciwdziałania czynnikom i zjawiskom powodującym ubożenie różnorodności biologicznej, z jednej strony projekty będą służyły powstrzymaniu procesu jej utraty, z drugiej zaś wzmocnią potencjał rozwojowy województwa w oparciu o wykorzystanie walorów przyrodniczych na poziomie regionalnym i lokalnym.

Na wsparcie projektów infrastrukturalnych, nie związanych bezpośrednio z obszarami chronionymi, w tym z ochroną siedlisk i gatunków chronionych oraz zieloną i niebieską infrastrukturą, zostanie przekazane maksymalnie 30% alokacji przeznaczonej na ten cel.

W ramach całego celu szczegółowego nie będą finansowane parkingi, drogi dojazdowe oraz ośrodki edukacji ekologicznej.

Ponadto możliwe będzie finansowanie działań edukacyjnych jako elementu uzupełniającego do ww. zakresów projektów.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego oraz osoby odwiedzające region, instytucje i przedsiębiorstwa, jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Realizowane projekty wzmocnią ochronę przyrody, rozsądne gospodarowanie przestrzenią naturalną oraz rozwinięcie edukacji ekologicznej. Inwestycje znajdą odzwierciedlenie w poprawie jakości życia wszystkich mieszkańców. Podejmowane działania będą uwzględniały potrzeby różnych grup społecznych. Główny nacisk będzie kładziony na to aby rezultaty projektu dotarły do każdego adresata. Projekty będą zachowywały standardy dostępności architektonicznej zaś rozwinięcie edukacji ekologicznej będzie spełniało standardy dostępności informacyjno - promocyjnej oraz cyfrowej. Na każdym etapie będą podejmowane działania uwzględniające potrzeby osób starszych, czy z niepełnosprawnościami. Działania realizowane w obszarze zapobiegania utracie różnorodności biologicznej mają bezpośredni wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców miast. Beneficjenci będą zobowiązani do tego aby rezultaty projektów miały ogólnodostępny charakter. Wsparcie będzie również udzielane z myślą o aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Kampanie informacyjno-edukacyjne zwiększające świadomość ekologiczną społeczeństwa będą realizowane z zachowaniem standardów dostępności, z wykorzystaniem różnorodnych form i kanałów komunikacji, w celu dotarcia do możliwie największej liczby mieszkańców.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Przewiduje się zastosowanie instrumentów terytorialnych w zakresie wsparcia dotyczącego np. zielonej i niebieskiej infrastruktury na terenach miejskich i ich obszarach funkcjonalnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Program wspiera przedsięwzięcia skierowane m.in. na wsparcie infrastruktury (służącej ochronie przyrody w korytarzach ekologicznych, rozbudowie bazy edukacyjnej oraz ukierunkowanej na zmniejszanie negatywnej presji na ekosystemy i właściwe ukierunkowanie ruchu turystycznego). Wsparcie komplementarne do programu FEDS 2021-2027 będzie realizowane w ramach programu Interreg. Przedsięwzięcia Interreg i FEDS łącznie cechować będzie komplementarność, zaś synergia wdrażanych działań przejawiać się będzie w zapewnieniu ochrony naturalnego potencjału, w tym różnorodności biologicznej obszarów cennych przyrodniczo.

W celu wzmocnienia współpracy transgranicznej, w ramach programu Interreg Czechy – Polska możliwe będzie wspieranie działań systemowych, wspólne ćwiczenia oraz wymiennie staże, modernizacja oraz zakup specjalistycznego sprzętu w celu zapobiegania oraz eliminacji skutków zagrożeń powstałych na skutek zmian klimatycznych, tworzenie sieci współpracy, koordynacji, monitorowania oraz działania terenowe.

W celu wzmocnienia współpracy transgranicznej, w ramach programu Interreg Czechy – Polska w celu bardziej efektywnego wykorzystania potencjału turystyki zrównoważonej dla rozwoju gospodarczego Polski i Czech dofinansowywane będą projekty polegające na tworzeniu nowych lub rozwoju istniejących elementów turystyki. W niniejszym celu szczegółowym wsparcie uzyskają również inwestycje polegające na łączeniu i tworzeniu produktów turystycznych oraz promocja, a także wszelkie działania towarzyszące związane z rozwojem turystyki.

W ramach programu Interreg Czechy – Polska w celu przystosowania do zmian klimatu, zapobiegania zagrożeniom oraz zwiększaniu odporności na klęski żywiołowe, wspierane będą działania w zakresie przeciwdziałania negatywnym skutkom zmian klimatu, wypracowanie wspólnych działań adaptacyjnych do zmian klimatu oraz współpraca w zakresie ostrzegania, monitorowania, a także reagowania w sytuacjach kryzysowych. Wspierane także będą działania w zakresie szkoleń, wymiany doświadczeń oraz wspólnych ćwiczeń w ramach transgranicznych akcji oraz działań ratunkowych. W ramach programu dofinansowanie uzyskają również projekty w zakresie transgranicznego zarządzania kryzysowego i określenie sposobów rozwiązania tych problemów.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności, a są niezwykle ważne dla poprawy stanu środowiska naturalnego i zachowania walorów środowiskowych, które to przedsięwzięcia nie są możliwe do realizacji z komercyjnego punktu widzenia. Planowane do realizacji projekty nie mają cech komercyjnych i zarobkowych, w związku z czym kwalifikują się do systemu dotacyjnego.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	RSO2.7	EFRR	Przejście	RCO26	Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu	hektary	0,00	19,00
2	RSO2.7	EFRR	Przejście	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	112 048,00
2	RSO2.7	EFRR	Przejście	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	3,00	7,00
2	RSO2.7	EFRR	Przejście	PLRO071	Liczba wspartych form ochrony przyrody	szt.	0,00	190,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	RSO2.7	EFRR	Przejście	RCR95	Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	osoby	0,00	2022	103 752,00	SL	
2	RSO2.7	EFRR	Przejście	DOL1R	Powierzchnia wspartych	ha	0,00	2022	250 482,00	SL	

					obszarów chronionych						

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.7	EFRR	Przejście	078. Ochrona, regeneracja i zrównoważone wykorzystanie obszarów Natura 2000	5 000 000,00
2	RSO2.7	EFRR	Przejście	079. Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, dziedzictwo naturalne i zasoby, zielona i błękitna infrastruktura	51 000 619,00
2	RSO2.7	Ogółem			56 000 619,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.7	EFRR	Przejście	01. Dotacja	56 000 619,00
2	RSO2.7	Ogółem			56 000 619,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.7	EFRR	Przejście	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	31 392 218,00
2	RSO2.7	EFRR	Przejście	19. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – funkcjonalne obszary miejskie	5 542 792,00
2	RSO2.7	EFRR	Przejście	25. Inne podejścia – obszary miejskie	3 000 000,00

2	RSO2.7	EFRR	Przejście	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	2 000 000,00
2	RSO2.7	EFRR	Przejście	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	2 000 000,00
2	RSO2.7	EFRR	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	12 065 609,00
2	RSO2.7	Ogółem			56 000 619,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.7	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	56 000 619,00
2	RSO2.7	Ogółem			56 000 619,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: 3. Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska (Cel szczegółowy dotyczący mobilności miejskiej określony w art. 3 ust. 1 lit. b) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności)

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.8. Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Notowane na Dolnym Śląsku przekroczenia norm jakości powietrza wymuszają liczne działania na rzecz wspierania zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej na terenach miejskich i ich obszarach funkcjonalnych. Niezbędna jest poprawa dostępności i wykorzystania transportu publicznego, zwłaszcza na terenach podmiejskich oraz rozwój sieci dróg rowerowych na terenach miejskich i ich obszarach funkcjonalnych.

Cel interwencji w dziedzinie zrównoważonej mobilności w miastach nie będzie polegał jedynie na ograniczeniu emisji zanieczyszczeń powietrza na obszarach miejskich, lecz będzie obejmował również redukcję emisji gazów cieplarnianych pochodzących z transportu. Interwencja w ramach CS 2.8 musi być częścią przejścia na gospodarkę zeroemisyjną.

Inwestycje objęte wsparciem będą opierać się na odpowiednich Planach Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP) lub innych dokumentach planowania mobilności przyjętych na obszarze, w którym realizowana jest inwestycja – zgodnie z właściwymi wymogami Umowy Partnerstwa. W przypadku wymogu przyjęcia SUMP, wymóg ten będzie uznany za spełniony jeżeli plan ten:

1)będzie obejmował właściwy funkcjonalny obszar miejski;

2)będzie zgodny z wymogami SUMP określonymi we właściwym komunikacie KE dotyczącym SUMP oraz w rozporządzeniu UE w sprawie sieci TEN-T;

3)będzie przyjęty przez organ właściwy terytorialnie oraz rzeczowo, w formie zapewniającej praktyczną realizację postanowień SUMP.

Wsparciem objęta będzie również realizacja działań związanych z przygotowaniem i aktualizacją Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej opracowywanych i wdrażanych przez organy gmin lub formy współdziałania jednostek samorządu terytorialnego, prawnie umocowane do przyjmowania polityk publicznych.

Wsparciu podlegać będą działania związane z zakupem oraz modernizacją zeroemisyjnego (elektrycznego, wodorowego) lub niskoemisyjnego (PHEV, LNG, CNG, LPG - gdy zakup taboru bezemisyjnego nie jest uzasadniony względami operacyjnymi lub technicznymi) taboru autobusowego dla połączeń w

obszarach funkcjonalnych miast, spełniającego wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów”. Wspierane będą także projekty związane z budową lub modernizacją niezbędnej infrastruktury, np. bazy sprzętowe, zaplecze techniczne do obsługi taboru autobusowego, stacje ładowania pojazdów elektrycznych, stacje ładowania i tankowania paliw dla pojazdów zeroemisyjnych - na potrzeby taboru komunikacji publicznej.

Wsparciem będzie również objęta budowa infrastruktury ładowania lub tankowania samochodów zeroemisyjnych zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp dla wszystkich użytkowników – jeżeli nie ma możliwości finansowania inwestycji ze źródeł prywatnych lub z pomocy zwrotnej, a inwestycja uzasadniona jest odpowiednią analizą popytu i potrzeb.

Finansowane będą także zadania związane z budową i przebudową infrastruktury transportu publicznego - infrastruktura punktowa: przystanki, wysepki, pętle, zatoki, także na drogach lokalnych w ramach połączeń aglomeracyjnych, centra przesiadkowe, węzły multimodalne, obiekty P&R, B&R, wspólny bilet, systemy informatyczne integrujące obiekty P&R z komunikacją publiczną a także infrastruktura liniowa: wydzielone trasy autobusowe wraz z ww. infrastrukturą punktową.

Lokalizacja obiektów „park&ride” objętych wsparciem będzie zapewniała integrację z publicznym transportem zbiorowym. W miastach na prawach powiatu wsparcie dla tych obiektów będzie możliwe pod warunkiem ich zlokalizowania poza obszarem funkcjonalnego śródmieścia, wyznaczonym w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Działania realizowane będą również poprzez wsparcie inwestycji ograniczających indywidualny ruch zmotoryzowany na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych m.in. poprzez zastosowanie odpowiednich systemów, elementów uspokajania ruchu, budowy stacji i parkingów rowerowych a także dróg dla rowerów.

Uzupełniająco możliwe będą także do dofinansowania inwestycje związane z systemami zarządzania ruchem (ITS).

Wsparciem nie będą objęte inwestycje w infrastrukturę drogową wykorzystywaną do ruchu pojazdów samochodowych nie wykorzystywanych w transporcie publicznym, z wyjątkiem narzędzi cyfrowych, obiektów „park&ride” i środków ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa niechronionych użytkowników dróg (w tym pieszych i rowerzystów).

Preferowane będą projekty powiązane z integracją taryfową oraz wdrażaniem koncepcji „Mobilność jako Usługa”.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, w tym turyści oraz osoby podróżujące, instytucje i przedsiębiorstwa, w tym komunikacji miejskiej, jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego przy projektowaniu i wdrażaniu przedsięwzięć infarstrukturalnych i organizacyjnych z zakresu mobilności będą podejmowane obligatoryjne działania na rzecz wyrównywania szans oraz przeciwdziałania dyskryminacji w dostępie do infrastruktury i usług transportu miejskiego, zgodnie ze standardem: transportowym, architektonicznym oraz cyfrowym. Wobec czego wspierana infrastruktura, tabor miejski oraz oferta przewozowa będą odpowiadały także na specyficzne potrzeby wszystkich potencjalnych użytkowników, w szczególności uwzględniały potrzeby osób w niekorzystnej sytuacji: kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, osób o ograniczonych możliwościach poruszania się, opiekunów z dziećmi. Działania będą polegały na dostosowaniu miejskiej infrastruktury transportowej, w tym środków transportu zbiorowego, parkingów do specyficznych potrzeb wszystkich potencjalnych osób w niekorzystnej sytuacji poprzez stosowanie kryteriów premiujących za zaplanowanie działań wyrównujących szanse ww. grup zagrożonych dyskryminacją. Celem podejmowanych działań m.in. w zakresie infrastruktury miejskiej, obiektów inżynieryjnych i obiektów obsługi podróżnych będzie eliminacja barier i zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. Inwestycje będą również uwzględniać kwestie bezpieczeństwa, w szczególności na rzecz kobiet i niezmotoryzowanych uczestników ruchu.

W celu uniknięcie dyskryminacji pośredniej, jaką jest nierówny dostęp do informacji, której doświadczają osoby państw trzecich zaplanowane zostaną działania by zapewnić powszechnie dostępne, przejrzyste i aktualizowane przez kompetentne instytucje informacje w językach obcych (np. angielski/ukraiński).

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa, w granicach miast i ich obszarów funkcjonalnych. Przewiduje się zastosowanie instrumentów terytorialnych ZIT i IIT – projekty zidentyfikowane i wskazane priorytetowo do realizacji w terytorialnych dokumentach strategicznych, wybierane do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Mając na uwadze, że województwo dolnośląskie objęte jest programami współpracy terytorialnej Interreg, działania międzyregionalne, transgraniczne oraz transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEDS 2021-2027 w obszarze niniejszego celu szczegółowego będą realizowane w Programie Interreg Europa Środkowa, Programie Interreg Region Morza Bałtyckiego oraz w Programie Interreg Europa.

W ramach Programu Interreg Europa Środkowa 2021-2027 współpraca transnarodowa będzie się odbywała w zakresie wspólnych możliwości rozwojowych Europy Środkowej w celu budowania odporności regionów wobec wspólnych wyzwań, zielonej mobilności miejskiej oraz integracji terytorialnej obszaru Europy Środkowej.

W zakresie współpracy w ramach Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 współpraca transnarodowa będzie prowadzona nad innowacyjnymi rozwiązaniami dla mieszkańców Regionu Morza Bałtyckiego oraz działaniami w zakresie inteligentnej zielonej mobilności.

Współpraca w ramach Programu Interreg Europa 2021-2027 będzie umożliwiała wsparcie regionów europejskich w tworzeniu bardziej przyjaznej dla środowiska i odpornej Europy, zgodnie z Europejskim Zielonym Ładem, umożliwiając im włączenie sprawdzonych rozwiązań i doświadczeń innych regionów do ich własnych polityk i programów regionalnych w dziedzinach obejmujących zrównoważoną mobilność miejską.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Z uwagi na fakt, iż cel szczegółowy będzie realizowany poprzez projekty z dominującym wymiarem społecznym dotyczącym transportu publicznego nie przewiduje się stosowania instrumentów finansowych. Transport w miastach oraz ich obszarach funkcjonalnych to na ogół usługi nieopłacalne rynkowo, które nie generują zysku lub zysk ten jest bardzo niski, a pokrycie strat rozliczane jest w ramach rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych. Zastosowanie wsparcia zwrotnego opóźni przeprowadzenie ważnych inwestycji dot. niskoemisyjnych form transportu, co wpłynęłoby negatywnie na osiągnięcie celów obniżenia emisyjności transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych. Dlatego też całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	RCO57	Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	pasażerowie	0,00	942,00
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	RCO58	Wspierana infrastruktura rowerowa	km	0,00	49,00
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	288 043,00
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	3,00	7,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	RCR29	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony ekwiwalentu dwutlenku węgla/rok	94 127,00	2020	74 785,00	SL	Wartości wskaźnika mają charakter tymczasowy i będą podlegały rewizji w ramach przeglądu śródokresowego
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	RCR62	Roczna liczba użytkowników	użytkownicy/rok	0,00	2022	191 000,00	SL	

					nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego						
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	RCR64	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	użytkownicy/rok	0,00	2022	117 150,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	081. Infrastruktura na potrzeby czystego transportu miejskiego	22 889 484,00
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	082. Tabor na potrzeby czystego transportu miejskiego	15 689 484,00
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	083. Infrastruktura przeznaczona dla rowerów	26 291 859,00
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	086. Infrastruktura paliw alternatywnych	2 800 000,00
3	RSO2.8	Ogółem			67 670 827,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	01. Dotacja	67 670 827,00
3	RSO2.8	Ogółem			67 670 827,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	53 877 838,00
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	19. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – funkcjonalne obszary miejskie	13 792 989,00
3	RSO2.8	Ogółem			67 670 827,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	67 670 827,00
3	RSO2.8	Ogółem			67 670 827,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: 4. Fundusze Europejskie na rzecz mobilności Dolnego Śląska

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO3.2. Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Infrastruktura drogowa, ze względu na położenie geograficzne Dolnego Śląska, jest ważnym elementem strategicznym umacniającym jego pozycję. Celem interwencji w dziedzinie infrastruktury transportowej będzie zwiększenie roli zrównoważonego transportu zbiorowego, w tym dekarbonizacja transportu, poprawa efektywności sieci transportowych oraz bezpieczeństwa drogowego. Interwencja w dziedzinie infrastruktury transportowej będzie ograniczona do niżej wymienionych inwestycji o najwyższym priorytecie, ujętych w Regionalnym Planie Transportowym. W przypadku inwestycji realizowanych na obszarach miejskich, inwestycje te będą musiały być spójne z właściwymi Planami Zrównoważonej Mobilności Miejskiej, a jeśli nie są one wymagane – z innymi właściwymi dokumentami planowania mobilności miejskiej.

Zakres wsparcia dla dróg wojewódzkich będzie ograniczony do następujących inwestycji:

a. zapewnienie niezbędnego połączenia z TEN-T, miejscami inwestycji, centrami logistycznymi i innymi zrównoważonymi środkami transportu (np. terminalami intermodalnymi, węzłami kolejowymi);

b. budowa i przebudowa obwodnic w obrębie dróg wojewódzkich;

c. budowa regionalnych dróg rowerowych

d. specjalne środki zwiększające bezpieczeństwo ruchu drogowego, w tym bezpieczeństwo niezmotoryzowanych użytkowników dróg – jako element projektów wymienionych w ppkt. a,b i c.

Zgodnie z powyższym realizowane będą projekty dotyczące budowy, przebudowy, remontu i modernizacji dróg wojewódzkich poprawiające spójność komunikacyjną regionu i subregionów, a także polegające na wyprowadzeniu ruchu tranzytowego z miast poprzez budowę obwodnic i obejść miejscowości w przebiegu dróg wojewódzkich. Wszystkie wymienione projekty będą obejmować dostosowanie dróg do nacisku osi 11,5 ton. W miarę możliwości projekty będą obejmować elementy zapewniające retencję i oczyszczanie wód opadowych poprzez wykorzystanie zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na zasobach przyrody.

Jako element uzupełniający projektów drogowych możliwe będzie finasowanie inwestycji dotyczących zwiększenia bezpieczeństwa ruchu (w tym zwiększenia bezpieczeństwa niezmotoryzowanych uczestników ruchu), jak również dotyczących dróg dla rowerów, a także wydatków na infrastrukturę na

potrzeby publicznego transportu zbiorowego (np. przystanki, zatoki, wiaty) w pasie dróg wojewódzkich. Ponadto możliwe będzie wsparcie dla odrębnych/samodzielnych projektów dotyczących dróg rowerowych będących elementem Dolnośląskiej Polityki Rowerowej, jak również stanowiących niezbędne połączenia do transportu publicznego.

Finansowaniu podlegać będą również działania związane z rozwojem transportu kolejowego poza siecią TEN-T poprzez inwestycje w linie kolejowe (budowę, przebudowę, modernizację oraz remont) poprawiające spójność komunikacyjną oraz ograniczające wykluczenie komunikacyjne.

Wybór projektów obejmujących inwestycje w infrastrukturę kolejową będzie uwzględniał potrzebę zapewnienia minimalnej częstotliwości pociągów, wielkości obsługiwanego ruchu pasażerskiego, a także zwiększenia punktualności i prędkości pociągów.

Jako element uzupełniający projektów linii kolejowych możliwe będzie finansowanie infrastruktury towarzyszącej (np. perony i przystanki kolejowe) służącej do obsługi ruchu pasażerskiego.

Wsparciem będzie objęty również zakup bezemisyjnego taboru kolejowego wyposażonego w ERTMS, wykorzystywanego do przewozów pasażerskich o charakterze użyteczności publicznej, wykonywanych przez operatorów wyłonionych zgodnie z prawem UE (w tym tzw. czwartym pakietem kolejowym). W przypadku umów zawartych po grudniu 2020 roku dofinansowanie będzie dotyczyć taboru wykorzystywanego przez operatorów wybranych w konkurencyjnej procedurze przetargowej w rozumieniu Rozporządzenia 1370/2007, z zastrzeżeniem wyjątków wskazanych w tym rozporządzeniu. Realizowane będą też projekty, w których nastąpi pełne rozliczenie korzyści wynikającej z dofinansowania inwestycji taborowej. Między innymi możliwe będzie przejęcie taboru przez organizatora po cenie rynkowej bez pomocy publicznej, bądź udostępnienie taboru innym uczestnikom rynku na niedyskryminujących warunkach.

Działania finansowane w ramach celu szczegółowego będą realizowane w ramach trybu niekonkurencyjnego w odniesieniu do projektów zidentyfikowanych w ramach Kontraktu Programowego i w Regionalnym Planie Transportowym oraz w Dolnośląskiej Polityce Rowerowej.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, osoby odwiedzające region i przejeżdżające tranzytem , przedsiębiorcy, instytucje i przedsiębiorstwa , jednostki samorządu terytorialnego ich związki oraz stowarzyszenia.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego w ramach obszaru wsparcia będą podejmowane szczególne działania uwzględniając potrzeby wszystkich potencjalnych użytkowników taboru komunikacji zbiorowej (autobusowego, kolejowego) i infrastruktury drogowej tj. osób z niepełnosprawnościami (fizycznymi, poznawczymi, sensorycznymi, psychicznymi), osób z czasowym ograniczeniem możliwości poruszania się oraz osób starszych, prowadzących wózki dziecięce. Inwestycje będę uwzględniać kwestie bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu drogowego, w szczególności niezmotoryzowanych i niechronionych (pieszych, rowerzystów, rodziców z dziećmi). Celem interwencji będzie również przeciwdziałanie wykluczeniu transportowemu.

Podjęte zostaną także środki na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji pośredniej w postaci nierównego dostępu do informacji np. obywateli państw trzecich związanego z ograniczeniami językowymi.

Przewiduje się również wprowadzenie zachęt stosowania klauzul społecznych w procedurach związanych z prawem zamówień publicznych m.in. poprzez odpowiednie kryteria wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Z uwagi na specyfikę województwa zlokalizowanego na trójstyku trzech państw oraz występowanie potencjałów rozwojowych o charakterze ponadregionalnym dążyć się będzie do zapewnienia komplementarności programu z programami w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna (Interreg) wdrażanymi na obszarze województwa dolnośląskiego, m.in. w zakresie transgranicznej mobilności (drogi, mosty, kolej, cyfryzacja transportu).

Mając na uwadze, iż województwo dolnośląskie objęte jest programami współpracy terytorialnej Interreg, działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych działań w obszarze niniejszego celu szczegółowego realizowane będą w:

- Programie Interreg Czechy-Polska 2021-2027, w ramach którego wspierane będą działania mające wpływ na zwiększenie mobilności transgranicznej tj. rozwój transgranicznych połączeń kolejowych oraz drogowych między aglomeracjami miejskimi i atrakcjami turystycznymi, a także rozwój cyfryzacji w transporcie transgranicznym. Efektem działań będzie poprawa bezpieczeństwa i płynności mobilności transgranicznej.

- Programie Interreg Polska-Saksonia 2021-2027, w ramach którego wspierane będą działania mające na celu promocję i kształtowanie warunków dla rozwoju transgranicznego transportu publicznego oraz tworzenia wspólnych ofert transportowych.

- Programie Interreg Europa Środkowa 2021-2027, który wspierać będzie opracowanie i wdrożenie strategii, planów działania, narzędzi, szkoleń, działań pilotażowych związanych z rozwojem transportu, przede wszystkim z zakresu współpracy transnarodowej, które przyczynią się do zwiększenia mobilności i dostępności regionów wiejskich i peryferyjnych oraz ich powiązanie z głównymi korytarzami i węzłami transportowymi w UE.

- Programie Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, który wpierać będzie tworzenie skutecznych ekologicznych systemów transportu multimodalnego oraz ich połączeń transgranicznych oraz zwiększenie efektywności rozwiązań w zakresie mobilności poprzez zastosowanie rozwiązań cyfrowych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności. W obszarze inwestycji w tabor kolejowy, gdzie źródłem przychodów mogą być opłaty pobierane od odbiorców usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym z wykorzystaniem zakupionego taboru (przede wszystkim przewozy o charakterze regionalnym w ramach publicznego transportu zbiorowego), rentowność przedsięwzięć w cyklu życia projektu jest bardzo rozłożona w czasie i zbyt niska, aby ich realizacja była możliwa z rynkowego punktu widzenia, tj. bez znaczącej zachęty w formie wsparcia bezzwrotnego.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	RCO44	Długość nowych lub rozbudowanych dróg – poza TEN-T	km	0,00	16,00
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	RCO46	Długość dróg przebudowanych lub zmodernizowanych – poza TEN-T	km	0,00	113,90
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	RCO50	Długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych – poza TEN-T	km	0,00	110,00
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	RCO53	Nowe lub zmodernizowane stacje i przystanki kolejowe	stacje i przystanki	0,00	16,00
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	RCO57	Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	pasażerowie	353,00	5 410,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	RCR55	Roczna liczba użytkowników nowo wybudowanych, przebudowanych, rozbudowanych lub zmodernizowanych dróg	pasażerokilometr/rok	1 054 388 177,00	2020	1 070 204 000,00	GPR 2020	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	090. Nowo wybudowane lub rozbudowane inne krajowe, regionalne i lokalne drogi dojazdowe	63 204 067,00
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	093. Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	74 938 756,00
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	098. Inne nowo wybudowane lub rozbudowane linie kolejowe	77 142 822,00
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	107. Bezemisyjny/zasilany energią elektryczną tabor kolejowy	38 000 000,00
4	RSO3.2	Ogółem			253 285 645,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	01. Dotacja	253 285 645,00
4	RSO3.2	Ogółem			253 285 645,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	25. Inne podejścia – obszary miejskie	46 256 065,00
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	69 384 099,00
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	107 781 121,00
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	29 864 360,00
4	RSO3.2	Ogółem			253 285 645,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	253 285 645,00
4	RSO3.2	Ogółem			253 285 645,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: 5. Fundusze Europejskie na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego na Dolnym Śląsku

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO4.5. Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Zapewnieniu równego dostępu do opieki zdrowotnej w regionie służyć będą działania w zakresie przekierowania większej liczby świadczeń zdrowotnych z poziomu leczenia szpitalnego na niższy poziom – ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS) i opieki jednodniowej.

Wsparcie skierowane będzie na ambulatoryjną opiekę specjalistyczną oraz świadczenia jednodniowe. Zakres tego wsparcia dotyczyć będzie zakupu i wyposażenia w nowoczesny sprzęt medyczny, w tym także działania związane z dostosowaniem obiektów do ich funkcjonowania. Wsparcie będzie komplementarne do inwestycji z EFS+ w ramach cs k).

W zakresie opieki psychiatrycznej niezbędne jest zapewnienie odpowiedniej infrastruktury do udzielania świadczeń psychiatrycznych dla dzieci i młodzieży. Centra Zdrowia Psychicznego będą oferować usługi na wszystkich trzech poziomach referencyjnych, zapewniając kompleksowość opieki i zwiększenie dostępu do świadczeń z zakresu opieki psychiatrycznej. Dla zapewnienia spójności z krajowymi ramami strategicznymi reformy psychiatrii projekty infrastrukturalne w zakresie reformy zdrowia psychicznego będą realizowane po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia. Inwestycje będą skupione przede wszystkim na pierwszym i drugim poziomie referencyjnym i nie będą prowadziły do zwiększenia ogólnej liczby łóżek szpitalnych w systemie ochrony zdrowia, w tym w dziedzinie psychiatrii. W obszarze psychiatrii dziecięcej będą przestrzegane rekomendacje zawarte w Wojewódzkim Planie Transformacji Województwa Dolnośląskiego. Ostatecznie po wdrożeniu całej ścieżki reformy psychiatrii ogólna liczba łóżek stacjonarnych nie zostanie zwiększona. Trzeci poziom referencyjny może być wspierany jedynie w ramach kompleksowych projektów Centrów Zdrowia Psychicznego obejmujących inwestycje we wszystkie poziomy referencyjne.Wszystkie projekty będą zgodne z Mapą potrzeb zdrowotnych dla województwa dolnośląskiego, z Wojewódzkim Planem Transformacji Województwa Dolnośląskiego 2022-2026 oraz z dokumentem „Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r. (w ramach Celu 1.1 Zapewnienie równej dostępności do świadczeń zdrowotnych w ilości i czasie adekwatnych do uzasadnionych potrzeb zdrowotnych społeczeństwa, 2.4 Optymalizacja piramidy świadczeń oraz 3.2 Rozwój i modernizacja infrastruktury ochrony zdrowia). Dodatkowo w zakresie onkologii projekty będą zgodne z „Narodową Strategią Onkologiczną” a wsparcie skierowane będzie w szczególności do Dolnośląskiego Centrum Onkologicznego w zakresie AOS i opieki jednodniowej, jako regionalnego koordynatora krajowej sieci onkologicznej, w ramach projektu strategicznego wskazanego w Aneksie 3. Ponadto w obiektach, które będą wspierane w ramach powyżej wymienionych zadań, mogą być finansowane wszelkie niezbędne prace w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (jako element projektu).

Inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia w zakresie AOS i opieki jednodniowej będą komplementarne z działaniami finansowanymi z EFS+, w szczególności z poziomu krajowego, w zakresie wsparcia kadr medycznych i okołomedycznych oraz projektów profilaktycznych oraz KPO. W zakresie infrastruktury centrów zdrowia psychicznego wsparcie będzie komplementarne do finansowanego z EFS+ (poziom krajowy), KPO (poziom krajowy)

wsparcia wdrożenia reformy psychiatrii, w tym nowego modelu ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, jako część długofalowych zmian systemowych w systemie ochrony zdrowia psychicznego.

W KPO w obszarze zdrowia wdrażane będą reformy przede wszystkim w zakresie lecznictwa szpitalnego. EFS+ oraz EFRR będą uzupełniać i wzmacniać te reformy poprzez inwestycje w AOS. Projekty finansowane w ramach programu regionalnego ze środków EFRR, EFS+ lub FST nie mogą powielać zakresu, na który dany podmiot otrzymał wsparcie w ramach KPO.

W ramach celu szczegółowego mogą być realizowane rozwiązania w zakresie IT (e-usług) jako element projektu.

Interwencja w obszarze zdrowia będzie podlegała uzgodnieniom zgodnie z przyjętym systemem koordynacji (z uwzględnieniem Komitetu Sterującego do spraw koordynacji wsparcia w sektorze zdrowia). Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, w tym personel medyczny oraz pacjenci podmiotów leczniczych, osoby z problemami psychicznymi, osoby mające problem z dostępem do usług zdrowotnych.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Mając na uwadze zakres tematyczny celu szczegółowego, zasada równości szans i niedyskryminacji odnosić się będzie do dostępności infrastruktury, w której są świadczone usługi zdrowotne. Szczególne działania będą nakierowane na likwidację barier architektonicznych poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Realizowane projekty będą zgodne ze standardami dostępności, modelem dostępnej placówki służby zdrowia, dzięki czemu wsparta infrastruktura i realizowane przy jej wykorzystaniu usługi zdrowotne będą uwzględniać specjalne potrzeby przyszłych użytkowników. Zwiększenie dostępności do usług ambulatoryjnej opieki zdrowotnej zapobiegnie wykluczeniu społecznemu w szczególności w przypadku osób szczególnie narażonych na dyskryminację z uwagi na swoją sytuację społeczno-ekonomiczną (w tym osoby mniej zamożne, starsze, z niepełnosprawnościami). Uwzględnione będzie także zapewnienie niedyskryminacyjnego dostępu do usług zdrowotnych, realizowanych dzięki wspartej w tym celu szczegółowym infrastrukturze, dla osób narażonych na dyskryminację ze względu na orientację seksualną, w tym np. egzekwowania praw tej grupy jako pacjentów, promowanie działań systemowych w placówkach ochrony zdrowia podnoszących świadomość i kompetencje personelu medycznego w odniesieniu do grup narażonych na dyskryminację.

Przewiduje się wprowadzenie zachęt stosowania klauzul społecznych w procedurach związanych z prawem zamówień publicznych m.in. poprzez odpowiednie kryteria wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Działania transgraniczne komplementarne do podejmowanych w obszarze niniejszego celu szczegółowego realizowane będą w ramach programów Interreg. W ramach programu Interreg Polska – Saksonia 2021-2027 wspierane będą inwestycje mające na celu zwiększenie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług w zakresie polityki zdrowotnej, zidentyfikowane w ramach transgranicznej współpracy instytucji ochrony zdrowia i jednostek służb ratunkowych, zwłaszcza ratownictwa medycznego.

W ramach programu Interreg Polska – Czechy 2021-2027 realizowane będą działania z zakresu zwiększania sprawności administracji publicznej w drodze wspierania współpracy prawnej i administracyjnej oraz współpracy między obywatelami, podmiotami społeczeństwa obywatelskiego i instytucjami. Współpraca umożliwi stworzenie wspólnych standardów dalszych działań transgranicznych, co ułatwi późniejszą realizację projektów pożytku publicznego oraz podniesie jakość usług, w tym zdrowotnych, świadczonych w interesie publicznym.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Wsparcie nakierowane będzie na świadczenie usług w publicznym systemie opieki zdrowotnej, poprzez realizację projektów zostanie zwiększony dostęp i poprawiona jakość świadczonych usług. Projekty w sposób bezpośredni nie przełożą się na generowanie zysku, dlatego programuje się wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności. Warunkiem otrzymania wsparcia będzie udzielanie świadczeń w ramach NFZ, z zakazem komercyjnego świadczenia usług.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
5	RSO4.5	EFRR	Przejście	RCO69	Pojemność nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	osoba/rok	0,00	68 927,00
5	RSO4.5	EFRR	Przejście	PLRO133	Liczba wspartych podmiotów wykonujących działalność leczniczą	szt.	0,00	3,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
5	RSO4.5	EFRR	Przejście	RCR73	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	użytkownicy/rok	0,00	2022	58 105,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

5	RSO4.5	EFRR	Przejście	128. Infrastruktura ochrony zdrowia	30 000 000,00
5	RSO4.5	EFRR	Przejście	129. Sprzęt medyczny	6 610 607,00
5	RSO4.5	Ogółem			36 610 607,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
5	RSO4.5	EFRR	Przejście	01. Dotacja	36 610 607,00
5	RSO4.5	Ogółem			36 610 607,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
5	RSO4.5	EFRR	Przejście	25. Inne podejścia – obszary miejskie	17 551 025,00
5	RSO4.5	EFRR	Przejście	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	12 706 388,00
5	RSO4.5	EFRR	Przejście	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	6 353 194,00
5	RSO4.5	Ogółem			36 610 607,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
5	RSO4.5	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	36 610 607,00

5	RSO4.5	Ogółem			36 610 607,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO4.6. Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Kultura to jeden z kluczowych aspektów życia społecznego, stanowiący podstawowy element budowy tożsamości regionalnej i lokalnej, mający istotny wpływ zarówno na rozwój społeczeństwa, w tym budowanie wspólnoty, społeczeństwa obywatelskiego oraz postaw pro-aktywnych, włączenia społecznego jak i gospodarki oraz przestrzeni. Oddziaływanie kultury na rozwój i podnoszenie atrakcyjności regionu ma swoje odzwierciedlenie przede wszystkim w rozwoju turystyki kulturowej oraz tworzeniu atmosfery i pozytywnego wizerunku regionu. Przyczynia się to również bezpośrednio do wzrostu konkurencyjności województwa pod względem inwestycyjnym.

Wsparciem objęte zostaną instytucje kultury o znaczeniu regionalnym, prowadzone lub współprowadzone przez samorząd województwa które mają szerokie oddziaływanie społeczne i gospodarcze oraz duży potencjał rozwoju, a jednocześnie mierzą się z istotnymi ograniczeniami związanymi z niedostateczną bazą infrastrukturalną niezbędną do prowadzenia swoich działań. Realizacja powyższych inwestycji będzie oparta o współpracę, a gdy to zasadne - o partnerstwo z organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorstwami społecznymi, zrzeszeniami artystów, grupami teatralnymi itp. Elementem tych projektów będzie aspekt związany z włączeniem społecznym i dotarciem do nowych grup odbiorców. Przy współpracy z organizacjami pozarządowymi będzie opracowana koncepcja rozwoju i poprawy dostępności instytucji kultury oraz długofalowej strategii i planu działania w zakresie współpracy instytucji kultury z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami reprezentującymi sektor społeczny i sektor kreatywny.

Efektem wsparcia infrastrukturalnego będą również korzyści dla szerszego grona odbiorców w postaci np. poprawy dostępności sal, miejsc na próby, spotkania, czy warsztaty. Efektem powyższych działań będzie bezpośrednie wsparcie sfery społecznej, poprzez umożliwienie korzystania ze zmodernizowanej przestrzeni przez różne organizacje, a także i pośrednie wsparcie sfery gospodarczej, ponieważ kolejnym krokiem realizowanym przez te organizacje będzie np. organizacja wydarzeń, występów itp.

Realizując powyżej wymienione założenia wspierane będą działania w zakresie rozbudowy oraz przebudowy infrastruktury instytucji kultury (wraz z niezbędnym wyposażeniem), które będą miały na celu m.in. rewitalizację zabytkowych przestrzeni oraz modernizację obiektów w celu uzyskania niższej energochłonności oraz zwiększenia dostępności obiektów oraz umożliwienia pełnienia przez nie nowych funkcji na rzecz lokalnej społeczności, a w szczególności osób ze specjalnymi potrzebami..

Preferowane będzie wsparcie istniejącej infrastruktury, natomiast nowe inwestycje będą dopuszczalne tylko w wyjątkowych, uzasadnionych okolicznościach.

Ponadto renowacja, konserwacja, rewaloryzacja i restauracja obiektów zabytkowych (w tym pomników) nie może być pojedynczą interwencją, tylko musi stanowić część większego przedsięwzięcia, który wiąże rozwój kultury z rozwojem gospodarczym, włączeniem społecznym i innowacjami społecznymi w skali kraju, regionu lub lokalnej.

Realizowane będą również działania związane z ich rozwojem, które wpłyną na szersze udostępnienie zasobów i różnych form ich działalności, np. edukacyjnych, służących nie tylko zdobywaniu wiedzy, ale również kompetencji społecznych i obywatelskich. Ponadto jako element uzupełniający w projekcie mogą być realizowane działania dotyczące wprowadzenia nowych produktów kulturowych, usług cyfrowych, poszerzenia oferty on-line. Tym samym podejmowane działania przyczynią się do zwiększenia potencjału turystyki kulturowej, wzrostu gospodarczego regionu oraz rozwoju społecznego.

Interwencja będzie komplementarna w stosunku do działań EFS+, w szczególności w zakresie budowania kompetencji kadr kultury, a także promowania oferty kulturalnej i innowacji społecznych.

Wsparcie będą mogły uzyskać również działania skierowane na inwestycje w infrastrukturę turystyczną, w tym infrastrukturę rowerową sprzyjającą rozwojowi ruchu turystycznego. Uzupełniającym zakresem będzie wsparcie infrastruktury towarzyszącej, podnoszącej funkcjonalność dróg rowerowych, w tym m.in. toalet, wiat, punktów naprawy rowerów, parkingów rowerowych.

Ponadto wsparcie skierowane będzie na działania dotyczące rozwoju przystani wodnych, szlaków turystycznych. Uzupełniającym zakresem będzie wsparcie infrastruktury towarzyszącej, m.in. toalet, parkingów rowerowych, czy też ułatwiającej dostęp do tych miejsc, a także elementów małej architektury takich jak ławki, wiaty, kosze na śmieci.

W całym CS inwestycje w elementy infrastruktury drogowej (w tym w parkingi) nie będą wspierane, chyba że stanowią nieodłączny element większego projektu, nie są one dominującym elementem tego projektu a ich koszt nie przekracza 15% kosztów kwalifikowalnych. W miastach projekty te nie mogą obejmować budowy nowych dróg lub parkingów oraz w odniesieniu do istniejących - zwiększenia ich pojemności lub przepustowości, ani nie mogą w inny sposób przyczyniać się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego.

Planowana infrastruktura będzie realizowana z poszanowaniem przyrody i środowiska naturalnego danego obszaru, z zachowaniem równowagi pomiędzy rozwojem turystyki a ochroną natury. Interwencje stanowić będą impuls do zwiększenia aktywności podmiotów z sektora okołoturystycznego, znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie wspieranych szlaków turystycznych, m.in. z zakresu usług gastronomicznych, usług noclegowych oraz handlowych. Wsparcie przyczyni się zatem do wykorzystania potencjału turystycznego regionu oraz do ożywienia gospodarczego w branży turystycznej po pandemii, w myśl koncepcji turystyki zrównoważonej. Ponadto inwestycje w infrastrukturę rowerową przyczynią się w sposób pośredni do zwiększenia mobilności mieszkańców obszarów objętych wsparciem, m.in. dając możliwość skorzystania ze szlaków rowerowych w celu dotarcia do miejsca zatrudnienia.

Realizowane w ramach celu inwestycje będą zgodne z dokumentem „Europejskie zasady jakości interwencji finansowanych przez UE o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe" opracowanym przez ICOMOS oraz rekomendacjami ETO nr 8/2020 i 27/2021. W szczególności będą opierać się na analizie zapotrzebowania w celu zmniejszenia ryzyka nieskuteczności. Ponadto będą koordynowane z projektami realizowanymi na obszarach sąsiadujących, w celu uniknięcia powielania działań i konkurencji. Projekty objęte wsparciem będą miały wpływ na stymulowanie działalności turystycznej w regionie, zapewnienie równowagi środowiskowej i finansowej (zdolność do utrzymania w perspektywie długoterminowej) oraz odporności na kryzysy w perspektywie długoterminowej poprzez wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań, dywersyfikacji dochodów i usług poprawy samowystarczalności finansowej wspieranych obiektów oraz cyfryzacji zasobów.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, turyści, osoby podróżujące i pracownicy instytucji i przedsiębiorstw, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa społeczne, artyści.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Mając na uwadze zakres tematyczny celu szczegółowego, w pierwszej kolejności zasada równości szans i niedyskryminacji odnosić się będzie do dostępności infrastruktury, która ma na celu włączenie osób z grup defaworyzowanych w uczestnictwo w kulturze.

Projekty będą adresowane do osób dotkniętych największymi barierami w dostępie do dóbr kultury a także osób z niepełnosprawnościami: ruchową, wzrokową, słuchową, intelektualną; osób starszych, czy opiekunów z dziećmi, wspierane będzie wykorzystanie TIK, digitalizacja zasobów kultury. Umożliwi to włącznie społeczne grup, które dotychczas były wykluczone z korzystania z oferty kulturalnej spowodowanej głównie z sytuacją finansową, brakiem chęci partycypacji w wydarzeniach kulturalnych, brakami w infrastrukturze, brakiem kompetencji kulturowych oraz ograniczonym dostępem do informacji o wydarzeniach kulturalnych Zasada ta realizowana będzie poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. W wyniku realizowanych projektów nastąpi poprawa dostępu do usług kulturalnych w wymiarze terytorialnym, w tym na obszarach wiejskich. Poprzez zastosowanie standardu dostępności architektonicznego, cyfrowego oraz informacyjno-promocyjnego, produkty turystyczne będą dostępne dla ogółu społeczeństwa. Przewiduje się również wprowadzenie zachęt stosowania klauzul społecznych w procedurach związanych z prawem zamówień publicznych m.in. poprzez odpowiednie kryteria wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Działania transgraniczne komplementarne do podejmowanych w obszarze niniejszego celu szczegółowego realizowane będą głównie w ramach programów:

•Interreg Czechy – Polska 2021-2027 – działania z zakresu tworzenia nowych lub rozwoju istniejących elementów turystyki, łączenia i tworzenia produktów turystycznych oraz ich promocji, a także działania towarzyszące związane z rozwojem turystyki.

•Interreg Polska – Saksonia 2021-2027 – inwestycje zachowawcze i odtworzeniowe w zakresie dziedzictwa kulturowego (materialnego i niematerialnego) oraz naturalnego, działania z zakresu promowanie obszaru wsparcia, jako terenu atrakcyjnego turystycznie oraz promocji i rozwoju turystyki całorocznej, tworzone będą wspólne strategie i zintegrowane oferty turystyczne, ponadto wspierane będzie sieciowanie podmiotów turystycznych oraz przygotowanie i rozwój infrastruktury na potrzeby aktywnej turystyki, np. systemy ścieżek rowerowych, dydaktycznych, szlaków turystycznych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość CS będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania IF. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

Instytucje kultury o znaczeniu regionalnym, prowadzone lub współprowadzone przez samorząd województwa realizują cele niegospodarcze i niezarobkowe, czyli ze swej natury nie działają w celu osiągnięcia zysku. Wsparcie skierowane na infrastrukturę kultury ma stanowić narzędzie służące do rozwoju szeroko rozumianych organizacji społecznych, które będą stymulowały rozwój danego produktu regionalnego czy usługi kulturowej, przyczyniając się tym samym do rozwoju regionu. Zmodernizowana infrastruktura ma stanowić swoisty inkubator dla jak najszerszej grupy społecznej. Stanowić będzie ona miejsce spotkań, wymiany doświadczeń, edukacji i kształtowania postaw twórczych środowisk społecznych.

W obszarze turystyki wsparcie ukierunkowane jest na rozwój strategicznej infrastruktury turystycznej o charakterze publicznym i otwartym nie generujące zysku. Dlatego również w tym zakresie planuje się wsparcie bezzwrotne.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
5	RSO4.6	EFRR	Przejście	RCO77	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	obiekty kulturalne i turystyczne	0,00	3,00
5	RSO4.6	EFRR	Przejście	PLRO132	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	0,00	3,00
5	RSO4.6	EFRR	Przejście	PLRO135	Długość wspartych szlaków turystycznych	km	0,00	69,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
5	RSO4.6	EFRR	Przejście	RCR77	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby odwiedzające/rok	0,00	2022	60 840,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
5	RSO4.6	EFRR	Przejście	083. Infrastruktura przeznaczona dla rowerów	29 187 865,00
5	RSO4.6	EFRR	Przejście	165. Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	5 307 723,00

5	RSO4.6	EFRR	Przejście	166. Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	14 792 410,00
5	RSO4.6	Ogółem			49 287 998,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
5	RSO4.6	EFRR	Przejście	01. Dotacja	49 287 998,00
5	RSO4.6	Ogółem			49 287 998,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
5	RSO4.6	EFRR	Przejście	25. Inne podejścia – obszary miejskie	8 956 566,00
5	RSO4.6	EFRR	Przejście	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	19 098 748,00
5	RSO4.6	EFRR	Przejście	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	21 232 684,00
5	RSO4.6	Ogółem			49 287 998,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
5	RSO4.6	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	49 287 998,00

5	RSO4.6	Ogółem			49 287 998,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: 6. Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Działania w Celu Polityki 5 realizowane będą na obszarach miast i ich obszarach funkcjonalnych. Środki będą przeznaczone na realizację kluczowych przedsięwzięć wynikających ze strategii ZIT/IIT, istotnych z punktu widzenia rozwoju miast, gmin, powiatów oraz ich obszarów funkcjonalnych. Nowa infrastruktura będzie wspierana w zidentyfikowanych i uzasadnionych przypadkach. Preferencje będą dla infrastruktury istniejącej.

Interwencja w ramach celu szczegółowego będzie skupiała się na poprawie jakości życia mieszkańców, promowaniu i ochronie materialnego dziedzictwa kulturowego i rozwoju instytucji kultury, jak również rozwoju i promowaniu publicznych walorów turystycznych.

Wsparcie uzyskają projekty nie nastawione na osiągniecie zysków dotyczące:

·fizycznej odnowy i bezpieczeństwa przestrzeni publicznej, m.in. zagospodarowanie przestrzeni międzyblokowych, deptaków, parków, rynków, skwerów. Działania te mogą dotyczyć adaptacji do zmian klimatu, jak również poprawy funkcjonalności tych przestrzeni, czy bezpieczeństwa. Budowa/modernizacja energooszczędnego oświetlenia ulicznego będzie możliwa jako element wyżej wskazanych projektów. Nie będzie możliwy remont/modernizacja budynków mieszkalnych oraz publicznych administracyjnych.

·zachowania i rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury, służące ekologii a także działania na rzecz zwiększania powierzchni czynnych biologicznie;

·poprawy kondycji psychofizycznej mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury aktywizacji i integracji społecznej;

·ochrony, rozwoju i promowania dziedzictwa naturalnego i kulturowego, w tym także w zakresie zrównoważonej turystyki. Wsparcie uzyskają m.in szlaki turystyczne np. związane z infrastrukturą rowerową, oraz niezbędnymi elementami towarzyszącymi takim inwestycjom, jak np. toalety, stojaki dla rowerów, elementy zapewniające bezpieczeństwo.

W ramach celu polityki 5 nie będą wspierane inwestycje w elementy infrastruktury drogowej (w tym w parkingi), chyba że stanowią one nieodłączny element większego projektu (nie są one dominującym elementem tego projektu), a ich koszt nie przekracza 15% kosztów kwalifikowalnych operacji . W miastach projekty te nie mogą obejmować budowy nowych dróg lub parkingów oraz w odniesieniu do istniejących - zwiększenia ich pojemności lub przepustowości, ani nie mogą w żaden inny sposób przyczyniać się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego.

W przedsięwzięciach fizycznej odnowy i bezpieczeństwa przestrzeni publicznej należy szczególnie zadbać o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew w całym cyklu projektowym, w tym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni. Mając na uwadze potrzebę adaptacji obszarów miejskich do zmiany klimatu, należy dążyć również do zwiększania powierzchni biologicznie czynnych i unikanie tworzenia powierzchni uszczelnionych.

Ponadto projekty w zakresie kultury i infrastruktury dziedzictwa kulturowego powinny być zgodne z dokumentem „Europejskie zasady jakości interwencji finansowanych przez UE o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe" opracowanym przez ICOMOS.

W ramach tego celu mogą być finansowane także projekty wpisujące się w pozostałe cele polityki spójności (uwzględniające wymogi wynikające z zapisów Umowy Partnerstwa a w przypadku celów szczegółowych i kierunków interwencji wybranych w ramach FEDS uwzględniające również wymogi zapisane w dokumencie programowym) w tym między innymi:

CP1 – w zakresie wsparcia przygotowania terenów inwestycyjnych, udzielanego w przypadku potrzeby uzasadnianej pod kątem rozwoju lokalnej gospodarki, w powiązaniu z innymi projektami inwestycyjnymi a także w zakresie e-usług publicznych;

CP2 – w zakresie bioróżnorodności, w tym niebieskiej i zielonej infrastruktury oraz mobilności miejskiej i aglomeracyjnej;

CP4 – w zakresie kultury i zrównoważonej turystyki a także infrastruktury edukacyjnej oraz społecznej , również służące poprawie jakości i dostępności do usług społecznych.

Szczegółowy zakres interwencji w Celu Polityki 5 wraz z przypisanymi odpowiednimi wskaźnikami produktu oraz rezultatu i kodami interwencji może być modyfikowany poprzez odpowiednią zmianę programu po ocenie i zatwierdzeniu/aktualizacji poszczególnych Strategii ZIT/IIT zawierających listy projektów planowanych do realizacji, które opracowane są na podstawie zdiagnozowanych potrzeb i potencjałów poszczególnych obszarów instrumentów terytorialnych przy odpowiednich konsultacjach i zaangażowaniu partnerów społecznych w myśl zasady partnerstwa.

Instrumenty terytorialne w ramach alokacji FEDS 2021-2027 otrzymają także środki w ramach CP2 oraz CP4 EFS+. W ramach powyższego w zakresie CP2 planowana jest realizacja działań związanych z gospodarką wodno-ściekową, ochroną bioróżnorodności, mobilnością miejską oraz efektywnością energetyczną w zakresie budynków publicznych i mieszkalnych. W zakresie CP4 EFS+ planowana jest realizacja działań związanych z edukacją przedszkolną, szkolnictwem zawodowym oraz wsparciem i rozwojem usług społecznych.

Całość CP5 będzie realizowana poprzez Strategie ZIT/IIT. Zgodnie z Art. 29 rozp. ogólnego przewiduje się, że wyboru operacji do dofinansowania dokona ZIT/ ITT na poziomie tworzenia strategii, w której zostanie umieszczony wykaz operacji, realizujących strategię, wskazanych do dofinansowania w ramach FEDŚ. Wskazani beneficjenci będą wzywani w trybie niekonkurencyjnym do złożenia wniosku o dofinansowanie. Wniosek będzie podlegał dalszej ocenie zgodnie z kryteriami ustanowionymi przez KM. Taka konstrukcja procesu zapewnia ZIT i IIT udział w procesie wyboru projektów zgodnie z rozp. Poszczególne Strategie będą oceniane przez Instytucję Zarządzającą oraz wymagana będzie dla nich opinia Ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego (jeśli dotyczy). Przygotowanie tych dokumentów przez interesariuszy instrumentów terytorialnych będzie zgodne z zapisami UP, a także ustawą wdrożeniową, jak również zasadą partnerstwa. Wybór operacji na poziomie programu będzie następował głównie w trybie niekonkurencyjnym, zgodnie z kolejnością ujęcia operacji w wykazie, będącym częścią lub załącznikiem do Strategii ZIT/IIT, do wysokości alokacji przeznaczonej na dany IT. Wobec powyższego IT będą pełnić rolę koordynatora lokalnej polityki rozwoju poprzez wybór najważniejszych projektów rozwojowych, poprzez wskazanie propozycji projektów niekonkurencyjnych, ale też będą mogły realizować inne projekty na rzecz wszystkich jednostek, nie tylko z programu regionalnego, ale także z poziomu krajowego jak i europejskiego. Rola IT, zarówno ZIT jak i IIT, jest postrzegana jako rola koordynacyjna i stymulująca rozwój obszaru, nie poprzez rozliczanie projektów ale poprzez ich bezpośrednią realizację. Związki ZIT i ich koordynatorzy w tym jednostki utworzone do koordynacji IT na danych obszarach będą wspomagały rozwój poprzez bycie beneficjentem np. projektów zintegrowanych (realizowanych często w partnerstwie), projektów grantowych. Dzięki takiemu podejściu uda się utrzymać zbudowane zdolności i wykorzystać je w celach rozwojowych, nie tylko finansowanych w ramach FEDS, ale także w innych programach na poziomie Polski i UE.

W ramach CP5 możliwe będzie wsparcie instrumentów terytorialnych w zakresie przygotowania i monitorowania strategii/planów działań ZIT/IIT dla podmiotów reprezentujących i koordynujących prace poszczególnych ZIT/IIT oraz działania na rzecz zwiększenia zdolności podmiotów reprezentujących i koordynujących prace ZIT/IIT. Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. W ramach wsparcia możliwe będzie współfinansowanie np. kosztów zatrudnienia, sporządzania analiz służących koordynacji oraz monitoringu realizacji strategii ZIT/ITT.

Dodatkowo w celu wsparcia funkcjonowania ZIT/ITT planowane jest finansowanie części działań realizowanych przez wyżej wymienione instytucje w ramach środków PT. Wsparcie zostanie ukierunkowane na utrzymanie wypracowanej w minionej perspektywie formuły oraz rozwoju potencjału nowych instrumentów.

Podstawowym trybem wyboru projektów realizowanych w ramach ZIT i ITT będzie tryb niekonkurencyjny polegający na dofinansowaniu operacji znajdujących się w strategiach terytorialnych w wykazie zgodnie z art. 29 rozporządzenia ogólnego. Za wybór operacji do umieszczenia w strategii będą odpowiadały podmioty tworzące ZIT i IIT. W przypadku braku wykazu operacji bądź wyczerpania operacji z wykazu przewiduje się także możliwość wyboru operacji w trybie konkursowym, z ustaleniami zasad uczestnictwa ZIT / IIT w procesie wyboru.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, podmioty gospodarcze, szkoły wyższe, sektor naukowo-badawczy, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Realizowane przedsięwzięcia ograniczać będą zjawisko wykluczenia społecznego i związanego z nim ubóstwa. Inwestycje w infrastrukturę miejską i jej porządkowanie, kulturalną i turystyczną, powiększanie terenów zielonych, adaptacja przestrzeni publicznej do potrzeb starzejącego się społeczeństwa wpłynie pozytywnie na zdrowie i jakość mieszkańców wspieranych obszarów i będzie sprzyjać tworzeniu bezpiecznych przestrzeni.

Poprzez zastosowanie standardu dostępności: architektonicznego, cyfrowego, informacyjno-promocyjnego, wsparte inwestycje i udostępniane dzięki nim usługi i produkty będą odpowiadały na specyficzne potrzeby osób w niekorzystnej sytuacji: kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, osób o ograniczonych możliwościach poruszania się, opiekunów z dziećmi czy osobami zależnymi.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W perspektywie finansowej 2014-2020 w ramach RPO WD zintegrowany rozwój terytorialny został zastosowany w tych obszarach, gdzie było to możliwe i zasadne.

Instrument ZIT realizowany był we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym oraz na obszarach funkcjonalnych głównych miast województwa: Wałbrzycha i Jeleniej Góry. W ramach komplementarnego podejścia do rozwoju terytorialnego w regionie zaplanowano wsparcie w ramach OSI, które zostało adresowane do pozostałych obszarów regionu, nie objętych ZIT.

W perspektywie 2021-2027 zmienia się formuła podejścia do instrumentów terytorialnych. W ramach instrumentów ZIT/IIT kluczowe jest odpowiednie przygotowanie ich Strategii. Właściwe zdiagnozowanie potrzeb i potencjałów poszczególnych obszarów instrumentów terytorialnych przy odpowiednich konsultacjach i zaangażowaniu partnerów społecznych w myśl zasady partnerstwa pozwoli określić działania - projekty zintegrowane w ramach ZIT oraz wiązki projektów w ramach IIT, predysponowane i preferowane do realizacji.

Po przeprowadzeniu szerokich konsultacji społecznych ZWD z przedstawicielami jst, mając na uwadze pozytywne doświadczenia z funkcjonowania IT w perspektywie 2014-2020 oraz na podstawie kształtu porozumień i listów intencyjnych poszczególnych jst, scharakteryzowano podejście terytorialne obejmujące cały obszar województwa poprzez 7 MOF.

W ramach ZIT określono następujące MOF: Wrocławski Obszar Funkcjonalny , Jeleniogórski Obszar Funkcjonalny, Wałbrzyski Obszar Funkcjonalny, Legnicko-Głogowski Obszar; Zachodni Obszar Funkcjonalny; Południowy Obszar Funkcjonalny.

Jako Inny Instrument Terytorialny zidentyfikowano Subregion Wrocławski (IIT SW) – jednostki samorządu terytorialnego, które zgodnie z SRWD 2030 należą do WROF z rdzeniem Miastem Wrocław. Powyższe również jest zgodne z PZPWD, gdzie poszczególne jst wchodzące w skład IIT SW znajdują się w III strefie WrOF. Scharakteryzowany obszar pokazuje, że oddziaływanie i powiązania funkcjonalne z Miastem Wrocław są znaczące. Z uwagi, iż rdzeniem tego obszaru jest miasto Wrocław, które także funkcjonuje jako rdzeń w ramach ZIT WROF, ze względów zarządzania obszarem funkcjonalnym o tak dużym areale zdecydowano się na wyłonienie dwóch obszarów funkcjonalnych w tej strefie ZIT WROF i IIT Subregion Wrocławski.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego CS możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Zapewniona zostanie komplem. pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

Działania transgraniczne komplementarne do podejmowanych w obszarze niniejszego celu szczegółowego realizowane będą w ramach programów:

- Interreg Czechy – Polska 2021-2027 – działania z zakresu tworzenia nowych lub rozwoju istniejących elementów turystyki, łączenia i tworzenia produktów turystycznych oraz ich promocji, a także działania towarzyszące związane z rozwojem turystyki.

• Interreg Polska – Saksonia 2021-2027 – inwestycje zachowawcze i odtworzeniowe w zakresie dziedzictwa kulturowego (materialnego i niematerialnego) oraz naturalnego, działania z zakresu promowanie obszaru wsparcia, jako terenu atrakcyjnego turystycznie oraz promocji i rozwoju turystyki całorocznej, tworzone będą wspólne strategie i zintegrowane oferty turyst., ponadto wspierane będzie sieciowanie podmiotów turystycznych oraz przygotowanie i rozwój infr. na potrzeby aktywnej turystyki, np. systemy ścieżek rowerowych, dydaktycznych, szlaków turystycznych.

Ponadto działania realizowane będą w ramach programów:

- Interreg Europa Środkowa 2021-2027, który wspierać będzie opracowanie i wdrożenie strategii, planów działania, narzędzi, szkoleń, działań pilotażowych w celu wzmocnienia systemu zarządzania na rzecz zintegrowanego rozwoju terytorialnego w Europie Środkowej. Rezultatem działań będzie poprawa zdolności władz publicznych i innych interesariuszy do wdrażania skoordynowanych i wspólnych procesów zarządzania terytorialnego, opartych na uczeniu się i zmianie polityk, co przyczyni się do wzmocnienia spójności terytorialnej i społecznej oraz zmniejszenia barier rozwojowych.

- Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, który wpierać będzie min. rozwój zintegrowanych podejść terytorialnych, zwiększenie możliwości władz publicznych w zakresie planowania miejskiego i regionalnego w odniesieniu do ekologicznych i inteligentnych rozwiązań w zakresie mobilności oraz lepsze zarzadzanie współpracą poprzez ułatwianie aktywnej i skutecznej koordynacji między instytuc.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W obszarze podejścia terytorialnego w ramach CP5, który jest celem szczegółowym służącym wspieraniu zintegrowanego i zrównoważanego podejścia do rozwoju terytoriów będą realizowane projekty nierentowne, nie charakteryzujące się szybkim okresem zwrotu i wysoką efektywnością kosztową, dlatego też całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie bezzwrotne. Dotyczyć to będzie także działań wpisujących się w pozostałe cele polityki spójności a finansowane w ramach CP5. Należy wskazać, iż realizacja celu ma dominujący wymiar społeczny, mogący obejmować wsparcie m.in. dla e-usług publicznych, budynków użyteczności publicznej, dziedzictwa kulturowego, infrastruktury społecznej, czy transportu publicznego, wynikających ze Strategii ZIT/IIT, które nie generują przychodu a potencjalny strumień oszczędności będzie znikomy i nie uzasadnia zwrotnych form wsparcia.

Nie przewiduje się zatem zastosowania instrumentów finansowych.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	288 043,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	3,00	7,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	RCO76	Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego	projekty	0,00	28,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	RCO77	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	obiekty kulturalne i turystyczne	0,00	7,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	RCO114	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	metry kwadratowe	0,00	500 000,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	RCR77	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby odwiedzające/rok	0,00	2021	107 353,00	SL	
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	DOL2R	Liczba osób, które zamieszkują obszar objęty realizacją instrumentu	osoby	0,00	2022	2 880 432,00	GUS BDL	

					rozwoju terytorialnego						

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	016. Rozwiązania ICT, usługi elektroniczne, aplikacje dla administracji	500 000,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	041. Renowacja istniejących budynków mieszkalnych do celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające	1 000 000,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	042. Renowacja istniejących budynków mieszkalnych do celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	1 000 000,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	044. Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające	1 000 000,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	045. Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	1 000 000,00

6	RSO5.1	EFRR	Przejście	121. Infrastruktura na potrzeby wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem	4 000 000,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	122. Infrastruktura na potrzeby szkół podstawowych i średnich	1 500 000,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	165. Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	20 062 530,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	166. Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	30 093 794,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	168. Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	35 156 324,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	169. Inicjatywy rozwoju terytorialnego, w tym przygotowanie strategii terytorialnych	1 000 000,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	170. Zwiększenie zdolności instytucji programu oraz podmiotów związanych z wdrażaniem funduszy	4 000 000,00
6	RSO5.1	Ogółem			100 312 648,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	01. Dotacja	100 312 648,00
6	RSO5.1	Ogółem			100 312 648,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

6	RSO5.1	EFRR	Przejście	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	89 889 223,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	19. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – funkcjonalne obszary miejskie	10 423 425,00
6	RSO5.1	Ogółem			100 312 648,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	100 312 648,00
6	RSO5.1	Ogółem			100 312 648,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: 7. Fundusze Europejskie na rzecz rynku pracy i włączenia społecznego na Dolnym Śląsku

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej; (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Dolnośląski rynek pracy od 2013 r. wykazuje pozytywne tendencje, jednak diametralnie i długofalowo może zmienić ten obraz nieprzewidziany w prognozach czynnik, jakim jest ogólnoświatowa pandemia COVID-19. Liczne restrykcje i obostrzenia wprowadzane na terenie kraju, mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się koronawirusa, spowodowały kryzys gospodarczy, w efekcie którego na przestrzeni kolejnych miesięcy będą ważyły się losy osób zarówno pracujących, jak i bezrobotnych oraz poszukujących pracy. Wsparcie w ramach tego celu ma zwiększać szanse na zatrudnienie osób pozostających bez pracy oraz osób poszukujących pracy poprzez wykorzystanie potencjału dolnośląskiego rynku pracy. Realizowane działania przyczynią się do niwelowania negatywnych skutków spowodowanych pandemią COVID-19.

Wsparcie wdrażane za pośrednictwem Powiatowych Urzędów Pracy oraz Ochotniczych Hufców Pracy, realizowane będzie przy wykorzystaniu instrumentów i usług rynku pracy określonych w przepisach prawa i ukierunkowane będzie na pomoc osobom pozostającym poza rynkiem pracy w ich powrocie do zatrudnienia. Działania na rzecz większego dostępu do zatrudnienia kierowane będą do wszystkich osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym zwłaszcza do osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy: kobiet, osób młodych (w szczególności osób z grupy NEET, osób samotnie wychowujących dzieci, osób opuszczających pieczę zastępczą, osób pochodzenia migranckiego), osób starszych, osób długotrwale bezrobotnych, osób o niskich kwalifikacjach i kompetencjach oraz osób z niepełnosprawnościami. W zakresie projektów OHP działania kierowane będą także do osób biernych zawodowo. Podmioty spoza publicznych służb zatrudnienia będą mogły realizować projekty skierowane do osób niezarejestrowanych jako bezrobotne.

Finansowane będą również działania na rzecz promowania samozatrudnienia. Odbywać się to będzie poprzez bezzwrotne dotacje w zakresie tworzenia przedsiębiorstw i rozpoczynania działalności gospodarczej (dystrybucja dotacji prowadzona wyłącznie przez Powiatowe Urzędy Pracy).

Przewiduje się w interwencję mającą na celu przeciwdziałanie segmentacji rynku pracy poprzez zapewnienie większego dostępu do stabilnego zatrudnienia oraz możliwości podnoszenia kompetencji i kwalifikacji (w tym kwalifikacji rynkowych włączonych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji) dla osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych, umowach cywilno-prawnych, ubogich pracujących i osób odchodzących z rolnictwa.

W ramach realizowanych form wsparcia premiowane będą działania ukierunkowane na wzmocnienie umiejętności niezbędnych do transformacji ekologicznej regionu (np. szkolenia, kursy przekwalifikujące, uruchamianie nowych działalności gospodarczych w zielonym sektorze gospodarki), pod warunkiem, że będą one dopasowane do zdiagnozowanych predyspozycji uczestnika.

Możliwa będzie realizacja ukierunkowanych schematów mobilności transnarodowej (USMT) EURES zdiagnozowanych na podstawie analiz społeczno - gospodarczych regionu. Realizacja tego typu operacji ma charakter warunkowy, uzależniony od zdiagnozowania branż, zawodów lub kompetencji, w których sytuacja na rynku pracy wymaga realizacji USMT. Projekt w tym zakresie będzie realizowany przez Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy.

Wsparcie skierowane do osób w wieku od 15 do 30 lat realizowane będzie zgodnie z zaleceniami Rady „Pomost do zatrudnienia – Wzmocnienie gwarancji dla młodzieży". Działania wpisujące się w zalecenia przewidziano w ramach celów: a) i h). Łączna koncentracja tematyczna wyniesie ok. 5% alokacji CP4 EFS+.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Osoby kwalifikujące się do wsparcia Powiatowych Urzędów Pracy zgodnie z przepisami prawa, osoby bez zatrudnienia, dla których przewidziano wsparcie/aktywizację, osoby kwalifikujące się do wsparcia Ochotniczych Hufców Pracy, osoby na umowach krótkoterminowych, umowach cywilno-prawnych, ubodzy pracujący i osoby odchodzące z rolnictwa, osoby kwalifikujące się do wsparcia w ramach Sieci EURES zgodnie z przepisami prawa, pracodawcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzontalnych mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez

zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzontalnych będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych. Współpraca transnarodowa będzie wdrażana w związku z zidentyfikowanymi potrzebami w obszarze polityki dotyczącej zatrudnienia. W ramach tego celu szczegółowego możliwe będą do sfinansowania działania wynikające z Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy tj. m.in: realizowanie zadań wynikających z prawa swobodnego przepływu pracowników między państwami, w szczególności działań wynikających z udziału w sieci EURES czy umów międzynarodowych i innych porozumień zawartych z partnerami zagranicznymi.

Możliwe będzie rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucja Zarządzająca programem, a także beneficjenci programu regionalnego w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS 2021-2027), w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie w formie dotacyjnej. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
7	ESO4.1	EFS+	Przejście	EECO02	Bezrobotni, w tym długotrwale bezrobotni	osoby	2 599,00	17 325,00
7	ESO4.1	EFS+	Przejście	EECO07	Osoby młode w wieku 18–29 lat	osoby	540,00	6 024,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
7	ESO4.1	EFS+	Przejście	EECR04	Uczestnicy pracujący po zakończeniu udziału w programie	osoby	0,00	2022	14 560,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.1	EFS+	Przejście	134. Działania na rzecz poprawy dostępu do zatrudnienia	43 647 059,00
7	ESO4.1	EFS+	Przejście	136. Wsparcie specjalne na rzecz zatrudnienia ludzi młodych i integracji społeczno-gospodarczej ludzi młodych	26 500 000,00
7	ESO4.1	EFS+	Przejście	137. Wsparcie na rzecz samozatrudnienia i zakładania działalności gospodarczej	33 375 258,00
7	ESO4.1	EFS+	Przejście	142. Działania na rzecz promowania aktywności zawodowej kobiet oraz zmniejszenia segregacji ze względu na płeć na rynku pracy	3 000 000,00
7	ESO4.1	Ogółem			106 522 317,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.1	EFS+	Przejście	01. Dotacja	106 522 317,00
7	ESO4.1	Ogółem			106 522 317,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.1	EFS+	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	106 522 317,00
7	ESO4.1	Ogółem			106 522 317,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.1	EFS+	Przejście	09. Nie dotyczy	106 522 317,00
7	ESO4.1	Ogółem			106 522 317,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.1	EFS+	Przejście	02. Uwzględnianie aspektu płci	106 522 317,00
7	ESO4.1	Ogółem			106 522 317,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.2. Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Rosnące wymagania wobec pracowników firm unowocześniających lub modyfikujących usługi czy proces produkcyjny postawią w jeszcze trudniejszej sytuacji osoby bezrobotne lub nieaktywne zawodowo, a zwłaszcza zagrożone wykluczeniem społecznym, m.in. osoby z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotne, w kryzysie bezdomności, doświadczające chorób psychicznych. Instytucje rynku pracy będą musiały sprostać zadaniom związanym z przygotowaniem do zatrudnienia rosnącej liczby osób, które straciły pracę np. z powodu pandemii lub pozostają poza rynkiem pracy od dłuższego czasu.

Wsparcie uzyskają przedsięwzięcia odpowiadające na problemy instytucji rynku pracy. Będą to projekty służące wzmocnieniu i rozwojowi instytucji rynku pracy obejmujące:

- rozwój kwalifikacji i kompetencji pracowników PSZ i innych instytucji rynku pracy wynikających z potrzeb regionalnego/lokalnego rynku pracy;
- wsparcie PSZ w świadczeniu usług w ramach sieci EURES.

Finansowane wsparcie dotyczyć będzie działań, których celem będzie doskonalenie potencjału instytucji rynku pracy na wszystkich poziomach, szczególnie wobec konieczności dostosowania usług do zmieniającego się rynku pracy.

Przewiduje się realizację projektów dotyczących doskonalenia mechanizmów diagnozowania, prognozowania i analizowania rynku pracy w formie tzw. obserwatorium rynku pracy. Celem tego wsparcia będzie dostarczenie rzetelnych informacji w różnych obszarach rynku pracy i edukacji, które przyczynią się do zwiększenia zatrudnienia oraz ograniczenia i zapobiegania bezrobociu na Dolnym Śląsku, a także pozwolą na wypracowanie nowych rozwiązań dla pracodawców oraz dolnośląskiego rynku pracy. Wyniki badań będą wykorzystywane w trakcie realizacji programu.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pracownicy instytucji rynku pracy, bezrobotni lub poszukujący pracy, pracodawcy, Wojewódzki Urząd Pracy (w zakresie obserwatorium rynku pracy).

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzontalnych mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzontalnych będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych. Z uwagi na charakter wsparcia w ramach tego celu szczegółowego współpraca transnarodowa przybierze formę w szczególności wymiany wiedzy i doświadczeń.

Możliwe będzie rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucja Zarządzająca programem, a także beneficjenci programu regionalnego w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS 2021-2027), w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
7	ESO4.2	EFS+	Przejście	PLBCO01	Liczba pracowników instytucji rynku pracy objętych wsparciem w programie	osoby	17,00	170,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
7	ESO4.2	EFS+	Przejście	EECR03	Uczestnicy uzyskujący kwalifikacje po zakończeniu udziału w programie	osoby	0,00	2022	119,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.2	EFS+	Przejście	139. Działania na rzecz modernizacji i wzmocnienia instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i dopasowanej do potrzeb pomocy	1 330 000,00
7	ESO4.2	Ogółem			1 330 000,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.2	EFS+	Przejście	01. Dotacja	1 330 000,00
7	ESO4.2	Ogółem			1 330 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

7	ESO4.2	EFS+	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	1 330 000,00
7	ESO4.2	Ogółem			1 330 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.2	EFS+	Przejście	09. Nie dotyczy	1 330 000,00
7	ESO4.2	Ogółem			1 330 000,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.2	EFS+	Przejście	02. Uwzględnianie aspektu płci	1 330 000,00
7	ESO4.2	Ogółem			1 330 000,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.3. Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Na rynku pracy nadal występują różnice w poziomie zatrudnienia i wynagrodzenia kobiet i mężczyzn.

Pomimo wzrastającego od lat udziału kobiet na rynku pracy, to nadal prawidłowością jest, że wśród pracujących więcej jest mężczyzn. Uwzględniając dane GUS za 2020 r. (Rocznik Statystyczny Pracy 2021)wskaźnik aktywności zawodowej jest wyraźnie wyższy dla mężczyzn niż kobiet i wyniósł dla województwa dolnośląskiego odpowiednio 65,9% mężczyzn i 49,5% kobiet. Wśród kobiet biernych zawodowo (61,4% z ogółu biernych zawodowo), aż 12,2 % to osoby, które zrezygnowały z pracy na skutek obowiązków rodzinnych, natomiast w śród mężczyzn wskaźnik ten wynosi zaledwie 1,4% (dane GUS - Aktywność ekonomiczna ludności Polski – 1 kwartał 2022 r.). Pomimo wielu działań podejmowanych na rzecz równouprawnienia płci, kobiety na rynku pracy znajdują się w gorszej sytuacji niż mężczyźni. Otrzymują niższe wynagrodzenie i mają mniejsze możliwości awansu. Różnica w średnich wynagrodzeniach przyznawanych kobietom i mężczyznom w Polsce wynosi 19,9% (Struktura wynagrodzeń według zawodów w październiku 2018 roku, dokument opublikowany przez Główny Urząd Statystyczny 26 lutego 2020 r.).

Dostrzegamy również występowanie zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć, orientację seksualną lub inne cechy.

Z tego względu zaplanowano wsparcie w celu wyrównywania szans na równe traktowanie wszystkich osób w życiu społecznym i funkcjonowaniu na rynku.

W ramach celu szczegółowego przewiduje się:

- wdrażanie rozwiązań systemowych mających na celu zapobieganie dyskryminacji i przemocy ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, religię, światopogląd, niepełnosprawności, wiek lub orientację seksualną;
- realizację działań z zakresu zapobiegania dyskryminacji w tym zwłaszcza ze względu na płeć i orientację seksualną, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, religię, światopogląd, niepełnosprawność, wiek w placówkach edukacyjnych skierowanych do uczniów, nauczycieli, kadry pedagogicznej i zarządzającej placówką oraz rodziców/ opiekunów prawnych;

- wsparcie psychologiczne i pedagogiczne dla osób dyskryminowanych ze względu na płeć, orientację seksualną, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, religię, światopogląd, niepełnosprawność, wiek oraz ich rodziców/opiekunów prawnych;
- wsparcie dzieci i młodzieży w wieku szkolnym w zakresie zapewnienia dobrostanu psycho-fizycznego poprzez rozwój umiejętności osobistych, społecznych, obywatelskich oraz kreowania postaw tolerancyjnych (w tym wdrażanie modeli opracowanych w ramach PO WER dot. przeciwdziałania agresji w szkole);
- wsparcie pracodawców w zakresie wdrażania rozwiązań systemowych wspierających równe traktowanie i niedyskryminację pracowników;
- zwiększenie kompetencji pracowników służby zdrowia w zakresie usuwania barier wynikających z dyskryminacji i stereotypów;
- wsparcie organizacji społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych w zakresie realizacji aktywnych działań zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, orientację seksualną, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, religię, światopogląd, niepełnosprawność, wiek, przeciwdziałania mobbingowi i stereotypom;
- inicjatywy lokalne na obszarach wiejskich i wiejsko- miejskich mające na celu uświadamianie społeczności lokalnych o istniejącym problemie dyskryminacji i realizację działań zapobiegawczych.

W ramach wsparcia organizacji społeczeństwa obywatelskiego (oso) i partnerów społecznych możliwe będzie:

- wsparcie dialogu międzysektorowego i budowa potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego;
- wzmacnianie działań rzeczniczych;
- wzmacnianie działań strażniczych;
- edukacja liderów lokalnych i przedstawicieli oso poprzez szkolenia, mentoring, coaching, studia podyplomowe, przeciwdziałanie wypaleniu społecznikowskiemu;
- wsparcie funkcjonowania think-tank'ów;
- sieciowanie i budowania partnerstw, w tym partnerstw międzysektorowych i branżowych;
- udzielanie partnerom społecznym i oso usług doradczych, prawnych, księgowych;
- wzmacnianie przedstawicieli partnerów społecznych i oso w strukturach dialogu społecznego;
- wzmacniania wojewódzkich struktur federacyjnych oso;
- wzmacniania przedsiębiorstw organizacji społeczeństwa obywatelskiego w strukturach dialogu społecznego
- profesjonalizacja partnerów społecznych oraz oso i działań przez nich prowadzonych;
- zwiększanie dostępności partnerów społecznych i ich działań,
- wzmacniania potencjału kadrowego oso świadczących usługi społeczne;

- zwiększania dostępności organizacji społeczeństwa obywtaleskiego i ich działań.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, pracodawcy i ich pracownicy, osoby dyskryminowane, partnerzy społeczni, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, rodzice i opiekunowie osób dyskryminowanych, dzieci i młodzież w wieku szkolnym, nauczyciele i kadra zarządzająca placówką edukacyjną, pracownicy służby zdrowia.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzontalnych mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzontalnych będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu szczegółowego będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, w ramach którego zaprogramowano m.in. działania wspierające funkcjonowanie sieci współpracy ponadnarodowej w obszarach wsparcia EFS+ na poziomie krajowym.

Działania te umożliwią wymianę doświadczeń i wzajemne uczenie się z partnerami zagranicznymi w celu wypracowania i wdrożenia nowych rozwiązań oraz zapewnią rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucje Zarządzające programami regionalnymi, a także beneficjenci programów regionalnych w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z FERS 2021-2027, w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie w formie dotacyjnej. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
7	ESO4.3	EFS+	Przejście	PLCCO01	Liczba osób objętych wsparciem w zakresie równości kobiet i mężczyzn	osoby	42,00	1 386,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
7	ESO4.3	EFS+	Przejście	PLCCR01	Liczba osób, które podniosły poziom wiedzy w zakresie równości kobiet i mężczyzn dzięki wsparciu w programie	osoby	0,00	2022	970,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.3	EFS+	Przejście	152. Działania na rzecz promowania równości szans i	3 900 000,00

				aktywnego udziału w życiu społecznym	
7	ESO4.3	Ogółem			3 900 000,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.3	EFS+	Przejście	01. Dotacja	3 900 000,00
7	ESO4.3	Ogółem			3 900 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.3	EFS+	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	3 900 000,00
7	ESO4.3	Ogółem			3 900 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.3	EFS+	Przejście	07. Budowanie zdolności partnerów społecznych	250 000,00
7	ESO4.3	EFS+	Przejście	08. Budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego	250 000,00
7	ESO4.3	EFS+	Przejście	09. Nie dotyczy	3 400 000,00
7	ESO4.3	Ogółem			3 900 000,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

7	ESO4.3	EFS+	Przejście	01. Ukierunkowanie na aspekt płci	3 900 000,00
7	ESO4.3	Ogółem			3 900 000,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.4. Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

W związku z licznymi zmianami zachodzącymi w gospodarce, konieczne jest wspieranie rozwoju pracowników i możliwość dostosowania ich kompetencji do zmian. Jednocześnie z uwagi na nieuchronny proces starzenia się społeczeństwa, ważna jest interwencja w zakresie wydłużenia aktywności zawodowej pracowników oraz utrzymania jak najdłużej wysokiej jakości ich życia oraz satysfakcji z podejmowanych ról i zadań zawodowych. Na znaczeniu zyskują działania zmierzające do opracowania systemu zachęt związanych z utrzymaniem w zatrudnieniu osób osiągających wiek emerytalny, a zdolnych do dalszej aktywności zawodowej. W województwie dolnośląskim prognozuje się, że na przestrzeni lat 2013-2050 nastąpi wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym o blisko 38%, natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszy się o blisko 26%. Kluczowe wobec powyższego jest, aby zarówno pracodawcy, jak i pracownicy mogli dostosować się do teraźniejszych oraz przyszłych warunków i zmian.

Wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz pracodawców i ich pracowników. Obejmie rozwój kompetencji pracowników zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami pracodawców oraz kompleksowe usługi rozwojowe odpowiadające na ich potrzeby. Wsparcie udzielane będzie z wykorzystaniem popytowego mechanizmu finansowania usług rozwojowych – system popytowy w oparciu o BUR. Podejście to gwarantuje pracodawcy możliwość dokonania samodzielnego wyboru usług odpowiadających w największym stopniu na jego aktualne potrzeby. Preferowane będą usługi rozwojowe przyczyniające się do „zielonej" transformacji.

Interwencja EFS+ w zakresie usług rozwojowych zostanie skoncentrowana w oparciu o potrzeby lokalnego rynku pracy. Wsparcie skierowane będzie również do pracodawców na rozwój elastycznych form zatrudnienia, w tym wprowadzanie pracy zdalnej. Ponadto wspierane będą działania służące wydłużeniu zdolności do pracy osób starszych, uwzględniające zarządzanie wiekiem w przedsiębiorstwach, rozwijanie kompetencji osób starszych, promowanie zdrowego i aktywnego starzenia się.

Wsparcie finansowe ukierunkowane będzie również na działania w zakresie realizacji procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie poprzez wsparcie typu outplacement - dla pracowników zagrożonych zwolnieniem, przewidzianych do zwolnienia lub zwolnionych z przyczyn niedotyczących pracownika oraz osób odchodzących z rolnictwa.

Jednocześnie finansowane będą działania dotyczące wsparcia dialogu społecznego i budowania zdolności partnerów społecznych. Działania te będą się przyczyniały do dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian i wydłużania ich aktywności zawodowej.

Możliwe będzie:

·wsparcie dialogu międzysektorowego i budowa potencjału partnerów społecznych;

·wzmacnianie działań rzeczniczych;

·wzmacnianie działań strażniczych;

·edukacja liderów lokalnych poprzez szkolenia, mentoring, coaching, studia podyplomowe, przeciwdziałanie wypaleniu społecznikowskiemu;

·wsparcie funkcjonowania think-tank'ów;

·sieciowanie i budowania partnerstw, w tym partnerstw międzysektorowych i branżowych;

·udzielanie partnerom społecznym usług doradczych, prawnych, księgowych;

·wzmacnianie przedstawicieli partnerów społecznych w strukturach dialogu społecznego;

·profesjonalizacja partnerów społecznych i działań przez nich prowadzonych;

·zwiększanie dostępności partnerów społecznych i ich działań,

Na wsparcie potencjału partnerów społecznych (cs d) planuje się przeznaczyć 0,75% alokacji CP4 EFS+. Pomimo zawarcia działań w zakresie budowy zdolności partnerów społecznych w celu d, zakres merytoryczny tych działań będzie szerszy i będzie mógł dotyczyć budowy zdolności w obszarach wszystkich celów EFS+.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pracodawcy i ich pracownicy, osoby kwalifikujące się do wsparcia typu outplacement, partnerzy społeczni.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzontalnych mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do

brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzontalnych będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych. Planuje się umożliwienie realizacji projektów z partnerami z regionów przygranicznych w obszarze współpracy przedsiębiorstw w zakresie wprowadzania efektywnych rozwiązań dotyczących wspierania pracowników i przedsiębiorstw, w tym w zakresie adaptacyjności do zmian na rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji na pograniczu oraz w zakresie aktywnego i zdrowego starzenia pracowników i pracodawców. W poziomie wdrożeniowym określone zostaną specjalne preferencje dla projektów uwzgledniających aspekt transgraniczny (wykorzystane mogą być m.in. takie instrumenty jak: kryteria premiujące projekty uwzględniające komponent transgraniczny, typy interwencji z obligatoryjnym komponentem transgranicznym (w zależności od potrzeb), specjalne konkursy dla projektów zawierających komponent transgraniczny).

Możliwe będzie rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucja Zarządzająca programem, a także beneficjenci programu regionalnego w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS 2021-2027), w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie w formie dotacyjnej. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	PLDCO01	Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym spółdzielni i przedsiębiorstw społecznych) objętych usługami rozwojowymi	przedsiębiorstwa	175,00	2 838,00
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	PLDCO06	Liczba osób objętych wsparciem z zakresu outplacementu	osoby	65,00	665,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	EECR03	Uczestnicy uzyskujący kwalifikacje po zakończeniu udziału w programie	osoby	0,00	2022	2 231,00	SL	

7	ESO4.4	EFS+	Przejście	PLDCR02	Liczba osób, które w wyniku realizacji wsparcia z zakresu outplacementu/adaptacji środowiska pracy/elastycznych form zatrudnienia podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	osoby	0,00	2022	445,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	146. Wsparcie na rzecz przystosowywania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	32 667 020,00
7	ESO4.4	Ogółem			32 667 020,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	01. Dotacja	32 667 020,00
7	ESO4.4	Ogółem			32 667 020,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	32 667 020,00
7	ESO4.4	Ogółem			32 667 020,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	01. Przyczynianie się do umiejętności ekologicznych i zielonych miejsc pracy oraz zielonej gospodarki	1 893 948,00
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	07. Budowanie zdolności partnerów społecznych	3 459 729,00
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	09. Nie dotyczy	27 313 343,00
7	ESO4.4	Ogółem			32 667 020,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	02. Uwzględnianie aspektu płci	32 667 020,00
7	ESO4.4	Ogółem			32 667 020,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.8. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Analiza zjawiska ubóstwa w kontekście zróżnicowań terytorialnych wykazuje, że w 2019 roku Dolny Śląsk znalazł się w grupie 4 województw, których mieszkańcy są najmniej dotknięci problemem ubóstwa skrajnego i ustawowego. Równocześnie dolnośląskie odznacza się znacząco niższym wskaźnikiem ubóstwa relatywnego (8,4%). Niepokojący pozostaje jednak niestabilny poziom ubóstwa skrajnego. Wskaźnik zasięgu ubóstwa relatywnego w największym stopniu dotyczy mieszkańców wsi, bo aż w 20%. Ponadto, monitorowany przez GUS wskaźnik zasięgu sfery niedostatku wykazuje zarówno w Polsce, jak i na Dolnym Śląsku wysoki poziom (odpowiednio w 2019r. 39,4% i 31,1%). Niestety, pomimo spadku jego wartości w stosunku do lat 2016-2018, jego poziom nadal jest wysoki, co należy ocenić negatywnie. Analizując grupy doświadczające ubóstwa można wskazać na główne przyczyny istnienia tego zjawiska. Przede wszystkim należy do nich bezrobocie, niezarobkowe źródła utrzymania oraz niski poziom wynagrodzenia za wykonywaną pracę. Istotny wpływ na występowanie ubóstwa ma niski poziom wykształcenia. Brak środków finansowych w sposób szczególny dotyka rodziny wielodzietne. Z uwagi na problemy zdrowotne, a więc i zwiększone wydatkowanie na opiekę specjalistyczną, ubóstwa doświadczają m.in. osoby z niepełnosprawnością i ich rodziny. Ponadto, w związku z kryzysem wywołanym pandemią COVID-19 obserwowany jest wzrost bezrobocia, co może mieć wpływ na przyrost wskaźników ubóstwa i wykluczenia. Biorąc pod uwagę złożoną strukturę tych problemów aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych lub już wykluczonych społecznie stanowi wyzwanie, którego realizacja wymaga kompleksowego wsparcia.

W zakresie aktywnej integracji działania obejmować będą poszczególne osoby, rodziny, społeczności lokalne zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenia, a także osoby bierne zawodowo przy wykorzystaniu metod pracy indywidualnej oraz środowiskowej. W ramach wsparcia wykorzystane zostaną główne instrumenty aktywizacji, tj.: społecznej, edukacyjnej, zdrowotnej i zawodowej, a także instrumenty towarzyszące związane m.in. z poprawą warunków mieszkaniowych, uczestnictwie w kulturze, sporcie, rekreacji itd. Uczestnikom oferowane będą także usługi specjalistycznego poradnictwa m.in. prawnego, rodzinnego, psychologicznego oraz usługi związane z profilaktyką oraz rozwiązywaniem problemów w tych obszarach. Możliwe będzie włączenie w zakres wsparcia także usług społecznych (charakterystyczne dla innych celów EFS+), pod warunkiem, że będzie ono miało charakter uzupełniający/ towarzyszący do działań głównych oraz będzie służyć realizacji wsparcia. Instrumenty aktywizacji społecznej, edukacyjnej, zdrowotnej i zawodowej mogą być realizowane przez wszystkie podmioty realizujące wsparcie.

W ramach działania udzielane będzie wsparcie także na rzecz społeczności romskiej oraz innych mniejszości narodowych i etnicznych. Wsparcie będzie obejmowało powyżej opisane instrumenty oraz działania związane z:

·włączaniem przedstawicieli mniejszości do systemu edukacji powszechnej;

·integracją mniejszości ze społecznościami lokalnymi;

·tworzeniem punktów pomocowych w tym świetlic, centrów aktywności, punktów informacyjnych itp.;

·równouprawnieniem kobiet i przeciwdziałaniu stereotypom funkcjonującym w mniejszościach uniemożliwiających funkcjonowanie na rynku pracy i w systemie edukacji;

·tworzeniem i funkcjonowaniem organizacji społeczeństwa obywatelskiego reprezentujących interesy mniejszości w tym rozwój ich struktur zgodnie z zakresem opisanym w celu k.

W ramach celu h przewiduje się przeznaczenie na działania na rzecz społeczności Romskiej oraz innych mniejszości co najmniej 3 000 000 EUR. W przypadku braku zainteresowania potencjalnych beneficjentów alokacja może ulec zmniejszeniu i wykorzystana na inne działania.

W ramach działania udzielane będzie wsparcie na rzecz tworzenia i funkcjonowanie podmiotów reintegracyjnych tj. podmiotów zatrudnienia socjalnego (centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej) oraz warsztatów terapii zajęciowej, środowiskowych domów samopomocy i zakładów aktywności zawodowej. W ramach wsparcia podmiotów reintegracyjnych możliwe jest świadczenie wszystkich form aktywnej integracji wraz ze wsparciem towarzyszącym opisanym powyżej. Wsparcie w ramach WTZ i ZAZ może być zapewnione przez ograniczony czas dla konkretnego uczestnika (1-2 lata). Warunkiem wsparcia w ramach WTZ jest zaoferowanie uczestnikom realnej ścieżki dojścia do ZAZ (lub innej formy zatrudnienia). Wsparcie w ramach ZAZ jest możliwe pod warunkiem, że 5-10% uczestników ZAZ wejdzie na otwarty rynek pracy/zarejestruje się w Urzędzie Pracy.

W ramach celu szczegółowego możliwe będą również inicjatywy lokalne, to jest projekty przyczyniające się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszarów wiejskich i wiejsko-miejskich, w tym w szczególności grup narażonych na marginalizację (biernych zawodowo, kobiet, osób z niepełnosprawnością). Projekty te mogą dotyczyć np. aktywizacji społeczno-zawodowej, integracji osób z niepełnosprawnościami oraz innych lokalnych inicjatyw związanych z zapobieganiem wykluczeniu społecznemu.

W ramach celu szczegółowego wsparcie sektora ekonomii społecznej będzie realizowane zgodnie z założeniami przyjętymi w Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej, w szczególności poprzez:

· usługi wsparcia rozwoju ekonomii społecznej – usługi animacji oraz wsparcia i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej i istniejących przedsiębiorstw społecznych (w tym wsparcie realizacji indywidualnego procesu reintegracji w przedsiębiorstwach społecznych);

· bezzwrotne wsparcie finansowe na utworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych i ich utrzymanie przez 12 miesięcy.

Na działania realizowane w ramach Europejskiej Gwarancji dla Dzieci składają się niektóre operacje przewidziane w cs f), h), i), k) oraz l). Łączna koncentracja tematyczna w tym zakresie wyniesie ok. 3% alokacji CP4 EFS+.

Wsparcie z zakresu aktywizacji zawodowej skierowane do osób w wieku od 15 do 30 lat będzie realizowanezgodnie z zaleceniami Rady „Pomost do zatrudnienia – Wzmocnienie gwarancji dla młodzieży". Działania wpisujące się w zalecenia przewidziano w ramach celów: a) i h). Łączna koncentracja tematyczna wyniesie ok. 5% alokacji CP4 EFS+.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, w tym osoby lub rodziny, społeczności lokalne zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i ich otoczenie, osoby bierne zawodowo i ich otoczenie, osoby należące do społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie i inne mniejszości narodowe/etniczne, osoby z niepełnosprawnościami i ich otoczenie, przedsiębiorstwa społeczne oraz podmioty ekonomii społecznej, otoczenie sektora ekonomii społecznej, podmioty reintegracyjne, podmioty uprawnione do tworzenia podmiotów o charakterze reintegracyjnym, podmioty uprawnione do tworzenia przedsiębiorstw społecznych, ofiary przestępstw oraz przemocy, a także dzieci przebywające w pieczy zastępczej.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w np. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w np. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz np. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego np. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzontalnych mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzontalnych będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w np. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w np. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Działania realizowane w ramach celu szczegółowego są komplementarne do Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 – wpisują się w wyzwanie dotyczące wzrostu poziomu dobrobytu założone w Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego. Poprzez realizację działań w zakresie wsparcia sektora ES oraz w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej osób będących w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy zakłada się np. wzrost współczynnika aktywności zawodowej i uczestnictwa w życiu społecznym osób znajdujących się w trudnej sytuacji, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, co wpłynie na zmniejszenie poziomu i skutków ubóstwa, a tym samym przyczyni się do wzrostu poziomu dobrobytu założonego w Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego.

W ramach celu szczegółowego będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, w ramach którego zaprogramowano np. działania wspierające funkcjonowanie sieci współpracy w obszarach wsparcia EFS+. Działania te umożliwią wymianę doświadczeń i wzajemne uczenie się z partnerami zagranicznymi w celu wypracowania i wdrożenia nowych rozwiązań oraz zapewnią rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucje Zarządzające programami regionalnymi, a także beneficjenci programów regionalnych w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS 2021-2027), w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie w formie dotacyjnej. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	EECO02	Bezrobotni, w tym długotrwale bezrobotni	osoby	581,00	12 891,00
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	EECO07	Osoby młode w wieku 18–29 lat	osoby	100,00	3 330,00
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	EECO15	Mniejszości (w tym społeczności marginalizowane, takie jak Romowie)	osoby	93,00	931,00
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	PLHCO01	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	podmioty	25,00	630,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	PLHILCR01	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	osoby	0,00	2022	9 024,00	SL	
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	PLHCR01	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	szt.	0,00	2022	387,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	136. Wsparcie specjalne na rzecz zatrudnienia ludzi młodych i integracji społeczno-gospodarczej ludzi młodych	17 000 000,00
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	138. Wsparcie na rzecz gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych	12 271 921,00
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	154. Środki na rzecz poprawy dostępu grup zmarginalizowanych, takich jak Romowie, do edukacji i zatrudnienia, a także na rzecz promowania ich włączenia społecznego	3 000 000,00
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	163. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	21 389 819,00
7	ESO4.8	Ogółem			53 661 740,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	01. Dotacja	53 661 740,00
7	ESO4.8	Ogółem			53 661 740,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	53 661 740,00
7	ESO4.8	Ogółem			53 661 740,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

7	ESO4.8	EFS+	Przejście	06. Przeciwdziałanie ubóstwu wśród dzieci	102 958,00
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	09. Nie dotyczy	53 558 782,00
7	ESO4.8	Ogółem			53 661 740,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	02. Uwzględnianie aspektu płci	53 661 740,00
7	ESO4.8	Ogółem			53 661 740,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.9. Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Województwo Dolnośląskie plasuje się w czołówce regionów w Polsce (4. Miejsce) w największym stopniu zamieszkałych przez migrantów zagranicznych. Obserwuje się silną koncentrację cudzoziemców przy ośrodkach miejskich oraz ich obszarach funkcjonalnych, a także kontynuację ich napływu. Niesie to za sobą potrzebę wsparcia tych grup, w celu zapewnienia jak najbardziej efektywnego uczestnictwa w społeczeństwie i udziału w rozwoju gospodarczym regionu.

Wsparcie ukierunkowane będzie na działania wspierające integrację społeczną oraz zawodową obywateli państw trzecich (OPT). Wskazane działania będą realizowane w formie usług pozwalających im na pełniejsze funkcjonowanie w polskim społeczeństwie, w tym:

1.Integracja zawodowa obywateli państw trzecich i ich rodzin;

2. Integracja społeczna obywateli państw trzecich i ich rodzin;

3. Usługi społeczne dla obywateli państw trzecich – w szczególności mieszkania wspomagane;

4. Działania na rzecz społeczności przyjmującej (łącznie z grupą docelową, tj. obywatelami państw trzecich i ich rodzinami);

5. Wsparcie będzie udzielane także na budowanie potencjału instytucjonalnego i wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej struktur np. pomocy społecznej, usług medycznych, wsparcia psychologicznego, rynku pracy oraz systemu edukacji, a także organizacji społeczeństwa obywatelskiego w celu świadczenia przez te podmioty usług wysokiej jakości na rzecz migrantów OPT (np. szkolenie kadr pracujących z migrantami OPT, doskonalenie nauczycieli w zakresie prowadzenia zajęć z cudzoziemcami, wdrażania nowych rozwiązań w pracy z uczniem obcojęzycznym, nauczania języka polskiego jako języka obcego, kształcenia i pracy asystenta kulturowego oraz zapewnienie dostępu do tłumaczy);

6. Finansowanie tworzenia i funkcjonowania nowych punktów pomocowych i centrów integracji cudzoziemców świadczących wsparcie na rzecz obywateli państw trzecich, w zależności od zdiagnozowanych potrzeb lokalnych;

7. Wsparcie w zakresie nostryfikacji dyplomów i potwierdzania kwalifikacji i umiejętności.

Wsparcie opisane powyżej będzie realizowane z zachowaniem demarkacji i unikania podwójnego dofinansowania z działaniami finansowanymi ze środków krajowych oraz programu FERS.

Na działania realizowane w ramach Europejskiej Gwarancji dla Dzieci składają się niektóre operacje przewidziane w cs f), h), i), k) oraz l). Łączna koncentracja tematyczna w tym zakresie wyniesie ok. 3% alokacji CP4 EFS+.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Obywatele państw trzecich, ich rodziny i otoczenie, społeczność przyjmująca , podmioty tworzące nowe punkty pomocowe świadczące wsparcie na rzecz obywateli państw trzecich, pracodawcy, pracownicy struktur np. pomocy społecznej, rynku pracy, systemu edukacji oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego, jednostki samorządu terytorialnego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w np. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w np. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz np. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego np. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzontalnych mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do

brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzontalnych będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w np. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w np. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu szczegółowego realizowane będą projekty mające oddziaływanie europejskie, np. w zakresie zwiększenia integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich (w tym migrantów) na obszarze Unii Europejskiej. Zaplanowane działania są również komplementarne z działaniami wynikającymi z programu o charakterze międzyregionalnym: Interreg Europa 2021-2027.

Działania realizowane w ramach celu szczegółowego wpisują się w wyzwanie dotyczące wzrostu poziomu dobrobytu założonego w Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego. W Strategii zapisano, że obszar polityki Edukacja przyczynia się do wzmocnienia społecznego wymiaru Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego. Ten obszar polityki obejmuje cztery obszary: edukację, naukę, szanse na zatrudnienie i integrację migrantów. Obszar polityki edukacja przyczynia się do wzrostu dobrobytu, który zakłada dostęp do wysokiej jakości edukacji i szkoleń dla wszystkich, skuteczny i integracyjny system opieki społecznej oraz dobrze funkcjonujący rynek pracy wspierający mobilność geograficzną, zawodową i społeczno-ekonomiczną.

Możliwe będzie rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucja Zarządzająca programem, a także beneficjenci programu regionalnego w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS 2021-2027), w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie w formie dotacyjnej. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
7	ESO4.9	EFS+	Przejście	EECO13	Obywatele państw trzecich	osoby	474,00	12 020,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
7	ESO4.9	EFS+	Przejście	PLHILCR01	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	osoby	0,00	2022	11 051,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.9	EFS+	Przejście	157. Działania na rzecz integracji społecznej obywateli państw trzecich	20 241 403,00
7	ESO4.9	Ogółem			20 241 403,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.9	EFS+	Przejście	01. Dotacja	20 241 403,00
7	ESO4.9	Ogółem			20 241 403,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.9	EFS+	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	20 241 403,00
7	ESO4.9	Ogółem			20 241 403,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.9	EFS+	Przejście	06. Przeciwdziałanie ubóstwu wśród dzieci	102 958,00
7	ESO4.9	EFS+	Przejście	09. Nie dotyczy	20 138 445,00
7	ESO4.9	Ogółem			20 241 403,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.9	EFS+	Przejście	02. Uwzględnianie aspektu płci	20 241 403,00
7	ESO4.9	Ogółem			20 241 403,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.11. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Ze względu na zmieniającą się strukturę społeczną, większy odsetek osób starszych oraz często potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, istotne staje się poszerzenie ofert usług opiekuńczych i asystenckich. Zmiany w zakresie dostępności do usług oraz modernizacja sieci socjalnej przyczynią się również do korzystnych zmian w zakresie sytuacji społeczno- gospodarczej mieszkańców regionu, poprzez aktywizację zawodową członków rodzin.

Wsparcie ukierunkowane będzie na proces deinstytucjonalizacji podmiotów realizujących wsparcie całodobowe, świadczenie spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych, skierowanych do osób wymagających wsparcia np. z powodu wieku, niepełnosprawności, długotrwałej choroby czy też problemów zdrowia psychicznego. Podstawowym celem interwencji będzie zwiększenie dostępności, jakości i trwałości świadczonych usług w społeczności lokalnej. Interwencja będzie realizowana z uwzględnianiem regionalnego planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji.

Wsparciem objęte będą działania na rzecz usług społecznych i zdrowotnych, w tym:

· rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej, w szczególności usług asystencji osobistej oraz opiekuńczych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu wraz ze wsparciem towarzyszącym zwiększającym szanse na niezależne życie (w tym wsparcie psychologiczne). Dopuszcza się możliwość świadczenia tych działań w formie e-usług;

· tworzenie miejsc i świadczenie usług opiekuńczych w społeczności lokalnej, w tym specjalistycznych świadczonych w ramach placówek zapewniających dzienną i całodobową opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu;

· wsparcie dla opiekunów faktycznych w tym opieka wytchnieniowa;

· kształcenie kandydatów oraz kadr świadczących usługi społeczne, w tym opiekuńcze i asystentów oraz opiekunów faktycznych w zakresie świadczenia usług w społeczności lokalnej;

· tworzenie centrów usług społecznych i rozwój dostarczanych przez nie usług;

· rozwój mieszkalnictwa wspomaganego, mieszkań treningowych, wytchnieniowych, rozwój mieszkalnictwa adaptowalnego orazinnych rozwiązań;

· wsparcie procesu deinstytucjonalizacji placówek całodobowych o charakterze długoterminowym., polegające na rozwoju nierezydencjalnych i nieizolowanych form wsparcia dziennego, środowiskowego, wsparcia wytchnieniowego, wspomagania w domu oraz tworzenia partnerstw z innymi dostawcami usług w celu deinstytucjonalizacji;

· wsparcie procesu usamodzielnienia osób przebywających w placówkach całodobowych;

· wsparcie działań zapobiegających umieszczaniu osób wymagających wsparcia w placówkach całodobowych długoterminowych;

· upowszechnianie form wspólnego zamieszkiwania osób niespokrewnionych oraz form zamieszkiwania dziennego lub całodobowego opiekunów w mieszkaniach osób wymagających wsparcia wraz z niezbędnymi usługami, a także rodzinne domy pomocy. Wsparcie to musi zapewniać odbiorcom możliwość niezależnego życia i włączenia społecznego zgodnie z artykułem 19 Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych, Komentarzem ogólnym nr 5 do tej Konwencji i Uwagami Podsumowującymi Komitetu do spraw Praw Osób Niepełnosprawnych ONZ;

· wsparcie usług społecznych świadczonych w ramach gospodarstw opiekuńczych;

Rozwój systemu wsparcia dla kadr instytucji pomocy i integracji społecznej w zakresie: szkoleń, superwizji, coachingu i mentoringu będzie możliwy jako element projektu.

· rozwój środowiskowych i dziennych centrów zdrowia psychicznego i innych form środowiskowego wsparcia psychicznego dla dorosłych;

· Programy profilaktyki chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu zgodne z dokumentami strategicznymi takimi jak: Mapy potrzeb zdrowotnych dla województwa dolnośląskiego, Wojewódzki Plan Transformacji Województwa Dolnośląskiego 2022-2026, Zdrowa Przyszłość Ramy Strategiczne Rozwoju Systemu Ochrony Zdrowia na lata 2021–2027 lub innymi wskazującymi istotne problemy zdrowotne regionu;

· wsparcie kadr systemu opieki długoterminowej realizowane jako element projektu komplementarnie do projektów realizowanych w programie Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS):

a) działania mające na celu zachęcanie, szkolenie i oferowanie młodym ludziom doświadczenia zawodowego w wielu różnych zawodach związanych z opieką długoterminową;

b) działania wspierające rozwój kariery pracowników opieki długoterminowej, w tym strategie ich zatrzymywania.

c) podnoszenie umiejętności i przekwalifikowywanie personelu medycznego, personelu opieki długoterminowej/ hospicyjnej i opiekunów nieformalnych;

· upowszechnienie transportu indywidualnego typu door-to-door dla osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności (jako element kompleksowych projektów).

Programy profilaktyczne i inne usługi zdrowotne finansowane z EFS+ będą zapewniały np. dostępność i udział osób w szczególnie trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej, wsparcie białych plam w dostępie do usług i promowanie koordynacji opieki zdrowotnej i społecznej. Programy profilaktyczne i usługi zdrowotne finansowane z EFS+ nie będą obejmować leczenia i zabiegów medycznych innych niż na potrzeby diagnostyki.

Działania w celu k) z zakresu deinstytucjonalizacji opieki będą ukierunkowane na realizację usług dostarczanych w środowisku zamieszkania odbiorców.

Jednocześnie finansowane będą działania dotyczące wsparcia dialogu obywatelskiego, tj. budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Powyższe działania mogą być realizowane poprzez budowę i rozwój sieci współpracy organizacji społeczeństwa obywatelskiego działających w obszarze celu k.

Przewiduje się wsparcie w zakresie:

· wzmacniania działań rzeczniczych oso;

· wzmacniania działań strażniczych;

· edukacji liderów lokalnych i przedstawicieli osopoprzez szkolenia, mentoring, coaching, studia podyplomowe, przeciwdziałanie wypaleniu społecznikowskiemu;

· wsparcia funkcjonowania think tank'ów;

· sieciowania i budowania partnerstw, w tym partnerstw międzysektorowych i branżowych;

· udzielania oso usług doradczych, prawnych, księgowych;

· wzmacniania wojewódzkich struktur federacyjnych oso;

· wzmacniania przedsiębiorstw organizacji społeczeństwa obywatelskiego w strukturach dialogu społecznego;

· edukacji o społeczeństwie obywatelskim;

· profesjonalizacji organizacji społeczeństwa obywatelskiego i działań przez nie prowadzonych;

· wzmacniania potencjału kadrowego oso świadczących usługi społeczne;

· zwiększania dostępności organizacji społeczeństwa obywatelskiego i ich działań.

Na działania realizowane w ramach Europejskiej Gwarancji dla Dzieci składają się niektóre operacje przewidziane w cs f, h, i, k oraz l.

Łączna koncentracja tematyczna w tym zakresie wyniesie ok. 3% alokacji CP4EFS+.

Na wsparcie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego (cs k) planuje się przeznaczyć 0,75% alokacji CP4 EFS+. Pomimo zawarcia działań w zakresie budowy zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego w celu k, zakres merytoryczny tych działań będzie szerszy i będzie mógł dotyczyć budowy zdolności w obszarach wszystkich celów EFS+.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa, w szczególności osoby dotknięte/zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz ich rodziny (w tym opiekunowie faktyczni osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu), osoby z niepełnosprawnościami, adresaci usług opiekuńczych, wytchnieniowych oraz usług asystencji, osoby wskazane do objęcia wsparciem w programach polityki zdrowotnej, osoby z problemami zdrowia psychicznego, pracownicy podmiotów leczniczych; pracownicy i wolontariusze organizacji społeczeństwa obywatelskiego; osoby zawodowo świadczące usługi społeczne, w tym opiekuńcze lub asystenckie oraz kandydaci do świadczenia tych usług, osoby zawodowo świadczące usługi opieki długoterminowej, kandydaci do świadczenia tych usług oraz opiekunowie faktyczni, pracownicy i klienci j.s.t. planujące uruchomienie Centrum Usług Społecznych lub już posiadające taką strukturę.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w np. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w np. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz np. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego np. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzontalnych mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzontalnych będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w np. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w np. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Przewiduje się zastosowanie instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Działania realizowane w ramach celu szczegółowego są komplementarne do Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 – wpisują się w wyzwanie dotyczące wzrostu poziomu dobrobytu, a w szczególności w obszar polityki Zdrowie, założone w Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego. W Strategii zapisano, że zdrowa populacja w regionie Morza Bałtyckiego jest warunkiem wstępnym produktywności, konkurencyjności gospodarczej i dalszego rozwoju. Działania poprawiające jakość zdrowia oraz sytuację gospodarczą mieszkańców województwa dolnośląskiego, zaplanowane w ramach celu szczegółowego, są komplementarne do założeń przyjętych w Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Realizacja usług społecznych i zdrowotnych przyczyni się do poprawy i promowania zdrowia ludzkiego z uwzględnieniem aspektów społecznych w celu sprostania wyzwaniom związanym ze zmianami demograficznymi.

W ramach celu szczegółowego będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, w ramach którego zaprogramowano np. działania wspierające funkcjonowanie sieci współpracy w obszarach wsparcia EFS+. Działania te umożliwią wymianę doświadczeń i wzajemne uczenie się z partnerami zagranicznymi w celu wypracowania i wdrożenia nowych rozwiązań oraz zapewnią rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucje Zarządzające programami regionalnymi, a także beneficjenci programów regionalnych w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS 2021-2027), w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie w formie dotacyjnej. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	DOL3P	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	288 043,00
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	DOL4P	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	3,00	7,00
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	PLDKCO01	Liczba wdrożonych programów polityki zdrowotnej	szt.	1,00	1,00
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	PLKLCO02	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby	273,00	9 096,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	PLKLCR02	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	sztuki	0,00	2022	134,00	SL	

7	ESO4.11	EFS+	Przejście	PLKLCR03	Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług	podmioty	0,00	2022	34,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	158. Działania na rzecz poprawy równego i szybkiego dostępu do stabilnych i przystępnych cenowo usług wysokiej jakości	75 318 614,00
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	160. Działania na rzecz poprawy dostępności, efektywności i odporności systemów opieki zdrowotnej (z wyłączeniem infrastruktury)	2 387 500,00
7	ESO4.11	Ogółem			77 706 114,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	01. Dotacja	77 706 114,00
7	ESO4.11	Ogółem			77 706 114,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	17 317 198,00
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	19. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – funkcjonalne obszary miejskie	2 000 000,00
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	58 388 916,00
7	ESO4.11	Ogółem			77 706 114,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	06. Przeciwdziałanie ubóstwu wśród dzieci	1 000 000,00
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	08. Budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego	3 459 729,00
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	09. Nie dotyczy	73 246 385,00
7	ESO4.11	Ogółem			77 706 114,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	02. Uwzględnianie aspektu płci	77 706 114,00
7	ESO4.11	Ogółem			77 706 114,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.12. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

W ramach systemu pomocy społecznej realizowany jest szereg działań mających na celu wsparcie rodzin, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Obowiązujące przepisy wyznaczają dwa kierunki działań, tj. utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku oraz zapewnienie sprawnie funkcjonującego sytemu pieczy zastępczej w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowywania przez rodziców. W powyższym kontekście ważnym aspektem jest odpowiednie ukierunkowanie rozwoju i koordynacji usług instytucji społecznych działających na polu pomocy rodzinie.

Jednocześnie, jedną z najbardziej wykluczonych grup społecznych są osoby w kryzysie bezdomności. Wyniki przeprowadzonego w 2019 roku ogólnopolskiego badania liczby osób w kryzysie bezdomności wskazują, że województwo dolnośląskie znajduje się w czołówce regionów (4 pozycja) z ponad 2,8 tys. osobami w kryzysie bezdomności. Jest to zjawisko szczególnie złożone, wielowymiarowe, różnorodnie uwarunkowane i dynamiczne, dlatego przeciwdziałanie i rozwiązywanie tego problemu jest niezwykle trudne, wymagające nie tylko szybkiej interwencji, lecz wskazania skutecznych sposobów wyjścia z trudnej sytuacji. W związku z powyższym planuje się świadczenie usług dla osób zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym oraz osób w kryzysie bezdomności, w tym np.: rozwój usług środowiskowych (np. streetworking). Interwencja będzie realizowana z uwzględnianiem regionalnego planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji.

Realizowane będą działania na rzecz rozwoju usług społecznych, w tym:

· wsparcie usług na rzecz rodziny, w tym rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, np. asystentura rodzinna, poradnictwo specjalistyczne, terapia, mediacja, rodziny wspierające, interwencja kryzysowa, wsparcie dzieci i rodzin z wykorzystaniem ośrodków oferujących wsparcie dzienne lub całodobowe: turnusowe i krótkookresowe, w tym o charakterze specjalistycznym (również w formach mieszkań wspomaganych), działania na rzecz zwiększenia partycypacji dzieci w procesie ich wspierania;

· wsparcie usług na rzecz systemu pieczy zastępczej w tym: działania ośrodka adopcyjnego i realizacja usług społecznych i zdrowotnych w ramach wsparcia preadopcyjnego. W ramach kompleksowego wsparcia osób usamodzielnianych, opuszczających pieczę zastępczą i inne instytucje całodobowe udzielane będzie wsparcie obejmujące np. usługi opiekunów/asystentów usamodzielniania, budowanie kręgów wsparcia, mieszkania z usługami i dofinansowanie najmu, wdrożenie metody „usamodzielniania na próbę”;

· wsparcie usług w zakresie przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie;

· działania na rzecz profilaktyki bezdomności/ wykluczenia mieszkaniowego oraz wsparcie usług dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym (w tym wsparcie tworzenia i funkcjonowania mieszkań chronionych i wspomaganych oraz innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe, w tym model Najpierw Mieszkanie);

· działania skierowane do dzieci i młodzieży (oraz ich otoczenia) na rzecz profilaktyki uzależnień oraz usług wsparcia dla uzależnionych;

· podnoszenie kompetencji kadr systemu, pomocy i integracji społecznej oraz systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej na potrzeby świadczenia usług społecznych w społeczności lokalnej;

· projekty na rzecz integracji dla osób przebywających w Zakładach Poprawczych, Schroniskach dla Nieletnich, Ośrodkach Kuratorskich, Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych, Młodzieżowych Ośrodkach Socjoterapii i ich otoczenia przy wykorzystaniu instrumentów aktywnej integracji opisanych w cs h). Wspierana będzie również kadra realizująca działania na rzecz osób przebywających w tych podmiotów;

· rozwój mieszkalnictwa wspomaganego, mieszkań treningowych, mieszkań wytchnieniowych, rozwój mieszkalnictwa adaptowalnego i innych rozwiązań łączących wsparcie mieszkaniowe i usługi,

· rozwój mieszkalnictwa tymczasowego i usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności.

Na działania realizowane w ramach Europejskiej Gwarancji dla Dzieci składają się niektóre operacje przewidziane w cs f), h), i), k) oraz l). Łączna koncentracja tematyczna w tym zakresie wyniesie ok. 3% alokacji CP4EFS+.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa, w szczególności osoby dotknięte/zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny, dzieci, młodzież i młodzi dorośli, wraz z otoczeniem wymagający wsparcia, w tym przebywający w instytucjonalnej pieczy zastępczej i innych placówkach całodobowych o charakterze długoterminowym, osoby, do których adresowane są usługi wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Młodzież przebywająca w ZP, SdN, OK, MOW i MOS i ich otoczenie oraz kadra świadcząca usługi w tych podmiotach, osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym, ich otoczenie.

Rodziny z dziećmi doświadczające trudności opiekuńczo-wychowawcze, kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, osoby objęte działaniami interwencji kryzysowej, ofiary przemocy i ich otoczenie, kadry realizujące wsparcie na rzecz dzieci i rodzin z dziećmi oraz systemu pieczy zastępczej, kadry instytucji pomocy i integracji społecznej.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w np. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w np. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz np. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego np. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzontalnych mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzontalnych będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w np. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w np. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Działania zaplanowane w celu szczegółowym wpisują się w cel główny Strategii UE dla Morza Bałtyckiego dotyczący wzrostu poziomu dobrobytu – rozwój usług w zakresie przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie oraz działania wspierające system adopcji wprost przyczyniają się do realizacji jednego z praw dziecka – prawo do wychowania w rodzinie i kontaktów z rodzicami w przypadku rozłączenia z nimi, prawo poznania rodziców, jeżeli to możliwe, a tym samym realizują założenia Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego.

W ramach celu szczegółowego będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, w ramach którego zaprogramowano np. działania wspierające funkcjonowanie sieci współpracy w obszarach wsparcia EFS+. Działania te umożliwią wymianę doświadczeń i wzajemne uczenie się z partnerami zagranicznymi w celu wypracowania i wdrożenia nowych rozwiązań oraz zapewnią rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucje Zarządzające programami regionalnymi, a także beneficjenci programów regionalnych w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS 2021-2027), w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie w formie dotacyjnej. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
7	ESO4.12	EFS+	Przejście	EECO01	Całkowita liczba uczestników	osoby	188,00	6 260,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
7	ESO4.12	EFS+	Przejście	PLHILCR01	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	osoby	0,00	2022	3 756,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.12	EFS+	Przejście	158. Działania na rzecz poprawy równego i szybkiego dostępu do stabilnych i przystępnych cenowo usług wysokiej jakości	15 731 577,00
7	ESO4.12	Ogółem			15 731 577,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.12	EFS+	Przejście	01. Dotacja	15 731 577,00
7	ESO4.12	Ogółem			15 731 577,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.12	EFS+	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	15 731 577,00
7	ESO4.12	Ogółem			15 731 577,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.12	EFS+	Przejście	06. Przeciwdziałanie ubóstwu wśród dzieci	10 000 000,00
7	ESO4.12	EFS+	Przejście	09. Nie dotyczy	5 731 577,00
7	ESO4.12	Ogółem			15 731 577,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.12	EFS+	Przejście	02. Uwzględnianie aspektu płci	15 731 577,00
7	ESO4.12	Ogółem			15 731 577,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: 8. Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.6. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Wciąż zmieniający się rynek pracy oraz nowe trendy gospodarcze i dynamicznie rozwijające się społeczeństwo wiedzy, wymuszają odpowiednie dostosowanie programów edukacji i metod nauczania, dlatego już od wczesnego etapu edukacji niezwykle istotne jest zwrócenie szczególnej uwagi na rozwój kompetencji kluczowych oraz umiejętności, o których mowa w Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030. Istotne w tym aspekcie jest również dokładne rozpoznanie oczekiwań pracodawców oraz wspieranie ich aktywnego uczestnictwa w procesie kształcenia uczniów. Wspieranie tworzenia nowych form i kierunków kształcenia przyczyni się do poszerzenia możliwości zdobywania przez uczniów wiedzy teoretycznej i praktycznej adekwatnej do wymagań współczesnej gospodarki.

Wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz zwiększonej dostępności do edukacji przedszkolnej oraz rozwój kształcenia ogólnego i zawodowego z uwzględnieniem edukacji włączającej. . Istotne będzie zapewnienie dostępu do wysokiej jakości edukacji dla uczniów znajdujących się w niekorzystnej sytuacji z obszarów marginalizowanych, wykluczonych społecznie i zagrożonych wypadnięciem z systemu edukacji, w tym dla uczniów ze szkół na obszarach wiejskich oraz obszarów tracących swoje funkcje społeczno-gospodarcze.

Ważnym elementem wsparcia będą działania wspierające zdrowie psychiczne dzieci i uczniów oraz z zakresu uzupełniania kompetencji i kwalifikacji kadry pedagogicznej i kadry zarządzającej systemem oświaty. Wspierane będą również działania z zakresu edukacji ekologicznej i na rzecz zrównoważonego rozwoju w wymiarze środowiskowym, prowadzące w efekcie do lepszego dostosowania umiejętności i wiedzy do potrzeb rynku pracy w obliczu zielonej transformacji i transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym.

Wsparciu podlegać będą np.:

1.Upowszechnianie dostępu do edukacji przedszkolnej poprzez tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, dodatkowe zajęcia edukacyjne, wczesne wspomaganie rozwoju i pomoc psychologiczno-pedagogiczną, doskonalenie kadry pedagogicznej i zarządzającej;

2.Wsparcie kształcenia ogólnego np. poprzez kształtowanie kompetencji kluczowych oraz umiejętności podstawowych i przekrojowych, w tym umiejętności społecznych, obywatelskich, wspieranie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, doradztwo edukacyjno-zawodowe, zwiększenie oferty form pozaszkolnych, wspieranie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i rozwojowymi, wsparcie uczniów ze szkół na obszarach wiejskich oraz obszarów tracących swoje funkcje społeczno-gospodarcze, , doskonalenie kadry pedagogicznej i zarządzającej, programy pomocy stypendialnej, programy mające na celu podniesienie zdawalności i wyników egzaminów zewnętrznych, możliwość realizacji kursów kwalifikacyjnych lub kursów zawodowych dla uczniów szkół ogólnokształcących, którzy ukończyli 15 lat;

3.Wsparcie kształcenia zawodowego oraz dostosowanie jego kierunków do uwarunkowań rynku pracy, gospodarki i wymogów ochrony klimatu, np. poprzez kształtowanie umiejętności zawodowych uczniów, w szczególności w formach praktycznych, nabywanie przez nich dodatkowych umiejętności zawodowych, uprawnień zawodowych i kwalifikacji rynkowych zwiększających ich szanse na rynku pracy, staże i praktyki zagraniczne dla uczniów i kadry zawodowego szkolnictwa średniego, w szczególności w zakresie podnoszenia umiejętności w obszarze zielonej i cyfrowej transformacji, tworzenie nowych kierunków kształcenia, tworzenie klas patronackich, zapewnienie aktywnego udziału pracodawców w procesie edukacyjnym, doradztwo edukacyjno-zawodowe, poprawę bazy dydaktycznej szkół zawodowych, szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe do potrzeb nowoczesnego nauczania, doskonalenie kadr pedagogicznych i zarządzających, programy pomocy stypendialnej);

W zakresie typu operacji 2 i 3 wspierane będą działania na rzecz budowania i wzmacniania wśród uczniów umiejętności STEM/STEAM.

4.Wsparcie kształcenia ogólnego i zawodowego uwzględniające potrzeby uczniów z niepełnosprawnością, tj.

a) tworzenie i wspieranie działań wspomagających integrację w szkołach ogólnych, m.in. przy wykorzystaniu zasobów wiedzy oraz kompetencji kadry ośrodków specjalnych;

b) tworzenie i wspieranie pozaszkolnych form integracji uczniów z dysfunkcjami ze społeczeństwem;

c) wspieranie integracji uczniów z dysfunkcjami poprzez świadczenie edukacyjnej opieki wychowawczej, po odbyciu edukacji integracyjnej w szkołach ogólnych, poprzez profesjonalne wsparcie procesu integracji;

d) wspierany będzie proces przechodzenia z edukacji specjalnej do edukacji włączającej, realizowane będą działania wykorzystujące umiejętności i wiedzę nauczycieli kształcenia specjalnego w szkołach ogólnodostępnych oraz integracja społeczna uczniów z niepełnosprawnościami.

5.Wsparcie działań z zakresu edukacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju realizowane między innymi z wykorzystaniem potencjału Ośrodków Edukacji Ekologicznej i Lokalnych Grup Działania;

6.Wsparcie obejmie również działania mające na celu dostosowanie istniejących placówek edukacyjnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (wykorzystanie modeli wypracowanych w projekcie Przestrzeń dostępnej szkoły), podnoszenie kompetencji kadr pedagogicznych, bezpośrednie wsparcie uczniów, w tym poprzez zapewnienie usług asystenckich dla uczniów;

7. Działania zapobiegające dyskryminacji ze względu na płeć, walce ze stereotypami w edukacji dot. wyboru ścieżki edukacyjno-zawodowej oraz wspieraniem wyborów dziewcząt kształcenia w obszarze STEM/ STEAM.

Przewiduje się realizację projektów w zakresie podniesienia wyników maturalnych, pomocy uczniom z niepełnosprawnościami i programów stypendialnych. Projekt dotyczący podniesienia wyników maturalnych skierowany będzie do szkół ponadpodstawowych z niskim poziomem zdawalności egzaminu maturalnego. Projekt pomocy uczniom z niepełnosprawnościami realizowany będzie w postaci stypendiów dla uczniów z niepełnosprawnością ze szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych. Program stypendialny w zakresie przedmiotów STEAM skierowany będzie do uczniów klas 7 – 8 szkół podstawowych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, czy wykluczonych społecznie.

W ramach celu szczegółowego przewiduje się preferowanie projektów przyczyniających się do rozwoju sieci „szkół ćwiczeń" oraz skierowanych do już funkcjonujących „szkół ćwiczeń".

Na działania realizowane w ramach Europejskiej Gwarancji dla Dzieci składają się niektóre operacje przewidziane w cs f), h), i), k) oraz l). Łączna koncentracja tematyczna w tym zakresie wyniesie ok. 3% alokacji CP4EFS+.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, w tym: dzieci w wieku przedszkolnym, rodzice i opiekunowie dzieci w wieku przedszkolnym; przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego; uczniowie i słuchacze szkół i placówek edukacyjnych; szkoły i placówki, w tym szkoły i oddziały specjalne (instytucje oraz kadra pedagogiczna i zarządzająca); instruktorzy praktycznej nauki zawodu; opiekunowie i rodzice uczniów wspieranych szkół i placówek; osoby, które przedwcześnie opuściły system edukacji i ich otoczenie; pracodawcy, organizacje pozarządowe oraz jednostki publiczne działające w obszarze edukacji ekologicznej, ich pracownicy i wolontariusze.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w np. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w np. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz np. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego np. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzontalnych mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzontalnych będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w np. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w np. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Przewiduje się zastosowanie instrumentów terytorialnych w zakresie edukacji przedszkolnej oraz zawodowej.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach realizowanych projektów edukacyjnych, szkoleniowych oraz uczenia się przez całe życie współpraca transnarodowa będzie wdrażana w związku z zidentyfikowanymi potrzebami w obszarze polityki dotyczącej edukacji. Planuje się umożliwienie realizacji projektów polegających na poszukiwaniu nowych partnerów oraz zacieśnianie współpracy z obecnymi w celu wymiany wiedzy, doświadczeń oraz dobrych praktyk.

Możliwe będzie rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucja Zarządzająca programem, a także beneficjenci programu regionalnego w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS 2021-2027), w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Ponadto działania komplementarne będą podejmowane w programie Interreg Europa w ramach grupy obszaru tematycznego objętego CP 4 – Europa o silniejszym wymiarze społecznym – cele szczegółowe związane z edukacją (ii), włączeniem społeczno ekonomicznym (iii), integracją obywateli państw trzecich (iv).

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie w formie dotacyjnej. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
8	ESO4.6	EFS+	Przejście	DOL3P	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	288 043,00

8	ESO4.6	EFS+	Przejście	DOL4P	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	3,00	7,00
8	ESO4.6	EFS+	Przejście	PLEFCO05	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach uczniowskich	osoby	0,00	5 819,00
8	ESO4.6	EFS+	Przejście	PLFCO02	Liczba dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego	szt.	26,00	859,00
8	ESO4.6	EFS+	Przejście	PLFCO06	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	osoby	32,00	520,00
8	ESO4.6	EFS+	Przejście	PLFCO01	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	osoby	139,00	4 618,00
8	ESO4.6	EFS+	Przejście	PLFCO03	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	osoby	1 217,00	40 560,00
8	ESO4.6	EFS+	Przejście	PLFCO04	Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	osoby	0,00	11 530,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi

8	ESO4.6	EFS+	Przejście	PLFCR04	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują przez co najmniej 24 miesiące po zakończeniu projektu	osoby	0,00	2022	362,00	SL	
8	ESO4.6	EFS+	Przejście	PLFCR01	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje lub umiejętności po opuszczeniu programu	osoby	0,00	2022	23 441,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
8	ESO4.6	EFS+	Przejście	148. Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (z wyłączeniem infrastruktury)	14 297 401,00
8	ESO4.6	EFS+	Przejście	149. Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	57 892 204,00
8	ESO4.6	Ogółem			72 189 605,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
8	ESO4.6	EFS+	Przejście	01. Dotacja	72 189 605,00
8	ESO4.6	Ogółem			72 189 605,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
8	ESO4.6	EFS+	Przejście	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	20 022 859,00
8	ESO4.6	EFS+	Przejście	19. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – funkcjonalne obszary miejskie	2 800 000,00
8	ESO4.6	EFS+	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	49 366 746,00
8	ESO4.6	Ogółem			72 189 605,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
8	ESO4.6	EFS+	Przejście	06. Przeciwdziałanie ubóstwu wśród dzieci	2 000 000,00
8	ESO4.6	EFS+	Przejście	09. Nie dotyczy	70 189 605,00
8	ESO4.6	Ogółem			72 189 605,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
8	ESO4.6	EFS+	Przejście	02. Uwzględnianie aspektu płci	72 189 605,00
8	ESO4.6	Ogółem			72 189 605,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.7. Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Istotnym długoterminowym wyzwaniem jest poprawa sytuacji w obszarze uczenia się przez całe życie. W 2019 r. jedynie 4,8% dorosłych w wieku 25–64 lat uczestniczyło w edukacji formalnej lub pozaformalnej w ciągu ostatnich czterech tygodni przed badaniem (średnia UE: 11,3%). Każda osoba w dzisiejszym społeczeństwie powinna posiadać szeroki zestaw umiejętności i kompetencji, w tym wystarczający poziom umiejętności czytania i pisania, umiejętność rozumowania matematycznego i kompetencji cyfrowych, aby móc w pełni realizować swój potencjał, odgrywać aktywną rolę w społeczeństwie i realizować swoje obowiązki społeczne i obywatelskie. Takie umiejętności są również kluczowe w przypadku dostępu do rynku pracy i rozwoju kariery zawodowej oraz w kontekście uczestniczenia w dalszym kształceniu i szkoleniu. Powszechne zastosowanie nowoczesnych technologii mają wpływ na zwiększone wymagania w zakresie pewnego poziomu kompetencji cyfrowych w ofertach pracy. Coraz większa liczba prostych prac, w których dotychczas wymagano niskich kwalifikacji w zdecydowanej większości będzie także wymagała pewnych podstawowych lub ogólnych umiejętności takich jak np. komunikacja, rozwiązywanie problemów, praca zespołowa, inteligencja emocjonalna. Ważnym problemem w kontekście starzejącego się społeczeństwa regionu oraz narastających braków kadry opieki zdrowotnej jest zapewnienie dostępności usług zdrowotnych między innymi poprzez podnoszenie umiejętności.

Aby zwiększyć uczestnictwo osób dorosłych w uczeniu się przez całe życie, edukacja powinna wychodzić poza kształcenie w instytucjach systemu oświaty i szkolnictwa wyższego, obejmując również uczenie się inne niż formalne, ukierunkowane na dopasowanie podaży pracy do popytu na pracę. Jest to szczególnie istotne w kontekście zachodzących przemian demograficznych (postępujące starzenie się zasobów pracy) i konieczności powstrzymywania, poprzedzającej dezaktywację zawodową, dezaktywizacji edukacyjnej.

Celem interwencji jest kształcenie osób dorosłych poprzez:

- usługi rozwojowe w ramach PSF z wykorzystaniem BUR dla osób dorosłych, w tym przede wszystkim dla tych w niekorzystnej sytuacji, które chcą z własnej inicjatywy podnieść swoje kwalifikacje/ kompetencje lub przekwalifikować się ze szczególnym uwzględnieniem w obszarach zielonej i cyfrowej transformacji,

upowszechnienie modelu Lokalnych Ośrodków Wiedzy i Edukacji (LOWE), kształcących osoby dorosłe, w tym osoby starsze i osoby o niskich kwalifikacjach.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Osoby dorosłe z własnej inicjatywy chcące rozwijać kompetencje i kwalifikacje.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzontalnych mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzontalnych będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach realizowanych projektów edukacyjnych, szkoleniowych oraz uczenia się przez całe życie współpraca transnarodowa będzie wdrażana w związku ze zidentyfikowanymi potrzebami w obszarze polityki dotyczącej edukacji. Planuje się umożliwienie realizacji projektów polegających na poszukiwaniu nowych partnerów oraz zacieśnianie współpracy z obecnymi w celu wymiany wiedzy, doświadczeń oraz dobrych praktyk.

Możliwe będzie rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucja Zarządzająca programem, a także beneficjenci programu regionalnego w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS 2021-2027), w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Ponadto działania komplementarne będą podejmowane w programie Interreg Europa w ramach grupy obszaru tematycznego objętego CP 4 – Europa o silniejszym wymiarze społecznym – cele szczegółowe związane z edukacją (ii), włączeniem społeczno ekonomicznym (iii), integracją obywateli państw trzecich (iv).

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie w formie dotacyjnej. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
8	ESO4.7	EFS+	Przejście	PLGCO01	Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi	osoby	220,00	7 343,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
8	ESO4.7	EFS+	Przejście	EECR03	Uczestnicy uzyskujący kwalifikacje po zakończeniu udziału w programie	osoby	0,00	2022	5 140,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
8	ESO4.7	EFS+	Przejście	151. Wsparcie na rzecz edukacji dorosłych (z wyłączeniem infrastruktury)	30 556 728,00
8	ESO4.7	Ogółem			30 556 728,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

8	ESO4.7	EFS+	Przejście	01. Dotacja	30 556 728,00
8	ESO4.7	Ogółem			30 556 728,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
8	ESO4.7	EFS+	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	30 556 728,00
8	ESO4.7	Ogółem			30 556 728,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
8	ESO4.7	EFS+	Przejście	01. Przyczynianie się do umiejętności ekologicznych i zielonych miejsc pracy oraz zielonej gospodarki	1 814 870,00
8	ESO4.7	EFS+	Przejście	09. Nie dotyczy	28 741 858,00
8	ESO4.7	Ogółem			30 556 728,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
8	ESO4.7	EFS+	Przejście	02. Uwzględnianie aspektu płci	30 556 728,00
8	ESO4.7	Ogółem			30 556 728,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: 9. Fundusze Europejskie na rzecz transformacji obszarów górniczych na Dolnym Śląsku

2.1.1.1. Cel szczegółowy: JSO8.1. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie (FST)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Regiony i podregiony górnicze zmagają się z różnymi wyzwaniami związanymi z transformacją. W województwie dolnośląskim kwestie te dotyczą subregionu wałbrzyskiego. Szczegółowy opis tego obszaru wraz z przewidzianymi dla niego działaniami stanowi Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji, który jest załącznikiem do programu.

Interwencja w zakresie społecznym ma na celu wsparcie osłonowe towarzyszące procesom transformacji do gospodarki nieemisyjnej, w tym wsparcie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem. Biorąc pod uwagę powyższe oraz zapisy TPST w ramach celu społ. planowane są do realizacji kierunki działań:

- usługi wsparcia dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem i ich rodzin, dotkniętych negatywnymi skutkami transformacji:
  - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów ekonomii społecznej,
  - zapobieganie wykluczeniu z rynku pracy osób zapewaniających opiekę osobom zależnym poprzez rozwój usług na potrzeby osób z niepełnosprawnością i osób starszych, w tym poprzez wykorzystanie m. in. podmiotów ekonomii społecznej,
  - usługi społeczne w ramach mieszkalnictwa wspomaganego, chronionego oraz wytchnieniowego;
- podnoszenie kompetencji niezbędnych dla sprostania zmieniającym się wymogom rynku pracy wynikającym z trwającej transformacji, w tym w zakresie nauk ścisłych w obszarze STEM/STEAM:
  - podnoszenie i doskonalenie kompetencji nauczycieli w zakresie kształcenia i rozwoju umiejętności na rzecz zielonej transformacji,
  - podnoszenie i zmiana kwalifikacji pracowników, w tym w związku z rozwojem rynku modernizacji energetycznej, GOZ, technologii cyfrowych,
  - wsparcie budowy kompetencji kluczowych dla dywersyfikowanej gospodarki, w tym staże dla uczniów szkół zawodowych realizowane u pracodawców,

- rozwój kształcenia zawodowego i ogólnego oraz wyższego zawodowego dostosowanego do potrzeb rynku pracy, w szczególności w zakresie kompetencji związanych z nowymi technologiami, OZE, efektywnością energetyczną, GOZ i wpisujących się w branże RIS DŚ.
- wspierane będą również działania z zakresu edukacji ekologicznej i na rzecz zrównoważonego rozwoju w wymiarze środowiskowym na każdym poziomie edukacji, prowadzące w efekcie do lepszego dostosowania umiejętności i wiedzy do potrzeb rynku pracy w obliczu zielonej transformacji i transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym.

- infrastruktura na rzecz kształcenia i włączenia społecznego:
  - poprawa dostępności i jakości infrastruktury przedszkolnej oraz edukacyjnej szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego ogólnego w szczególności w zakresie nauk ścisłych w obszarze STEM/STEAM, zawodowego i technicznego oraz wyższego zawodowego służącej kształceniu zawodów związanych z transformacją energetyczną i gospodarczą w szkołach ponadpodstawowych,
  - rozwój infrastruktury mieszkalnictwa wspomaganego, chronionego oraz wytchnieniowego (z możliwością wsparcia usług społecznych),
  - rozwój zdeinstytucjonalizowanych form opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w tym poprzez wykorzystanie m. in. potencjału podmiotów ekonomii społecznej (z możliwością wsparcia działań miękkich w tym zakresie).

Interwencja w zakresie gospodarczym dla subregionu wałbrzyskiego jest odpowiedzią na potrzebę stabilnego w perspektywie wielu lat rozwoju obejm. dywersyf. gosp. prowadzącą do wyrównania różnic rozwoj. wynikających z likwidacji DZW oraz przeprowadzoną w zgodzie z celami transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.

W ramach celu gospodarczego planowane są do realizacji kierunki działań:

- wsparcie dotacyjne w inwestycje MŚP (w tym w obszarze zrównoważonej turystyki) w szczeg. mające na celu tworzenie nowych miejsc pracy, w tym wsparcie w zakresie dywersyf. i unowocześnienia działalności dla firm, ściśle powiązanej z celami procesu transformacji subregionu;
- wsparcie dotac. w inwestycje MŚP przyczyniające się do ogranicz. emisji gazów cieplarnianych i dekarbonizacji, wdrażania rozwiązań GOZ, zmniejszania energochłonności procesów i usług w tym doradztwo dla firm w zakresie audytów energetycznych oraz technologicznych w kierunku rozwoju GOZ i transformacji cyfrowej jako komponent projektu inwestycyjnego;
- inwest. w tworzenie nowych przeds., w tym start-upów, poprzez wsparcie dot.-doradcze na rozpoczęcie działalności gospodarczej;
- inwest. w dział. B+R oraz wdrażanie innowacji zwiększ. potencjał dolnośląskich inteligentnych specjalizacji;
- wsparcie powst.centrów i działów bad.-nauk. przeds. w celu tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy w regionie dotkniętym transformacją (jako towarzyszących projektom B+R);
- rozwój hubów technolog. i inkubatorów oraz stref aktywn. gosp. i infr. biznesowej dla MŚP, w szczególności poprzez zagospodarowanie budynków pogórniczych, terenów pokopalnianych oraz poprzemysłowych;

- inwestycje w infrastrukturę przeds. ciepłown., w tym sieci ciepłowniczych prowadzące do zmiany źródeł energii i ciepła na OZE oraz ograniczania emisji gazów cieplarnianych;

Instalacje i działania objęte ETS w ramach inwestycji MŚP przyczyniających się do redukcji emisji gazów cieplarnianych i dekarbonizacji nie będą kwalifikowalne, z uwagi na fakt, iż MŚP mogą otrzymać bezpłatne przydziały w ramach rynku ETS.

Interwencja w zakresie środowiskowym dla subr. wałbrzyskiego zakłada zapewnienie mieszkańcom wysokiej jakości otoczenia, w którym żyją, w tym przywrócenie pełnej wart. ekonom. i środow. terenom zdegradowanym.

W ramach celu środowiskowego planowane są do realizacji kierunki działań:

- gruntowna termomodernizacja bud. publicznych i mieszk., w tym budynków stanowiących własność lub współwłasność organizacji pozarządowych, w których prowadzą swoją działalność statutową, w szczególności w zakr. ograniczania ubóstwa energet., wraz z wymianą źródeł ciepła i instalacją urządzeń OZE, wymianą/modernizacją inst. CO i CWU, podłączeniem do sieci ciepłown./chłodn. Elem. uzupełn. proj. w zakr. poprawy efektywn. energ. budynków mogą być działania mające na celu podwyższenie ich stand. techn.-użytk., tworzenie zielonych ścian i dachów, ogrodów wertykalnych, instalację systemów do gromadzenia i wykorzystania wody deszczowej oraz usuwanie barier architekt./infrastr.,
- wsparcie inwestycji w alternatywne źródła energii (w tym instalacje PV i pompy ciepła) i efektywność energ. także w zakresie prosumenckim dla indywid. instalacji OZE, magazynów energii oraz przebudowy sieci umożl. odbiór energii z OZE,
- wsparcie inw. publ. w zakresie bud. o znacznie podwyższonych parametrach char. energ. - budynki demonstracyjne użyteczności publicznej,
- rozwój spółdz. energ., klastrów energii odnaw. oraz innych mechanizmów wytw. i bilans. energii z OZE (społ. energ. działających w zakresie OZE),
- rekultywacja, renaturalizacja, remediacja, dekontaminacja i zagospod. terenów, bud. pogórniczych, pokopalnianych oraz poprzemysłowych poprzez przywracanie bioróżnorodności oraz nadanie im nowych funkcji gospodarczych i społecznych z poszanowaniem zasady „zanieczyszczający płaci”,
- projekty na rzecz oczyszczania obszarów pogórniczych, w tym wykorzystania wód pokopalnianych, w szczególności zagospodarowanie samowypływów wód z zamkniętych wyrobisk w celu zachowania dobrego stanu cieków wodnych (bez instalacji wod-kan),
- inwestycje w inteligentną i zrównoważoną mobilność lokalną, w tym zakup nieemisyjnego taboru na potrzeby transportu publicznego oraz infrastrukturę towarzyszącą, w tym punkty ładowania pojazdów komunikacji publicznej, drogi rowerowe, punkty przesiadkowe

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm) jednocześnie wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem zasady zanieczyszczający płaci.

Warunki wsparcia FST poszczególnych typów operacji będą identyczne jak w przypadku projektów wspieranych z EFRR i EFS+ opisanych w odpowiednich celach szczegółowych niniejszego programu i UP z wyjątkiem odpowiednio uzasadnionych wypadków uzgodnionych na komitecie monitorującym (z wyjątkiem form wsparcia).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Transformacja społeczna:

Mieszkańcy subregionu wałbrzyskiego objęci interwencją Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, jst, ich związki i stowarzyszenia, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, pracodawcy i ich pracownicy, podmioty ekonomii społecznej.

Gospodarcza:

Mieszkańcy subregionu wałbrzyskiego objęci interwencją FST, przedsiębiorcy, IOB, klastry, jednostki naukowe i ich konsorcja, instytuty badawcze, uczelnie i szkoły wyższe, centra badawczo-rozwojowe, jst i ich związki i stowarzyszenia, organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

Środowiskowa:

Mieszkańcy subregionu wałbrzyskiego objęci interwencją FST, jst i ich związki i stowarzyszenia, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, pracodawcy i ich pracownicy, wspólnoty mieszkaniowe, TBS.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach CS przestrzegane będą zasady horyzont., o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja oraz wdrażanie wsparcia realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzont. mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzont. będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla OzN, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzont. będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Finansowane inwestycje sprzyjać będą zapewnieniu równości, zmniejszaniu zjawiska wykluczenia społecznego i przeciwdziałaniu dyskryminacji. Celem realizowanych działań będzie łagodzenie i przeciwdziałanie negatywnym skutkom transformacji energetycznej. Dofinansowanie OZE dotyczyć będzie zmniejszania zjawiska ubóstwa energetycznego poprzez dofinansowanie inwestycji, którymi będą objęte osoby dotknięte lub narażone na ubóstwo

energetyczne. Powyższe działania wraz z inwestycjami służącymi zmniejszeniu zanieczyszczeń ziemi i wód gruntowych wpłyną na poprawę jakości środowiska, co zmniejszy wykluczenie społeczne z powodów zdrowotnych. Realizowane będą działania na rzecz zwiększenia dostępności i jakości usług społecznych, edukacyjnych adresowane m.in. do osób wykluczonych oraz znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Wdrażane projekty wpłyną na poprawę warunków i jakości życia mieszkańców.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenach wskazanych do wsparcia w ramach Funduszu na Rzecz Sprawiedliwej Transformacji i zgodnie z terytorialnym planem sprawiedliwej transformacji, tj. w subregionie wałbrzyskim. Przewiduje się wsparcie w zakresie instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach tego CS w zakresie działań międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych identyfikuje się komplementarność i synergię z innymi programami UE (EFRR/FS, EFS+, Fundusz Odbudowy i Odporności, Fundusz Innowacyjny i Fundusz Modernizacyjny w ramach EU ETS, Horyzont Europa, Program LIFE) w ramach następujących obszarów:

- wsparcie dotacyjne rozwoju firm z sektora MŚP
- wzmocnienie sektora turystyczno-uzdrowiskowego
- inwestycje w tworzenie nowych przedsiębiorstw
- wsparcie działalności B+R i wdrażania innowacji oraz transferu wiedzy w ramach współpracy biznes-nauka i biznes2biznes,
- zrównoważone inwestycje dużych przedsiębiorstw i spółek komunalnych, w tym przedsiębiorstw ciepłowniczych,
- rozwój instytucji otoczenia biznesu
- doradztwo dla firm w zakresie audytów energetycznych i technologicznych
- tworzenie i rozwój hubów technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości
- wsparcie dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem, dotkniętych negatywnymi skutkami transformacji
- podnoszenie kompetencji niezbędnych do sprostania zmieniającym się wymaganiom rynku pracy wynikającym z zachodzącej transformacji, w tym poprzez kształcenie ustawiczne,
- podniesienie jakości i dostępności usług publicznych i społecznych

- rewaloryzacja terenów poprzemysłowych i pogórniczych
- rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich
- dekarbonizacja sektora mieszkaniowego oraz budynków publicznych
- zrównoważone inwestycje w obszarach zaopatrzenia i przetwarzania wody
- wsparcie dla nieemisyjnego transportu publicznego
- rozwój odnawialnych źródeł energii, energetyki rozproszonej i technologii wodorowych
- przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu
- rozwój spółdzielni energetycznych i klastrów energii odnawialnej

Jednocześnie mając na uwadze, że województwo dolnośląskie objęte jest programami współpracy terytorialnej Interreg, działania międzyregionalne, transgraniczne oraz transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEDS 2021-2027 w obszarze niniejszego celu szczegółowego będą realizowane w Programie Interreg Europa Środkowa, Programie Interreg Region Morza Bałtyckiego oraz w Programie Interreg Europa.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Proces transf. energ. w woj. doln. to stopniowa zmiana str. gospod., rozwój nowych sektorów, większa dbałość o środ. naturalne. Aby proces ten mógł zostać zrealizowany, potrzebne jest wsparcie w formie bezzwrotnej dla podmiotów, na które transf. będzie miała największy wpływ. Dotacje są niezbędne do wsparcia przedsiębiorstw (w celu powstrzymania odpływu kapitału i tworzenia zachęt do inwestowania poprzez konkurencyjne warunki inwestycyjne, wspieranie generowania nowych miejsc pracy dla pracowników, którzy utracą zatrudnienie), samowystarczalności energetycznej (rozwoju OZE), niwelowania skutków środowiskowych czy działań mających na celu odwrócenie negatywnych trendów demograficznych i społecznych.

Dotacje to jedyny argument dla przedsiębiorstw, aby inwestować na terenach górniczych. Dzięki tej formie wsparcia możliwe będzie ograniczenie negatywnych skutków transformacji i utrzymanie obszaru transformacji na ścieżce wzrostu gospodarczego. Ew. wykorzyst. IF będzie opierało się na podstawie przeprowadzonej analizy ex-ante.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
9	JSO8.1	FST		EECO02	Bezrobotni, w tym długotrwale bezrobotni	osoby	122,00	816,00
9	JSO8.1	FST		EECO04	Osoba bierna zawodowo	osoby	0,00	1 673,00
9	JSO8.1	FST		RCO01	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże	przedsiębiorstwa	0,00	321,00
9	JSO8.1	FST		RCO02	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	przedsiębiorstwa	0,00	321,00
9	JSO8.1	FST		RCO10	Przedsiębiorstwa współpracujące z organizacjami badawczymi	przedsiębiorstwa	1,00	30,00
9	JSO8.1	FST		RCO18	Przystępne cenowo i zrównoważone mieszkania o lepszej charakterystyce energetycznej	lokale mieszkalne	0,00	4 211,00
9	JSO8.1	FST		RCO19	Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej	metry kwadratowe	0,00	473 719,00
9	JSO8.1	FST		RCO22	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)	MW	0,00	445,00
9	JSO8.1	FST		RCO57	Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	pasażerowie	0,00	849,00
9	JSO8.1	FST		RCO58	Wspierana infrastruktura rowerowa	km	0,00	35,00
9	JSO8.1	FST		PLEFCO05	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego	osoby	0,00	1 388,00

					uczestniczących w stażach uczniowskich			
9	JSO8.1	FST		PLRO241	Powierzchnia budynków MŚP poddanych termomodernizacji	m2	0,00	3 064,00
9	JSO8.1	FST		RCR074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	19 242,00
9	JSO8.1	FST		RCR075	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1,00	2,00
9	JSO8.1	FST		PLKLCO02	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby	82,00	2 750,00
9	JSO8.1	FST		PLFCO03	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	osoby	725,00	24 184,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
9	JSO8.1	FST		RCR01	Miejsca pracy utworzone we wspieranych podmiotach	roczny EPC	0,00	2022	1 074,00	SL	
9	JSO8.1	FST		EECR01	Uczestnicy poszukujący pracy po zakończeniu udziału w programie	osoby	0,00	2022	418,00	SL	

9	JSO8.1	FST		RCR03	Małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) wprowadzające innowacje produktowe lub procesowe	przedsiębiorstwa	0,00	2022	47,00	SL	
9	JSO8.1	FST		RCR26	Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkaniach, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)	MWh/rok	75 472,00	2023	52 830,00	SL	
9	JSO8.1	FST		RCR29	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony ekwiwalentu dwutlenku węgla/rok	119 360,00	2022	83 552,00	SL	
9	JSO8.1	FST		RCR31	Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)	MWh/rok	36,81	2022	82 109,00	SL	
9	JSO8.1	FST		RCR62	Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	użytkownicy/rok	0,00	2022	183 147,00	SL	
9	JSO8.1	FST		RCR64	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	użytkownicy/rok	0,00	2022	67 017,00	SL	
9	JSO8.1	FST		PLKLCR02	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	sztuki	0,00	2022	36,00	SL	
9	JSO8.1	FST		PLFCR01	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje lub	osoby	0,00	2022	11 507,00	SL	

					umiejętności po opuszczeniu programu						

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
9	JSO8.1	FST		010. Działania badawcze i innowacyjne w MŚP, w tym tworzenie sieci kontaktów	5 000 000,00
9	JSO8.1	FST		020. Infrastruktura biznesowa dla MŚP (w tym parki i obiekty przemysłowe)	15 000 000,00
9	JSO8.1	FST		021. Rozwój działalności i umiędzynarodowienie MŚP, w tym inwestycje produkcyjne	45 000 000,00
9	JSO8.1	FST		029. Procesy badawcze i innowacyjne, transfer technologii i współpraca między przedsiębiorstwami, ośrodkami badań naukowych i uniwersytetami koncentrujące się na gospodarce niskoemisyjnej, odporności i przystosowaniu się do zmiany klimatu	12 000 000,00
9	JSO8.1	FST		040. Projekty w zakresie efektywności energetycznej i projekty demonstracyjne w MŚP lub w dużych przedsiębiorstwach oraz działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	30 145 366,00
9	JSO8.1	FST		041. Renowacja istniejących budynków mieszkalnych do celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające	2 000 000,00
9	JSO8.1	FST		042. Renowacja istniejących budynków mieszkalnych do celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	96 000 000,00

9	JSO8.1	FST		043. Budowa nowych energooszczędnych budynków	7 000 000,00
9	JSO8.1	FST		044. Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające	48 000 000,00
9	JSO8.1	FST		045. Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	49 336 977,00
9	JSO8.1	FST		046. Wsparcie dla podmiotów, które świadczą usługi przyczyniające się do gospodarki niskoemisyjnej i odporności na zmianę klimatu, w tym działania w zakresie zwiększania świadomości	2 000 000,00
9	JSO8.1	FST		048. Energia ze źródeł odnawialnych: słoneczna	22 000 000,00
9	JSO8.1	FST		049. Energia ze źródeł odnawialnych: biomasa	7 000 000,00
9	JSO8.1	FST		052. Inne rodzaje energii ze źródeł odnawialnych (w tym energia geotermalna)	10 841 727,00
9	JSO8.1	FST		054. Wysokosprawna kogeneracja, system ciepłowniczy i chłodniczy	15 000 000,00
9	JSO8.1	FST		073. Rewaloryzacja obszarów przemysłowych i rekultywacja skażonych gruntów	45 000 000,00
9	JSO8.1	FST		075. Wsparcie ekologicznych procesów produkcji oraz efektywnego gospodarowania zasobami w MŚP	5 000 000,00
9	JSO8.1	FST		081. Infrastruktura na potrzeby czystego transportu miejskiego	8 000 000,00
9	JSO8.1	FST		082. Tabor na potrzeby czystego transportu miejskiego	13 000 000,00
9	JSO8.1	FST		083. Infrastruktura przeznaczona dla rowerów	20 000 000,00

9	JSO8.1	FST		124. Infrastruktura na potrzeby kształcenia i szkolenia zawodowego oraz edukacji dorosłych	1 700 000,00
9	JSO8.1	FST		127. Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do włączenia społecznego	8 300 000,00
9	JSO8.1	FST		137. Wsparcie na rzecz samozatrudnienia i zakładania działalności gospodarczej	5 000 000,00
9	JSO8.1	FST		140. Wsparcie na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy i przemian w jego obrębie	2 000 000,00
9	JSO8.1	FST		146. Wsparcie na rzecz przystosowywania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	4 000 000,00
9	JSO8.1	FST		148. Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (z wyłączeniem infrastruktury)	1,00
9	JSO8.1	FST		149. Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	14 999 999,00
9	JSO8.1	FST		158. Działania na rzecz poprawy równego i szybkiego dostępu do stabilnych i przystępnych cenowo usług wysokiej jakości	22 000 000,00
9	JSO8.1	FST		163. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	14 000 000,00
9	JSO8.1	FST		170. Zwiększenie zdolności instytucji programu oraz podmiotów związanych z wdrażaniem funduszy	4 000 000,00
9	JSO8.1	Ogółem			533 324 070,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

9	JSO8.1	FST		01. Dotacja	503 324 070,00
9	JSO8.1	FST		03. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: pożyczka	18 000 000,00
9	JSO8.1	FST		05. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: Dotacje w ramach instrumentu finansowego	12 000 000,00
9	JSO8.1	Ogółem			533 324 070,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
9	JSO8.1	FST		03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	204 841 727,00
9	JSO8.1	FST		33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	328 482 343,00
9	JSO8.1	Ogółem			533 324 070,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
9	JSO8.1	FST		02. Uwzględnianie aspektu płci	8 324 070,00
9	JSO8.1	FST		03. Neutralność płciowa	525 000 000,00
9	JSO8.1	Ogółem			533 324 070,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: 13. Fundusze Europejskie na rzecz odbudowy i odporności Dolnego Śląska

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.10. Wspieranie inwestycji mających na celu odbudowę po klęsce żywiołowej, która wystąpiła w okresie od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia 31 grudnia 2025 r. (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

W związku z powodzią, która wystąpiła we wrześniu 2024 r. na obszarze województwa dolnośląskiego istnieje pilna potrzeba wprowadzenia działań mających na celu usunięcie jej skutków oraz zapobieganie następnym, a także zbudowanie odporności na niezwykle zróżnicowane zmiany klimatyczne przyczyniające się do powstawania zjawisk katastrofalnych.

W zakresie planowanej interwencji możliwe będzie dofinansowanie :

- infrastruktury transportowej, w tym budowa, przebudowa, remont i/lub modernizacja dróg wojewódzkich oraz dróg powiatowych, w tym także inwestycje w infrastrukturę punktową np. mosty, przepusty, mury oporowe oraz inwestycje wspierające funkcjonowanie publicznego transportu zbiorowego (np. przystanki, zatoki, wiaty).

W związku z kryzysowym charakterem działań interwencja w dziedzinie infrastruktury transportowej nie będzie ograniczona zapisami Regionalnego Planu Transportowego, a w przypadku inwestycji realizowanych na obszarach miejskich poszkodowanych w wyniku powodzi, inwestycje te nie będą stały w sprzeczności z celami właściwych Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej/innych właściwych dokumentów planowania mobilności miejskiej.

- infrastruktury służb ratowniczych w zakresie doposażenia w sprzęt niezbędny do skutecznego prowadzenia akcji ratowniczych lub usuwania skutków zjawisk katastrofalnych (w tym pojazdy, jednostki pływające, drony itp.). Wsparcie to dotyczyć będzie służb ratowniczych (OSP, WOPR, GOPR). Możliwe będzie dofinansowanie infrastruktury na potrzeby tych służb w tym budowa, przebudowa, rozbudowa oraz adaptacja budynków. Uzupełniająco w ramach projektu realizowane będą szkolenia dla służb ratowniczych w zakresie niezbędnym dla niesienia pomocy społeczeństwu. Finansowanie nie będzie zależało od włączenia służb w Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy.

Wsparcie funduszy europejskich może obejmować odbudowę uszkodzonej lub zniszczonej infrastruktury, takiej jak infrastruktura publiczna, lub inwestycje w środki trwałe i w sprzęt, w tym, w razie konieczności, w innym miejscu lub w formie, która nie jest identyczna z pierwowzorem, w sposób odporny i zrównoważony.

Warunki wsparcia poszczególnych działań/ typów operacji będą mogły odbiegać od opisanych w odpowiednich celach szczegółowych niniejszego programu i Umowy Partnerstwa.

W związku z kryzysowym charakterem działań cały zakres interwencji w celu szczegółowym nie jest uzależniony od miejskich planów adaptacji.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, jednostki samorządu terytorialnego ich związki i stowarzyszenia i jednostki podległe, służby ratownicze.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego w ramach obszaru wsparcia będą podejmowane szczególne działania uwzględniając potrzeby wszystkich potencjalnych użytkowników odbudowywanej infrastruktury poprzez zastosowanie chociażby standardu dostępności: architektonicznego, cyfrowego, informacyjno-promocyjnego. Wsparte inwestycje i udostępniane dzięki nim usługi i produkty będą odpowiadały również, w stosownych przypadkach, na specyficzne potrzeby osób w niekorzystnej sytuacji: kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, osób o ograniczonych możliwościach poruszania się, opiekunów z dziećmi czy osobami zależnymi.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenach objętych stanem klęski żywiołowej. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Z uwagi na wyjątkową sytuację katastrofalnej powodzi oraz wystąpienie stanu klęski żywiołowej nie wskazano konkretnych propozycji projektów i nie zidentyfikowano potencjalnych partnerstw w zakresie komplementarności. Niemniej jednak z uwagi na specyfikę województwa zlokalizowanego na trójstyku trzech państw oraz występowanie potencjałów rozwojowych oraz podobnych potrzeb o charakterze ponadregionalnym, dążyć się będzie do zapewnienia komplementarności programu z programami w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna (Interreg) wdrażanymi na obszarze województwa dolnośląskiego, m.in. w zakresie adaptacji do zmian klimatu, dostępności transportowej oraz odnowę infrastruktury przestrzeni publicznej.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

W ramach realizacji priorytetu przewiduje się wsparcie dotacyjne ze względu na wystąpienie nagłej, nieprzewidzianej sytuacji kryzysowej polegającej na wystąpieniu katastrofalnej powodzi, której konsekwencją było wprowadzenie stanu klęski żywiołowej. Planowane do realizacji działania w ramach priorytetu mają służyć odnowie/odbudowie zniszczonej infrastruktury oraz zapewnieniu odporności na ewentualne podobne zjawiska mogące wystąpić w przyszłości.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
13	RSO2.10	EFRR	Przejście	RCO46	Długość dróg przebudowanych lub zmodernizowanych – poza TEN-T	km	0,00	61,54

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
13	RSO2.10	EFRR	Przejście	RCR55	Roczna liczba użytkowników nowo wybudowanych, przebudowanych, rozbudowanych lub zmodernizowanych dróg	pasażerokilometr/rok	1,00	2024	1,00	SL	Wartość wskaźnika określono na poziomie 1 z uwagi, iż planowane działania mają charakter odtworzeniowy.

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
13	RSO2.10	EFRR	Przejście	058. Działania w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem i zarządzanie takimi zagrożeniami: powodzie i osuwiska (w tym podnoszenie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi, infrastruktura i podejścia ekosystemowe)	5 000 000,00
13	RSO2.10	EFRR	Przejście	060. Działania w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem i zarządzanie takimi zagrożeniami: inne zagrożenia, np. burze i susze (w tym podnoszenie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi, infrastruktura i podejścia ekosystemowe)	5 000 000,00
13	RSO2.10	EFRR	Przejście	093. Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	72 407 723,00
13	RSO2.10	Ogółem			82 407 723,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
13	RSO2.10	EFRR	Przejście	01. Dotacja	82 407 723,00
13	RSO2.10	Ogółem			82 407 723,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
13	RSO2.10	EFRR	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	82 407 723,00
13	RSO2.10	Ogółem			82 407 723,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
13	RSO2.10	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	82 407 723,00
13	RSO2.10	Ogółem			82 407 723,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: 14. Fundusze Europejskie na rzecz technologii krytycznych Dolnego Śląska

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO1.6. Wspieranie inwestycji przyczyniających się do realizacji celów Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy (STEP), o których mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795 (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Poprawa konkurencyjności i odporności europejskiej gospodarki w zakresie zielonej i cyfrowej transformacji jest w ostatnich latach wyznacznikiem działań całej Unii Europejskiej. Działania określone w „Europejskim Zielonym Ładzie" i programie polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie" stymulują wzrost i modernizację gospodarki Unii, otwierając nowe możliwości rynkowe i pomagając uzyskać Unii przewagę konkurencyjną na rynkach światowych. Działania te w oczywisty sposób dotyczą również podmiotów z Dolnego Śląska. W celu strategicznego wykorzystania już istniejących środków przyjęto Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795 z dnia 29 lutego 2024 r. ustanawiające „Strategiczne technologie dla Europe" (STEP).

Jednocześnie w kontekście rosnących wyzwań geopolitycznych i potrzeby wzmocnienia odporności strategicznej Unii Europejskiej inicjatywa STEP na Dolnym Śląsku wykorzysta zostanie również w zakresie wsparcia obszarów związanych z budowaniem bezpieczeństwa i obronności Unii Europejskiej. Po przyjęciu rozporządzenia ReArm rozszerzającego zakres STEP o czwarty sektor dotyczący obronności.

Celem niniejszego działania jest zatem wsparcie rozwoju i wytwarzania tzw. technologii krytycznych w dziedzinach wymienionych w art. 2 rozporządzenia STEP, zgodnych z przepisami Rozporządzenia STEP.

Aby technologie mogły zostać uznane za krytyczne, muszą spełniać którykolwiek z poniższych warunków (nie muszą występować łącznie):

• wnoszą na rynek krajowy lub regionalny innowacyjny, najnowocześniejszy i przełomowy element o znaczącym potencjale gospodarczym;

• przyczyniają się do ograniczania lub zwalczania strategicznej zależności Unii od państw trzecich.

Zakłada się:

- wsparcie na działania związane z rozwojem potencjału badań i innowacji poprzez realizację bonów na innowacje dla MŚP w zakresie technologii krytycznych w następującej formule:
    - dofinansowanie usług B+R świadczonych przez podmioty działające w obszarze usług B+R, w szczególności jednostki naukowe, przyczyniających się do rozwoju innowacyjnych, nowych lub znacząco ulepszonych wyrobów, usług i technologii produkcyjnych począwszy od wykazania ich wykonalności aż po wytwarzanie na skalę komercyjną, m. in. poprzez badania stosowane;
- wsparcie inwestycyjne dla przedsiębiorstw z sektora produkcyjnego technologii krytycznych obejmujące m.in. zakup maszyn i sprzętu lub rozbudowę przedsiębiorstwa, wdrożenie prac B+R, zakup własności intelektualnej. Wsparcie mogą uzyskać również usługi powiązane w szczególności usługi specjalistyczne, które są kluczowe i specyficzne dla rozwoju i wytwarzania produktów końcowych objętych zakresem STEP;

- wspieranie inwestycji w infrastrukturę przeznaczoną dla technologii krytycznych, w tym inwestycji w infrastrukturę biznesową dla MŚP. Wsparcie to skierowane będzie na tworzenie i rozwój infrastruktury jednostek świadczących usługi dla MŚP, w tym inkubatorów, centrów rozwoju przedsiębiorczości, parków przemysłowych i technologicznych, umożliwiającej np. rozwój usług inkubacyjnych, laboratoryjnych, badawczo-wdrożeniowych. Inwestycje te mogą być wspierane pod warunkiem wykazania, że usługi w nich świadczone będą usługami powiązanymi, które mają kluczowe znaczenie i są specyficzne dla rozwoju i produkcji w sektorach STEP.

Wsparcie ukierunkowane będzie również na wsparcie przedsiębiorstw działających w branży bezpieczeństwa i obronności poprzez dofinansowanie projektów dotyczących linii produkcyjnych i produkcji, zakupu technologii i usług, o kluczowym znaczeniu dla rozwoju i produkcji technologii podwójnego zastosowania oraz w zakresie cyberbezpieczeństwa.

Usługi te mogą być wspierane jako usługi powiązane, które są specyficzne i kluczowe dla rozwoju technologii krytycznych w sektorach STEP.

Rodzaje działań w CS zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Przedsiębiorstwa i ich pracownicy, jednostki naukowe, organizacje badawcze, IOB, podmioty lecznicze, koordynatorzy klastrów, jednostki samorządu terytorialnego, działające na rzecz rozwoju innowacji organizacje społeczne; klastry.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego przewidziane zostaną działania umożliwiające podnoszenie wiedzy i świadomości nt polityki równości szans dot. m.in. wsparcie kompetencji zarządzania różnorodnością, powoływanie mieszanych zespołów/grup do realizacji celów i zadań, wsparcia kompetencji managerskich w nauce, unikania stereotypów, monitoring wynagrodzeń – analiza poziomu wynagrodzeń, w tym kontrolowanie poziomu współczynnika dyskryminacji płacowej itp. Biorąc pod uwagę wyniki badań obrazujące ograniczenia aktywności kobiet w obszarze badań i rozwoju, w celu zwiększenia tej aktywności planuje się środki promujące zaangażowanie kobiet, w szczególności młodych.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Z uwagi na specyfikę województwa zlokalizowanego na trójstyku trzech państw oraz występowanie potencjałów rozwojowych o charakterze ponadregionalnym dążyć się będzie do zapewnienia komplementarności programu z programami w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna (Interreg) wdrażanymi na obszarze województwa dolnośląskiego, m.in. w zakresie rozwoju usług dla przedsiębiorstw dotyczących dostępu do innowacji i usług B+R.

Komplementarne do podejmowanych w ramach FEDS w obszarze niniejszego celu szczegółowego realizowane będą w:

•Programie Interreg Czechy - Polska 2021-2027, w ramach Priorytetu 5 Przedsiębiorczość, w zakresie działań na rzecz transgranicznych usług dla przedsiębiorców w celu poprawy dostępu do innowacji i usług badawczych / badawczo-rozwojowych.

•Programie Interreg Europa Środkowa 2021-2027, w ramach Priorytetu 1 Współpraca na rzecz inteligentnej Europy Środkowej, w zakresie działań dotyczących wzmacniania zdolności innowacyjnych oraz rozwijania umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości.

•Programie Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, który wspierać będzie: współpracę transnarodową nad innowacyjnymi rozwiązaniami dla mieszkańców Regionu Morza Bałtyckiego oraz wdrażanie w praktyce inteligentnych rozwiązań dotyczących kluczowych wyzwań Regionu Morza Bałtyckiego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

W ramach realizacji priorytetu przewiduje się wsparcie dotacyjne ze względu na złożony oraz ryzykowny charakter działań, długi okres zwrotu z inwestycji i konieczność rozwijania samodzielnych zdolności badawczych.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
14	RSO1.6	EFRR	Przejście	RCO01	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże	przedsiębiorstwa	0,00	16,00
14	RSO1.6	EFRR	Przejście	RCO02	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	przedsiębiorstwa	0,00	16,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
14	RSO1.6	EFRR	Przejście	PLRR001	Wartość nakładów na działalność B+R we wspartych przedsiębiorstwach	PLN	0,00	2022	84 000 000,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
14	RSO1.6	EFRR	Przejście	010. Działania badawcze i innowacyjne w MŚP, w tym tworzenie sieci kontaktów	2 000 000,00
14	RSO1.6	EFRR	Przejście	188. Inwestycje produkcyjne w duże przedsiębiorstwa związane głównie z czystymi i zasobooszczędnymi technologiami	2 000 000,00

14	RSO1.6	EFRR	Przejście	189. Inwestycje produkcyjne w MŚP związane głównie z czystymi i zasobooszczędnymi technologiami	4 000 000,00
14	RSO1.6	EFRR	Przejście	190. Inwestycje produkcyjne w duże przedsiębiorstwa związane głównie z biotechnologiami	2 000 000,00
14	RSO1.6	EFRR	Przejście	191. Inwestycje produkcyjne w MŚP związane głównie z biotechnologiami	4 000 000,00
14	RSO1.6	EFRR	Przejście	192. Inwestycje produkcyjne w duże przedsiębiorstwa związane głównie z technologiami cyfrowymi i innowacjami w ramach głębokich technologii	2 000 000,00
14	RSO1.6	EFRR	Przejście	193. Inwestycje produkcyjne w MŚP związane głównie z technologiami cyfrowymi i innowacjami w ramach głębokich technologii	4 000 000,00
14	RSO1.6	Ogółem			20 000 000,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
14	RSO1.6	EFRR	Przejście	01. Dotacja	20 000 000,00
14	RSO1.6	Ogółem			20 000 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
14	RSO1.6	EFRR	Przejście	25. Inne podejścia – obszary miejskie	5 000 000,00
14	RSO1.6	EFRR	Przejście	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	5 000 000,00
14	RSO1.6	EFRR	Przejście	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	5 000 000,00
14	RSO1.6	EFRR	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	5 000 000,00

14	RSO1.6	Ogółem			20 000 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
14	RSO1.6	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	20 000 000,00
14	RSO1.6	Ogółem			20 000 000,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: 15. Fundusze Europejskie na rzecz obronności i odporności Dolnego Śląska

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO3.3. Rozwój odpornej infrastruktury obronnej, przy priorytetowym traktowaniu infrastruktury podwójnego zastosowania, w tym w celu wspierania mobilności wojskowej w Unii, oraz zwiększanie gotowości cywilnej (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

W świetle bezprecedensowej niestabilności geopolitycznej i potrzeby zagwarantowania przez Unię Europejską własnej gotowości obronnej i cywilnej należy bezpośrednio wspierać inwestycje w zdolności obronne i bezpieczeństwo cywilne w tym możliwości masowej ewakuacji cywilnej i zabezpieczenia zdrowotnego na Dolnym Śląsku.

Wspierane będą inwestycje w modernizację sieci transportowych (drogi i koleje) w celu umożliwienia ewakuacji ludności cywilnej, łączności gospodarczej i zdolności reagowania kryzysowego w Unii Europejskiej. Inwestycje przyczyniać się będą do zmniejszania wąskich gardeł transportowych, głównie w celu zapewnienia możliwości sprawnej ewakuacji ludności oraz zwiększenia gotowości i odporności regionu oraz zabezpieczenia krytycznych łańcuchów dostaw. Ponadto wsparcie sieci transportowych oraz węzłów transportowych umożliwi szybkie rozmieszczenie służb ratunkowych i dystrybucję podstawowych dostaw, co w znacznym stopniu przyczyni się do ciągłości kluczowych funkcji i bezpieczeństwa oraz przyczyni się do możliwości zabezpieczenia ludności cywilnej. Przewiduje się modernizację, przebudowę, budowę dróg wojewódzkich oraz linii kolejowych (w tym elektryfikację) będących w zarządzaniu samorządu województwa.

W związku z kryzysowym charakterem działań interwencja w dziedzinie infrastruktury transportowej w ramach celu RSO 3.3 nie będzie ograniczona zapisami Regionalnego Planu Transportowego, ani Planami Zrównoważonej Mobilności Miejskiej/innymi właściwymi dokumentami planowania mobilności miejskiej.

Dokumenty KE, PE oraz Rada UE (np. Dyrektywa (UE) 2022/2557 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie odporności podmiotów krytycznych) wskazują na niezwykle istotną rolę sektora ochrony zdrowia, jako dziedziny, która realizuje kluczowe zadania podczas występujących kryzysów i wpływa na stan gotowości obronnej oraz odporności na kryzysy w danym regionie. Szpitale, jako dostawcy usług kluczowych, odgrywają dużą rolę w utrzymaniu niezbędnych funkcji społecznych, które muszą być realizowane również w czasach stanów zagrożenia zdrowia publicznego, takich jak pandemie, oraz zagrożeń hybrydowych lub innych zagrożeń związanych z konfliktem zbrojnym.

Dodatkowo mogą być wspierane działania dotyczące zwiększenie poziomu cyberbezpieczeństwa infrastruktury IT.

Ze względu na konieczność zapewnienia ochrony cywilnej i zapewnienia bezpieczeństwa publicznego przewiduje się wsparcie krytycznego na poziomie regionalnym sektora zdrowotnego w zakresie przygotowania na wypadek sytuacji kryzysowej lub konfliktu zbrojnego, w tym inwestycje w sprzęt i wyposażenie medyczne nowo powstającego szpitala wojewódzkiego.

Wsparcie funduszy europejskich może obejmować również inną infrastrukturę służącą ochronie i ewakuacji ludności cywilinej oraz łączności gospodarczej i zdolności reagowania kryzysowego w Unii Europejskiej.

Do tego typu wsparcia nie mają zastosowania zasady wsparcia infrastruktury ochrony zdrowia wskazane w celu szczegółowym 4.5

W ramach celu 3.3. Rozwój odpornej infrastruktury obronnej, zwłaszcza podwójnego zastosowania, w tym w celu wspierania mobilności wojskowej w Unii, oraz zwiększanie gotowości cywilnej, zgodnie z art. 1 pkt 1 lit. a) pkt (iii) rozporządzenia (UE) 2025/1914, w programie wspierane będą inwestycje wpisujące się w szerszy kontekst działań, mających na celu zbudowanie systemu ochrony ludności i obrony cywilnej przed zagrożeniami, realizowanych na poziomie krajowym i regionalnym. Punktem odniesienia do kwalifikowania działań w ramach celu 3.3 jest Program Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025-2026 (oraz jego późniejsze aktualizacje) oraz Wojewódzki Plan Zarządzania Kryzysowego z załącznikami (oraz jego późniejsze aktualizacje). Na poziomie wojewódzkich zespołów zarządzania kryzysowego zapewniony zostanie mechanizm koordynacji inwestycji finansowanych ze środków programu regionalnego z działaniami wspieranymi z innych źródeł zgodnie z ww. dokumentami.

Inwestycje w infrastrukturę wojskową lub obronną, w tym podwójnego zastosowania, spełniają warunki określone w Rozporządzeniu Wykonawczym Komisji (UE) 2021/1328 z dnia 10 sierpnia 2021 r., określającym wymogi dotyczące infrastruktury mające zastosowanie do niektórych kategorii działań związanych z infrastrukturą podwójnego zastosowania, i podlegają opiniowaniu przez właściwy organ państwa.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, przedsiębiorcy, instytucje i przedsiębiorstwa, jednostki samorządu terytorialnego ich związki oraz stowarzyszenia, służby wojskowe, obronne i ratownicze, podmioty lecznicze.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego w ramach obszaru wsparcia będą podejmowane szczególne działania uwzględniając potrzeby wszystkich potencjalnych użytkowników taboru komunikacji zbiorowej (autobusowego, kolejowego) i infrastruktury drogowej tj. osób z niepełnosprawnościami (fizycznymi, poznawczymi, sensorycznymi, psychicznymi), osób z czasowym ograniczeniem możliwości poruszania się oraz osób starszych, prowadzących wózki dziecięce. Inwestycje będę uwzględniać kwestie bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu drogowego, w szczególności niezmotoryzowanych i niechronionych (pieszych, rowerzystów, rodziców z dziećmi). Celem interwencji będzie również przeciwdziałanie wykluczeniu transportowemu.

Podjęte zostaną także środki na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji pośredniej w postaci nierównego dostępu do informacji np. obywateli państw trzecich związanego z ograniczeniami językowymi.

Przewiduje się również wprowadzenie zachęt stosowania klauzul społecznych w procedurach związanych z prawem zamówień publicznych m.in. poprzez odpowiednie kryteria wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Z uwagi na specyfikę województwa zlokalizowanego na trójstyku trzech państw oraz występowanie potencjałów rozwojowych o charakterze ponadregionalnym dążyć się będzie do zapewnienia komplementarności programu z programami w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna (Interreg) wdrażanymi na obszarze województwa dolnośląskiego, m.in. w zakresie transgranicznej mobilności (drogi, mosty, kolej, cyfryzacja transportu).

Mając na uwadze, iż województwo dolnośląskie objęte jest programami współpracy terytorialnej Interreg, działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych działań w obszarze niniejszego celu szczegółowego realizowane będą w:

- Programie Interreg Czechy-Polska 2021-2027, w ramach którego wspierane będą działania mające wpływ na zwiększenie mobilności transgranicznej tj. rozwój transgranicznych połączeń kolejowych oraz drogowych między aglomeracjami miejskimi i atrakcjami turystycznymi, a także rozwój cyfryzacji w transporcie transgranicznym. Efektem działań będzie poprawa bezpieczeństwa i płynności mobilności transgranicznej.

- Programie Interreg Polska-Saksonia 2021-2027, w ramach którego wspierane będą działania mające na celu promocję i kształtowanie warunków dla rozwoju transgranicznego transportu publicznego oraz tworzenia wspólnych ofert transportowych.

- Programie Interreg Europa Środkowa 2021-2027, który wspierać będzie opracowanie i wdrożenie strategii, planów działania, narzędzi, szkoleń, działań pilotażowych związanych z rozwojem transportu, przede wszystkim z zakresu współpracy transnarodowej, które przyczynią się do zwiększenia mobilności i dostępności regionów wiejskich i peryferyjnych oraz ich powiązanie z głównymi korytarzami i węzłami transportowymi w UE.

- Programie Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, który wpierać będzie tworzenie skutecznych ekologicznych systemów transportu multimodalnego oraz ich połączeń transgranicznych oraz zwiększenie efektywności rozwiązań w zakresie mobilności poprzez zastosowanie rozwiązań cyfrowych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
15	RSO3.3	EFRR	Przejście	RCO46	Długość dróg przebudowanych lub zmodernizowanych – poza TEN-T	km	0,00	13,25
15	RSO3.3	EFRR	Przejście	RCO50	Długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych – poza TEN-T	km	0,00	60,05
15	RSO3.3	EFRR	Przejście	PLRO133	Liczba wspartych podmiotów wykonujących działalność leczniczą	szt.	0,00	1,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
15	RSO3.3	EFRR	Przejście	RCR55	Roczna liczba użytkowników nowo wybudowanych, przebudowanych,	pasażerokilometr/rok	74 883 301,00	2020	76 006 551,00	GPR 2020 (Generalny Pomiar Ruchu)	

					rozbudowanych lub zmodernizowanych dróg						
15	RSO3.3	EFRR	Przejście	DOL3R	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	użytkownicy/rok	0,00	2024	50 000,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
15	RSO3.3	EFRR	Przejście	093. Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	29 000 000,00
15	RSO3.3	EFRR	Przejście	098. Inne nowo wybudowane lub rozbudowane linie kolejowe	48 000 000,00
15	RSO3.3	EFRR	Przejście	129. Sprzęt medyczny	38 500 000,00
15	RSO3.3	Ogółem			115 500 000,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
15	RSO3.3	EFRR	Przejście	01. Dotacja	115 500 000,00
15	RSO3.3	Ogółem			115 500 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

15	RSO3.3	EFRR	Przejście	25. Inne podejścia – obszary miejskie	38 500 000,00
15	RSO3.3	EFRR	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	77 000 000,00
15	RSO3.3	Ogółem			115 500 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
15	RSO3.3	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	115 500 000,00
15	RSO3.3	Ogółem			115 500 000,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: 16. Fundusze Europejskie na rzecz przystępnego i zrównoważonego mieszkalnictwa na Dolnym Śląsku

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO4.7. Wspieranie dostępu do przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Od zakończenia kryzysu finansowego doszło do znacznego wzrostu zarówno cen mieszkań, jak i czynszów ogółem. Wysokie koszty mieszkaniowe zmuszają wiele gospodarstw domowych do przeznaczania nieproporcjonalnej części swoich dochodów na czynsz lub kredyt hipoteczny, pozostawiając mniej środków na inne potrzeby, takie jak żywność, opieka zdrowotna i edukacja, co grozi brakiem wystarczających środków do zaspakajania podstawowych potrzeb gospodarstw domowych czyli większym poziomem ubóstwa.

Działania na rzecz stworzenia bardziej przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań pomogą również osobom zmagającym się z sytuacją ubóstwa energetycznego. Brak przystępnych cenowo mieszkań może mieć szersze skutki społeczne, takie jak zniechęcanie młodych par do ustatkowania się i zakładania rodziny lub wybieranie alternatywnych ścieżek kariery przez przyszłych studentów, którzy nie mają dostępu do przystępnego cenowo zakwaterowania dla studentów. Zgodnie z Komunikatem KE w sprawie strategii na rzecz unii gotowości wraz z przeglądem śródokresowym należy zainicjować działania w ramach polityki spójności na rzecz wsparcia przystępnych cenowo mieszkań.

Wsparcie w ramach priorytetu umożliwi zwiększenie dostępności mieszkań i poprawę jakości istniejącego zasobu, a jednocześnie przyczyni się do realizacji celów klimatycznych UE poprzez ograniczenie energochłonności budynków.

Typy działań przewidziane do wsparcia:

1. Budowa nowych dostępnych cenowo lokali mieszkalnych na potrzeby zasobu mieszkaniowego JST lub podmiotów zależnych wraz z wykończeniem i zakupem niezbędnego wyposażenia oraz zagospodarowaniem terenu.
2. Adaptacja/przebudowa/remont w tym także gdzie konieczne poprawa efektywności energetycznej istniejących budynków (w tym także akademików, domów doktorantów i mieszkań dla kadry akademickiej, internatów itp.) i mieszkań(w tym pustostanów / lokali o innych funkcjach / lokali mieszkalnych o niskim standardzie) na funkcje mieszkaniowe wraz z wykończeniem i zakupem niezbędnego wyposażenia i zagospodarowaniem terenu.
3. Przebudowa/remont/adaptacja istniejących mieszkań w zasobach jst i podmiotów zależnych wraz z kosztem zakwaterowania mieszkańców na czas remontu, razem z wykończeniem i zakupem niezbędnego wyposażenia i zagospodarowaniem terenu.
4. Zakup z rynku wtórnego lokali mieszkalnych lub niemieszkalnych na potrzeby zasobu mieszkaniowego jst i podmiotów zależnych oraz ich ewentualną adaptację/remont, w tym także gdzie konieczne poprawa efektywności energetycznej wraz z wykończeniem i zakupem niezbędnego wyposażenia i zagospodarowaniem terenu.

W przypadku budowy nowych dostępnych cenowo lokali mieszkalnych zachowany zostanie okres trwałości wynoszący 20 lat.

Wsparcie w ramach priorytetu będzie ukierunkowane na rzecz mieszkalnictwa komunalnego (obejmującego również: mieszkania socjalne, treningowe, wspomagane, mieszkania z usługami oraz mieszkania działające w modelu Najpierw mieszkanie, o których mowa w wytycznych w zakresie EFS+) dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej lub materialnej.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Dodatkowa informacja odnośnie planowanego wykorzystania instrumentów finansowych:

JST zmagają się z problem zapewnienia wkładu własnego na rzecz inwestycji dofinansowanych ze środków UE z uwagi na realizowane inwestycje podczas minionej i obecnej perspektywy finansowej, a także zadłużeniem z tym związanym. W związku z powyższym mają brak zdolności kredytowej. Ponadto zmniejszenie poziomu dofinansowania z 85% na 70% wpłynęło także negatywnie na budżety gmin i powiatów. Podczas wielu spotkań interesariusze wskazywali, że obciążenia kredytowe powzięte do obecnych inwestycji uniemożliwiają zadłużanie budżetów w ramach instrumentów finansowych i jedyną rozważaną opcją są dotacje.

Biorąc pod uwagę charakterystykę budynków znajdujących się w zasobie mieszkaniowym na Dolnym Śląsku, to województwo charakteryzuje się najwyższymi wskaźnikami jeśli chodzi o ilość budynków wybudowanych jeszcze przed 1945 rokiem. Istniejące zasoby mieszkaniowe w województwie, to budynki z XIX i początku XX wieku wpisane do ewidencji gminnej zabytków, w szczególności mieszkania komunalne i socjalne, będące własnością gmin (jst). Jakość zabudowy jest zróżnicowana, najczęściej nie reprezentuje wysokiego poziomu technicznego, czasami wręcz już są to budynki w krytycznym stanie. Podkreślenia wymaga fakt, iż głównie te mieszkania są własnością jst – zamieszkujący je mieszkańcy nie dysponują środkami na jakąkolwiek poprawę stanu technicznego, natomiast oczekują tego od właścicieli budynków – czyli jst. Ze względu na braki w inwestycjach w remonty budynki te charakteryzują się dużym zapotrzebowaniem na energię na ogrzewanie i często bardzo niską sprawnością systemu grzewczego. Jednak są to czasami, szczególnie centrach miast, zabytkowe budynki – co generuje dodatkowe koszty jakichkolwiek remontów (wymogi konserwatora zabytków). W Polsce część budynków jest w zarządzie wspólnot mieszkaniowych, wtedy to tak poważnego remontu wspólnota mieszkaniowa nie jest w stanie przeprowadzić, często są to osoby starsze mające trudności w samym utrzymaniu zasobu, a co dopiero w remoncie. W niektórych wypadkach – wspólnoty nie miałyby nawet zdolności kredytowej nawet przy preferencyjnych warunkach, szczególnie w mniejszych miejscowościach.

Wykorzystanie formuły dotacyjnej dla tego typu inwestycji jest zasadne również biorąc pod uwagę następujące przesłanki:

- brak możliwość finansowania inwestycji przez sektor prywatny (wspólnoty mieszkaniowe);

- niekomercyjny charakter tych inwestycji;

- brak potencjału do generowania zysku lub oszczędności przez inwestycje – koszty remontów, czy dostosowań budynków do zamieszkania i zmniejszenia energochłonności przewyższają potencjalne zyski z uzyskanych efektów oszczędności zużycia energii podczas użytkowania tych budynków (czyli ogrzewania ich).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego w trudnej sytuacji życiowej lub materialnej (tj. osoby kwalifikujące się do otrzymania mieszkania komunalnego), którzy nie mogą zaspokoić potrzeb mieszkaniowych w oparciu o rynek. Projekty będą realizowane przez: jednostki samorządu terytorialnego ich związki i stowarzyszenia i jednostki podległe, wspólnoty mieszkaniowe, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, spółki komunalne, towarzystwa budownictwa społecznego, społeczne inicjatywy mieszkaniowe, podmioty ekonomii społecznej, partnerstwa publiczno-prywatne działające w obszarze mieszkalnictwa.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Finansowane inwestycje sprzyjać będą zapewnieniu równości, zmniejszaniu zjawiska wykluczenia społecznego i przeciwdziałaniu dyskryminacji. Celem realizowanych działań będzie przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu mieszkańców oraz ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo zrównoważonych mieszkań. Wdrażane projekty wpłyną na poprawę warunków i jakości życia mieszkańców.

Przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja oraz wdrażanie wsparcia realizowane będzie z uwzgl. powyższych zasad horyz. mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równ. kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równ. szans i niedyskr., w tym dostępności dla OzN, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzg. zasad horyz. będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie będzie również dotyczyło niwelowania zjawiska ubóstwa energetycznego dotykającego osoby mniej zamożne, w tym osoby starsze, rodziców samotnie wychowujących dzieci (w większości kobiet), osoby z niepełnosprawnościami oraz rodziny wielodzietne, gospodarstwa domowe, osoby wymagające mieszkalnictwa wspieranego, rodziny o niskich i średnich dochodach, które nie mają dostępu do mieszkań rynkowych.

Przewiduje się również wprowadzenie zachęt stosowania klauzul społecznych w procedurach związanych z prawem zamówień publicznych, m.in. poprzez odpowiednie kryteria wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu szczegółowego, dla wybranych typów projektów, możliwe będzie zastosowanie kryterium punktowego promującego przedsięwzięcia, które zakładają współpracę, w tym wymianę wiedzy i doświadczeń oraz konsultacje, z partnerami z innych Państw Członkowskich, kandydujących lub stowarzyszonych, jak również dla projektów, które będą miały pozytywny transgraniczny wpływ lub projektów komplementarnych do innych projektów realizowanych poza granicami Polski w UE, krajach kandydujących i stowarzyszonych. Za współpracę z podmiotami z UE będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez KM.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Wsparcie udzielane będzie w formie dotacyjnej. Inwestycje w przystępne cenowo i zrównoważone mieszkalnictwo mają przede wszystkim charakter społeczny, a ich głównym celem jest zapewnienie podstawowych potrzeb mieszkaniowych mieszkańców, w tym osób i rodzin o niskich i średnich dochodach oraz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Projekty tego typu nie generują wystarczających przychodów, aby mogły być efektywnie realizowane w formule zwrotnych instrumentów finansowych.

Dodatkowa informacja odnośnie planowanego wykorzystania instrumentów finansowych została zamieszczona w punkcie: powiązane rodzaje działań.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
16	RSO4.7	EFRR	Przejście	RCO65	Pojemność nowych lub zmodernizowanych przystępnych cenowo	osoby	0,00	321,00

					i zrównoważonych mieszkań oraz mieszkań socjalnych			

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
16	RSO4.7	EFRR	Przejście	RCR67	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań oraz mieszkań socjalnych	użytkownicy/rok	0,00	2023	257,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
16	RSO4.7	EFRR	Przejście	126. Infrastruktura mieszkalnictwa (inna niż dla migrantów, uchodźców i osób objętych ochroną międzynarodową lub ubiegających się o nią)	36 000 000,00
16	RSO4.7	Ogółem			36 000 000,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
16	RSO4.7	EFRR	Przejście	01. Dotacja	36 000 000,00

16	RSO4.7	Ogółem			36 000 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
16	RSO4.7	EFRR	Przejście	25. Inne podejścia – obszary miejskie	30 000 000,00
16	RSO4.7	EFRR	Przejście	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	6 000 000,00
16	RSO4.7	Ogółem			36 000 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
16	RSO4.7	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	36 000 000,00
16	RSO4.7	Ogółem			36 000 000,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: 17. Fundusze Europejskie dla rozwoju umiejętności w zakresie bezpieczeństwa i odporności na Dolnym Śląsku

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.4. Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Biorąc pod uwagę ważne wydarzenia geopolityczne i gospodarcze, które zmieniły kształt warunków, w których funkcjonuje cała Unia Europejska, modyfikacji ulegają też strategiczne priorytety polityczne. Obronność stała się nowym priorytetem wskazanym w białej księdze "Gotowość 2030", w której przedstawiono siedem priorytetów na lata 2024–2029.

Państwa członkowskie mają stawić czoła tym wyzwaniom strategicznym i ponownie skupić swoje zasoby na nowo pojawiające się priorytety, w tym obronę i cyberbezpieczeństwo oraz gotowość cywilną do stawiania czoła nowym wyzwaniom i sytuacjom.

Biała księga dotycząca europejskiej obrony sugeruje państwom członkowskim ukierunkowanie środków i inwestycji w obronę i cyberbezpieczeństwo, w tym podwójne zastosowanie i gotowość cywilną, które powinny być realizowane łącznie z wydatkami socjalnymi, tworzeniem miejsc pracy oraz podnoszeniem i przekwalifikowywaniem pracowników.

W celu sprostania nowym wyzwaniom i przygotowaniu się na ewentualne sytuacje zagrażające bezpieczeństwu przewiduje się:

1) Rozwój umiejętności pracowników administracji publicznej (w tym: JST i jej jednostek organizacyjnych, służb mundurowych, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej) w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń pod kątem ich zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy poprzez m.in.:

• szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe), szkolenia dla pracowników administracji publicznej z zakresu skutecznej komunikacji i przeciwdziałania dezinformacji w czasie kryzysu);

• zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego administracji publicznej (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).

2) Ze względu na istotny wkład pracowników sektora organizacji pozarządowych podczas występujących różnego typu sytuacji kryzysowych przewiduje się wsparcie rozwoju umiejętności pracowników sektora gospodarki społecznej oraz organizacji pozarządowych i ich przedstawicieli w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń pod kątem ich zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy poprzez m.in.:

• szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe);

• zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego podmiotów gospodarki społecznej oraz organizacji pozarządowych (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).

3) Wsparcie dla przedsiębiorstw pod kątem:

• nabywania i rozwoju umiejętności pracowników przemysłu obronnego;

• nabywania i rozwoju umiejętności pracowników pozwalających wdrożyć w podmiocie rozwiązania o podwójnym zastosowaniu;

• nabywania i rozwoju umiejętności pracowników (w tym umiejętności zarządczych pod kątem zarządzania podmiotem w momencie zaistnienia sytuacji kryzysowej) pozwalających przygotować przedsiębiorstwo do sytuacji kryzysowej;

• zapewnienia bezpieczeństwa teleinformatycznego przedsiębiorstwa (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).

Wsparcie nie będzie obejmowało doposażenia w takich zakładach pracy (tj. utworzenia stanowiska pracy, zakupu sprzętu).

4) Wsparcie dla sektora ochrony zdrowia w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń (w celu zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy) poprzez m.in.:

• szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe);

• zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego placówek ochrony zdrowia (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).

Wsparcie dotyczyć będzie zarówno pracowników publicznych, jak i prywatnych placówek ochrony zdrowia.

5) Wsparcie uzyskają przedsięwzięcia dotyczące rozwoju umiejętności pracowników publicznych służb zatrudnienia i OHP w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń pod kątem ich zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy poprzez m.in.:

• szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe);

• zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego publicznych służb zatrudnienia i OHP (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).

6) Wsparcie dla szkół i pracowników systemu oświaty w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń (w celu zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy) poprzez m.in.:

• szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe);

• zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego szkół (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).

Wsparcie dotyczyć będzie zarówno pracowników szkół publicznych, jak i niepublicznych.

Wsparcie rozwoju umiejętności/kompetencji lub prowadzące do nabycia kwalifikacji pracodawców, przedsiębiorców i ich pracowników, przewidziane do wdrożenia w Priorytecie 17 (cel szczegółowy d) będzie wyłączone spod zasad obowiązujących PSF- BUR. Beneficjent będzie mógł realizować wsparcie poza Podmiotowym Systemem Finansowania, zachowując możliwość korzystania z usług rozwojowych dostępnych w BUR.

Wsparcie dla pracowników sektora ochrony zdrowia oraz jednostek organizacyjnych pomocy społecznej nie będzie powielać interwencji realizowanej lub planowanej do realizacji na poziomie krajowym (Program FERS).

Zaproponowane działania z zakresu cyberbezpieczeństwa nie będą powielać interwencji realizowanej lub planowanej na poziomie krajowym w programie FERC oraz Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności. Powyższe będzie podlegać weryfikacji pod kątem wystąpienia podwójnego finansowania.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pracodawcy i ich pracownicy, służby mundurowe, wolontariusze i przedstawiciele organizacji pozarządowych.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzontalnych mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzontalnych będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych. Planuje się umożliwienie realizacji projektów z partnerami z regionów przygranicznych w obszarze współpracy przedsiębiorstw w zakresie wprowadzania efektywnych rozwiązań dotyczących wspierania pracowników i przedsiębiorstw, w tym w zakresie adaptacyjności do zmian na rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji na pograniczu. W poziomie wdrożeniowym określone zostaną specjalne preferencje dla projektów uwzgledniających aspekt transgraniczny (wykorzystane mogą być m.in. takie instrumenty jak: kryteria premiujące projekty uwzględniające komponent transgraniczny, typy interwencji z obligatoryjnym komponentem transgranicznym (w zależności od potrzeb), specjalne konkursy dla projektów zawierających komponent transgraniczny).

Możliwe będzie rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucja Zarządzająca programem, a także beneficjenci programu regionalnego w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS 2021-2027), w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie w formie dotacyjnej. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)

17	ESO4.4	EFS+	Przejście	PLAGO01	Liczba osób objętych wsparciem w dziedzinie gotowości cywilnej, w przemyśle obronnym lub dziedzinie cyberbezpieczeństwa	osoby	0,00	1 037,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
17	ESO4.4	EFS+	Przejście	PLAGCR01	Liczba osób, które podniosły umiejętności lub kompetencje lub nabyły kwalifikacje w dziedzinie gotowości cywilnej, w przemyśle obronnym lub dziedzinie cyberbezpieczeństwa	osoby	0,00	2025	725,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
17	ESO4.4	EFS+	Przejście	146. Wsparcie na rzecz przystosowywania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	17 589 000,00
17	ESO4.4	Ogółem			17 589 000,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

17	ESO4.4	EFS+	Przejście	01. Dotacja	17 589 000,00
17	ESO4.4	Ogółem			17 589 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
17	ESO4.4	EFS+	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	17 589 000,00
17	ESO4.4	Ogółem			17 589 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
17	ESO4.4	EFS+	Przejście	09. Nie dotyczy	17 589 000,00
17	ESO4.4	Ogółem			17 589 000,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
17	ESO4.4	EFS+	Przejście	02. Uwzględnianie aspektu płci	17 589 000,00
17	ESO4.4	Ogółem			17 589 000,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.7. Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Biorąc pod uwagę ważne wydarzenia geopolityczne i gospodarcze, które zmieniły kształt warunków, w których funkcjonuje cała Unia Europejska, modyfikacji ulegają też strategiczne priorytety polityczne.

Obronność stała się nowym priorytetem wskazanym w białej księdze "Gotowość 2030" , w której przedstawiono siedem priorytetów na lata 2024–2029.

Państwa członkowskie mają stawić czoła tym wyzwaniom strategicznym i ponownie skupić swoje zasoby na nowo pojawiające się priorytety, w tym obronę i cyberbezpieczeństwo oraz gotowość cywilną do stawiania czoła nowym wyzwaniom i sytuacjom.

Biała księga dotycząca europejskiej obrony sugeruje państwom członkowskim ukierunkowanie środków i inwestycji w obronę i cyberbezpieczeństwo, w tym podwójne zastosowanie i gotowość cywilną, które powinny być realizowane łącznie z wydatkami socjalnymi.

Przewiduje się wsparcie rozwoju umiejętności ludności cywilnej w zakresie przygotowania i reagowania na zagrożenia, w tym przede wszystkim konfliktu zbrojnego (m.in. kursy, szkolenia, studia podyplomowe z zakresu obronności i bezpieczeństwa, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych).

Przewiduje się możliwość kształcenia uczestników projektu pod kątem nabywania umiejętności niezbędnych do przygotowania innych osób do reagowania w sytuacji wystąpienia zagrożeń.

Przewiduje się wzmocnienie lokalnych struktur reagowania kryzysowego (m.in. OSP, WOPR, GOPR, organizacji harcerskich).

Wsparcie rozwoju umiejętności/kompetencji lub prowadzące do nabycia kwalifikacji uczestników, przewidziane do wdrożenia w Priorytecie 17 (cel szczegółowy g) będzie wyłączone spod zasad obowiązujących PSF- BUR. Beneficjent będzie mógł realizować wsparcie poza Podmiotowym Systemem Finansowania, zachowując możliwość korzystania z usług rozwojowych dostępnych w BUR.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Osoby dorosłe z własnej inicjatywy chcące rozwijać kompetencje i nabywać kwalifikacje.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzontalnych mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzontalnych będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach realizowanych projektów edukacyjnych, szkoleniowych oraz uczenia się przez całe życie współpraca transnarodowa będzie wdrażana w związku ze zidentyfikowanymi potrzebami w obszarze polityki dotyczącej edukacji. Planuje się umożliwienie realizacji projektów polegających na poszukiwaniu nowych partnerów oraz zacieśnianie współpracy z obecnymi w celu wymiany wiedzy, doświadczeń oraz dobrych praktyk.

Możliwe będzie rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucja Zarządzająca programem, a także beneficjenci programu regionalnego w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS 2021-2027), w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Ponadto działania komplementarne będą podejmowane w programie Interreg Europa w ramach grupy obszaru tematycznego objętego CP 4 – Europa o silniejszym wymiarze społecznym – cele szczegółowe związane z edukacją (ii), włączeniem społeczno ekonomicznym (iii), integracją obywateli państw trzecich (iv).

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie w formie dotacyjnej. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
17	ESO4.7	EFS+	Przejście	PLAGO01	Liczba osób objętych wsparciem w dziedzinie gotowości cywilnej, w przemyśle obronnym lub dziedzinie cyberbezpieczeństwa	osoby	0,00	2 214,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
17	ESO4.7	EFS+	Przejście	PLAGCR01	Liczba osób, które podniosły umiejętności lub kompetencje lub nabyły kwalifikacje w dziedzinie gotowości cywilnej, w przemyśle obronnym lub dziedzinie cyberbezpieczeństwa	osoby	0,00	2025	1 549,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
17	ESO4.7	EFS+	Przejście	151. Wsparcie na rzecz edukacji dorosłych (z wyłączeniem infrastruktury)	8 211 000,00
17	ESO4.7	Ogółem			8 211 000,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
17	ESO4.7	EFS+	Przejście	01. Dotacja	8 211 000,00
17	ESO4.7	Ogółem			8 211 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

17	ESO4.7	EFS+	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	8 211 000,00
17	ESO4.7	Ogółem			8 211 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
17	ESO4.7	EFS+	Przejście	09. Nie dotyczy	8 211 000,00
17	ESO4.7	Ogółem			8 211 000,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
17	ESO4.7	EFS+	Przejście	02. Uwzględnianie aspektu płci	8 211 000,00
17	ESO4.7	Ogółem			8 211 000,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: 18. Fundusze Europejskie na rzecz przystępnego i zrównoważonego mieszkalnictwa obszarów górniczych na Dolnym Śląsku

2.1.1.1. Cel szczegółowy: JSO8.1. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie (FST)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Od zakończenia kryzysu finansowego doszło do znacznego wzrostu zarówno cen mieszkań, jak i czynszów ogółem. Wysokie koszty mieszkaniowe zmuszają wiele gospodarstw domowych do przeznaczania nieproporcjonalnej części swoich dochodów na czynsz lub kredyt hipoteczny, pozostawiając mniej środków na inne potrzeby, takie jak żywność, opieka zdrowotna i edukacja, co grozi brakiem wystarczających środków do zaspakajania podstawowych potrzeb gospodarstw domowych czyli większym poziomem ubóstwa.

Działania na rzecz stworzenia bardziej przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań pomogą również osobom zmagającym się z sytuacją ubóstwa energetycznego. Brak przystępnych cenowo mieszkań może mieć szersze skutki społeczne, takie jak zniechęcanie młodych par do ustatkowania się i zakładania rodziny lub wybieranie alternatywnych ścieżek kariery przez przyszłych studentów, którzy nie mają dostępu do przystępnego cenowo zakwaterowania dla studentów. Zgodnie z Komunikatem KE w sprawie strategii na rzecz unii gotowości wraz z przeglądem śródokresowym należy zainicjować działania w ramach polityki spójności na rzecz wsparcia przystępnych cenowo mieszkań.

Wsparcie w ramach priorytetu umożliwi zwiększenie dostępności mieszkań i poprawę jakości istniejącego zasobu, a jednocześnie przyczyni się do realizacji celów klimatycznych UE poprzez ograniczenie energochłonności budynków.

Typy działań przewidziane do wsparcia:

1. Budowa nowych dostępnych cenowo lokali mieszkalnych na potrzeby zasobu mieszkaniowego JST lub podmiotów zależnych wraz z wykończeniem i zakupem niezbędnego wyposażenia oraz zagospodarowaniem terenu.
2. Adaptacja/przebudowa/remont w tym także gdzie konieczne poprawa efektywności energetycznej istniejących budynków (w tym także akademików, domów doktorantów i mieszkań dla kadry akademickiej, internatów itp.) i mieszkań(w tym pustostanów / lokali o innych funkcjach / lokali mieszkalnych o niskim standardzie) na funkcje mieszkaniowe wraz z wykończeniem i zakupem niezbędnego wyposażenia i zagospodarowaniem terenu.
3. Przebudowa/remont/adaptacja istniejących mieszkań w zasobach jst i podmiotów zależnych wraz z kosztem zakwaterowania mieszkańców na czas remontu, razem z wykończeniem i zakupem niezbędnego wyposażenia i zagospodarowaniem terenu.
4. Zakup z rynku wtórnego lokali mieszkalnych lub niemieszkalnych na potrzeby zasobu mieszkaniowego jst i podmiotów zależnych oraz ich ewentualną adaptację/remont, w tym także gdzie konieczne poprawa efektywności energetycznej wraz z wykończeniem i zakupem niezbędnego wyposażenia i zagospodarowaniem terenu.

W przypadku budowy nowych dostępnych cenowo lokali mieszkalnych zachowany zostanie okres trwałości wynoszący 20 lat.

Wsparcie w ramach priorytetu będzie ukierunkowane na rzecz mieszkalnictwa komunalnego komunalnego (obejmującego również: mieszkania socjalne, treningowe, wspomagane, mieszkania z usługami oraz mieszkania działające w modelu Najpierw mieszkanie, o których mowa w wytycznych w zakresie EFS+) dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej lub materialnej.

Dodatkowa informacja odnośnie planowanego wykorzystania instrumentów finansowych:

JST zmagają się z problem zapewnienia wkładu własnego na rzecz inwestycji dofinansowanych ze środków UE z uwagi na realizowane inwestycje podczas minionej i obecnej perspektywy finansowej, a także zadłużeniem z tym związanym. W związku z powyższym mają brak zdolności kredytowej. Ponadto zmniejszenie poziomu dofinansowania z 85% na 70% wpłynęło także negatywnie na budżety gmin i powiatów. Podczas wielu spotkań interesariusze wskazywali, że obciążenia kredytowe powzięte do obecnych inwestycji uniemożliwiają zadłużanie budżetów w ramach instrumentów finansowych i jedyną rozważaną opcją są dotacje.

Biorąc pod uwagę charakterystykę budynków znajdujących się w zasobie mieszkaniowym na Dolnym Śląsku, to województwo charakteryzuje się najwyższymi wskaźnikami jeśli chodzi o ilość budynków wybudowanych jeszcze przed 1945 rokiem. Istniejące zasoby mieszkaniowe w województwie, to budynki z XIX i początku XX wieku wpisane do ewidencji gminnej zabytków, w szczególności mieszkania komunalne i socjalne, będące własnością gmin (jst). Jakość zabudowy jest zróżnicowana, najczęściej nie reprezentuje wysokiego poziomu technicznego, czasami wręcz już są to budynki w krytycznym stanie. Podkreślenia wymaga fakt, iż głównie te mieszkania są własnością jst – zamieszkujący je mieszkańcy nie dysponują środkami na jakąkolwiek poprawę stanu technicznego, natomiast oczekują tego od właścicieli budynków – czyli jst. Ze względu na braki w inwestycjach w remonty budynki te charakteryzują się dużym zapotrzebowaniem na energię na ogrzewanie i często bardzo niską sprawnością systemu grzewczego. Jednak są to czasami, szczególnie centrach miast, zabytkowe budynki – co generuje dodatkowe koszty jakichkolwiek remontów (wymogi konserwatora zabytków). W Polsce część budynków jest w zarządzie wspólnot mieszkaniowych, wtedy to tak poważnego remontu wspólnota mieszkaniowa nie jest w stanie przeprowadzić, często są to osoby starsze mające trudności w samym utrzymaniu zasobu, a co dopiero w remoncie. W niektórych wypadkach – wspólnoty nie miałyby nawet zdolności kredytowej nawet przy preferencyjnych warunkach, szczególnie w mniejszych miejscowościach.

Wykorzystanie formuły dotacyjnej dla tego typu inwestycji jest zasadne również biorąc pod uwagę następujące przesłanki:

- brak możliwość finansowania inwestycji przez sektor prywatny (wspólnoty mieszkaniowe);

- niekomercyjny charakter tych inwestycji;

- brak potencjału do generowania zysku lub oszczędności przez inwestycje – koszty remontów, czy dostosowań budynków do zamieszkania i zmniejszenia energochłonności przewyższają potencjalne zyski z uzyskanych efektów oszczędności zużycia energii podczas użytkowania tych budynków (czyli ogrzewania ich).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy subregionu wałbrzyskiego objęci interwencją Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji znajdujący się w trudnej sytuacji życiowej lub materialnej (tj. osoby kwalifikujące się do otrzymania mieszkania komunalnego), którzy nie mogą zaspokoić potrzeb mieszkaniowych w oparciu o rynek. Projekty będą realizowane przez: jst, ich związki i stowarzyszenia i jednostki podległe, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, podmioty ekonomii społecznej, wspólnoty mieszkaniowe, spółki komunalne i towarzystwa budownictwa społecznego, społeczne inicjatywy mieszkaniowe, partnerstwa publiczno-prywatne działające w obszarze mieszkalnictwa.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach CS przestrzegane będą zasady horyzont., o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja oraz wdrażanie wsparcia realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzont. mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzont. będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla OzN, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzont. będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Finansowane inwestycje sprzyjać będą zapewnieniu równości, zmniejszaniu zjawiska wykluczenia społecznego i przeciwdziałaniu dyskryminacji. Celem realizowanych działań będzie łagodzenie i przeciwdziałanie negatywnym skutkom transformacji energetycznej. Wdrażane projekty wpłyną na poprawę warunków i jakości życia mieszkańców.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenach wskazanych do wsparcia w ramach Funduszu na Rzecz Sprawiedliwej Transformacji i zgodnie z terytorialnym planem sprawiedliwej transformacji, tj. w subregionie wałbrzyskim.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach tego CS w zakresie działań międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych identyfikuje się komplementarność i synergię z innymi programami UE (EFRR/FS, EFS+, Fundusz Odbudowy i Odporności, Fundusz Innowacyjny i Fundusz Modernizacyjny w ramach EU ETS, Horyzont Europa, Program LIFE) w ramach następujących obszarów:

• wsparcie dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem, dotkniętych negatywnymi skutkami transformacji

• podniesienie jakości i dostępności usług publicznych i społecznych

• dekarbonizacja sektora mieszkaniowego oraz budynków publicznych

• przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu

Jednocześnie mając na uwadze, że województwo dolnośląskie objęte jest programami współpracy terytorialnej Interreg, działania międzyregionalne, transgraniczne oraz transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEDS 2021-2027 w obszarze niniejszego celu szczegółowego będą realizowane w Programie Interreg Europa Środkowa, Programie Interreg Region Morza Bałtyckiego oraz w Programie Interreg Europa.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Wsparcie udzielane będzie w formie dotacyjnej. Inwestycje w przystępne cenowo i zrównoważone mieszkalnictwo mają przede wszystkim charakter społeczny, a ich głównym celem jest zapewnienie podstawowych potrzeb mieszkaniowych mieszkańców, w tym osób i rodzin o niskich i średnich dochodach oraz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Projekty tego typu nie generują wystarczających przychodów, aby mogły być efektywnie realizowane w formule zwrotnych instrumentów finansowych.

Dodatkowa informacja odnośnie planowanego wykorzystania instrumentów finansowych została zamieszczona w punkcie: powiązane rodzaje działań.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)

18	JSO8.1	FST		RCO65	Pojemność nowych lub zmodernizowanych przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań oraz mieszkań socjalnych	osoby	0,00	224,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
18	JSO8.1	FST		RCR67	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań oraz mieszkań socjalnych	użytkownicy/rok	0,00	2023	179,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
18	JSO8.1	FST		126. Infrastruktura mieszkalnictwa (inna niż dla migrantów, uchodźców i osób objętych ochroną międzynarodową lub ubiegających się o nią)	25 000 000,00
18	JSO8.1	Ogółem			25 000 000,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
18	JSO8.1	FST		01. Dotacja	25 000 000,00
18	JSO8.1	Ogółem			25 000 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
18	JSO8.1	FST		25. Inne podejścia – obszary miejskie	20 000 000,00
18	JSO8.1	FST		28. Inne podejścia – obszary wiejskie	5 000 000,00
18	JSO8.1	Ogółem			25 000 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
18	JSO8.1	FST		03. Neutralność płciowa	25 000 000,00
18	JSO8.1	Ogółem			25 000 000,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.2. Priorytety pomocy technicznej

2.2.1. Priorytet pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 10. Pomoc techniczna EFRR

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

2.2.1.1. Interwencja w ramach Funduszy

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pomoc techniczna EFRR

Głównym celem priorytetu Pomoc techniczna EFRR jest wpieranie wdrażania programu FEDS 2021-2027[1].

Cel priorytetu zostanie osiągnięty m.in. poprzez:

- utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji Programu;
- stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu;
- wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów w Programie;
- prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu;

-przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację.

Planowane działania obejmą, m.in.:

1. Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego[2]

-przygotowanie planu ZZL, który m.in. określi obowiązki instytucjonalne; zapewni wykwalifikowaną kadrę kierowniczą posiadającą wiedzę z zarządzania zespołem, zarządzania różnorodnością, umiejętności interpersonalne i przywódcze; przestrzeganie norm etycznych;

-utrzymanie i rekrutacja wykwalifikowanego personelu IZ i IP, w tym: finansowanie wynagrodzeń; zapewnienie adekwatnego systemu motywacji, przejrzystych ścieżek kariery i rozwoju kompetencji zawodowych; promowanie elastycznych form pracy, np. pracy zdalnej;

-szkolenia i podnoszenie kwalifikacji w zakresie wdrażania funduszy UE, m.in. uproszczenia, zmniejszanie obciążeń administracyjnych, poprawa jakości świadczonych usług, stosowanie zielonych i społecznych zamówień, ochrona bioróżnorodności, zasady horyzontalne;

2. Zapewnienie zaplecza technicznego i organizacyjnego oraz administracyjnego dla Instytucji Programu.

- obsługa administracyjna, finansowa i organizacyjna instytucji zaangażowanych w zarządzanie, wdrażanie i monitorowanie budżetu FEDS, m.in. zabezpieczenie powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji, doposażanie stanowisk prac w stopniu gwarantującym adekwatne warunki pracy i zapewniającym sprawny system wdrażania Programu;

- utrzymanie i zapewnienie systemów informatycznych wraz z niezbędną infrastrukturą teleinformatyczną, z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej, np. zakup niezbędnego sprzętu komputerowego i usług IT na potrzeby pracy zdalnej;

3. Wsparcie skutecznych procesów i procedur we wdrażaniu Programu

- stosowanie przejrzystego procesu zarządzania finansowego i kontroli w realizacji Programu (w tym ukończenie zadań związanych z zamknięciem perspektywy finansowej 2014-2020 i przygotowaniem perspektywy po 2027 r.), m.in. przygotowanie, programowanie, organizacja naborów, ocena i wybór projektów, weryfikacja płatności, monitoring, ewaluacja, księgowanie wydatków, audyt i kontrola Programu (w tym z funkcjonowania KM), rozpatrywanie skarg i odwołań[3]. Finansowane będą ekspertyzy, analizy, usługi doradcze związane z wykonywaniem powyższych zadań i niezbędne do wdrażania Programu;

- wprowadzanie uproszczeń we wdrażaniu Programu, w tym zaproponowanych przez Rzecznika FE;

-stosowanie przejrzystych i konkurencyjnych procesów zamówień publicznych[4] z odpowiednimi systemami kontroli wewnętrznej;

-zapobieganie, wykrywanie, korygowanie i raportowanie w obszarze nieprawidłowości i nadużyć finansowych oraz korupcji. IZ będzie posiadać i stosować skuteczne i proporcjonalne środki i procedury zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniające stwierdzone ryzyka, jak przewidziano w art. 74 ust. 1 lit. c) i lit. d) rozporządzenia 2021/1060. Będą stosowane mechanizmy służące zwiększeniu przejrzystości, zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego, organizacji typu watch-dog, ocenie ryzyka i działania edukacyjne. IZ zapewni takie działania zapobiegawcze, jak:

o zgłaszanie i aktualizowanie nieprawidłowości w systemie IMS; wzmocnienie procedur kontroli w celu unikania konfliktu interesów[5],

o utworzenie systemu rejestracji i kontroli przy wyborze projektów dla zachowania ścieżki audytu;

o istnienie mechanizmu oznaczania i wykluczania z dofinansowania osób/podmiotów stanowiących zagrożenie dla interesów UE;

o uwzględnianie nowych ryzyk, np. dotyczących zmian zasad wydatkowania funduszy UE;

o wykorzystanie dostępnych narzędzi data mining, typu Arachne lub podobnego oraz narzędzi mających na celu wykrywanie podejrzeń nadużyć finansowych, plagiatu;

o promowanie paktów uczciwości oraz stosowanie ich w zasadnych przypadkach[6].

4.Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów

-obsługa prac KM, grup roboczych i doradczych zaangażowanych we wdrażanie Programu, w tym członków KM reprezentujących partnerów społecznych oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego (art. 8 ust. 1 CPR). Finansowane będą m.in. koszty organizacji posiedzeń, sieci, grup, ekspertyzy, szkolenia, prace przygotowawcze niezbędne do realizacji Programu[7];

-wsparcie realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, m.in. pomoc ekspercka, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcja materiałów informacyjno-edukacyjnych, a także audyt istniejących rozwiązań i ocena ich skuteczności dla wypracowania narzędzi i mechanizmów skutecznego wdrażania horyzontalnych zasad równego traktowania, niedyskryminacji i poszanowania KPP;

-wsparcie Grupy Roboczej ds. monitorowania zasad horyzontalnych[8], w skład której wejdą przedstawiciele organizacji społecznych zrzeszających osoby z grup narażonych na dyskryminację lub zajmujących się równouprawnieniem danej grupy;

-powołanie i wsparcie Koordynatora ds. Równości i Niedyskryminacji;

5. Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu

-rozwój kompetencji niezbędnych do skutecznego aplikowania o fundusze UE, przygotowania project pipeline i ich realizacji, prowadzenia i rozliczania projektów, np. organizowanie specjalistycznych szkoleń, konsultacji i spotkań informacyjnych dostosowanych do potrzeb beneficjentów (w tym potencjalnych) identyfikowanym na poziomie wdrażania poszczególnych projektów;

-pomoc w wymianie doświadczeń i najlepszych praktyk w zakresie przygotowania i wdrażania projektów,

-pomoc w dostosowaniu działań do Europejskiego Zielonego Ładu i zasady DNSH;

- podnoszenie wiedzy na temat wdrażania zasad horyzontalnych w realizowanych projektach, w tym niedyskryminacji, szczególnie dla kadry w instytucjach z obszaru edukacji, zdrowia i pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania i zwalczania dyskryminacji osób i grup narażonych/ dyskryminowanych.

6. Stworzenie spójnego systemu informacji i promocji

Działania będą służyć poprawie widoczności FE, tj. popularyzacji wiedzy na temat FE i Programu, promujące możliwości dofinansowania i realizowane strategie oraz przedstawiające osiągnięcia FEDS 2021-2027 (także, efekty wdrażania programów z poprzednich perspektyw oraz inwestycje planowane po 2027 r.). Planowane jest m.in. prowadzenie działań promocyjnych w mediach, targi, konkursy, konferencje prasowe, spotkania ze środowiskami branżowymi, portale internetowe poświęcone wdrażaniu projektów FEDS 2021-2027.

Działania komunikacyjne będą prowadzone z uwzględnieniem zasad dostępności, równości i niedyskryminacji, postępującej cyfryzacji i zielonego ładu. Kampanie nt. projektów realizowanych w regionie z FE, wartościach UE i zasadach horyzontalnych będą uwzględniać zwalczanie szkodliwych stereotypów dotyczących grup narażonych na dyskryminację, w tym osób LGBT+)[9] oraz będą służyć realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym

uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, poprzez wsparcie eksperckie, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcję materiałów informacyjno-edukacyjnych, kampanie.[10]

Zgodnie z zasadą zazieleniania działań komunikacyjnych podstawowym trybem informowania przez IZ/IP będzie wersja cyfrowa materiałów. Ekologiczne podejście do komunikacji oznacza ograniczenie zużycia surowców naturalnych, zastępowanie materiałów drukowanych wersjami cyfrowymi, wykorzystanie materiałów przyjaznych dla środowiska lub powstałych np. z recyklingu. Gadżety nie są narzędziem promocji FE.

Spójność systemu informacji i komunikacji Programu, w tym wizualizacji marki FE, działań podejmowanych przez IZ/IP, narzędzi wykorzystywanych przez te instytucje określane będą w Strategii komunikacji dla Dolnego Śląska 2021-2027 i rocznych planach działań.

Funkcje komunikacyjne będą traktowane priorytetowo. Pracownicy działów komunikacji będą pełnić aktywną rolę we wdrażaniu Programu oraz podnosić kompetencje w tym zakresie.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Instytucja zarządzająca FEDS 2021-2027 wraz z jednostkami organizacyjnymi, instytucje pośredniczące, którym zostanie powierzone wdrażanie całości lub części zadań w ramach FEDS 2021-2027, wojewódzka samorządowa jednostka organizacyjna - jednostka budżetowa, partnerzy społeczni, potencjalni beneficjenci, ogół społeczeństwa/ opinia publiczna.

2.2.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
EFRR	Przejście	PLRO149	Średnioroczna liczba etatów finansowanych z PT	szt.	297,00	297,00
EFRR	Przejście	PLRO150	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	osoby	297,00	1 782,00
EFRR	Przejście	PLRO151	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	szt.	2,00	11,00

EFRR	Przejście	PLRO152	Liczba opracowanych ekspertyz	szt.	6,00	10,00
EFRR	Przejście	PLRO153	Liczba posiedzeń komitetów, sieci grup oraz innych spotkań w celu wymiany doświadczeń z partnerami	szt.	12,00	27,00
EFRR	Przejście	PLRO155	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	osoby	2 000,00	7 700,00
EFRR	Przejście	PLRO158	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	szt.	1,00	6,00
EFRR	Przejście	PLRO192	Liczba zakupionych komputerów	szt.	60,00	200,00

2.2.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
10	EFRR	Przejście	179. Informacja i komunikacja	3 555 734,00
10	EFRR	Przejście	180. Przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrola	45 970 577,00
10	EFRR	Przejście	181. Ewaluacja i badania, zbieranie danych	914 332,00
10	EFRR	Przejście	182. Wzmocnienie potencjału organów państwa członkowskiego, beneficjentów i odpowiednich partnerów	355 574,00
10	Ogółem			50 796 217,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
10	EFRR	Przejście	02. Uwzględnianie aspektu płci	5 000 000,00
10	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	45 796 217,00
10	Ogółem			50 796 217,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.2.1. Priorytet pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 11. Pomoc Techniczna EFS+

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

2.2.1.1. Interwencja w ramach Funduszy

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Głównym celem priorytetu PT EFS+ jest wpieranie wdrażania programu FEDS[1].

Cel priorytetu zostanie osiągnięty m.in. poprzez:

-utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarz., w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału adm. instytucji Programu;

-stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu;

-wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów w Programie i budowanie zdolności partnerów w zakresie realizacji instrumentów terytorialnych, w tym szkoleń z widoczności i komunikacji;;

-prowadzenie działań info-promo i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu;

-przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację.

Działania obejmą, m.in.:

1. Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego[2]

-przygotowanie planu ZZL, który m.in. określi obowiązki instytucjonalne; zapewni wykwalifikowaną kadrę kierowniczą posiadającą wiedzę z zarządzania zespołem, zarządzania różnorodnością, umiejętności interpersonalne i przywódcze; zapewni przestrzeganie norm etycznych;

-utrzymanie i rekrutacja wykwalifikowanego personelu IZ i IP, w tym: finansowanie wynagrodzeń; zapewnienie adekwatnego systemu motywacji, przejrzystych ścieżek kariery i rozwoju kompetencji zawodowych; promowanie elastycznych form pracy, np. pracy zdalnej;

-szkolenia i podnoszenie kwalifikacji w zakresie wdrażania funduszy UE, m.in. uproszczenia, zmniejszanie obciążeń administracyjnych, poprawa jakości świadczonych usług, stosowanie zielonych i społecznych zamówień, ochrona bioróżnorodności, zasady horyzontalne;

2. Zapewnienie zaplecza technicznego i organizacyjnego oraz administracyjnego dla Instytucji Programu.

-obsługa administracyjna, finansowa i organizacyjna instytucji zaangażowanych w zarządzanie, wdrażanie i monitorowanie budżetu FEDS, m.in. zabezpieczenie powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji, doposażanie stanowisk prac w stopniu gwarantującym adekwatne warunki pracy i zapewniającym sprawny system wdrażania Programu;

-utrzymanie i zapewnienie systemów informatycznych wraz z niezbędną infrastrukturą teleinformatyczną, z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej, np. zakup niezbędnego sprzętu komputerowego i usług IT na potrzeby pracy zdalnej;

3. Wsparcie skutecznych procesów i procedur we wdrażaniu Programu

-stosowanie przejrzystego procesu zarządzania finansowego i kontroli w realizacji Programu (w tym ukończenie zadań związanych z zamknięciem perspektywy finansowej 2014-2020 i przygotowaniem perspektywy po 2027 r.), m.in. przygotowanie, programowanie, organizacja naborów, ocena i wybór projektów, weryfikacja płatności, monitoring, ewaluacja, księgowanie wydatków, audyt i kontrola Programu (w tym z funkcjonowania KM), rozpatrywanie skarg i odwołań[3]. Finansowane będą ekspertyzy, analizy, usługi doradcze związane z wykonywaniem powyższych zadań i niezbędne do wdrażania Programu;

-wprowadzanie uproszczeń we wdrażaniu Programu, w tym zaproponowanych przez Rzecznika FE;

-stosowanie przejrzystych i konkurencyjnych procesów zamówień publicznych[4] z odpowiednimi systemami kontroli wewnętrznej;

-zapobieganie, wykrywanie, korygowanie i raportowanie w obszarze nieprawidłowości i nadużyć finansowych oraz korupcji. IZ będzie posiadać i stosować skuteczne i proporcjonalne środki i procedury zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniające stwierdzone ryzyka, jak przewidziano w art. 74 ust. 1 lit. c) i lit. d) rozporządzenia 2021/1060. Będą stosowane mechanizmy służące zwiększeniu przejrzystości, zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego, organizacji typu watch-dog, ocenie ryzyka i działania edukacyjne. IZ zapewni takie działania zapobiegawcze, jak:

o zgłaszanie i aktualizowanie nieprawidłowości w systemie IMS; wzmocnienie procedur kontroli w celu unikania konfliktu interesów[5], np. zwiększenie przejrzystości łańcucha podwykonawców, uwzględniając weryfikację struktury właścicielskiej beneficjentów, wykonawców oraz ekspertów oceniających i nadzorujących projekty;

o utworzenie systemu rejestracji i kontroli przy wyborze projektów dla zachowania ścieżki audytu;

o istnienie mechanizmu oznaczania i wykluczania z dofinansowania osób/podmiotów stanowiących zagrożenie dla interesów UE;

o uwzględnianie nowych ryzyk, np. dot. zmian zasad wydatkowania funduszy UE;

o wykorzystanie dostępnych narzędzi data mining, typu Arachne lub podobnego oraz narzędzi mających na celu wykrywanie podejrzeń nadużyć finansowych, plagiatu;

o promowanie paktów uczciwości oraz stosowanie ich w zasadnych przypadkach[6].

4. **Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów**

-Obsługa prac KM, grup roboczych i doradczych zaangażowanych we wdrażanie Programu, w tym członków KM reprezentujących partnerów społecznych oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego (m.in. 8 ust. 1 CPR). Finansowane będą m.in. koszty organizacji posiedzeń, sieci, grup, ekspertyzy, szkolenia, prace przygotowawcze niezbędne do realizacji Programu[7];

-wsparcie realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, m.in. pomoc ekspercka, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcja materiałów informacyjno-edukacyjnych, a także audyt istniejących rozwiązań i ocena ich skuteczności dla wypracowania narzędzi i mechanizmów skutecznego wdrażania horyzontalnych zasad równego traktowania, niedyskryminacji i poszanowania KPP;

-wsparcie Grupy Roboczej ds. monitorowania zasad horyzontalnych[8], w skład której wejdą przedstawiciele organizacji społecznych zrzeszających osoby z grup narażonych na dyskryminację lub zajmujących się równouprawnieniem danej grupy;

-powołanie i wsparcie Koordynatora ds. Równości i Niedyskryminacji;

5. Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu

-rozwój kompetencji niezbędnych do skutecznego aplikowania o fundusze UE, , prowadzenia i rozliczania projektów, np. organizowanie specjalistycznych szkoleń, pomoc w wymianie doświadczeń i najlepszych praktyk, konsultacje i spotkania informacyjne dostosowane do potrzeb beneficjentów (w tym potencjalnych) identyfikowane na poziomie wdrażania poszczególnych projektów;

-możliwe ewentualne wsparcie w zakresie wykorzystania instrumentów terytorialnych w oparciu o przygotowane strategie/ plany działań ZIT/IIT dla podmiotów reprezentujących i koordynujących pracę poszczególnych ZIT/IIT. Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa,

-pomoc w dostosowaniu działań do Europejskiego Zielonego Ładu i zasady DNSH;

-podnoszenie wiedzy na temat wdrażania zasad horyzontalnych w realizowanych projektach, w tym niedyskryminacji, szczególnie dla kadry w instytucjach z obszaru edukacji, zdrowia i pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania i zwalczania dyskryminacji osób i grup narażonych/ dyskryminowanych.

6. Stworzenie spójnego systemu informacji i promocji

Działania będą służyć poprawie widoczności FE, tj. popularyzacji wiedzy na temat FE i Programu, promujące możliwości dofinansowania i realizowane strategie oraz przedstawiające osiągnięcia FEDS 2021-2027 (także, efekty wdrażania programów z poprzednich perspektyw oraz inwestycje planowane po 2027 r.). Planowane jest m.in. prowadzenie działań promocyjnych w mediach, targi, konkursy, konferencje prasowe, spotkania ze środowiskami branżowymi, portale internetowe poświęcone wdrażaniu projektów FEDS 2021-2027.

Działania komunikacyjne będą prowadzone z uwzględnieniem zasad dostępności, równości i niedyskryminacji, postępującej cyfryzacji i zielonego ładu. Kampanie nt. projektów realizowanych w regionie z FE, wartościach UE i zasadach horyzontalnych będą uwzględniać zwalczanie szkodliwych stereotypów dotyczących grup narażonych na dyskryminację, w tym osób LGBT+)[9] oraz będą służyć realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym

uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, poprzez wsparcie eksperckie, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcję materiałów informacyjno-edukacyjnych, kampanie.[10]

Zgodnie z zasadą zazieleniania działań komunikacyjnych podstawowym trybem informowania przez IZ/IP będzie wersja cyfrowa materiałów. Ekologiczne podejście do komunikacji oznacza ograniczenie zużycia surowców naturalnych, zastępowanie materiałów drukowanych wersjami cyfrowymi, wykorzystanie materiałów przyjaznych dla środowiska lub powstałych np. z recyklingu. Gadżety nie są narzędziem promocji FE.

Spójność systemu informacji i komunikacji Programu, w tym wizualizacji marki FE, działań podejmowanych przez IZ/IP, narzędzi wykorzystywanych przez te instytucje określane będą w Strategii komunikacji dla Dolnego Śląska 2021-2027 i rocznych planach działań.

Funkcje komunikacyjne będą traktowane priorytetowo. Pracownicy działów komunikacji będą pełnić aktywną rolę we wdrażaniu Programu oraz podnosić kompetencje w tym zakresie

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Instytucja zarządzająca FEDS 2021-2027 wraz z jednostkami organizacyjnymi, instytucje pośredniczące, którym zostanie powierzone wdrażanie całości lub części zadań w ramach FEDS 2021-2027, wojewódzka samorządowa jednostka organizacyjna - jednostka budżetowa, podmioty reprezentujące i koordynujące pracę poszczególnych ZIT/IITw ramach FEDS 2021-2027, partnerzy społeczni, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, potencjalni beneficjenci, ogół społeczeństwa/ opinia publiczna.

2.2.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
EFS+	Przejście	PLRO149	Średnioroczna liczba etatów finansowanych z PT	szt.	93,00	93,00
EFS+	Przejście	PLRO150	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	osoby	93,00	558,00
EFS+	Przejście	PLRO152	Liczba opracowanych ekspertyz	szt.	2,00	12,00

EFS+	Przejście	PLRO155	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	osoby	240,00	1 440,00
EFS+	Przejście	PLRO192	Liczba zakupionych komputerów	szt.	10,00	60,00

2.2.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
11	EFS+	Przejście	179. Informacja i komunikacja	1 302 620,00
11	EFS+	Przejście	180. Przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrola	13 628 391,00
11	EFS+	Przejście	181. Ewaluacja i badania, zbieranie danych	334 959,00
11	EFS+	Przejście	182. Wzmocnienie potencjału organów państwa członkowskiego, beneficjentów i odpowiednich partnerów	3 342 886,00
11	Ogółem			18 608 856,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
11	EFS+	Przejście	09. Nie dotyczy	18 608 856,00
11	Ogółem			18 608 856,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
11	EFS+	Przejście	02. Uwzględnianie aspektu płci	5 000 000,00
11	EFS+	Przejście	03. Neutralność płciowa	13 608 856,00

11	Ogółem			18 608 856,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.2.1. Priorytet pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 12. Pomoc Techniczna FST

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

2.2.1.1. Interwencja w ramach Funduszy

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pomoc techniczna FST

Głównym celem priorytetu Pomoc techniczna FST jest wpieranie wdrażania programu FEDS 2021-2027, w tym w zakresie FST[1].

Cel priorytetu zostanie osiągnięty m.in. poprzez:

- utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania Programem, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego do wdrażania FST;
- stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu;
- wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów między innymi z FST;
- prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu, w tym FST;

-przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację.

Planowane działania obejmą, m.in.:

1. Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie potencjału administracyjnego, w tym do wdrażania FST[2]

-zapewnienie wykwalifikowanej kadry kierowniczej posiadającej wiedzę z zarządzania zespołem, zarządzania różnorodnością, umiejętności interpersonalne i przywódcze oraz przestrzeganie norm etycznych;

-zapewnienie i rekrutacja wykwalifikowanego personelu , poprzez finansowanie wynagrodzeń; adekwatny system motywacji, przejrzyste ścieżki kariery i rozwoju kompetencji zawodowych; promowanie elastycznych form pracy. ;

-szkolenia i podnoszenie kwalifikacji w tym również w zakresie wdrażania FST , m.in. , stosowanie zielonych i społecznych zamówień, ochrona bioróżnorodności, zasady horyzontalne;

2. Zapewnienie zaplecza technicznego i organizacyjnego oraz administracyjnego dla Instytucji Programu.

- obsługa administracyjna, finansowa i organizacyjna instytucji zaangażowanych w zarządzanie, wdrażanie i monitorowanie budżetu FEDS, w tym FST poprzez zabezpieczenie powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji, doposażanie stanowisk prac w stopniu gwarantującym adekwatne warunki pracy i zapewniającym sprawny system wdrażania Programu;

- utrzymanie i zapewnienie systemów informatycznych wraz z niezbędną infrastrukturą teleinformatyczną, z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej, np. zakup niezbędnego sprzętu komputerowego i usług IT na potrzeby pracy zdalnej;

3. Wsparcie skutecznych procesów i procedur we wdrażaniu Programu

- stosowanie przejrzystego procesu zarządzania finansowego i kontroli w realizacji Programu (w tym ukończenie zadań związanych z zamknięciem perspektywy finansowej 2014-2020 i przygotowaniem perspektywy po 2027 r.), m.in. przygotowanie, programowanie, organizacja naborów, ocena i wybór projektów, weryfikacja płatności, monitoring, ewaluacja, księgowanie wydatków, audyt i kontrola Programu), rozpatrywanie skarg i odwołań[3]. Finansowane będą ekspertyzy, analizy, usługi doradcze związane z wykonywaniem powyższych zadań i niezbędne do wdrażania między innymi FST;

- wprowadzanie uproszczeń we wdrażaniu funduszy, w tym zaproponowanych przez Rzecznika FE;

-stosowanie przejrzystych i konkurencyjnych procesów zamówień publicznych[4] z odpowiednimi systemami kontroli wewnętrznej;

-zapobieganie, wykrywanie, korygowanie i raportowanie w obszarze nieprawidłowości i nadużyć finansowych oraz korupcji. IZ będzie posiadać i stosować skuteczne i proporcjonalne środki i procedury zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniające stwierdzone ryzyka, jak przewidziano w art. 74 ust. 1 lit. c) i lit. d) rozporządzenia 2021/1060. Będą stosowane mechanizmy służące zwiększeniu przejrzystości, zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego, organizacji typu watch-dog, ocenie ryzyka i działania edukacyjne. IZ zapewni takie działania zapobiegawcze, jak:

o zgłaszanie i aktualizowanie nieprawidłowości w systemie IMS; wzmocnienie procedur kontroli w celu unikania konfliktu interesów[5];

o utworzenie systemu rejestracji i kontroli przy wyborze projektów dla zachowania ścieżki audytu;

o istnienie mechanizmu oznaczania i wykluczania z dofinansowania osób/podmiotów stanowiących zagrożenie dla interesów UE;

o uwzględnianie nowych ryzyk, np. dotyczących zmian zasad wydatkowania funduszy UE;

o wykorzystanie dostępnych narzędzi data mining, typu Arachne lub podobnego oraz narzędzi mających na celu wykrywanie podejrzeń nadużyć finansowych, plagiatu;

o promowanie paktów uczciwości oraz stosowanie ich w zasadnych przypadkach [6].

4.**Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów**

-obsługa prac KM, grup roboczych i doradczych zaangażowanych we wdrażanie Programu, w tym członków KM reprezentujących partnerów społecznych oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego (art. 8 ust. 1 CPR). Finansowane będą m.in. koszty organizacji posiedzeń, sieci, grup, ekspertyzy, szkolenia, prace przygotowawcze niezbędne do realizacji między innymi FST[7];

-wsparcie realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, m.in. pomoc ekspercka, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcja materiałów informacyjno-edukacyjnych, a także audyt istniejących rozwiązań i ocena ich skuteczności dla wypracowania narzędzi i mechanizmów skutecznego wdrażania horyzontalnych zasad równego traktowania, niedyskryminacji i poszanowania KPP;

-wsparcie Grupy Roboczej ds. monitorowania zasad horyzontalnych[8], w skład której wejdą przedstawiciele organizacji społecznych zrzeszających osoby z grup narażonych na dyskryminację lub zajmujących się równouprawnieniem danej grupy;

-powołanie i wsparcie Koordynatora ds. Równości i Niedyskryminacji;

5. Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu, w tym w zakresie FST

-rozwój kompetencji niezbędnych do skutecznego aplikowania o fundusze UE, przygotowania project pipeline w tym dla FST i ich realizacji, prowadzenia i rozliczania projektów, np. organizowanie specjalistycznych szkoleń, konsultacji i spotkań informacyjnych dostosowanych do potrzeb beneficjentów (w tym potencjalnych) identyfikowanym na poziomie wdrażania poszczególnych projektów w tym finansowanych z FST;

-pomoc w wymianie doświadczeń i najlepszych praktyk w zakresie przygotowania i wdrażania projektów

-pomoc w dostosowaniu działań do Europejskiego Zielonego Ładu i zasady DNSH;

- podnoszenie wiedzy na temat wdrażania zasad horyzontalnych w realizowanych projektach, w tym niedyskryminacji, szczególnie dla kadry w instytucjach z obszaru edukacji, zdrowia i pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania i zwalczania dyskryminacji osób i grup narażonych/ dyskryminowanych.

6. Stworzenie spójnego systemu informacji i promocji

Działania będą służyć poprawie widoczności FE, tj. popularyzacji wiedzy na temat FE,Programu i FST, promujące możliwości dofinansowania i realizowane strategie oraz przedstawiające osiągnięcia FEDS 2021-2027. Planowane jest m.in. prowadzenie działań promocyjnych w mediach, targi, konkursy, konferencje prasowe, spotkania ze środowiskami branżowymi, portale internetowe poświęcone wdrażaniu projektów FEDS 2021-2027, w tym FST.

Działania komunikacyjne będą prowadzone z uwzględnieniem zasad dostępności, równości i niedyskryminacji, postępującej cyfryzacji i zielonego ładu. Kampanie nt. projektów realizowanych w regionie z FE, wartościach UE i zasadach horyzontalnych będą uwzględniać zwalczanie szkodliwych stereotypów dotyczących grup narażonych na dyskryminację, w tym osób LGBT+)[9] oraz będą służyć realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym

uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, poprzez wsparcie eksperckie, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcję materiałów informacyjno-edukacyjnych, kampanie.[10]

Zgodnie z zasadą zazieleniania działań komunikacyjnych podstawowym trybem informowania przez IZ/IP będzie wersja cyfrowa materiałów. Ekologiczne podejście do komunikacji oznacza ograniczenie zużycia surowców naturalnych, zastępowanie materiałów drukowanych wersjami cyfrowymi, wykorzystanie materiałów przyjaznych dla środowiska lub powstałych np. z recyklingu. Gadżety nie są narzędziem promocji FE.

Spójność systemu informacji i komunikacji Programu, w tym wizualizacji marki FE, działań podejmowanych przez IZ/IP, narzędzi wykorzystywanych przez te instytucje określane będą w Strategii komunikacji dla Dolnego Śląska 2021-2027 i rocznych planach działań.

Funkcje komunikacyjne będą traktowane priorytetowo. Pracownicy działów komunikacji będą pełnić aktywną rolę we wdrażaniu Programu oraz podnosić kompetencje w tym zakresie.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Instytucja zarządzająca FEDS 2021-2027 wraz z jednostkami organizacyjnymi, instytucje pośredniczące, którym zostanie powierzone wdrażanie całości lub części zadań w ramach FEDS 2021-2027, wojewódzka samorządowa jednostka organizacyjna - jednostka budżetowa, , partnerzy społeczni, potencjalni beneficjenci, ogół społeczeństwa/ opinia publiczna.

2.2.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
FST		PLRO149	Średnioroczna liczba etatów finansowanych z PT	szt.	81,00	81,00
FST		PLRO150	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	osoby	68,00	408,00
FST		PLRO152	Liczba opracowanych ekspertyz	szt.	3,00	18,00

FST		PLRO153	Liczba posiedzeń komitetów, sieci grup oraz innych spotkań w celu wymiany doświadczeń z partnerami	szt.	6,00	6,00
FST		PLRO155	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	osoby	260,00	1 560,00
FST		PLRO192	Liczba zakupionych komputerów	szt.	20,00	120,00

2.2.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
12	FST		179. Informacja i komunikacja	1 628 443,00
12	FST		180. Przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrola	21 053 470,00
12	FST		181. Ewaluacja i badania, zbieranie danych	418 743,00
12	FST		182. Wzmocnienie potencjału organów państwa członkowskiego, beneficjentów i odpowiednich partnerów	162 845,00
12	Ogółem			23 263 501,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
12	FST		02. Uwzględnianie aspektu płci	5 000 000,00

12	FST		03. Neutralność płciowa	18 263 501,00
12	Ogółem			23 263 501,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

3. Plan finansowy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. g) ppkt (i), (ii) i (iii), art. 112 ust. 1, 2 i 3 oraz art. 14, 26 i 26a RWP

3.1. Przesunięcia i wkłady (1)

Podstawa prawna: art. 14, 26, 26a i 27 RWP

Zmiana programu związana z	☐ wkład na rzecz InvestEU
	☐ przesunięcie do instrumentów w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego
	☒ przesunięcie między EFRR, EFS+ i Funduszem Spójności lub do innego Funduszu lub Funduszy
	☐ Fundusze przyczyniające się do realizacji celów określonych w art. 21c ust. 3 rozporządzenia (UE) 2021/241

(1) Dotyczy wyłącznie zmian programu zgodnie z art. 14, 26 i 26a z wyjątkiem przesunięć uzupełniających do FST zgodnie z art. 27 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów. Przesunięcia nie mogą wpływać na roczny podział środków finansowych na poziomie wieloletnich ram finansowych w odniesieniu do danego państwa członkowskiego.

Tabela 15A: Wkłady na rzecz InvestEU* (w podziale według roku)

Wkład z		Wkład w:	Podział według roku							
Fundusz	Kategoria regionu	Segment InvestEU	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem

* W przypadku każdego nowego wniosku o wkład zmiana programu określa łączne kwoty na każdy rok w podziale na Fundusze i kategorie regionu.

Tabela 15B: Wkłady na rzecz InvestEU* (zestawienie)

Fundusz	Kategoria regionu	Zrównoważona infrastruktura (a)	Innowacja i transformacja cyfrowa (b)	MŚP (c)	Inwestycje społeczne i umiejętności (d)	Ogółem (e)=(a)+(b)+(c)+(d)
Ogółem						

* Skumulowane kwoty wszystkich wkładów wniesionych w drodze zmian programu podczas okresu programowania. W przypadku każdego nowego wniosku o wkład zmiana programu określa łączne kwoty na każdy rok w podziale na Fundusze i kategorie regionu.

Uzasadnienie z uwzględnieniem sposobu, w jaki kwoty te przyczyniają się do osiągnięcia celów polityki wybranych w umowie partnerstwa zgodnie z art. 10 ust. 1 rozporządzenia w sprawie InvestEU

Tabela 16A: Przesunięcia do instrumentów w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego (w podziale na lata)

Przesunięcia z		Przesunięcia do	Podział według roku							
Fundusz	Kategoria regionu	Instrument	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem

Tabela 16B: Przesunięcia do instrumentów w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego* (zestawienie)

Fundusz	Kategoria regionu	Ogółem
Ogółem		

* Skumulowane kwoty wszystkich przesunięć dokonanych w drodze zmian programu podczas okresu programowania. Przy każdym nowym wniosku o przesunięcie w zmianie programu określa się całkowite kwoty przesunięte na każdy rok w podziale na fundusze i kategorie regionu.

Przesunięcia do instrumentów w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego – uzasadnienie

Tabela 17A: Przesunięcia między EFRR, EFS+ i Funduszem Spójności lub do innego funduszu lub funduszy* (w podziale na lata)

Przesunięcia z		Przesunięcia do		Podział według roku							
Fundusz	Kategoria regionu	Fundusz	Kategoria regionu	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem
EFS+	Przejście	EFRR	Przejście							21 865 284,00	21 865 284,00

* Przesunięcie do innych programów. Przesunięcia między EFRR a EFS+ mogą być dokonywane wyłącznie w ramach tej samej kategorii regionu.

Tabela 17B: Przesunięcia między EFRR, EFS+ i Funduszem Spójności lub do innego Funduszu lub Funduszy (zestawienie)

		EFRR				EFS+				Fundusz Spójności	EFMRA	FAMI	FWB	IZGW	Ogółem
		Lepiej rozwinięte	Przejście	Regiony słabiej rozwinięte	Najbardziej oddalone lub północne słabo zaludnione	Lepiej rozwinięte	Przejście	Regiony słabiej rozwinięte	Najbardziej oddalone lub północne słabo zaludnione						
EFS+	Przejście		21 865 284,00												21 865 284,00
Ogółem			21 865 284,00												21 865 284,00

* Skumulowane kwoty wszystkich przesunięć dokonanych w drodze zmian programu podczas okresu programowania. Przy każdym nowym wniosku o przesunięcie w zmianie programu określa się całkowite kwoty przesunięte na każdy rok w podziale na fundusze i kategorie regionu.

Przesunięcia między funduszami objętymi zarządzaniem dzielonym, w tym między funduszami polityki spójności – uzasadnienie

W związku z powodzią, która wystąpiła we wrześniu 2024 r. na obszarze województwa dolnośląskiego istnieje pilna potrzeba wprowadzenia działań mających na celu usunięcie jej skutków, a także zbudowanie odporności na niezwykle zróżnicowane zmiany klimatyczne przyczyniające się do powstawania zjawisk katastrofalnych. Powyższe działania będą możliwe dzięki, wprowadzeniu nowego priorytetu FEDS (Priorytet: 13. Fundusze Europejskie na rzecz odbudowy i odporności Dolnego Śląska) na mocy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/3236 z dnia 19 grudnia 2024 r. dotyczącego zmiany rozporządzenia (UE) 2021/1057 i (UE) 2021/1058 w odniesieniu do regionalnego wsparcia na rzecz odbudowy w sytuacjach nadzwyczajnych (RESTORE), co niesie za sobą konieczność realokacji środków pomiędzy funduszami EFS+ i EFRR.

Tabela 21: Zasoby przyczyniające się do realizacji celów określonych w art. 21c ust. 3 rozporządzenia (UE) 2021/241

Fundusz	Kategoria regionu	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem
Suma całkowita								

3.2. FST: alokacja w programie i przesunięcia (1)

3.2.1. Alokacja z FST na program przed przesunięciami według priorytetu (w stosownych przypadkach) (2)

Podstawa prawna: art. 27 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 18: Alokacja z FST na program zgodnie z art. 3 rozporządzenia w sprawie FST, przed przesunięciem

Priorytet FST	Alokacja FST
Fundusze Europejskie na rzecz transformacji obszarów górniczych na Dolnym Śląsku	224 740 994,00
Fundusze Europejskie na rzecz przystępnego i zrównoważonego mieszkalnictwa obszarów górniczych na Dolnym Śląsku	25 000 000,00
Pomoc Techniczna FST	4 920 901,00
Ogółem	254 661 895,00

(1) Przesunięcia nie powinny mieć wpływu na roczny podział środków finansowych na poziomie WRF dla danego państwa członkowskiego

(2) Dotyczy pierwszego przyjęcia programów obejmujących alokację z FST.

3.2.2. Przesunięcia do FST jako wsparcie uzupełniające (1) (w stosownych przypadkach)

Przesunięcie do FST	☐ dotyczy przesunięć wewnętrznych w ramach programu z alokacją z FST
	☐ dotyczy przesunięć z innych programów do programu z alokacją z FST

(1) Sekcję tę uzupełniają podmioty odpowiedzialne za program otrzymujący środki. Jeżeli program wspierany z FST uzyskuje wsparcie uzupełniające (por. art. 27 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów) w ramach programu oraz z innych programów, należy wypełnić wszystkie tabele w tej sekcji. Przy pierwszym przyjęciu alokacji FST sekcja ta ma służyć potwierdzeniu lub poprawie wstępnych przesunięć proponowanych w umowie partnerstwa.

Tabela 18A: Przesunięcia do FST w ramach programu (w podziale na lata)

Przesunięcia z		Przesunięcia do	Podział według roku							
Fundusz	Kategoria regionu	Priorytet FST*	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem

* Zasoby FST należy uzupełnić zasobami z EFRR lub EFS+ z kategorii regionu, do której należy dane terytorium.

Tabela 18B: Przesunięcie zasobów z EFRR i EFS+ do FST w ramach programu

Przesunięcie w ramach programu* (wsparcie uzupełniające) według kategorii regionu	Alokacja z FST w programie* w podziale na kategorię regionu, w którym znajduje się terytorium** (według priorytetu FST)	
	Priorytet FST	Kwota

* program z alokacją z FST.

** Zasoby FST należy uzupełnić zasobami z EFRR lub EFS+ z kategorii regionu, do której należy dane terytorium.

Tabela 18C: Przesunięcia do FST z pozostałych programów (w podziale na lata)

Przesunięcia z		Przesunięcia do	Podział według roku							
Fundusz wyjściowy	Kategoria regionu	Priorytet FST*	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem

* Zasoby FST należy uzupełnić zasobami z EFRR lub EFS+ z kategorii regionu, do której należy dane terytorium.

Tabela 18D: Przesunięcie zasobów z EFRR i EFS+ z innych programów do FST w ramach programu

Przesunięcie(-a) z innego programu/innych programów** według kategorii regionu	Wsparcie uzupełniające dla FST w ramach niniejszego programu* dla terytorium znajdującego się*** w danej kategorii regionu (według priorytetu)	
	Priorytet FST	Kwota

* program z alokacją z FST, który otrzymuje wsparcie uzupełniające z EFRR i EFS+.

** program zapewniający wsparcie uzupełniające z EFRR i EFS+ (źródło).

*** Zasoby FST należy uzupełnić zasobami z EFRR lub EFS+ z kategorii regionu, do której należy dane terytorium.

3.2.2. Przesunięcia do FST jako wsparcie uzupełniające (1) (w stosownych przypadkach)

Uzasadnienie uzupełniającego przesunięcia z EFRR i EFS+ na podstawie planowanych rodzajów interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ix) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

3.3. Przesunięcia między kategoriami regionu wynikające z przeglądu śródokresowego

Tabela 19A: Przesunięcia między kategoriami regionu wynikające z przeglądu śródokresowego w ramach danego programu (w podziale według roku)

Przesunięcia z	Przesunięcia do	Podział według roku			
Kategoria regionu*	Kategoria regionu*	2025	2026	2027	Ogółem

* Dotyczy tylko EFRR i EFS+.

Tabela 19B: Przesunięcia między kategoriami regionu wynikające z przeglądu śródokresowego do innych programów (w podziale według roku)

Przesunięcia z	Przesunięcia do	Podział według roku			
Kategoria regionu*	Kategoria regionu*	2025	2026	2027	Ogółem

* Dotyczy tylko EFRR i EFS+.

3.4. Przesunięcia z powrotem (1)

Tabela 20A: Przesunięcia z powrotem (w podziale według roku)

Przesunięcia z	Przesunięcia do		Podział według roku							
InvestEU lub inny instrument unijny	Fundusz	Kategoria regionu	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem

(1) Dotyczy wyłącznie zmian programu w odniesieniu do zasobów przesuniętych z powrotem z innych instrumentów unijnych, w tym elementów FAMI, FBW i IZGW, w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego, lub z InvestEU.

Tabela 20B: Przesunięcia z powrotem* (podsumowanie)

Z	Do						
InvestEU/Instrument	EFRR			EFS+			Fundusz Spójności
	Lepiej rozwinięte	Przejście	Opracowano	Lepiej rozwinięte	Przejście	Opracowano	

* Skumulowane kwoty wszystkich przesunięć dokonanych w drodze zmian programu podczas okresu programowania. Przy każdym nowym wniosku o przesunięcie w zmianie programu określa się całkowite kwoty przesunięte na każdy rok w podziale na fundusze i kategorie regionu.

3.5. Środki finansowe w podziale na poszczególne lata

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. g) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 3, 4 i 7 rozporządzenia w sprawie FST

Tabela 10: Środki finansowe w podziale na poszczególne lata

Fundusz	Kategoria regionu	2021	2022	2023	2024	2025	2026		2027		Ogółem
							Środki finansowe bez kwoty elastyczności	Kwota elastyczności	Środki finansowe bez kwoty elastyczności	Kwota elastyczności	
EFRR*	Przejście	0,00	199 917 533,00	207 489 764,00	216 457 903,00	225 801 103,00	98 506 007,00	98 506 007,00	125 336 648,00	103 758 416,00	1 275 773 381,00
Ogółem EFRR		0,00	199 917 533,00	207 489 764,00	216 457 903,00	225 801 103,00	98 506 007,00	98 506 007,00	125 336 648,00	103 758 416,00	1 275 773 381,00
EFS+*	Przejście	0,00	76 652 842,00	79 556 430,00	82 995 301,00	86 578 001,00	37 769 998,00	37 769 998,00	18 007 279,00	39 585 511,00	458 915 360,00
Ogółem EFS+		0,00	76 652 842,00	79 556 430,00	82 995 301,00	86 578 001,00	37 769 998,00	37 769 998,00	18 007 279,00	39 585 511,00	458 915 360,00
FST* - Art. 3 Zasoby FST		0,00	43 503 939,00	44 202 742,00	44 915 521,00	45 642 556,00	18 910 183,00	18 910 182,00	19 288 386,00	19 288 386,00	254 661 895,00
FST - Art. 4 Zasoby FST		0,00	162 160 447,00	164 765 229,00							326 925 676,00
FST - Art. 7 Zasoby FST w związku z art. 3 Zasoby FST		0,00							0,00	0,00	0,00
FST - Art. 7 Zasoby FST w związku z art. 4 Zasoby FST		0,00									0,00
Ogółem FST		0,00	205 664 386,00	208 967 971,00	44 915 521,00	45 642 556,00	18 910 183,00	18 910 182,00	19 288 386,00	19 288 386,00	581 587 571,00
Ogółem		0,00	482 234 761,00	496 014 165,00	344 368 725,00	358 021 660,00	155 186 188,00	155 186 187,00	162 632 313,00	162 632 313,00	2 316 276 312,00

° Kwoty po przesunięciu uzupełniającym do FST.

3.6. Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. g) pkt (ii), art. 22 ust. 6 i art. 36 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W przypadku programów w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu", w których w umowie partnerstwa wybrano pomoc techniczną zgodnie z art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 11: Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe

Polityka/numer celu szczegółowego FST lub pomoc techniczna	Priorytet	Podstawa obliczenia wsparcia Unii (ogółem koszt kwalifikowalny lub wkład publiczny)	Fundusz	Kategoria regionu*	Wkład Unii (a)=(g)+(h)	Podział wkładu Unii		Wkład krajowy (b)=(c)+(d)	Indykatywny podział wkładu krajowego		Ogółem (e)=(a)+(b)	Stopa dofinansowania (f)=(a)/(e)
						Wkład Unii pomniejszony o kwotę elastyczności (g)	Kwota elastyczności (h)		Publiczne (c)	Prywatne (d)		
1	1	Ogółem	EFRR	Przejście	141 665 850,00	113 564 054,00	28 101 796,00	60 713 936,00	30 356 968,00	30 356 968,00	202 379 786,00	69,9999999012%
1	14	Ogółem	EFRR	Przejście	20 000 000,00	20 000 000,00	0,00				20 000 000,00	100,0000000000%
2	2	Ogółem	EFRR	Przejście	322 235 866,00	266 625 796,00	55 610 070,00	138 101 086,00	69 050 543,00	69 050 543,00	460 336 952,00	69,9999999131%
2	3	Ogółem	EFRR	Przejście	67 670 827,00	56 762 780,00	10 908 047,00	29 001 783,00	14 500 892,00	14 500 891,00	96 672 610,00	70,0000000000%
2	13	Ogółem	EFRR	Przejście	82 407 723,00	82 407 723,00	0,00	4 337 249,00	2 168 625,00	2 168 624,00	86 744 972,00	94,9999995389%
3	4	Ogółem	EFRR	Przejście	253 285 645,00	211 191 015,00	42 094 630,00	108 550 991,00	54 275 496,00	54 275 495,00	361 836 636,00	69,9999999447%
3	15	Ogółem	EFRR	Przejście	115 500 000,00	95 608 248,00	19 891 752,00	28 875 000,00	14 437 500,00	14 437 500,00	144 375 000,00	80,0000000000%
4	5	Ogółem	EFRR	Przejście	85 898 605,00	70 818 327,00	15 080 278,00	36 813 688,00	18 406 844,00	18 406 844,00	122 712 293,00	69,9999999185%
4	7	Ogółem	EFS+	Przejście	311 760 171,00	259 166 612,00	52 593 559,00	133 611 502,00	66 805 751,00	66 805 751,00	445 371 673,00	69,9999999775%
4	8	Ogółem	EFS+	Przejście	102 746 333,00	85 340 935,00	17 405 398,00	44 034 143,00	22 017 072,00	22 017 071,00	146 780 476,00	69,9999998637%
4	16	Ogółem	EFRR	Przejście	36 000 000,00	29 799 973,00	6 200 027,00	9 000 000,00	4 500 000,00	4 500 000,00	45 000 000,00	80,0000000000%
4	17	Ogółem	EFS+	Przejście	25 800 000,00	21 440 543,00	4 359 457,00	6 450 000,00	3 225 000,00	3 225 000,00	32 250 000,00	80,0000000000%
5	6	Ogółem	EFRR	Przejście	100 312 648,00	84 142 975,00	16 169 673,00	42 991 135,00	21 495 568,00	21 495 567,00	143 303 783,00	69,9999999302%
8	9	Ogółem	FST** - Art. 3 Zasoby FST		224 740 996,00	192 580 396,00	32 160 600,00	96 317 570,00	48 158 785,00	48 158 785,00	321 058 566,00	69,9999999377%
8	9	Ogółem	FST** - Art. 4 Zasoby FST		308 583 074,00	308 583 074,00		132 249 889,00	66 124 945,00	66 124 944,00	440 832 963,00	69,9999999773%
8	9	Ogółem	FST**		533 324 070,00	501 163 470,00	32 160 600,00	228 567 459,00	114 283 730,00	114 283 729,00	761 891 529,00	69,9999999606%
8	18	Ogółem	FST** - Art. 3 Zasoby FST		25 000 000,00	21 422 482,00	3 577 518,00	10 714 286,00	5 357 143,00	5 357 143,00	35 714 286,00	69,9999994400%
8	18	Ogółem	FST** - Art. 4 Zasoby FST		0,00	0,00					0,00	
8	18	Ogółem	FST**		25 000 000,00	21 422 482,00	3 577 518,00	10 714 286,00	5 357 143,00	5 357 143,00	35 714 286,00	69,9999994400%
TA36(4)	12	Ogółem	FST** - Art. 3 Zasoby FST		4 920 899,00	2 460 449,00	2 460 450,00	2 108 958,00	2 108 958,00	0,00	7 029 857,00	69,9999871975%

Polityka/numer celu szczegółowego FST lub pomoc techniczna	Priorytet	Podstawa obliczenia wsparcia Unii (ogółem koszt kwalifikowalny lub wkład publiczny)	Fundusz	Kategoria regionu*	Wkład Unii (a)=(g)+(h)	Podział wkładu Unii		Wkład krajowy (b)=(c)+(d)	Indykatywny podział wkładu krajowego		Ogółem (e)=(a)+(b)	Stopa dofinansowania (f)=(a)/(e)
						Wkład Unii pomniejszony o kwotę elastyczności (g)	Kwota elastyczności (h)		Publiczne (c)	Prywatne (d)		
TA36(4)	12	Ogółem	FST** - Art. 4 Zasoby FST		18 342 602,00	18 342 602,00		7 861 116,00	7 861 116,00	0,00	26 203 718,00	69,9999977102%
TA36(4)	12	Ogółem	FST**		23 263 501,00	20 803 051,00	2 460 450,00	9 970 074,00	9 970 074,00	0,00	33 233 575,00	69,9999954865%
TA36(4)	10	Ogółem	EFRR	Przejście	50 796 217,00	42 588 067,00	8 208 150,00	21 769 808,00	21 769 808,00	0,00	72 566 025,00	69,9999993110%
TA36(4)	11	Ogółem	EFS+	Przejście	18 608 856,00	15 611 761,00	2 997 095,00	7 975 225,00	7 975 225,00	0,00	26 584 081,00	69,9999973668%
Ogółem			EFRR	Przejście	1 275 773 381,00	1 073 508 958,00	202 264 423,00	480 154 676,00	250 962 244,00	229 192 432,00	1 755 928 057,00	72,6552193249%
Ogółem			EFS+	Przejście	458 915 360,00	381 559 851,00	77 355 509,00	192 070 870,00	100 023 048,00	92 047 822,00	650 986 230,00	70,4954020302%
Ogółem			FST** - Art. 3 Zasoby FST		254 661 895,00	216 463 327,00	38 198 568,00	109 140 814,00	55 624 886,00	53 515 928,00	363 802 709,00	69,9999996427%
Ogółem			FST** - Art. 4 Zasoby FST		326 925 676,00	326 925 676,00		140 111 005,00	73 986 061,00	66 124 944,00	467 036 681,00	69,9999998501%
Suma całkowita					2 316 276 312,00	1 998 457 812,00	317 818 500,00	921 477 365,00	480 596 239,00	440 881 126,00	3 237 753 677,00	71,5396087248%

* W odniesieniu do EFRR: regiony słabiej rozwinięte, w okresie przejściowym, lepiej rozwinięte i, w stosownych przypadkach, szczególna alokacja dla najbardziej oddalonych i słabo zaludnionych regionów północnych. W odniesieniu do EFS+: regiony słabiej rozwinięte, w okresie przejściowym, lepiej rozwinięte i, w stosownych przypadkach, dodatkowa alokacja dla regionów najbardziej oddalonych. W odniesieniu do Funduszu Spójności: nie dotyczy. W przypadku pomocy technicznej zastosowanie kategorii regionu zależy od wyboru funduszu.

** należy wskazać łączne zasoby FST, w tym wsparcia uzupełniającego przesuniętego z EFRR i EFS+. Tabela nie powinna zawierać kwot wskazanych w art. 7 rozporządzenia w sprawie FST. W przypadku pomocy technicznej finansowanej z FST zasoby FST należy podzielić na zasoby związane z art. 3 i zasoby związane z art. 4 rozporządzenia w sprawie FST. W przypadku zasobów, o których mowa w art. 4 rozporządzenia w sprawie FST, nie przewidziano kwoty elastyczności.

4. Warunki podstawowe

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 12: Warunki podstawowe

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
1. Skuteczne mechanizmy monitorowania rynku zamówień publicznych			Tak	Istnienie mechanizmów monitorowania obejmujących wszystkie umowy w sprawie zamówień publicznych oraz postępowania w sprawie tych zamówień w ramach Funduszy zgodnie z prawodawstwem Unii dotyczącym zamówień. Wymóg ten obejmuje: 1. rozwiązania mające zapewnić gromadzenie faktycznych i wiarygodnych danych dotyczących postępowań w sprawie zamówień publicznych o wartości powyżej unijnych progów zgodnie z obowiązkami sprawozdawczymi na mocy art. 83 i 84 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 99 i 100 dyrektywy 2014/25/UE;	Tak	Ustawa z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych Link do ustawy: http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf Roczne sprawozdania z funkcjonowania systemu zamówień publicznych: https://www.gov.pl/web/uzp/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych	Zgodnie z obowiązkami wynikającymi z dyrektyw, UZP przygotowuje co 3 lata sprawozdania z monitorowania sytemu zamówień publicznych oparte o dane otrzymywane od zamawiających w rocznych sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach publicznych, dane pochodzące z TED oraz informacje o wynikach kontroli prowadzonych przez Prezesa UZP.
				2. rozwiązania mające zapewnić, by dane obejmowały co najmniej następujące elementy: a) jakość i natężenie konkurencji: nazwiska/nazwy zwycięskich oferentów, liczba oferentów na początku postępowania oraz wartość umowy;	Tak	Ustawa z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf	UZP posiada dostęp do wszystkich danych wymaganych w ramach warunkowości podstawowej (dane pochodzą z bazy TED prowadzonej przez KE ze sprawozdań rocznych przedkładanych Prezesowi UZP przez zamawiających oraz bazy BZP.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				b) informacja o ostatecznej cenie po zakończeniu postępowania i o udziale MŚP jako bezpośrednich oferentów, w przypadku gdy systemy krajowe podają takie informacje;		Roczne sprawozdania z funkcjonowania systemu zamówień publicznych: https://www.gov.pl/web/uzp/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych	
				3. rozwiązania mające zapewnić monitorowanie i analizę danych przez właściwe organy krajowe zgodnie z art. 83 ust. 2 dyrektywy 2014/24/UE i art. 99 ust. 2 dyrektywy 2014/25/UE;	Tak	Ustawa z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf Roczne sprawozdania z funkcjonowania systemu zamówień publicznych: https://www.gov.pl/web/uzp/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych	Zgodnie z obowiązkami wynikającymi z dyrektyw, UZP przygotowuje co 3 lata sprawozdania z monitorowania sytemu zamówień publicznych oparte o dane otrzymywane od zamawiających w rocznych sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach publicznych, dane pochodzące z TED oraz informacje o wynikach kontroli prowadzonych przez Prezesa UZP.
				4. rozwiązania mające zapewnić, by wyniki analiz były udostępniane publicznie zgodnie z art. 83 ust. 3 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 99 ust. 3 dyrektywy 2014/25/UE;	Tak	Ustawa z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf Roczne sprawozdania z funkcjonowania systemu zamówień publicznych: https://www.gov.pl/web/uzp/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych	UZP publikuje na swojej stronie roczne raporty z funkcjonowania systemu zamówień publicznych oraz okresowe Biuletyny Informacyjne.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				5. rozwiązania mające zapewnić, by wszelkie informacje wskazujące na przypadki podejrzewanej zmowy przetargowej były przekazywane właściwym organom krajowym zgodnie z art. 83 ust. 2 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 99 ust. 2 dyrektywy 2014/25/UE.	Tak	Ustawa z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf Roczne sprawozdania z funkcjonowania systemu zamówień publicznych: https://www.gov.pl/web/uzp/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych	W przypadku powstania w toku kontroli prowadzonej przez UZP podejrzenia, że w postepowaniu mogło dojść do zmowy przetargowej UZP przekazuje stosowną informację w tym zakresie do UOKIK. Pomiędzy UZP i UOKIK zostało także podpisane porozumienie zakładające współpracę obydwu instytucji, wymianę informacji i doświadczeń. Niezależnie od powyższego instytucje oraz podmioty zamawiające mogą bezpośrednio zwrócić się do UOKIK w przypadku podejrzenia zmowy przetargowej.
2. Narzędzia i zdolności umożliwiające skuteczne stosowanie zasad pomocy państwa			Tak	Instytucje zarządzające dysponują narzędziami i zdolnościami umożliwiającymi im weryfikację zgodności z zasadami pomocy państwa: 1. w odniesieniu do przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji oraz objętych wymogiem odzyskania pomocy.	Tak	Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20041231291/U/D20041291Lj.pdf	Zgodnie z art. 31b pkt 2) ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 743 ze zm.) Prezes UOKiK ma obowiązek ogłaszania w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie www informacji o decyzjach KE dotyczących zwrotu pomocy publicznej. Jednocześnie, podmioty udzielające pomocy są zobligowane do zbadania warunków dopuszczalności pomocy publicznej. Zgodnie z art. 37 ust. 5 ustawy, podmioty udzielające pomocy mają obowiązek uzyskać od przedsiębiorców ubiegających się o pomoc publiczną informacje umożliwiające stwierdzenie, czy dany przedsiębiorca znajduje się w trudnej sytuacji na dzień udzielenia pomocy. Co do zasady dotyczy to też

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							sprawozdań finansowych za okres 3 ostatnich lat obrotowych, sporządzonych zgodnie z przepisami o rachunkowości, na podstawie których weryfikowana jest poprawność przedstawianych danych. W przypadku podmiotów objętych postępowaniem upadłościowym wszelkie zdarzenia w tych postępowaniach są obwieszczane, a dodatkowo przedsiębiorca obowiązany jest posługiwać się nazwą firmy wraz z oznaczeniem „w restrukturyzacji” lub „w upadłości”.
				2. poprzez dostęp do specjalistycznych porad i wytycznych w kwestiach pomocy państwa udzielanych przez ekspertów ds. pomocy państwa z podmiotów lokalnych lub krajowych.	Tak	Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20041231291/U/D20041291Lj.pdf	Funkcję krajowego organu ds. pomocy państwa, odpowiedzialnego za skuteczne wdrażanie i stosowanie unijnych przepisów pomocy publicznej, pełni Prezes UOKiK, a w zakresie pomocy publicznej w sektorze rolnym i rybołówstwa - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Prezes UOKiK opiniuje wytyczne dotyczące pomocy publicznej, projekty programów pomocowych i pomocy indywidualnej, w tym finansowane ze środków strukturalnych, notyfikuje je KE, reprezentuje rząd polski w postępowaniu przed Komisją oraz monitoruje udzielaną pomoc publiczną. Ustawa reguluje obowiązki w zakresie monitorowania pomocy udzielanej przedsiębiorcom, tj. gromadzenia, przetwarzania oraz przekazywana informacji w tym zakresie. UOKiK zapewnia pełną informację na stronie urzędu i zależnie od potrzeb prowadzi dla instytucji wdrażających programy warsztaty dotyczące stosowania pomocy

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							publicznej. W ramach współpracy z UOKiK 2 grupy robocze ds. pomocy publicznej udzielanej w ramach funduszy strukturalnych polityki spójności (dla krajowych i regionalnych programów), koordynowane przez MFiPR, opracowują horyzontalne interpretacje dotyczące udzielania pomocy publicznej.
3. Skuteczne stosowanie i wdrożenie Karty praw podstawowych			Tak	Istnienie skutecznych mechanizmów służących zapewnieniu zgodności z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej („Karta"), które obejmują: 1. ustalenia mające zapewnić zgodność programów wspieranych z Funduszy i ich wdrażania z odpowiednimi postanowieniami Karty;	Tak	W celu spełnienia warunku opracowano dokument pn. samoocena spełnienia warunku: skuteczne stosowanie i wdrażanie Karty praw podstawowych w Polsce, który zawiera m.in. jednolitą ramową procedurę określającą obowiązki wszystkich instytucji zaangażowanych we wdrażanie programów w zakresie zapewnienia ich zgodności z Kartą Praw Podstawowych (KPP). Procedura obejmuje wszystkie etapy realizacji programu i dotyczy wszystkich programów realizowanych w ramach 8 funduszy objętych rozporządzeniem ogólnym (rozporządzenie PE i Rady nr 1060/2021 z dnia 24 czerwca 2021 r.).	Jednolita procedura dotyczy weryfikacji zgodności z KPP na każdym etapie wdrażania programu, w tym od złożenia wniosku o dofinansowanie, jak i w trakcie realizacji projektów. Procedury dotyczące podejrzenia o niezgodności projektów i/lub działań Beneficjenta lub IP/IW/IZ z KPP są w niej również uregulowane. Ponadto, dokument „samoocena…" opisuje system ochrony praw umocowanych w KPP w kontekście funduszy unijnych oraz obowiązki spoczywające na beneficjencie i na instytucjach.
				2. rozwiązania dotyczące zgłaszania komitetowi monitorującemu przypadków niezgodności operacji wspieranych z Funduszy z Kartą oraz skarg o nieprzestrzeganie Karty złożonych zgodnie z rozwiązaniami przyjętymi na mocy art. 69 ust. 7.	Tak	W celu spełnienia warunku wypracowano jednolitą ramową procedurę określającą obowiązki wszystkich instytucji zaangażowanych we wdrażanie wszystkich 8 programów w zakresie zapewnienia ich zgodności z Kartą Praw Podstawowych (KPP), wspomnianą w kontekście kryterium 1. Procedura obejmuje również zgłaszanie podejrzeń o niezgodności projektów z KPP	Jednolita procedura dotyczy weryfikacji zgodności z KPP zarówno na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie, jak i w trakcie realizacji projektów. Podejrzenia o niezgodności projektów i/lub działań Beneficjenta lub IP/IW/IZ z KPP zgłaszane są odpowiednio do IP/IW/IZ/Rzecznika Funduszy UE (w przypadku programów finansowanych z EFMRA, FAM, IZGW i FBW istnieje właściwy odpowiednik). Właściwa

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							instytucja dokonuje analizy, podejmuje czynności weryfikujące stan faktyczny i rozstrzyga o zasadności zgłoszenia. IZ programu odpowiedzialna jest również za prowadzenie polityki informacyjnej w ww. obszarze
4. Wdrażanie i stosowanie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE			Tak	Istnienie krajowych ram zapewniających realizację Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, które obejmują: 1. cele ogólne obejmujące wymierne wartości docelowe, mechanizmy gromadzenia danych i monitorowania;	Tak	Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 https://dziennikustaw.gov.pl/MP/2021/218/M2021000021801.pdf Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20220000767/O/M20220767.pdf	Ramy polityki krajowej dla zapewnienia wdrażania realizacji KPON stanowi Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 przyjęta przez Radę Ministrów 16 lutego 2021 r., która określa cele i działania do osiągnięcia w oznaczonym czasie ze wskaźnikami i odpowiedzialnymi podmiotami, a także mechanizmy monitoringu realizacji celów i działań oraz gromadzenia danych w tym zakresie. Ponadto, w zakresie realizacji procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych, m.in. dla osób. z niepełnosprawnościami (OzN) odpowiednim dokumentem strategicznym jest również Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) przyjęta przez Radę Ministrów 7.06.2022 r (SRUS). Przyjęcie i wdrożenie SRUS umożliwia zatem realizację celów w obszarze deinstytucjonalizacji wskazanych w Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 oraz zapewni monitoring realizacji wskaźników dotyczących tego obszaru dla OzN.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				2. rozwiązania mające zapewnić, by w ramach przygotowywania i wdrażania programów odpowiednio zostały odzwierciedlone polityka, prawodawstwo i normy w zakresie dostępności;	Tak	Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 https://dziennikustaw.gov.pl/MP/rok/2021/pozycja/218 Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20220000767/O/M20220767.pdf	Kryterium zostanie spełnione poprzez zobowiązanie IZ do realizacji następujących działań: (1) wskazania konkretnych artykułów KPON związanych z zakresem wsparcia planowanym do realizacji w ramach programu, (2) zapewnienia zgodności z KPON wszelkich procesów i procedur realizowanych na każdym etapie wdrażania programu, tj. programowania, wyboru i realizacji projektów, a także kontroli projektów, monitorowania i ewaluacji, co znajdzie odzwierciedlenie m.in. w treści procedur/wytycznych/regulaminów określających sposób realizacji poszczególnych procesów związanych z wdrażaniem programu, (3) oceny projektów pod kątem kryterium dotyczącego zgodności z KPON, (4) zapewnienia stosowania standardów dostępności poprzez Wytyczne określające standardy zapewniania dostępności w inwestycjach finansowanych w ramach polityki spójności, (5) realizacji działań informacyjnych/świadomościowych związanych z przestrzeganiem KPON, (6) wprowadzenia do systemu realizacji programu procedury zgłaszania podejrzeń i skarg dotyczących niezgodności interwencji/działań z KPON.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				3. rozwiązania dotyczące sprawozdawania komitetowi monitorującemu przypadków niezgodności operacji wspieranych z Funduszy z Konwencją oraz skarg o nieprzestrzeganie Konwencji złożonych zgodnie z rozwiązaniami przyjętymi na mocy art. 69 ust. 7.	Tak	Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 https://dziennikustaw.gov.pl/MP/rok/2021/pozycja/218 Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20220000767/O/M20220767.pdf	Kryterium zostanie spełnione poprzez wprowadzenie obowiązkowego rocznego raportowania Komitetowi Monitorującemu o zgłoszonych przypadkach niezgodności interwencji/działań z KPON oraz skargach na nieprzestrzeganie KPON. KM będzie informowany o charakterze i liczbie skarg i przypadków niezgodności interwencji realizowanej w ramach programu z zapisami KPON oraz o tym, jakie czynności w związku z ich wystąpieniem podjęły właściwe instytucje. W przypadku naruszeń systemowych lub powtarzających się, po przedstawieniu sprawozdania przez IZ, KM będzie mógł powziąć szereg działań, aby przeciwdziałać ich występowaniu w przyszłości. Zakres prerogatyw KM w tym względzie zostanie określony w regulaminie KM, w oparciu o minimalne uprawnienia określone dla KM wszystkich programów, w tym: (1) możliwość powołania grupy roboczej do rozpatrzenia danego zagadnienia/zidentyfikowanego problemu, (2) przeprowadzenie dalszych analiz w celu opracowania szczegółowych zaleceń/rekomendacji dotyczących najbardziej powtarzalnych naruszeń, czy też (3) intensyfikacji prowadzonych działań świadomościowych i informacyjnych.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
1.1. Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji	EFRR	RSO1.1. Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii	Tak	Strategia (strategie) inteligentnej specjalizacji powinna (powinny) być wspierana przez: 1. aktualną analizę wyzwań związanych z upowszechnianiem innowacji oraz cyfryzacją;	Tak	Poziom krajowy: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju- Ministerstwo Rozwoju i Technologii https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju Strategia Produktywności - Ministerstwo Rozwoju i Technologii https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologia/strategia-produktywnosci-2031 Strategia Cyberbezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2019-2024 – Ministerstwo Cyfryzacji *Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu.	Poziom krajowy: Spełnione poprzez: 1. Wyzwania w zakresie rozwoju innowacyjności zidentyfikowano w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz Strategii Produktywności (w ramach opisu celu dotyczącego trwałego wzrostu gospodarczego opartego coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną), a także w Strategii Produktywności 2030. 2. Bieżąca identyfikacja i analiza barier odbywa się w ramach posiedzeń Rady ds. Innowacyjności *Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu. Poziom regionalny spełniony przez: Liczne badania monitoringowo-analityczno-ewaluacyjne od 2015 r.: https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/dolnoslaskie-inteligentne-specjalizacje/monitoring-dolnoslaskich-inteligentnych-specjalizacji/ Prace Grup Roboczych i Grupy Ekspertów angażujące środowisko interesariuszy DSI Dolnośląska Strategia Innowacji 2030 - rozdział 6 Bariery i wąskie gardła dyfuzji innowacji

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							(https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/dolnoslaska-strategia-innowacji-2030/) Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu.
				2. istnienie właściwej regionalnej lub krajowej instytucji lub podmiotu odpowiedzialnego za zarządzanie strategią inteligentnej specjalizacji;	Tak	Poziom krajowy: *Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE. Dokument Krajowa Inteligentna Specjalizacja https://smart.gov.pl Poziom regionalny spełniony przez: Dolnośląska Strategia Innowacji 2030 Rozdział 15. System wdrażania i ramy finansowe (https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/dolnoslaska-strategia-innowacji-2030/) *Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu.	Poziom krajowy.* Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE. Poziom regionalny spełniony poprzez: 1.Zarząd Województwa Dolnośląskiego jest właściwym regionalnym organem odpowiedzialnym za zarządzanie RIS3 2.Grupa Ekspertów ds. DSI (zewnętrzni interesariusze) wspomaga Zarząd w procesie zarządzania i wdrażania DSI 3.Na poziomie operacyjnym Wydział Rozwoju Gospodarczego (DGG) w Departamencie Gospodarki, posiadający w swojej strukturze Dział Innowacji. 4.Grupa robocza ds. inteligentnych specjalizacji (zewnętrzni interesariusze poczwórnej helisy) wspiera DGG w realizacji PPO oraz procesie wdrażania DSI 5. Inne komórki organizacyjne UMWD współpracujące z DGG (Departament Funduszy Europejskich, Departament Budżetu i Finansów) 6.Współpraca na poziomie krajowym z MRiT (udział w Grupie Konsultacyjnej KIS), MFiPR, PARP

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							*Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu.
				3. narzędzia monitorowania i ewaluacji w celu pomiaru realizacji celów strategii;	Tak	Poziom krajowy: smart.gov.pl * Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE. Poziom regionalny spełniony poprzez: Dolnośląska Strategia Innowacji 2030 (dokument przyjęty przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego 5 stycznia 2021 r. uchwałą nr 3270/VI/21). Rozdział 16. Monitoring i ewaluacja. (https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/dolnoslaska-strategia-innowacji-2030/) *Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu.	Poziom krajowy: * Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE. Poziom regionalny spełniony poprzez: 1.Zaktualizowany system monitoringu i ewaluacji w DSI2030 (raporty roczne i dwuletnie, opracowywane przy współpracy z interesariuszami) 2.Stały monitoring w oparciu o dane pochodzące z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego, statystyki publicznej, bezpośrednio uzyskane od podmiotów DSI zebranych za pomocą ankiet i wywiadów pogłębionych oraz uzyskanych podczas spotkań grup roboczych. 2.Baza projektów wraz z przyporządkowaniem do danej regionalnej inteligentnej specjalizacji, dofinansowanych w ramach priorytetów RPO. 3. Badania monitoringowe specjalizacji 4. Okresowa weryfikacja istniejącego systemu monitoringu i jego ocena pod kątem pomiaru realizacji celów DSI 5. Współpraca na szczeblu krajowym – narzędzie Smart Radar 6. Ewaluacja śródokresowa RIS 2025

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							*Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu.
				4. funkcjonowanie współpracy z zainteresowanymi stronami („proces przedsiębiorczego odkrywania”);	Tak	Poziom krajowy: smart.gov.pl * Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE. Poziom regionalny spełniony poprzez: Dolnośląska Strategia Innowacji 2030 (dokument przyjęty przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego 5 stycznia 2021 r. uchwałą nr 3270/VI/21). Rozdział 15. System wdrażania i ramy finansowe (https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/dolnoslaska-strategia-innowacji-2030/); *Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu	Poziom krajowy: *Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE. Poziom regionalny: 1.Kontynuacja procesu w trybie ciągłym angażująca interesariuszy poczwórnej helisy – proces opisany w DSI2030, jeden z celów operacyjnych 2. Realizacja projektu „Rozwój inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska poprzez skoordynowane działania animacyjne w zakresie procesu przedsiębiorczego odkrywania” oraz planowana jego kontynuacja od 2023 r. „Innowacyjny Dolny Śląsk” 3. Grupa Ekspertów ds. DSI 4.Grupa Robocza ds. inteligentnych specjalizacji 5. Platforma współpracy w ramach PPO – modyfikacja strony www.innowacje.dolnyslask.pl 6. Catching-up regions – opracowanie koncepcji animacji współpracy biznes-nauka w obszarach pozametropolitalnych przy współpracy Banku Światowego 7. Wspólne przedsięwzięcie z NCBiR – opracowanie agendy badawczej dla

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							technologii biomedycznych w ramach PPO Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu
				5. działania mające na celu poprawę krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji, w stosownych przypadkach;	Tak	Poziom krajowy: *Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE. Poziom regionalny spełniony poprzez: Dolnośląska Strategia Innowacji 2030 (dokument przyjęty przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego 5 stycznia 2021 r. uchwałą nr 3270/VI/21). (https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/dolnoslaska-strategia-innowacji-2030/); * Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu	Poziom krajowy: *Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE. Poziom regionalny spełniony poprzez: 1.Animacja współpracy w ramach poczwórnej helisy poprzez wspólną realizację projektów, w tym międzynarodowych 2.Organizacja eksperckich spotkań z przedstawicielami DSI – w ramach prac Grupy Roboczej ds. Inteligentnych Specjalizacji i Grupy Ekspertów ds. DSI 2030, a także w ramach spotkań, warsztatów, konferencji 3.Usprawnienie regionalnej sieci współpracy poprzez stworzenie platformy współpracy w zakresie koordynacji działań info-promo i wymiany dobrych praktyk w systemie 4.Prowadzenie analiz i badań intel. specjalizacji oraz trendów rozwojowych 5. Wsparcie dla dobrej jakości usług proinnowacyjnych 6.Zwiększenie oferty i dostępności pożyczek i poręczeń

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							7.Wspieranie działalności stowarzyszeń branżowych i klastrów poprzez dofinansowanie celowych przedsięwzięć realizujących polityki publiczne *Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu
				6. w stosownych przypadkach, działania wspierające transformację przemysłową;	Tak	Poziom krajowy: *Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE. Poziom regionalny spełniony poprzez: Dolnośląska Strategia Innowacji 2030 (dokument przyjęty przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego 5 stycznia 2021 r. uchwałą nr 3270/VI/21) (https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/dolnoslaska-strategia-innowacji-2030/); *Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu	Poziom krajowy: *Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE. Poziom regionalny spełniony poprzez: 1.Inicjowanie procesów transformacyjnych w 3 wymiarach w ramach działań DSI 2030: transformacji w kierunku GOZ, Przemysłu 4.0 i transformacji cyfrowej. 2. Wskazanie w DSI 2030 jako perspektywicznych specjalizacji horyzontalnych związanych z transformacją (Przemysł 4.0, Gospodarka Obiegu Zamkniętego, Życie wspieranie technologią) i wsparcie dla ich rozwoju w ramach polityki spójności 3.Projekt CircE – European regions toward Circular Economy” – animacja współpracy w obszarze transformacji do GOZ 4.Kampanie edukacyjne „Dolny Śląsk nie marnuje” - promocja idei niemarnowania żywności m. in. w sektorze HORECA

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							5. Wspieranie działań dot. transformacji gospodarki w kierunku neutralności klimatycznej – OZE, klastry energii, Dolnośląska Dolina Wodorowa 6.Transformacja węglowa – przygotowanie TPST *Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu
				7. środki służące zacieśnieniu współpracy z partnerami spoza danego państwa członkowskiego w obszarach priorytetowych wspieranych w ramach strategii inteligentnej specjalizacji.	Tak	Poziom krajowy: * Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE. Poziom regionalny spełniony poprzez: Dolnośląska Strategia Innowacji 2030 (dokument przyjęty przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego 5 stycznia 2021 r. uchwałą nr 3270/VI/21) (https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/dolnoslaska-strategia-innowacji-2030/); *Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu	Poziom krajowy: *Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE. Poziom regionalny: 1.Wzmacnianie współpracy międzynarodowej w obszarach inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska to jeden z obszarów priorytetowych DSI 2030 2.Projekty UMWD wspierające internacjonalizację MŚP i ich innowacyjnych produktów i usług 3. Animacja międzynarodowej współpracy projektowej w zakresie B+R+I – wspieranie udziału jednostek DSI w konferencjach i spotkaniach branżowych 4.Aktywny udział jednostek DSI w pracach sieci ERRIN 5.Realizacja projektów w międzynarodowej kooperacji

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							dotyczących rozwoju intel. specjal. (Trails i Trails +, Trans3net, Climatic Town, Mine Life, Remix, CircE) 6. Współpraca gospodarcza z Saksonią – cykliczne Fora Gospodarcze 7.Dolny Śląsk jako region modelowy w zakresie wdrażania int.spec. – dobre praktyki przekazywane regionom w Ukrainie i Gruzji. *Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu
2.1. Ramy strategiczne polityki na rzecz wsparcia renowacji budynków pod kątem efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	EFRR	RSO2.1. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	Tak	1. Przyjęcie krajowej długoterminowej strategii renowacji na rzecz wsparcia renowacji krajowych zasobów budynków mieszkalnych i niemieszkalnych, zgodnie z wymogami dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2010/31/UE; strategia ta: a) zakłada szacunkowe cele pośrednie na lata 2030, 2040 i 2050; b) przedstawia indykatywny zarys zasobów finansowych na wspieranie realizacji strategii; c) określa skuteczne mechanizmy promowania	Tak	Spełnienie warunku stanowi Długoterminowa strategia renowacji budynków (DSRB) jako wymóg wynikający z art. 2a dyrektywy 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków. https://www.gov.pl/attachment/64841ec3-1e9c-49d9-85f7-2a58bead36b2	Długoterminowa strategia renowacji budynków wyznacza cele pośrednie na lata 2030, 2040 i 2050, które zostały określone w scenariuszu rekomendowanym renowacji budynków, a także przedstawia analizę różnych wariantów realizacji renowacji: 1. scenariusz szybkiej i głębokiej termomodernizacji, 2. scenariusz termomodernizacji etapowej, 3. scenariusz rekomendowany (rozdział 9). Ponadto, zawiera szczegółowe zestawienie krajowych polityk oraz narzędzi finansowych wspierających renowację budynków, do których przedstawiono wykaz środków budżetowych (rozdział 5). Dodatkowo DSRB zawiera orientacyjną skalę wsparcia renowacji budynków

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				inwestycji w renowację budynków.			(rozdział 9), oraz wskazuje mechanizmy ułatwiające inwestorem podejmowanie i przeprowadzanie renowacji budynków (rozdział 8). DSRB zawiera wytyczne w zakresie dalszych działań dotyczących wsparcia renowacji budynków w Polsce. DSRB poza wypełnieniem wymogów wynikających z warunku 2.1, spełnia również wymagania nałożone art. 2a dyrektywy 2010/31/UE.
				2. Działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii	Tak	Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke	Kryterium dotyczące działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii należy uznać za spełnione w oparciu o przekazany do Komisji Europejskiej w dniu 30 grudnia 2019 r. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030. Ponadto, w dniu 16 czerwca 2021 r., za pośrednictwem Stałego Przedstawiciela RP przy UE, przekazano do Dyrekcji Generalnej ds. Energii (DG ENER) Komisji Europejskiej dokument pn. Informacja w sprawie metod i środków stosowanych w Polsce służących wdrożeniu art. 7, 7a i 7b dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej - zawierający opis szczegółowej metody funkcjonowania systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej oraz alternatywnych środków z dziedziny polityki, o których mowa w art. 7a oraz 7b ww. dyrektywy. W wymienionych dokumentach zawarto informacje na temat działań podjętych i planowanych na rzecz poprawy efektywności

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii, w tym m.in. łącznej kwoty wymaganych oszczędności w zakresie końcowego wykorzystania energii w terminie do 31 grudnia 2030 r.
2.2. Zarządzanie w sektorze energetycznym	EFRR	RSO2.1. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych RSO2.2. Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie energii odnawialnej[1], w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	Tak	Przedłożenie Komisji zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu zgodnie z art. 3 rozporządzenia (UE) 2018/1999 i z zapewnieniem spójności z określonymi w porozumieniu paryskim długoterminowymi założeniami dotyczącymi redukcji emisji gazów cieplarnianych; plan ten obejmuje: 1. wszystkie elementy wymagane we wzorze przedstawionym w załączniku I do rozporządzenia (UE) 2018/1999;	Tak	Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK) https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke	KPEiK zawiera działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej: Bezpieczeństwa energetycznego, Wewnętrznego rynku energii, Efektywności energetycznej, Obniżenia emisyjności, Badań naukowych, innowacji i konkurencyjności. KPEiK wyznacza cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r. : • 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do 2005 r., • 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% możliwy do osiągnięcia dzięki dodatkowym środkom unijnych, w tym na sprawiedliwą transformację), uwzględniając: 14% udziału OZE w transporcie i roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie. • wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007,

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							• redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej Krajowe założenia i cele polskiej polityki energetyczno-klimatycznej szczegółowo opisane zostały w rozdziale drugim dokumentu, natomiast rozdział trzeci wskazuje polityki i środki mające służyć ich realizacji. Analizę skutków planowanych polityk i środków przedstawiono w Załączniku nr 2 do KPEiK.
				2. zarys planowanych zasobów i mechanizmów finansowych w odniesieniu do środków promujących energię niskoemisyjną.	Tak	Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK) https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke	KPEiK zawiera działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej: Bezpieczeństwa energetycznego, Wewnętrznego rynku energii, Efektywności energetycznej, Obniżenia emisyjności, Badań naukowych, innowacji i konkurencyjności. KPEiK wyznacza cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r. : • 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do 2005 r., • 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% możliwy do osiągnięcia dzięki dodatkowym środkom unijnych, w tym na sprawiedliwą transformację), uwzględniając: 14% udziału OZE w transporcie i roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							• wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007, • redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej Krajowe założenia i cele polskiej polityki energetyczno-klimatycznej szczegółowo opisane zostały w rozdziale drugim dokumentu, natomiast rozdział trzeci wskazuje polityki i środki mające służyć ich realizacji. Analizę skutków planowanych polityk i środków przedstawiono w Załączniku nr 2 do KPEiK.
2.3. Skuteczne propagowanie wykorzystania energii odnawialnej w poszczególnych sektorach i w całej UE	EFRR	RSO2.2. Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie energii odnawialnej[1], w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	Tak	Istnienie środków, które zapewniają: 1. zgodność z wiążącym krajowym celem dotyczącym energii odnawialnej na 2020 r. i z udziałem bazowym energii odnawialnej do 2030 r. lub podjęcie dodatkowych środków w przypadku gdy udział bazowy nie jest utrzymywany przez okres jednego roku zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 i rozporządzeniem (UE) 2018/1999;	Tak	Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii: http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150000478/U/D20150478Lj.pdf Ustawa z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r. poz. 1873). Ustawa z dnia 17 grudnia 2020 r. o Ustawa z dnia 17 grudnia 2020 r. o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych: https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20210000234/U/D20210234Lj.pdf	Instrumenty służące osiągnięciu celu OZE: • Główny mechanizm to aukcyjny system wsparcia. Na aukcjach OZE zakontraktowano w l. 2016-2018 - ok. 2000 MW, w 2019 r. – ok. 3000 MW, w 2020 - ok. 2500 MW, w 2021 r. - ok. 3900 MW. W l. 2022-2023 – ok. 1350 MW. Nowelizacja ustawy OZE przedłużyła udzielanie pomocy publicznej w systemie aukcyjnym oraz systemach FIT/FIP do 30.06.2047 r. • Systemy cen i premii gwarantowanych FIT/FIP dedykowanych małym wytwórcom OZE w technologii biogazowej, biomasowej, biometanowej oraz hydroenergetycznej • Prosumencki system opustów oparty o rozliczenia energii z mikroinstalacji w

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							ramach net-meteringu, a także w oparciu o system wartościowy (tzw. net-billing) • Program "Mój Prąd" dotąd zapewnił wsparcie dla instalacji o mocy 3166 MW. We wrześniu 2024 r. rozpoczął się nabór do jego 6. edycji wraz z nowymi elementami - magazyny energii i „Moja elektrownia wiatrowa” • Programy "Energia Plus" dla przedsiębiorców oraz „Agroenergia” i „Energia dla Wsi” dla rolników • Morskie farmy wiatrowe umożliwią skokowy przyrost mocy zainstalowanej OZE. Rozwój tej technologii stanowić centralny element osiągnięcia celów energetyczno-klimatycznych
				2. zgodnie z wymogami dyrektywy (UE) 2018/2001 i rozporządzenia (UE) 2018/1999 – zwiększenie udziału energii odnawialnej w sektorze ciepłownictwa i chłodnictwa zgodnie z art. 23 dyrektywy (UE) 2018/2001.	Tak	Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku i warunków technicznych zakupu ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz warunków przyłączenia instalacji do sieci (Dz. U. 2017 poz. 1084), http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170001084/O/D20171084.pdf	IPromowaniu rozwoju OZE w zakresie produkcji ciepła i chłodu służą: • Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku i warunków technicznych zakupu ciepła z odnawialnych źródeł energii poszerzające katalog podmiotów zobowiązanych do zakupu ciepła z OZE. • Program „Czyste Powietrze umożliwiający wymianę starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy i termomodernizację budynków- kontynuacja do 2029 r. • W celu rozwoju produkcji ciepła i chłodu z OZE powołano Zespół ds. określenia modelu funkcjonowania rynku ciepła, który opracował wstępną

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							Strategię dla Ciepłownictwa, określającą kierunki transformacji sektora w Polsce w odniesieniu do niskoemisyjności, która będzie stanowić podstawę dla działań w najbliższych latach. Ostateczna wersja ww. strategii powstanie do końca 2021 r. • Ponadto programy wsparcia inwestycyjnego w zakresie indywidualnych źródeł ciepła z OZE, takie jak program "Czyste powietrze" oraz inne programy podlegać będą stosownym zmianom i udoskonaleniom, a zależności od potrzeb otrzymają komplementarne wsparcie.
2.4. Skuteczne ramy zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi	EFRR	RSO2.4. Wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego	Tak	Istnienie krajowego lub regionalnego planu zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi i katastrofami i, opracowanego na podstawie ocen ryzyka, z uwzględnieniem prawdopodobnych skutków zmian klimatu i istniejących strategii na rzecz przystosowania się do zmian klimatu; plan ten obejmuje: 1. opis kluczowych ryzyk, ocenionych zgodnie z art. 6 ust. 1 decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1313/2013/UE, odzwierciedlający bieżący profil ryzyka i jego ewolucję w orientacyjnym okresie 25–35 lat. Ocena opiera się – w przypadku ryzyk związanych z klimatem –	Tak	Spełnieniem warunku jest krajowy plan zarządzania ryzykiem opracowany na podstawie ocen ryzyka, z uwzględnieniem prawdopodobnych skutków zmian klimatu oraz istniejących strategii adaptacji do zmian klimatu oraz istniejące strategie adaptacji do zmian klimatu. Polska opracowała w celu spełnienia kryteriów w ramach warunku: Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny ryzyka oraz Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny zdolności zarządzania ryzykiem odpowiadające im zakresem przedmiotowym.	Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny ryzyka zawiera w szczególności rozdziały opisujące: 1) identyfikację ryzyka, analizę oraz szacowanie, 2) typologię zagrożeń, 3) matrycę ryzyka, 4) zagrożenia naturalne, 5) zagrożenia cywilizacyjne i powodowane intencjonalną działalnością człowieka 6) potencjalne skutki dla ludności, gospodarki, mienia infrastruktury i środowiska naturalnego;

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				na prognozach i scenariuszach dotyczących zmian klimatu;			
				2. opis środków w zakresie zapobiegania klęskom żywiołowym i katastrofom oraz gotowości i reagowania na klęski żywiołowe i katastrofy podejmowanych w odpowiedzi na zidentyfikowane kluczowe ryzyka. W odniesieniu do wspomnianych środków zostaną określone priorytety w zależności od danych ryzyk i ich wpływu na gospodarkę, braków w zakresie zdolności oraz skuteczności i wydajności, z uwzględnieniem ewentualnych rozwiązań alternatywnych;	Tak	Spełnieniem warunku jest krajowy plan zarządzania ryzykiem opracowany na podstawie ocen ryzyka, z uwzględnieniem prawdopodobnych skutków zmian klimatu oraz istniejących strategii adaptacji do zmian klimatu oraz istniejące strategie adaptacji do zmian klimatu. Polska opracowała w celu spełnienia kryteriów w ramach warunku: Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny ryzyka oraz Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny zdolności zarządzania ryzykiem odpowiadające im zakresem przedmiotowym.	Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny zdolności zarządzania ryzykiem zawiera: 1cele strategiczne, 2)działania zmierzające do osiągnięcia celów strategicznych i redukcji ryzyka 3)część A Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego (KPZK): charakterystykę zagrożeń i ich ocenę ryzyka, zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego dla faz: zapobieganie i przygotowanie 4)część B KPZK : zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego dla faz: reagowanie i odbudowa 5)wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości: - współpraca między siłami uczestniczącymi - zestawienie organów odpowiedzialnych na odp. poziomie administracyjnym kraju -procedury zarządzania kryzysowego, w tym ochrony infrastruktury krytycznej, - procedury organizacji łączności, monitorowania zagrożeń, informowania, ostrzegania i alarmowania -komunikację ryzyka -organizację ratownictwa i opieki medycznej i ewakuacji z obszarów zagrożonych,

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							-zasady oraz tryb oceniania i dokumentowania szkód -procedury uruchamiania rezerw strategicznych -priorytety ochrony i odtwarzania infrastruktury krytycznej -finansowanie.
				3. informacje na temat zasobów i mechanizmów finansowania dostępnych na pokrycie kosztów operacyjnych i kosztów utrzymania związanych z zapobieganiem klęskom żywiołowym i katastrofom oraz gotowością i reagowaniem na klęski żywiołowe i katastrofy.	Tak	Spełnieniem warunku jest krajowy plan zarządzania ryzykiem opracowany na podstawie ocen ryzyka, z uwzględnieniem prawdopodobnych skutków zmian klimatu oraz istniejących strategii adaptacji do zmian klimatu oraz istniejące strategie adaptacji do zmian klimatu. Polska opracowała w celu spełnienia kryteriów w ramach warunku: Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny ryzyka oraz Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny zdolności zarządzania ryzykiem odpowiadające im zakresem przedmiotowym.	Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny zdolności zarządzania ryzykiem zawiera: 1cele strategiczne, 2)działania zmierzające do osiągnięcia celów strategicznych i redukcji ryzyka 3)część A Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego (KPZK): charakterystykę zagrożeń i ich ocenę ryzyka, zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego dla faz: zapobieganie i przygotowanie 4)część B KPZK : zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego dla faz: reagowanie i odbudowa 5)wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości: - współpraca między siłami uczestniczącymi - zestawienie organów odpowiedzialnych na odp. poziomie administracyjnym kraju -procedury zarządzania kryzysowego, w tym ochrony infrastruktury krytycznej,

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							- procedury organizacji łączności, monitorowania zagrożeń, informowania, ostrzegania i alarmowania -komunikację ryzyka -organizację ratownictwa i opieki medycznej i ewakuacji z obszarów zagrożonych, -zasady oraz tryb oceniania i dokumentowania szkód -procedury uruchamiania rezerw strategicznych -priorytety ochrony i odtwarzania infrastruktury krytycznej -finansowanie.
2.5. Aktualizowane planowanie koniecznych inwestycji w sektorze wodno-kanalizacyjnym	EFRR	RSO2.5. Wspieranie bezpiecznego dostępu do wody, zrównoważonej gospodarki wodnej obejmującej zintegrowane zarządzanie wodą, a także odporności wodnej	Tak	Dla każdego sektora lub obu tych sektorów istnieje krajowy plan inwestycji, który obejmuje: 1. ocenę obecnego stanu wdrożenia dyrektywy Rady 91/271/EWG i dyrektywy Rady 98/83/WE;	Tak	Spełnieniem warunku jest przygotowanie planu inwestycji, który obejmuje ocenę obecnego stanu wdrożenia dyrektywy (91/271/EWG) dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych i dyrektywy w sprawie wody pitnej (98/83/WE), tj.: VI aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (przyjętej przez Radę Ministrów 5 maja 2022 r.) Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a	Warunek spełniony jest poprzez przyjęcie Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Program Inwestycyjny) oraz VI aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (AKPOŚK 2022). Ocena obecnego stanu wdrożenia dyrektywy 91/271/EWG przedstawiona jest w AKPOŚK 2022 w rozdziale 10. Ocena inwestycji zaplanowanych w AKPOŚK 2022 w aspekcie wypełnienia warunków dyrektywy 91/271/EWG oraz w zał. 3 (kolumny 31-34). Plan Inwestycyjny zawiera ocenę stanu wdrożenia dyrektywy 98/83/WE w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wraz z wyznaczeniem kluczowych potrzeb inwestycyjnych wymaganych do

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							wdrożenia tej dyrektywy oraz do spełnienia wymagań wynikających z jej rewizji, dyrektywy 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r.
				2. określenie i planowanie, w tym indykatywne szacunkowe dane finansowe, wszelkich inwestycji publicznych: a) wymaganych do wdrożenia dyrektywy 91/271/EWG, wraz z określeniem priorytetów ze względu na wielkość aglomeracji i wpływ na środowisko oraz z podziałem inwestycji na poszczególne aglomeracje; b) wymaganych do wdrożenia dyrektywy 98/83/WE; c) wymaganych, aby zaspokoić potrzeby wynikające z dyrektywy (UE) 2020/2184, w szczególności w odniesieniu do zmienionych parametrów jakości określonych w załączniku I do tej dyrektywy;	Tak	Spełnieniem warunku jest przygotowanie planu inwestycji, który obejmuje ocenę obecnego stanu wdrożenia dyrektywy (91/271/EWG) dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych i dyrektywy w sprawie wody pitnej (98/83/WE), tj.: VI aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (przyjętej przez Radę Ministrów 5 maja 2022 r.) Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a	W AKPOŚK 2022 priorytetyzację aglomeracji niespełniających warunków dyrektywy 91/271/EWG opisano w rozdziale 6.2. (oraz w kolumnie 14 załącznika nr 3), planowane inwestycje w rozdziale 7, ocenę potrzeb finansowych na realizację inwestycji ujęto w rozdziale 11. Program Inwestycyjny identyfikuje 14 obszarów działań służących zapewnieniu jakości i bezpieczeństwa oraz przedstawia priorytety zidentyfikowane na poziomie regionalnym ze wskazaniem kategoryzacji inwestycji w sektorze zaopatrzenia w wodę (Tabela 14 w Programie Inwestycyjnym, s. 51). Wykaz inwestycji zgłoszonych przez gminy i przedsiębiorstwa świadczące usługi w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę w procesie ankietyzacji zawierają Załączniki 1 i 2 do Programu inwestycyjnego).
				3. oszacowanie inwestycji niezbędnych do odnowienia istniejącej infrastruktury wodno-ściekowej, w tym sieci, w zależności od ich wieku i planów amortyzacji;	Tak	Spełnieniem warunku jest przygotowanie planu inwestycji, który obejmuje ocenę obecnego stanu wdrożenia dyrektywy (91/271/EWG) dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych i dyrektywy w sprawie wody pitnej (98/83/WE), tj.: VI aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (przyjętej przez Radę Ministrów 5 maja 2022 r.)	Informacje dotyczące odnowienia istniejącej infrastruktury kanalizacyjnej ujęte są w AKPOŚK w rozdziale 7. Omówienie inwestycji zaplanowanych na lata 2021-2027 w aglomeracjach (oraz w kolumnie 44-45, 49-50 oraz 52 załącznika nr 3). Z planów inwestycyjnych wynika, że w ramach AKPOŚK 2022 planowane jest zmodernizowanie 3 173 km sieci kanalizacyjnej, w tym 1 036 km w

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a	aglomeracjach niespełniających warunków dyrektywy 91/271/EWG. W Programie Inwestycyjnym zawarto szacunkowe koszty wskazanych inwestycji, w tym koszty wynikające z wymogu badania większej liczby parametrów jakości wody, jak i modernizacji sieci dystrybucji wody z uwzględnieniem jej wieku i planów amortyzacji oraz oszacowano nakłady finansowe na odnowienie infrastruktury. Szacunkowe koszty całkowite oszacowane na podstawie danych statystycznych ekstrapolowanych na obszary priorytetowe za pomocą wyznaczonego na podstawie ankietowania PWiK i gmin wskaźnika przeliczeniowego wyniosły ok. 44 mld złotych, w tym ok. 26 mld zł na inwestycje związane z siecią dystrybucji (w tym modernizacji sieci).
				4. wskazanie potencjalnych źródeł finansowania publicznego, jeżeli są potrzebne w celu uzupełnienia opłat pobieranych od użytkowników.	Tak	Spełnieniem warunku jest przygotowanie planu inwestycji, który obejmuje ocenę obecnego stanu wdrożenia dyrektywy (91/271/EWG) dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych i dyrektywy w sprawie wody pitnej (98/83/WE), tj.: VI aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (przyjętej przez Radę Ministrów 5 maja 2022 r.) Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi	Informacja o źródłach finansowania ujęta w rozdziale 12. (oraz w kolumnach 114-122 załącznika nr 3) przewiduje, że głównymi źródłami finansowania inwestycji ujętych w AKPOŚK 2022 będą: 1. środki unijne w ramach programów polityki: • Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, • Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko, • Programy Regionalne,

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a	2. Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, 3. krajowe fundusze ekologiczne: NFOŚGW i WFOŚGW 4. środki własne gmin. W Planie Inwestycyjnym oceniono możliwości finansowania inwestycji z zysków pochodzących z opłat od użytkowników oraz, w przypadku potrzeby ich uzupełnienia, wskazano możliwe źródła finansowania ze środków krajowych i zagranicznych. Publiczne fundusze krajowe pochodzą głównie z funduszy zarządzanych przez NFPŚGW i WFOŚGW oraz budżetów JST i budżetu centralnego. Głównymi środkami finansowania z zagranicznych źródeł są fundusze strukturalne i Fundusz Spójności. Inne zagraniczne źródła to środki np.: Mechanizmu finansowego EOG czy Norweskiego Mechanizmu Finansowego.
2.7. Ramy priorytetowego traktowania w przypadku koniecznych środków ochrony obejmujących współfinansowanie unijne	EFRR	RSO2.7. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie	Tak	W przypadku interwencji wspierających środki ochrony przyrody w związku z obszarami Natura 2000 objętymi zakresem dyrektywy Rady 92/43/EWG: istnienie ram działań priorytetowych na podstawie art. 8 dyrektywy 92/43/EWG, które obejmują wszystkie elementy wymagane we wzorze ram działań priorytetowych na lata 2021–2027 uzgodnionym przez Komisję i państwa	Tak	Spełnieniem warunku jest przyjęcie dokumentu: „Priorytetowe Ramy Działań w zakresie finansowania europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 na lata 2021-2027”. https://www.gov.pl/web/gdos/wytyczne-i-poradniki2	Działania dotyczące utrzymania dotychczasowej gospodarki na terenach siedlisk gatunków przyrodniczych i poprawie ich ochrony w formie czynnej, przewidują m.in. : • zachowanie siedlisk przyrodniczych i populacji gatunków, w tym: - ekstensywna gospodarka rolna, rybacka i leśna uwzględniająca ochronę siedlisk - zabezpieczenie/odtworzenie miejsc rozrodu gatunków chronionych

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		wszelkich rodzajów zanieczyszczenia		członkowskie, w tym określenie środków priorytetowych i oszacowanie potrzeb w zakresie finansowania.			- wykup gruntów • odtwarzanie zdegradowanych siedlisk i wzmacnianie zagrożonych gatunków: - powstrzymanie naturalnej sukcesji siedlisk - przywrócenie/polepszenie reżimu hydrologicznego - zwalczanie gatunków ekspansywnych/obcych - restytucja gatunków zagrożonych - udrożnienie ciągłości korytarzy ekologicznych - utrzymanie ośrodków hodowli/rehabilitacji dzikich zwierząt. • wsparcie zarządzania i nadzoru nad obszarami Natura 2000: - opracowanie/aktualizacja planów zadań ochronnych /planów ochrony wszystkich obszarów Natura 2000 - monitoring sieci Natura 2000 - badania i działania dot. edukacji i komunikacji dot. ochrony obszarów sieci Natura 2000 - budowa /rozwój infrastruktury turystycznej rozprowadzającej ruch turystyczny na obszarach sieci Natura 2000
3.1. Kompleksowe planowanie transportu na	EFRR	RSO3.2. Rozwój i udoskonalanie	Tak	Funkcjonowanie multimodalnego mapowania istniejącej i planowanej infrastruktury – z wyjątkiem	Tak	Na poziomie krajowym: Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu.	Na poziomie krajowym: Zgodnie z przekazanym raportem, w Polsce funkcjonuje spójny system

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
odpowiednim poziomie		zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej		szczebla lokalnego – do 2030 r., które: 1. zawiera ocenę ekonomiczną planowanych inwestycji, opartą na analizie zapotrzebowania i modelach przepływów transportowych, które powinny uwzględniać spodziewany wpływ otwarcia rynków usług kolejowych;		Na poziomie regionalnym: spełniony poprzez przyjęcie dokumentu "Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030" https://www.irt.wroc.pl/epublikacja-116-plan_inwestycji_transportowych_do_2030.html	kompleksowego planowania rozwoju transportu na poziomie krajowym. Kierunki rozwoju infrastruktury transportu wynikają wprost (1) ze Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r., która stanowi główny element systemu dokumentów związanych z kreowaniem polityki transportowej w Polsce. Natomiast w (2) planach sektorowych dla poszczególnych gałęzi transportu (drogowego, kolejowego, morskiego, wodnego śródlądowego i lotniczego) uszczegóławiane są niezbędne do podjęcia działania. Wynikające z ww. dokumentów plany i zamierzenia inwestycyjne zostały objęte (3) oceną ekonomiczną, opartą o analizę zapotrzebowania dokonaną przy użyciu (4) modelowania ruchu. Na poziomie regionalnym: Zakres przedsięwzięć określonych w ramach RPT jest wynikiem analizy transportu która składa się z trzech elementów: Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu
				2. jest spójne z elementami zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu dotyczącymi transportu;	Tak	Na poziomie kraj.: https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke	Na poziomie krajowym: Funkcjonujący w Polsce system kompleksowego planowania rozwoju transportu jest spójny z Krajowym planem na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK).

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Na poziomie reg. spełniony poprzez: przyjęcie dokumentu "Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030" https://www.irt.wroc.pl/epublikacja-116-plan_inwestycji_transportowych_do_2030.html Strategia Energetyczna Dolnego Śląska – kierunki wsparcia sektora energetycznego https://irt.wroc.pl/strona-1113-strategia_energetyczna_2022.html	KPEiK zawiera działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej oraz wyznacza cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r., w tym m.in. 14% udział OZE w końcowym zużyciu energii brutto w 2030 r. w transporcie. Kluczowe działania w tym zakresie podejmowane są w sektorze wytwarzania i dystrybucji energii. Działania w sektorze transportu (ujęte w Strategii oraz planach sektorowych) będą przyczyniać się do: obniżenia emisyjności, efektywności energetycznej, bezpieczeństwa energetycznego oraz rozwoju badań naukowych, innowacji i konkurencyjności Na poziomie regionalnym spełniony poprzez: Kryterium 2. Działania dotyczące łagodzenia zmian klimatu w dziedzinie transportu zostały uwzględnione w celach strategicznych RPT z uwzględnieniem zapisów Strategii Energetycznej Dolnego Śląska – kierunki wsparcia sektora energetycznego.
				3. obejmuje inwestycje w korytarze sieci bazowej TEN-T zgodnie z definicją w rozporządzeniu w sprawie CEF,	Tak	Na poziomie krajowym: Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu	Na poziomie krajowym: Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				zgodnie z odpowiednimi planami prac dotyczącymi korytarzy sieci bazowej TEN-T;		Na poziomie regionalnym: Spełnienie kryterium poprzez przyjęcie dokumentu "Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030"	Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030 (PIT2030/RPT) jest zgodny i uwzględnia wszystkie dokumenty dotyczące planowania transportu na szczeblu krajowym.
				4. w przypadku inwestycji poza korytarzami sieci bazowej TEN-T, w tym na odcinkach transgranicznych, zapewnia komplementarność przez zapewnienie wystarczającego rozwoju połączeń sieci miejskich, regionów i lokalnych społeczności z siecią bazową TEN-T i jej węzłami;	Tak	Na poziomie krajowym: Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu Na poziomie regionalnym: Spełnienie kryterium poprzez przyjęcie dokumentu "Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030" https://www.irt.wroc.pl/epublikacja-116-plan_inwestycji_transportowych_do_2030.html	Na poziomie krajowym: Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu Na poziomie regionalnym spełnione poprzez: Kryterium 4. Przestrzenny model systemu transportowego Dolnego śląska określony w RPT zalicza korytarze sieci bazowej TEN-T jako powiązania typu głównego, które stanowią najważniejsze szlaki komunikacyjne w regionie. RPT przewiduje działania mające na celu rozwój i modernizację infrastruktury transportowej, w szczególności na połączeniach stanowiących powiązania z siecią TEN-T. Wymagania dla projektów drogowych w zakresie dróg wojewódzkich warunkują spełnienie kryterium przez weryfikowane poprzez sprawdzenie m.in. czy projekt przewiduje likwidację tzw. wąskich gardeł oraz poprawia dostęp do elementów liniowych lub punktowych sieci TEN-T. Zapewniono

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							komplementarność inwestycji regionalnych z siecią TEN-T.
				5. zapewnia interoperacyjność sieci kolejowej oraz, w stosownych przypadkach, przedstawia sprawozdanie z wdrażania europejskiego systemu zarządzania ruchem kolejowym (ERTMS) zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2017/6;	Tak	Na poziomie krajowym: Szczegółowy opis sposobu wypełnienia tego kryterium i całego warunku w załączonym raporcie. Polska zapewnia interoperacyjność sieci i będzie monitorować stan wdrożenia ERTMS zgodnie ze zmianami wprowadzanymi aktualnie w przepisach dotyczących sieci TEN-T. Na poziomie regionalnym: Spełnienie kryterium poprzez przyjęcie dokumentu "Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030" https://www.irt.wroc.pl/epublikacja-116-plan_inwestycji_transportowych_do_2030.html	Na poziomie krajowym: Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu Wskazane powyżej kryterium 5 warunku podstawowego zostało spełnione na poziomie krajowym. Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030 (PIT2030/RPT) jest zgodny i uwzględnia wszystkie dokumenty dotyczące planowania transportu na szczeblu krajowym
				6. wspiera multimodalność, określając potrzeby w zakresie transportu multimodalnego lub przeładunkowego oraz terminali pasażerskich;	Tak	Na poziomie krajowym: Szczegółowy opis sposobu wypełnienia tego kryterium i całego warunku w załączonym raporcie. Linki do dokumentów: https://www.gov.pl/web/infrastruktura/projekt-strategii-zrownowazonego-rozwoju-transportu-do-2030-roku2 https://www.gov.pl/web/infrastruktura/kierunki-rozwoju-transportu-intermodalnego	Na poziomie krajowym: Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu Na poziomie regionalnym spełniony poprzez: Kryterium 6. Przygotowanie Koncepcji transportu zeroemisyjnego w województwie dolnośląskim - mobilność rowerowa w codziennych dojazdach Dolnoślązaków oraz

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						https://www.cpk.pl/pl/inwestycja/program-wieloletni Na poziomie reg: Spełnienie kryterium poprzez dokument "Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim (...)" *Całość opisu w Aneksie do Programu	Koncepcję sieci głównych tras rowerowych (tzw. Cyklostrada Dolnośląska), których wyniki uwzględnione zostaną w RPT. Ostateczne uwzględnienie zagadnień nastąpi na etapie oceny projektów jako jedno z głównych kryteriów wyboru. Kryterium zostanie spełnione poprzez przyjęcie ww. dokumentów
				7. obejmuje środki istotne z punktu widzenia planowania infrastruktury, mające na celu promowanie paliw alternatywnych zgodnie z odpowiednimi krajowymi ramami polityki;	Tak	Na poziomie krajowym: Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu Na poziomie regionalnym: Spełnienie kryterium poprzez przyjęcie dokumentu "Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030" https://www.irt.wroc.pl/epublikacja-116-plan_inwestycji_transportowych_do_2030.html;	Na poziomie krajowym: Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu . Na poziomie regionalnym spełniony poprzez: Kryterium 7. Sporządzono analizę obecnego stanu dostępności dla użytkowników prywatnych, analiza dla transportu zbiorowego powiązana jest z potrzebami wynikającymi z aktualizowanego Planu Transportowego. Przygotowano analizę planowanych działań w celu promowania paliw alternatywnych.
				8. przedstawia rezultaty oceny ryzyk dla bezpieczeństwa ruchu drogowego zgodnie z istniejącymi krajowymi strategiami bezpieczeństwa ruchu drogowego, wraz z mapowaniem dróg i odcinków	Tak	Na poziomie krajowym: Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu	Na poziomie krajowym: Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu Na poziomie regionalnym spełniony:

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				narażonych na takie ryzyka oraz ustaleniem związanych z tym priorytetów inwestycyjnych;		Na poziomie regionalnym: Spełnienie kryterium poprzez przyjęcie dokumentu "Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030" https://www.irt.wroc.pl/epublikacja-116-plan_inwestycji_transportowych_do_2030.html; Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu	Kryterium 8. Przeprowadzona analiza BRD bazuje na ATLASIE ZAGROŻEŃ NA GŁÓWNYCH DROGACH KOMUNIKACYJNYCH OBSZARU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO W LATACH 2017 – 2018, który przygotowany został w 2019 r. przez zespół specjalistów z zakresu problematyki bezpieczeństwa ruchu drogowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego oraz współpracy z Wydziałem Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji. Ponadto przeprowadzone zostały dodatkowe analizy bezpieczeństwa ruchu drogowego, z użyciem map cieplnych, mające na celu wskazanie obszarów wymagających szczególnej uwagi. Wszystkie analizy oparte zostały na danych pozyskanych z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWiK).
				9. dostarcza informacji na temat zasobów finansowania odpowiadających planowanym inwestycjom, koniecznych do pokrycia kosztów operacyjnych i kosztów utrzymania istniejącej i planowanej infrastruktury.	Tak	Na poziomie krajowym: Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu Na poziomie regionalnym: Spełnienie kryterium poprzez przyjęcie dokumentu "Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030"	Na poziomie krajowym: Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu Na poziomie regionalnym spełniony: Kryterium 9. Sporządzono opis potrzeb finansowych niezbędnych do utrzymania obecnej i planowanej infrastruktury. Analizę przeprowadzono na podstawie danych dot. kosztów utrzymania pozyskanych od zarządców

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu	infrastruktury oraz jednostek odpowiedzialnymi za organizację transportu zbiorowego, przy uwzględnieniu m.in. kosztów rewitalizacji przejmowanych przez Samorząd Województwa linii kolejowych o znaczeniu regionalnym.
4.1. Ramy strategiczne polityki na rzecz aktywnej polityki rynku pracy	EFS+	ESO4.2. Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy ESO4.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia i	Tak	Istnienie ram strategicznych polityki na rzecz aktywnych polityk rynku pracy w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia; ramy te obejmują: 1. rozwiązania w zakresie sporządzania profilów osób poszukujących pracy i oceny ich potrzeb;	Tak	Ramy strategiczne polityki na rzecz aktywnej polityki rynku pracy stanowi ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409, z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi. Spełnienie kryterium zapewnia Indywidualny Planu Działania (IPD) - art. 34a Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf	Urząd pracy ma obowiązek przygotować IPD dla każdego bezrobotnego w terminie 60 dni od dnia rejestracji w urzędzie. Urząd pracy ustalając sytuację bezrobotnego i dostosowując dla niego pomoc bierze pod uwagę wiele czynników, m.in. wykształcenie, doświadczenie zawodowe, umiejętności i uprawnienia zawodowe, dyspozycyjność, czas pozostawania bez pracy, miejsce zamieszkania, zaangażowanie w samodzielne poszukiwanie pracy i możliwości podjęcia pracy lub działalności gospodarczej. Ww. informacje pozyskiwane są podczas rejestracji bezrobotnego oraz w wywiadzie (w tym z wykorzystaniem kwestionariusza udostępnianego w systemie teleinformatycznym przez ministra właściwego do spraw pracy). Powiatowy urząd pracy w okresie realizacji IPD ma obowiązek kontaktować się z bezrobotnym co najmniej raz na 60 dni w celu monitorowania sytuacji i postępów w realizacji działań przewidzianych w IPD. Ww. kontakt może być

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej;					realizowany przez powiatowy urząd pracy w formie spotkania, rozmowy telefonicznej lub wymiany informacji drogą elektroniczną / pocztową.
				2. informacje o wolnych miejscach pracy i możliwościach zatrudnienia z uwzględnieniem potrzeb na rynku pracy;	Tak	Spełnienie kryterium zapewnia Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art. 4 ust. 1 pkt 7 lit. e) http://isap.sejm.gov. pl/isap.nsf/download .xsp/WDU200409910 01/U/D20041001Lj.p df Centralna Baza Ofert Pracy http://oferty.praca.gov.pl	Powiatowe urzędy pracy w ramach usługi pośrednictwa pracy przyjmują i realizują oferty pracy przestrzegając zasady jawności ofert pracy. Każda przyjęta i realizowana oferta pracy przez urząd pracy jest automatycznie przekazywana do internetowej bazy ofert pracy udostępnianej przez ministra właściwego do spraw pracy, której rolę pełni obecnie Centralna Baza Ofert Pracy (CBOP). CBOP to nieograniczony dostęp do aktualnej informacji o ofertach pracy w kraju i za granicą, upowszechnionych przez sieć EURES. CBOP umożliwia także prezentowanie informacji o organizowanych przez powiatowe urzędy pracy stażach, przygotowaniu zawodowym dorosłych, a także organizowanych przez powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy szkoleniach, targach i giełdach pracy, praktykach studenckich organizowanych w instytucjach publicznych oraz wyszukiwanie praktyk i staży zgłaszanych przez pracodaw. CBOP jest zintegr. z innymi sys. takimi jak Wortal PSZ (psz.praca.gov.p1), praca.gov.pl, Syriusz Std (wykorzystywanym przez PUP), WUP Viator (wykorzystywanym przez WUP). CBOP dostępna z komputera, tabletu i smartfona. Aplikacja mobilna ePraca dostępna jest na iOS i Android

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				3. rozwiązania służące zapewnieniu, by opracowanie tych ram, ich wdrożenie, monitorowanie i przegląd były prowadzone w ścisłej współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami;	Tak	Ustawa z 20.04 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (rozdział 5, rozdział 8, art. 22) http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.p df Ustawa z 24.07 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150001240/U/D20151240Lj. pdf Rozporządzenie MPiPS z 22.07 2011 r. w sprawie szczegółowych zadań i organizacji Ochotniczych Hufców Pracy http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20111155092020/O/D20110920.pdf	Kluczowe działania na rzecz aktywnej polityki rynku pracy: 1. Rady rynku pracy, działające przy ministrze wł. ds pracy, marszałku województwa (WUP) i staroście (PUP).Tworzą je m.in. przedstawiciele reprezentatywnych organizacji pracodawców i związków zawodowych, KWRiST, samorządu terytorialnego i nauki. Konsultacje społeczne aktów prawnych regulujących całokształt funkcjonowania PSZ prowadzone są na każdym etapie prac nad projektem. 2. Rola Rady Dialogu Społecznego. Przegląd otoczenia prawnego rynku pracy, kształt i stan są przedmiotem prac RDS, a zmiany prawa dotyczące aktywnych polityk rynku pracy przed wdrożeniem są przedmiotem konsultacji w ramach tego ciała. 3. Rola Konwentu Dyrektorów WUP i Rada Forum Dyrektorów PUP. Minister wł. ds. pracy publikuje corocznie na stronie www katalog podstawowych form aktywizacji zawodowej rozumianych jako usługi i instrumenty finansowane ze środków Funduszy Pracy, dla których w danym roku są określane wskaźniki, o których mowa w art. 4 ust. 11 pkt 2 lit b i c ustawy. Opiniowanie planów i sprawozdań Funduszu Pracy należy do kompetencji rad rynku pracy, a monitoring i ocenę polityk rynku pracy realizuje RDS.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				4. rozwiązania dotyczące monitorowania, ewaluacji i przeglądu aktywnych polityk rynku pracy;	Tak	Spełnienie kryterium zapewnia Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (rozdział 8, art.22) i Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej http://isap.sejm.gov. pl/isap.nsf/download .xsp/WDU200409910 01/U/D20041001Lj.p df https://www.gov.pl/ web/rodzina/efekty wnosc-form-promocji-zatrudnienia https://psz.praca.gov .pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/bezrobocie - rejestrowane	Minister wł. ds. pracy, z Prezesem GUS prowadzi badanie "Bezrobotni i poszukujący pracy zarejestrowani w urzędach pracy", w którym zbierane są m. in. dane nt. liczby aktywizowanych bezrobotnych w rozbiciu na formy aktywizacji. Minister wł. ds. pracy co rok dokonuje analizy efektywności wybranych form aktywizacji bezrobotnych realizowanych przez PUP, finansowanych z Funduszu Pracy. Kluczowe mierniki to efektywność zatrudnieniowa i kosztowa. W POWER 2014-2020 realizowany jest projekt „Wypracowanie metodologii i wdrożenie monitorowania efektywności zatrudnieniowej podstawowych form aktywizacji zawodowe bezrobotnych w okresie dłuższym niż 12 miesięcy od zakończenia działań urzędu pracy".
				5. w odniesieniu do interwencji na rzecz zatrudnienia ludzi młodych – sprawdzone empirycznie, ukierunkowane ścieżki kariery przeznaczone dla ludzi młodych niepracujących, niekształcących się ani nieszkolących się, w tym działania informacyjne i oparte na wymogach jakościowych uwzględniających kryteria wysokiej jakości przygotowania zawodowego i staży, w tym w kontekście realizacji programów gwarancji dla młodzieży.	Tak	http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20111550920/O/D20110920.pdf http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20091421160/O/D20091160.pdf http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20140000497/O/D20140497.pdf Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu	Wsparcie osób młodych, w tym młodzieży NEET, w akt. zawod. odbywa się w ramach Gwarancji dla młodzieży. Plan realizacji GdM w Polsce, zatwierdzony 1.08.2022, osadzony jest na 4 filarach – urzędach pracy, ochotniczych hufcach pracy, projektach centralnych i programie pożyczkowym. W wyniku szczegółowej diagnozy sytuacji osób młodych na rynku pracy, opartej o dane z GUS i Eurostatu, wyróżniono cztery grupy priorytetowe: (1) Osoby w wieku 15–17 lat, które porzucają naukę lub zaniedbują obowiązek szkolny lub edukację;

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							(2) Osoby w wieku 18–29 lat: o zarejestrowane jako bezrobotne; o młodzież NEET; o osoby bezrobotne lub poszukujące pracy, osoby kończące naukę lub absolwenci uczelni wyższych; (3) Osoby, które opuściły opiekę zastępczą; (4) Kobiety poniżej 30 roku życia wychowujące dzieci. W ”Planie” zawarto priorytety wsparcia – np. wysoka jakość ofert, w tym staży, jako kluczowych form aktywizacji osób młodych i rozwoju ich umiejętności. Standardy jakości staży, obowiązujące przy wdrażaniu GdM reg. są ustawą o promocji(Dz.U. z 2024 r. poz.475) i rozp. MPiPS z 20.08.2009 w sprawie szcz. warunków odbywania stażu przez bezrobotnych(Dz.U.z2009.poz1160)
4.2. Krajowe ramy strategiczne na rzecz równości płci	EFS+	ESO4.3. Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej	Tak	Istnienie krajowych ram strategicznych polityki na rzecz równouprawnienia płci, które obejmują: 1. identyfikację w oparciu o rzetelne podstawy wyzwań związanych z równouprawnieniem płci;	Tak	Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640 Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 424) i Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. z 2023 r. poz. 1232, z 2024 r. poz. 823): https://dziennikustaw.gov.pl/DU/rok/2024/pozycja/424 https://monitorpolski.gov.pl/MP/rok/2023/pozycja/1232	KPDRT obejmuje następujące priorytety: Polityka antydyskryminacyjna, Praca i zabezpieczenia społeczne, Edukacja, Zdrowie, Dostęp do dóbr i usług, Budowanie świadomości, Gromadzenie danych i badania, Koordynacja. Zidentyfikowano następujące wyzwania dla równości między kobietami a mężczyznami: 1. Niższy poziom zatrudnienia kobiet 2. Luka płacowa i luka emerytalna na niekorzyść kobiet 3. Niski odsetek kobiet na najwyższych stanowiskach

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu				https://monitorpolski.gov.pl/MP/rok/2024/pozycja/823	4. Niski poziom kobiet w STEM Jeżeli chodzi o przemoc wobec kobiet, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424), działania przeciw przemocy są uregulowane w Rządowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej, który jest przyjmowany przez Radę Ministrów
				2. środki na rzecz rozwiązania problemu zróżnicowania sytuacji kobiet i mężczyzn w zakresie zatrudnienia, płac i emerytur oraz na rzecz promowania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym przez poprawę dostępu do wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, wraz z celami końcowymi, przy jednoczesnym poszanowaniu roli i autonomii partnerów społecznych;	Tak	Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640	Priorytet II – Praca i zabezpieczenia społeczne - obejmuje działania na rzecz: równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów; włączenia społecznego pod kątem równouprawnienia płci; wyrównywania szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy; zwiększania zatrudnienia kobiet, zwłaszcza w starszych grupach wiekowych oraz żyjących w ubóstwie; zwiększenia udziału kobiet na stanowiskach kierowniczych oraz prowadzących działalność gospodarczą również w obszarach nowych technologii, dążenie do równości płac kobiet i mężczyzn za tą samą wykonywaną pracę lub pracę o równej wartości, wyeliminowanie różnic w płacach i emeryturach ze względu na płeć, zarządzania różnorodnością oraz klauzul społecznych w zamówieniach publicznych. W programie wskazane są ramy czasowe dla każdego z zadań, instytucje odpowiedzialne i

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							współpracujące, a także wskaźniki z wartością bazową i docelową.
				3. rozwiązania dotyczące monitorowania, ewaluacji i przeglądu ram strategicznych polityki i metod gromadzenia danych w oparciu o dane segregowane ze względu na płeć;	Tak	Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640 Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 424) i Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. z 2023 r. poz. 1232, z 2024 r. poz. 823): https://dziennikustaw.gov.pl/DU/rok/2024/pozycja/424 https://monitorpolski.gov.pl/MP/rok/2023/pozycja/1232 https://monitorpolski.gov.pl/MP/rok/2024/pozycja/823	Ministra ds. Równości opracowuje i przedkłada Radzie Ministrów do 31 marca każdego roku, sprawozdanie za poprzedni rok, zawierające m.in. raport z realizacji KPDRT. Ponadto, celem wsparcia działań Koordynatora Programu, powołany zostanie Zespół, którego zadaniem będzie cykliczne monitorowanie osiągania zakładanych wskaźników, ujętych w załączniku nr 1 do KPDRT. Powołanie Zespołu nastąpi na podstawie przepisów ustawy o Radzie Ministrów. Zadania Zespołu Monitorującego KPDRT mogą także odnosić się do sygnalizowania ryzyka w realizacji poszczególnych priorytetów, a także wskazywania na poziom osiąganych zmian w życiu społecznym i gospodarczym. Dane segregowane ze względu na płeć będą cyklicznie zbierane. Przewidziano też działania na rzecz rozbudowy systemu gromadzenia danych równościowych, w tym w rozbiciu na płeć. Zgodnie z art. 11 ustawy, sprawozdanie z realizacji Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej jest składane corocznie, w terminie do 30 września, Sejmowi i Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej przez Radę Ministrów.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				4. rozwiązania dotyczące zapewnienia, aby opracowanie tych ram, ich wdrożenie, monitorowanie i przegląd były prowadzone w ścisłej współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w tym podmiotami ds. równości, partnerami społecznymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.	Tak	Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640 Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 424) i Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. z 2023 r. poz. 1232, z 2024 r. poz. 823): https://dziennikustaw.gov.pl/DU/rok/2024/pozycja/424 https://monitorpolski.gov.pl/MP/rok/2023/pozycja/1232 https://monitorpolski.gov.pl/MP/rok/2024/pozycja/823	KPDRT poddano szerokim konsultacjom ze stronami zainteresowanymi: • „Zgłoś pomysł" 4.07-19.11.2020 r. poprzez formularz internetowy na stronie Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania. • publicznym (24.11-18.12.2020 r.) • w BIP MRiPS • z KWRiST (17.11.2020 r.-11.05.2021 r.) Realizacja działań przewiduje współpracę z partnerami społecznymi, organizacjami pozarządowymi i samorządami. Współpraca ta będzie przebiegała w różnoraki sposób, w zależności od sposobu obranego przez instytucję wiodącą np. na zasadzie powierzenia realizacji zadania publicznego, konkursu czy zamówień publicznych. Odpowiednie podmioty ds. równości, partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego wchodzą w skład zespołów, których zadaniem jest m.in. monitorowanie realizacji obu programów. Oba sprawozdania wymienione w kryterium 3 podlegają szerokim konsultacjom z wszystkimi interesariuszami.
4.3. Ramy strategiczne polityki na rzecz systemu kształcenia i szkolenia na	EFS+	ESO4.6. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego	Tak	Istnienie krajowych lub regionalnych ram strategicznych polityki w zakresie systemu kształcenia i szkolenia, które obejmują:	Tak	Link do dokumentów: https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf	Ramy strategiczne zostały określone w 1.Strategiina rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 4.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
wszystkich szczeblach		kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami ESO4.7. Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla		1. oparte na rzetelnych danych systemy przewidywania i prognozowania umiejętności;			Zbudowanie efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności, 3. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszar oddziaływania VI Doradztwo zawodowe, Temat działania 19: Tworzenie efektywnych mechanizmów informowania o zapotrzebowaniu na zawody, kwalifikacje i umiejętności na poziomie krajowym i regionalnym. Ponadto, corocznie ustalana jest prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy.
				2. mechanizmy i usługi monitorowania losów absolwentów do celów wysokiej jakości i skutecznego poradnictwa zawodowego dla osób uczących się w każdym wieku;	Tak	Link do dokumentów: https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf	Ramy strategiczne zostały określone w 1.Strategiina rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 4. Zbudowanie efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności, 3. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszar oddziaływania VI Doradztwo zawodowe, Temat działania 19: Tworzenie efektywnych mechanizmów informowania o zapotrzebowaniu na zawody, kwalifikacje i umiejętności na poziomie krajowym i regionalnym.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej					Ponadto, funkcjonuje system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów ELA, monitoring karier absolwentów publicznych i niepublicznych szkół ponadpodstawowych.
				3. środki na rzecz zapewnienia równego dostępu do wysokiej jakości, przystępnego cenowo, odpowiedniego, wolnego od segregacji kształcenia i szkolenia sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz uczestnictwa w takim kształceniu i szkoleniu i ukończenia go, a także nabywania kluczowych kompetencji na wszystkich poziomach, w tym na poziomie szkolnictwa wyższego;	Tak	Link do dokumentów: https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf	Ramy strategiczne zostały określone w: 1. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, 2. ZSU 2030 (część ogólna) – Priorytet 1.oraz Priorytet 6, 3. ZSU 2030 (część szczegółowa) – Obszar oddziaływania I Ponadto: a) akty prawne dot. równego dostępu do kształcenia: Prawo oświatowe, ustawa o systemie oświaty, Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, rozporządzenie MEN ws. ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach […], tworzona ustawa o wsparciu dzieci, uczniów i rodzin (wykaz prac legisl. RM UD319) b) przedsięwzięcie MEN: „Włączeni w edukację" (wdrożenie edukacji włączającej wysokiej jakości, zapewniającej wszystkim dzieciom i uczniom warunki do rozwijania potencjału oraz nabywania wiedzy i umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w życiu dorosłym i włączenia społecznego; obejmuje prace legisl. i działania wdrożeniowe, w tym projekty: • Wspieranie dostępności edukacji dla dzieci i młodzieży

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							• Szkoła dostępna dla wszystkich • Przygotowanie kompleksowego wsparcia poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego • Budowa skoordynowanego systemu pomocy specjalistycznej opartego na Specjalistycznych Centrach Wspierających Eduk
				4. mechanizm koordynacji obejmujący wszystkie poziomy kształcenia i szkolenia, w tym szkolnictwo wyższe, oraz jasny podział obowiązków między odpowiednimi organami krajowymi lub regionalnymi;	Tak	Link do dokumentów: https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf	Ramy strategiczne zostały określone w: 1. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 5. Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów współpracy i koordynacji międzyresortowej oraz międzysektorowej w zakresie rozwoju umiejętności, 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – wszystkie Obszary oddziaływania poprzez wskazanie podmiotów kluczowych dla realizacji Tematu działania. Dodatkowo ma zastosowanie w szczególności rozdział 3. „Zasady realizacji Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 jako polityki publicznej”, 3. Ustawie o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji – rozdział 8 ustawy (Koordynacja funkcjonowania Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji), 4. Ustawie o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości – art. 4c ustanawiający: a) Radę Programową do spraw kompetencji,

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							b) sektorowe rady do spraw kompetencji. Ponadto: projekt MEiN: „Wsparcie i rozwój mechanizmów współpracy i koordynacji na szczeblu krajowym i regionalnym w zakresie uczenia się przez całe życie”., projekt FRSE/MEN „Rozwój współpracy i koordynacji w z
				5. rozwiązania dotyczące monitorowania, ewaluacji i przeglądu ram strategicznych polityki;	Tak	Link do dokumentów: https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf	Ramy zostały określone w: 1. ZSU 2030 (część ogólna) – Priorytet 5. oraz rozdział 10. 2. ZSU 2030 (część szczegółowa) – rozdział 3. 3. Ustawie o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji – rozdział 8 ustawy 4. Ustawie o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości – art. 4c ustanawiający: a) Radę Programową do spraw kompetencji, b) sektorowe rady do spraw kompetencji. Ponadto: a) funkcjonowanie Międzyresortowego Zespołu do spraw uczenia się przez całe życie i Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, b) projekt MEiN „Wsparcie i rozwój mechanizmów współpracy i koordynacji na szczeblu krajowym i regionalnym w zakresie uczenia się przez całe życie”. Przegląd śródokresowy i ewaluacja

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							wdrażania ZSU 2030, w tym ewaluacja koordynacji jej wdrażania na poziomie krajowym i wojewódzkim, zostały przewidziane do realizacji przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Planowana data przeglądu śródokresowego i ewaluacji: III kw. 2024 – I kw. 2025).
				6. środki skierowane do osób dorosłych o niskich umiejętnościach zawodowych i niskich kwalifikacjach i osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz ścieżki poprawy umiejętności;	Tak	Link do dokumentów: https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf	Ramy zostały określone w: 1. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytety: 1. Podnoszenie poziomu umiejętności kluczowych u dzieci, młodzieży i osób dorosłych; 2. Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się nastawionej na aktywny i ciągły rozwój umiejętności; 4. Zbudowanie efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności; 6. Wyrównywanie szans w dostępie do rozwoju i możliwości wykorzystania umiejętności. 3. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszary oddziaływania: I Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i dorosłych; IV Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną; V Rozwijanie umiejętności w miejscu pracy; VI Doradztwo zawodowe; VIII Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności. Ponadto:

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							a) funkcjonowanie Uniwersytetów Drugiego i Trzeciego Wieku b) przedsięwzięcie MEiN: „Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji” c) projekt FRSE: „Szansa - nowe możliwości dla dorosłych” d) program Senior+.
				7. środki na rzecz wspierania nauczycieli, osób prowadzących szkolenia i kadry akademickiej w odniesieniu do odpowiednich metod nauczania, oceny i walidacji kompetencji kluczowych;	Tak	Link do dokumentów: https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf	Ramy zostały określone w: 1. ustawie Karta Nauczyciela – Rozdział 7a: Finansowanie dokształcania i doskonalenia zawodowego nauczycieli, 2. rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, szczegółowych celów szkolenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe, 3. ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce – Dział XII Finansowanie systemu szkolnictwa wyższego i nauki oraz gospodarka finansowa uczelni (m.in. „Doktorat wdrożeniowy”), 4. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytety: 2. Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się (…); 5. Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów (…);

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							6. Wyrównywanie szans w dostępie do rozwoju (…), 5. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszary oddziaływania: III Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące; IV Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną; VII Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną; VIII Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności.
				8. środki na rzecz wspierania mobilności osób uczących się i kadry oraz transnarodowej współpracy podmiotów świadczących usługi w zakresie kształcenia i szkolenia, w tym przez uznawanie efektów uczenia się i kwalifikacji.	Tak	Link do dokumentów: https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf	Ramy zostały określone w: 1. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej ws. postępowania w celu uznania świadectwa lub innego dokumentu (…), 2. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej ws. kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych, 3. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej ws. warunków, jakie musi spełnić osoba ubiegająca się o uzyskanie dyplomu zawodowego (…), 4. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytety: 2 Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się (…); 5 Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów (…), 5. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszary oddziaływania: III

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące; IV Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną; VII Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną; VIII Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności. Ponadto funkcjonowanie: a) Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, b) Narodowego Centrum Nauki, c) Sieci Badawczej Łukasiewicz, d) Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, e) Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji.
4.4. Krajowe ramy strategiczne polityki na rzecz włączenia społecznego i walki z ubóstwem	EFS+	ESO4.8. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji	Tak	Istnienie krajowych lub regionalnych ram strategicznych polityki lub ram ustawodawczych na rzecz włączenia społecznego i ograniczenia ubóstwa, które obejmują: 1. opartą na rzetelnych danych diagnozę ubóstwa i wykluczenia społecznego, w tym ubóstwa dzieci, w szczególności pod względem równego dostępu do dobrej jakości usług dla dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji, a także pod względem bezdomności, segregacji przestrzennej i edukacyjnej, ograniczonego dostępu do	Tak	Spełnieniem warunku jest Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030” (KPPUiWS) http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20210000843/O/M20210843.pdf	Diagnoza w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu (KPPUiWS) dotyczy ubóstwa i wykluczenia społecznego,. Dokument zawiera analizę danych ogólnokrajowych oraz według makroregionów, stopnia urbanizacji, typów gospodarstw domowych. W diagnozie uwzględnione zostały takie problemy jak ubóstwo dzieci, bezdomność, ograniczony dostęp do usług społecznych oraz specyficzne potrzeby grup zagrożonych wykluczeniem. Diagnoza zawiera również informacje dotyczące dostępu do edukacji, w tym edukacji wczesnej i opieki. Opisany został obszar wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, wykluczenia

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				podstawowych usług i infrastruktury oraz szczególnych potrzeb osób w każdym wieku znajdujących się w trudnej sytuacji;			mieszkaniowego, ubóstwa osób pracujących i osób starszych oraz przedstawiona została sytuacja cudzoziemców - tytuły pobytowe, dostęp do usług. Diagnoza obejmuje również usługi w ramach pomocy społecznej - usługi w miejscu zamieszkania a domy pomocy społecznej, środowiskowe domy samopomocy, mieszkania chronione. Przy opracowaniu diagnozy opierano się m.in. na danych Głównego Urzędu Statystycznego, Eurostatu oraz sprawozdaniach resortowych.
				2. środki na rzecz zapobiegania i zwalczania segregacji we wszystkich dziedzinach, w tym ochrony socjalnej, rynków pracy sprzyjających włączeniu społecznemu i dostępu do wysokiej jakości usług dla osób w trudnej sytuacji, w tym migrantów i uchodźców;	Tak	Spełnieniem warunku jest Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030" (KPPUiWS) http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20210000843/O/M20210843.pdf	KPPUiWS koncentruje się na : • przeciwdziałaniu ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, • przeciwdziałaniu bezdomności, • rozwijaniu usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, starszych i innych potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, • wspieraniu osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej, • wspieraniu integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							We wszystkich obszarach uwzględniono działania na rzecz przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej.
				3. środki na rzecz przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej;	Tak	Strategia rozwoju usług społecznych polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.). https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20220000767/O/M20220767.pdf	Opracowywano Strategię rozwoju usług społecznych polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.). Zawiera ona diagnozę obszarów procesu DI wraz z wnioskami, wizję, cele strategiczne oraz kierunki interwencji i zasady realizacji polityki publicznej w danym obszarze. Strategia będzie realizowana w obszarach: opieki nad dzieckiem, w tym z niepełnosprawnością, nad osobami starszymi, wsparcia osób z niepełnosprawnościami, wsparcia osób w kryzysie psychicznym i w kryzysie bezdomności. Strategia DI obejmować będzie np: 1. priorytetowe podejście do usług społecznych realizowanych w środowisku 2. rozwój lokalnych i zindywidualizowanych usług, które ograniczą opiekę instytucjonalną 3. wykorzystanie potencjału instytucjonalnej opieki długoterminowej na rzecz rozwoju nowych usług środowiskowych 4. zabezpieczenie usług stacjonarnej opieki długoterminowej, jako ostatni i najmniej pożądany element systemu

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							5. rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego z koszykiem usług 6. system koordynacji i standaryzacji usług społecznych – funkcja koordynatora usług społecznych 7. systemową usługę asystencji osobistej.
				4. rozwiązania dotyczące zapewnienia, aby opracowanie tych ram, ich wdrożenie, monitorowanie i przegląd były prowadzone w ścisłej współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w tym partnerami społecznymi i odpowiednimi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.	Tak	Spełnieniem warunku jest Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030" (KPPUiWS) http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20210000843/O/M20210843.pdf	Oba dokumenty opracowano we współpracy z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego i interesariuszy problematyki ubóstwa i wykluczenia społecznego. Uwzględniono rezultaty pracy niezależnych tematycznych grup eksperckich dla obszarów: rodzina i dziecko, os. starsze, z niepełnosprawnościami, z zaburzeniami psychicznymi, bezdomne i cudzoziemcy. Grupy eksperckie wypracowały założenia, wykorzystane do zaplanowania działań w KPPUiWS i Strategii DI. Monitorowanie działań odbywać się będzie w partnerstwie i z udziałem interesariuszy, w tym organizacji społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów społecznych zaangażowanych bezpośrednio w obszarach objętych dokumentami W resorcie właściwym ds. rodziny i zabezpieczenia społecznego powołane zostaną Zespoły z udziałem organizacji społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów społecznych, administracji centralnej, samorządów wojewódzkich i

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							lokalnych. Dane do monitorowania realizacji działań będą zbierane zgodnie z przyjętym harmonogramem w ramach każdego z Priorytetów (KPPiUWS) i opracowanego zestawu wskaźników rezultatu (Strategia DI).
4.6. Ramy strategiczne polityki na rzecz opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej	EFS+ EFRR	ESO4.11. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami,	Tak	Istnienie krajowych lub regionalnych ram strategicznych polityki na rzecz zdrowia, które obejmują: 1. mapowanie potrzeb w zakresie opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej, w tym pod względem personelu medycznego i pielęgniarskiego, w celu zapewnienia zrównoważonych i skoordynowanych środków;	Tak	http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/69/akt.pdf https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/ http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/80/akt.pdf https://basiw.mz.gov.pl/strategie/wojewodzkie-plany-transformacji/ https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP2022000 Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu	Spełnienie kryt. zapewnia publikacją Mapy Potrzeb Zdrowotnych (MPZ) w formule obejmującej analizy oraz wyzwania sys.opieki zdrowotnej, a także krajowy oraz wojewódzkie plany transf., które wdrażają rekomendacje zawarte w MPZ. MPZ obejmują cały system, czyli wszystkie poziomy opieki opisane rodzajami świadczeń (od POZ po opiekę paliatywną i hospicyjną), z uwzględnieniem zasobów w systemie. W proces mapowania opieki długoter. wpisuje się także Strategia Rozwoju Usług Społecznych (SRUS) oraz Regionalne Plany Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji. SRUS prezentuje koncepcję deinstytucjonalizacji zakładającą przechodzenie od instytucjonalnej do opieki świadczonej w środ. rodzinnym i lokalnym dla obszarów usług społecznych (osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze, rodziny oraz dzieci i młodzież w pieczy zastępczej, osoby z problemami zdrowia psychicznego, osoby bezdomne). Na szczeblu lok. i reg. plany rozwoju i deinstytucjonalizacji usług zawierają diagnozy potrzeb w obszarach objętych deinstytucjonalizacją oraz stanowią uporządkowaną koncepcję zmiany na poziomie regionalnym.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej RSO4.5. Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej					*Cały opis w aneksie do programu
				2. środki na rzecz zapewnienia efektywności, trwałości, dostępności i przystępności cenowej usług opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej, w tym ze szczególnym uwzględnieniem osób wykluczonych z systemów opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej oraz osób, do których najtrudniej jest dotrzeć;	Tak	https://www.gov.pl/web/zdrowie/zdrowa-przyszlosc-ramy-strategiczne-rozwoju-systemu-ochrony-zdrowia-na-lata-2021-2027-z-perspektywa-do-2030 http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/80/akt.pdf https://basiw.mz.gov.pl/strategie/wojewodzkie-plany-transformacji/ https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20220000767 Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu	Spełnieniem kryterium jest głównie dok. strat. „Zdrowa Przyszłość. Ramy strat. rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r.” Jego celem jest zapewnienie obywatelom równego i adekwatnego do potrzeb zdrowotnych dostępu do wysokiej jakości świadczeń zdrowotnych przez przyjazny, nowoczesny i efektywny system ochrony zdrowia. Dok. określa ramy strat. działań koniecznych do podjęcia na podstawie diagnozy z MPZ. Przy projektowaniu tego dokumentu w centrum został postawiony pacjent, a wszelkie działania są podporządkowane przede wszystkim konieczności zapewnienia równej dostępności do świadczeń zdrowotnych. Ponadto, środki mające na celu zapewnienie wydajności, trwałości, dostępności i przystępności usług zdrowotnych zawarte są w Krajowym Planie Transformacji na lata 2022-2026 i Wojewódzkich Planach Transformacji na lata 2022-2026. Z kolei Strategia Rozwoju Usług Społecznych prezentuje koncepcję deinstytucjonalizacji społecznych usług opiekuńczych. Jednym z zadań wskazanych w SRUS do realizacji na szczeblu lokalnym i regionalnym są plany rozwoju i deinstytucjonalizacji usług. *Cały opis w aneksie do programu
				3. środki na rzecz wspierania usług środowiskowych i	Tak	https://www.gov.pl/web/zdrowie/zdrowa-przyszlosc-ramy-strategiczne-rozwoju-	Kryt. to w zakresie opieki wypełniają dwa dok. o charakterze strat.:

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				opartych na rodzinie poprzez deinstytucjonalizację, w tym profilaktyki i podstawowej opieki zdrowotnej, opieki w domu i usług środowiskowych.		systemu-ochrony-zdrowia-na-lata-2021-2027-z-perspektywa-do-2030 https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20220000767 http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/80/akt.pdf https://basiw.mz.gov.pl/strategie/wojewodzkie-plany-transformacji/ Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu	a) Strategia Deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psych., b) Strategia Deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami starszymi. Stanowią one załączniki do dok. „Zdrowa Przyszłość”. Ponadto, również opracowany Krajowy Plan Transformacji oraz Wojewódzkie Plany Transformacji na lata 2022-2026 zawierają środki mające na celu promowanie usług środowiskowych i rodzinnych poprzez deinstytucjonalizację – zawarte w nich działania obejmują wzmocnienie profilaktyki i opieki podstawowej. Ponadto, Strategia Rozwoju Usług Społecznych adresuje kwestie związane z polityką społeczną, a na poziomie województw przygotowane zostały plany rozwoju i deinstytucjonalizacji usług społecznych. Dok. te są wobec siebie komplementarne, tak aby zapewnić najwyższą jakość kompleksowej opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w szczególności z uwagi na starszy wiek, niepełnosprawność, problemy z zakresu zdrowia psychicznego, uzyskaną w efekcie koordynacji opieki zdrowotnej i społecznej. *Cały opis w aneksie do programu

5. Instytucje programu

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. k) oraz art. 71 i 84 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 13: Instytucje programu

Instytucje programu	Nazwa instytucji	Imię i nazwisko osoby kontaktowej	Położenie	Adres e-mail
Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Dolnośląskiego obsługiwany przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego we Wrocławiu	Marszałek Województwa Dolnośląskiego	Wrocław, 50-411 Wrocław, Wybrzeże Juliusza Słowackiego 12-14,	marszalek@dolnyslask.pl
Instytucja audytowa	Szef Krajowej Administracji Skarbowej	Dyrektor Departamentu Audytu Środków Publicznych w Ministerstwie Finansów	Warszawa, 00-916 Warszawa, ul. Świętokrzyska 12	sekretariat.DAS@mf.gov.pl
Organ otrzymujący płatności od Komisji	Ministerstwo Finansów, Departament Instytucji Płatniczej	Minister właściwy ds. finansów publicznych	Warszawa, 00-916 Warszawa, ul. Świętokrzyska 12	sekretariat.IP@mf.gov.pl

Podział kwot refundowanych z tytułu pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, jeżeli wskazano więcej niż jeden podmiot otrzymujący płatności od Komisji

Podstawa prawna: Art. 22 ust. 3 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Tabela 13A: Część wartości procentowych określonych w art. 36 ust. 5 lit. b) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, która zostałaby refundowana podmiotom otrzymującym płatności od Komisji w przypadku pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (w punktach procentowych)

6. Partnerstwo

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. h) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

ZWD podjął szereg działań, aby procedura partnerstwa przebiegała w oparciu o wykorzystanie licznych rekomendacji oraz opinii zgromadzonych od zainteresowanych podmiotów i instytucji. Mając powyższe na uwadze proces opracowania dokumentu FEDS 2021-2027 oparty został na funkcjonowaniu grup roboczych

Programowanie

Wewnętrzna Grupa powołana została w celu koordynowania współpracy poszczególnych komórek UMWD oraz jego jednostek organizacyjnych zaangażowanych w opracowanie FEDS.

Jednocześnie w celu zapewnienia koordynacji i spójności procesu przygotowania FEDS oraz partnerskiej współpracy pomiędzy szerokim gronem interesariuszy powołana została zewnętrzna Grupa Robocza (Uchwała nr 3249/VI/20 ZWD z dnia 29.12.202 r. ze zm.). Grupa wspiera ZWD w procesie programowania, zapewnienie koordynacji i komplementarności pomiędzy programami operacyjnymi oraz w ramach poszczególnych celów polityki i z innymi instrumentami UE z uwzględnieniem zapisów krajowych i europejskich dokumentów strategicznych. W jej skład powołani zostali:

- przedstawiciele strony samorządowej (m.in. ZWD, przedstawiciele jst),

- przedstawiciele strony rządowej (organy administracji rządowej właściwe ze względu na zakres merytoryczny programu),

- partnerzy społeczno-ekonomiczni, podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, organizacje badawcze i uniwersytety (przedstawiciele związków zawodowych, organizacji otoczenia biznesu, organizacji pozarządowych, fundacji, stowarzyszeń w tym partnerzy działający na rzecz ochrony środowiska, a także podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, równouprawnienia płci oraz niedyskryminacji, środowisk naukowych i akademickich oraz instytucji o charakterze regionalnym).

Grupa Zewnętrzna skupia łącznie 115 członków, z czego 58 stanowią przedstawiciele partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

W ramach działających grup roboczych zorganizowane zostały spotkania, dyskusje, wysłuchania, na których uczestnicy zapoznani zostali z aktualnym stanem prac na różnych etapach przygotowania programu, przedstawione zostały propozycje legislacyjne KE w ramach PS po 2020, prezentowano wstępne założenia Programu w celu omówienia przebiegu prac kontynuacji na kolejnych etapach. W trakcie spotkań dyskutowane oraz wypracowywane były oraz zapisy poszczególnych celów polityki oraz kierunki wsparcia zawarte w dokumencie FEDS.

W wyniku wspólnych spotkań roboczych wypracowano zapisy m.in. Diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej (do dokumentu wpłynęło ponad 500 uwag,z czego 78 % została uwzgledniona. W ramach opiniowania przez Grupę wstępnych założeń, dotyczących kierunków wsparcia FEDS, wpłynęło ponad 300 uwag i sugestii. Grupa spotykała się 17 razy - zanim rozpoczęły się ogólnogostępne konsultacje społeczne projektu programu, odbyły się dyskusje oraz warsztaty, podczas których zgłaszano konkretne propozycje zapisów. W oparciu o te zgłoszenia zmieniono niektóre zakresy wsparcia, co przedstawiaja dokumentacja spotkań dostępna na stronie https://rpo.dolnyslask.pl/o-projekcie/rpo-wd-2021-2027/konsultacje-spoleczne/

W ramach konsultacji społecznych zgłoszono 1 252 uwag, z czego pozytywnie rozpatrzono 533 uwag. Baza wszystkich uwag (m.in. wraz z odniesieniem do danej uwagi) jako załącznik do Uchwały nr 5009/VI/22 ZWD z 14.03.22 r., została podana do publicznej wiadomości za pomocą strony internetowej RPO oraz UMWD. W wyniku zgłoszonych uwag rozszeżono lub zmodyfikowano zakresy wsparcia, opisy celów szczegółowych w ramach m.in. Priorytetu 1, 2, 3, 5, 8 w ramach EFRR, a także 6, 7 w ramach EFS+. Dodonano realokacji środków w ramach kilku kodów interwencji w Priorytecie 2, 5, 6.

FEDS został przygotowany z udziałem licznych interesariuszy i w dużej mierze odpowiada na zdiagnozowane potrzeby, co potwierdzają pozytywne opinie, chociażby WRDS, RDPP, Rady

Senioralnej, Rady OzN oraz skupiającej blisko 300 podmiotów DFOP.Również instrumenty terytorialne, np. ZIT LGOF i IIT SW pozytywnie oceniły zapisy programu.

Dodatkowo, aby zapewnić interesariuszom udział w pracach przy tworzeniu TPST, została powołana Grupa Robocza ds. FST. W skład Grupy weszli przedstawiciele wszystkich środowisk zainteresowanych wdrażaniem FST (JST, uczelnie, instytuty badawcze, IOB, przedsiębiorcy, związki zawodowe, NGO, radni sejmiku Województwa Dolnośląskiego - Uchwała ZWD z dnia 6 października 2020 r. nr 2755/VI/20 z późn.zm. Dzięki spotkaniom wypracowano m.in. zapisy TPST. Grupa odbyła 17 spotkań, podczas których opracowywano charakterystykę obszarów objętych planem jak i proponowane kierunki działań, które należy realizować przy wykorzystaniu FST. W ramach prac nad przygotowaniem Programu, w celu zapewnienia pełnej partycypacji w szeregu niezbędnych działań, dopełniony został wymóg przeprowadzenia konsultacji społecznych, do których zaproszone zostało szerokie grono instytucji.

Szczegółowy wykaz prac grup roboczych oraz ich przedmiot dostępny jest na stronach internetowych: https://rpo.dolnyslask.pl/o-projekcie/rpo-wd-2021-2027/grupy-robocze/

https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/fundusz-sprawiedliwej-transformacji/grupa-robocza-ds-fst/spotkania-grupy-roboczej-ds-fst/

ZWD uchwałą nr 4810/VI/22 z dnia 18 stycznia 2022 r. przyjął projekt programu FEDS w celu poddania go konsultacjom społecznym w okresie 24 stycznia – 28 luty 2022 r., tym samym wypełniając zapisy ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Informacje o rozpoczęciu konsultacji społecznych oraz wszystkie dokumenty które im podlegały, zostały upublicznione na stronach internetowych (www.umwd.dolnyslask.pl, www.rpo.dolnyslask.pl, www.funduszeeuropejskie.gov.pl). Informacje o trwaniu konsultacji oraz zaproszenie do aktywnego udziału było komunikowane podczas konferencji, bezpośrednich spotkań z interesariuszami oraz za pomocą mediów społecznościowych.

Uwagi i stanowiska do projektu FEDS 2021-2027 można było składać za pomocą formularza internetowego, przesyłać w formie elektronicznej, w wersji papierowej oraz zgłaszać ustnie.

Konferencja otwierająca konsultacje odbyła się w dniu 24 stycznia 2022 r., podczas której przedstawiono założenia FEDS, dyskutowano o zakresie wsparcia oraz odpowiadano na pojawiające się pytania i postulaty. Dodatkowo zorganizowano także spotkania specjalistyczne dotyczące:

·CP1, CP3, CP4 (EFRR) w dniu 1 lutego 2022 r.;

·CP2, CP5 (EFRR) w dniu 2 lutego 2022 r.;

·CP4 (EFS+) w dniu 3 lutego 2022 r.;

·CP6 (FST) w dniu 4 lutego 2022 r.

W ramach trwania konsultacji społecznych przeprowadzono również wysłuchania publiczne na temat proponowanego zakresu wsparcia FEDS w dniu 7 lutego 2022 r. oraz wysłuchania odwrócone z odniesieniem się do poruszanych postulatów w dniu 2 marca 2022 r.

Materiały z ww. spotkań dostępne są na stronie https://rpo.dolnyslask.pl/o-projekcie/rpo-wd-2021-2027/konsultacje-spoleczne/

Projekt FEDS 2021-2027 został skierowany do konsultacji z: Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego, Dolnośląską Radą Działalności Pożytku Publicznego, Wojewódzką Radą Dialogu Społecznego, Wojewódzką Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych oraz Dolnośląską Społeczną Radą Senioralną.

Wdrażanie i monitorowanie FEDS

Kluczową rolę we wdrażaniu programu będzie pełnił powołany przez IZ KM (ciało doradczo-opiniujące), w skład którego wejdą m.in. partnerzy, o których mowa w art. 8 rozporządzenia ogólnego. Powołanie do składu KM na prawach członka, a więc z prawem głosu, a w konsekwencji czynne uczestnictwo w pracach tego gremium, umożliwi partnerom zyskanie realnego wpływu na wdrażanie programu. Ponadto, zasada partnerstwa w KM będzie realizowana poprzez: zapewnienie zróżnicowanego udziału w pracach Komitetu przedstawicieli wszystkich stron, w tym partnerów

społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, ustanowienie tożsamych dla wszystkich członków praw, obowiązków i przywilejów wynikających z Regulaminu KM, przeznaczenie określonej puli środków na szkolenia, ekspertyzy i konsultacje ze środowiskiem oraz umożliwienie wszystkim zainteresowanym stronom udziału w konsultowaniu kwestii spornych podczas warsztatów, grup roboczych oraz spotkań tematycznych. Udział przedstawicieli organizacji pozarządowych, partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w gronie członków KM będzie zagwarantowany z uwzględnieniem art. 4 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 240/2014. Zgodnie z ww. zasadami w skład Komitetu wchodzić będą przedstawiciele właściwych władz regionalnych, lokalnych, miejskich i innych instytucji publicznych, partnerów społeczno-ekonomicznych i podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie. Obywatelska część KM będzie realizowana poprzez przeprowadzenie przejrzystego i bezstronnego procesu wyłaniania przedstawicieli, co zagwarantuje szeroki udział organizacji, reprezentujących poszczególne grupy partnerów Zgodnie z zasadą partnerstwa niezależne organy ochrony praw podstawowych i organizacje praw człowieka będą zaangażowane we wszystkie etapy programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji inwestycji w infrastrukturę edukacyjną społeczną i zdrowotną, a także w projekty EFS+, aby zapewnić poszanowanie zasad niezależnego życia, niesegregacji i niedyskryminacji zgodnie z Konwencją ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych i Kartą Praw Podstawowych Przestrzeganie Karty praw podstawowych będzie monitorowane przez cały okres programowania. Pomoc techniczna będzie finansować działania w celu zapewnienia skutecznej realizacji zasad horyzontalnych. W trakcie wyłaniania składu Komitetu będzie wzięta pod uwagę potrzeba zapewnienia reprezentatywności organizacji społecznych zajmujących się problematyką równości w prace Komitetu Monitorującego. Udział w pracach KM umożliwi podmiotom zrzeszonym w jego składzie realny wpływ m.in. na kształt dokumentów programowych, uczestnictwo w procesie monitorowania postępów programu oraz jego ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Tryb wyboru projektów

Procedury wyboru operacji mogą być konkurencyjne lub niekonkurencyjne, pod warunkiem że zastosowane kryteria i procedury są niedyskryminujące, włączające i przejrzyste, a wybrane operacje maksymalizują wkład finansowania unijnego i są zgodne z zasadami horyzontalnymi określonymi w rozporządzeniu 2021/1060. Możliwości zastosowania procedury niekonkurencyjnej zostały dodatkowo ograniczone przez przesłanki określone w ustawie z dnia 24 marca 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, co oznacza, że podstawowym sposobem wyboru jest procedura konkurencyjna, której zastosowanie nie jest uzależnione od spełnienia żadnych dodatkowych wymogów.

Ewaluacja

Partnerzy biorący udział w pracach KM włączani będą w dużym stopniu w proces ewaluacji FEDS, na różnych etapach jego wdrażania. Zostaną także zaproszeni do współtworzenia planu ewaluacji FEDS i zgłaszania własnych propozycji badań i analiz pozwalających na ocenę i ulepszenie systemu wdrażania FEDS.

7. Komunikacja i widoczność

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. j) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Komunikacja o Programie to informowanie o jego ofercie, rezultatach projektów (w tym oczekiwanych), korzyściach, jakie przynoszą dla obywateli i wpływie PS na rozwój regionu i UE. Komunikacja służy upowszechnianiu idei integracji europejskiej, poprzez łączenie efektów projektów z celami PS i wartościami, które są tożsame z celami UE. Komunikacja wynika także z potrzeby zachowania transparentności wydatków z budżetu UE.

Nadrzędnym celem działań jest budowanie świadomości społeczeństwa o możliwościach, jakie stwarzają FE, korzyściach i wspólnych dla UE wartościach leżących u podstaw projektów realizowanych w ramach programu. Na DŚ działania skupiają się na najważniejszych dla Programu obszarach m.in. zielona energia, wsparcie przedsiębiorstw i włączenie społeczne.

Informowanie jest elementem krajowego systemu komunikacji marki FE.

Działania komunikacyjne prowadzi IZ we współpracy z instytucjami w systemie wdrażania oraz partnerami społecznymi i beneficjentami. W celu uniknięcia podwójnych standardów obowiązkiem właściwej komunikacji objęte są również inne organy właściwych władz publicznych, jeżeli ich zakres odpowiedzialności obejmuje planowanie, finansowanie, realizację lub nadzór nad realizacją projektów otrzymujących dofinansowanie UE.

W komunikacji akcentowane są strategie UE, podkreślając wkład projektów w ich realizację. Wymiar unijny zapewniony jest przez m.in. zaproszenia KE na wydarzenia związane z projektami, uwzględnienie wystąpień KE w scenariuszu wydarzeń, włączenie cytatu KE do informacji prasowej itd.

Szczególny nacisk położony bedzie na stronę cyfrową komunikacji oraz promocji, która będzie głównym kanałem dystrybucji informacji o funduszach UE.

Szczegóły założeń przedstawionych w tym rozdziale znajdują się w Strategii komunikacji programu.

Cele

Działania komunikacyjne realizują cele określone ww. Strategii:

•aktywizacja do sięgania po FE

•wsparcie w realizacji projektów

•zapewnienie wysokiej świadomości nt. działań rozwojowych w regionie realizowanych z udziałem FE oraz znaczenia przynależności do UE i roli w kształtowaniu przyszłości Europy oraz zwiększenie świadomości na temat wartości EU w tym równości, niedyskryminacji, włączenia społecznego w celu zwalczania negatywnych stereotypów dot. grup narażonych na dyskryminację

Działania prowadzone są wyłącznie w obszarze FE w zakresie ww. celów, z wyłączeniem działań mających inny zakres np. promowania instytucji lub osób i działań o charakterze politycznym.

Grupy docelowe

•potencjalni beneficjenci w zakresie sięgania po FE

•beneficjenci w zakresie wsparcia w realizacji projektów

•społeczeństwo regionu, w tym odbiorcy efektów wsparcia z FE, osoby o niskim poziomie wiedzy o FE w zakresie zapewnienia wysokiej świadomości

Kanały komunikacji

Kanały i narzędzia komunikacji są dobierane do grupy docelowej i wynikają z analizy bieżących trendów konsumpcji mediów, a wybór konkretnych kanałów i narzędzi jest powiązany z wyznaczonymi celami.

Kanały komunikacji to:

•media o szerokim zasięgu (np. telewizja, radio, prasa, internet, kino)

•media społecznościowe (zostaną doprecyzowane w Strategii Komunikacji)

•wydarzenia info-promo

•publikacje i materiały audio-video

•strona internetowa Programu

•portal FE – wspólna platforma internetowa

•sieć PIFE

Duży nacisk położony jest na wykorzystanie potencjału komunikacyjnego beneficjentów, zaangażowanie ich w działania komunikacyjne i w rolę ambasadorów marki FE. Obowiązki info-promo beneficjentów są załącznikiem do umowy.

Odpowiednia komunikacja ma zastosowanie do schematów pomocowych, wiązek projektów, a operacje strategiczne podlegają specjalnym działaniom promocyjnym.

Budżet

Szacunkowy budżet na działania komunikacyjne IZ, IP i IW wynosi 8 693 533 €, w tym 6 085 473 mln € wsparcia z UE (0,28% alokacji FEDS). Kwoty w podziale na grupy docelowe i cele określane są w rocznych planach. Budżet jest wstępnie podzielony na 3 cele:

•35%: potencjalni beneficjenci

•10%: beneficjenci

•55%: społeczeństwo regionu

Szacunkowy udział kwot w poszczególnych latach to (w EUR): 2021: 0%; 2022: 0%; 2023: 5%; 2024: 20%; 2025: 17,5%; 2026: 17,5%; 2027: 17,5%; 2028: 17,5%; 2029: 5%.

Monitoring i ewaluacja

Działania komunikacyjne podlegają ewaluacji i monitoringowi pod kątem ich jakości, trafności w realizacji celów komunikacyjnych i skuteczności w dotarciu do grup docelowych (m.in. badania ankietowe/ jakościowe, analizy użyteczności).

Ocena strategiczna obejmuje systematyczne monitorowanie osiągania założonych celów

i wskaźników Strategii komunikacji. Dodatkowo realizowane jest regularne badanie społeczeństwa pod kątem oceny wiedzy, świadomości i rozpoznawalności FE w celu dostarczenia rekomendacji do planowania kolejnych działań i podejmowania działań naprawczych.

Monitoringowi i ocenie podlega szereg wskaźników w tym wskaźniki oddziaływania (jedn. miary: %, sposób: badanie społeczeństwa, częstotliwość.: co 2 lata przy określeniu wartość bazowa – wb - na 2020 r.) m.in.:

- Odsetek respondentów dostrzegających wpływ FE na rozwój regionu (wb. 74%)
- Znajomość celów, obszarów lub działań, na które przeznaczane są FE w programie (wb. 22%)
- Odsetek mieszkańców regionu uważających, że osobiście korzystają z FE (wb. 46%)

8. Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami

Podstawa prawna: art. 94 i 95 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 14: Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami

Planowane stosowanie art. 94 i 95 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	Tak	Nie
Od momentu przyjęcia, program będzie wykorzystywał refundację wkładu Unii w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe w ramach priorytetu zgodnie z art. 94 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	☐	☒
Od momentu przyjęcia, program będzie wykorzystywał refundację wkładu Unii w oparciu o finansowanie niepowiązane z kosztami zgodnie z art. 95 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	☐	☒

Aneks 1: Wkład Unii w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe

A. Podsumowanie głównych elementów

Priorytet	Fundusz	Cel szczegółowy	Kategoria regionu	Szacunkowy udział łącznej alokacji finansowej w ramach priorytetu, do którego stosowane będą uproszczone metody rozliczania kosztów (SCO), w %	Rodzaj(-e) operacji objętej (-ych) finansowaniem		Wskaźnik uruchamiający refundację kosztów		Jednostka miary wskaźnika uruchamiającego refundację kosztów	Rodzaj uproszczonej metody rozliczania kosztów (standardowe stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe lub stawki ryczałtowe)	Kwota (w EUR) lub wartość procentowa (w przypadku stawek ryczałtowych) uproszczonej metody rozliczania kosztów
					Kod(1)	Opis	Kod(2)	Opis			

(1) Oznacza kod dla wymiaru „Zakres interwencji” w tabeli 1 załącznika I do rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz w załączniku IV do rozporządzenia w sprawie EFMRA.

(2) Oznacza kod wspólnego wskaźnika, o ile ma zastosowanie.

Aneks 1: Wkład Unii w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe

B. Szczegółowe informacje według rodzaju operacji

C. Obliczanie standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych

1. Źródło danych wykorzystanych do obliczenia standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych (kto przygotował, zgromadził i zapisał dane, miejsce przechowywania danych, daty graniczne, walidacja itd.):

2. Proszę określić, dlaczego proponowana metoda i obliczenia na podstawie art. 94 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów są właściwe dla danego rodzaju operacji:

3. Proszę określić sposób dokonania obliczeń, w tym w szczególności założenia przyjęte w odniesieniu do jakości lub ilości danych. W stosownych przypadkach należy zastosować dane statystyczne i poziomy odniesienia oraz przedstawić je – na wniosek – w formacie pozwalającym na wykorzystanie przez Komisję.

4. Proszę wyjaśnić, w jaki sposób zapewniono, by jedynie wydatki kwalifikowalne były uwzględniane przy obliczaniu standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych:

5. Ocena przez instytucję(-e) audytową(-e) metody obliczania i kwot oraz ustaleń mających zapewnić weryfikację danych, ich jakość, sposób gromadzenia i przechowywania.

Aneks 2: Wkład Unii w oparciu o finansowanie niepowiązane z kosztami

A. Podsumowanie głównych elementów

Priorytet	Fundusz	Cel szczegółowy	Kategoria regionu	Kwota, której dotyczy finansowanie niepowiązane z kosztami	Rodzaj(-e) operacji objętej (-ych) finansowaniem		Warunki, które należy spełnić/rezultaty, które należy osiągnąć, uruchamiające refundację przez Komisję	Wskaźnik		Jednostka miary warunków, które należy spełnić/rezultatów, które należy osiągnąć, uruchamiających refundację przez Komisję	Przewidywany rodzaj metody stosowanej do refundacji kosztów beneficjentowi lub beneficjentom
					Kod (1)	Opis		Kod (2)	Opis		

(1) Oznacza kod dla wymiaru „Zakres interwencji” w tabeli 1 załącznika I do rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz w załączniku IV do rozporządzenia w sprawie EFMRA.

(2) Oznacza kod wspólnego wskaźnika, o ile ma zastosowanie.

B. Szczegółowe informacje według rodzaju operacji

Aneks 3

Art. 22 ust. 3 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Operacje strategiczne planowane do realizacji w latach 2022-2029 (harmonogramy zostaną określone we wnioskach o dofinansowanie):

·Transformacja cyfrowa administracji publicznej szczebla wojewódzkiego poprzez zwiększenie cyfrowych zasobów informacyjnych oraz e-usług publicznych Geoportalu Dolny Śląsk;

· Wsparcie promocji i internacjonalizacji przedsiębiorstw, w tym promocji gospodarki regionalnej;

·Tabor kolejowy Kolei Dolnośląskich;

·Zakup wyposażenia w nowym szpitalu onkologiczno-pulmonologiczno-hematologicznym we Wrocławiu w zakresie AOS i świadczeń jednodniowych;

·Utworzenie CZP dla dzieci i młodzieży (Dolnośląskie CZP we Wrocławiu oraz CZP dla Dzieci i Młodzieży w Lubinie);

·Szansa dla wszystkich – program podniesienia wyników maturalnych uczniów dolnośląskich szkół;

·Obserwatorium Rynku Pracy;

·Projekt w zakresie rozwoju interwencji kryzysowej oraz przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie (szkolenia, warsztaty, konferencje);

·Działania ośrodka adopcyjnego na rzecz dolnośląskich rodzin;

·Podnoszenie kompetencji kadr systemu, pomocy i integracji społecznej oraz systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej na potrzeby świadczenia usług społecznych w społeczności lokalnej.

Terytorialny plan sprawiedliwej transformacji - TPSTFEDS1.Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji dla województwa dolnośląskiego 2021-2030 Subregion wałbrzyski (7.0)

1. Opis procesu transformacji i wskazanie terytoriów w obrębie państwa członkowskiego, które będą najbardziej dotknięte jej negatywnymi skutkami

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. a) i b), art. 6

1.1

Europejskie Prawo o Klimacie ma na celu osiągnięcie neutralności klimatycznej do roku 2050 oraz ograniczenie emisji netto gazów cieplarnianych do roku 2030 o co najmniej 55% w stosunku do 1990r. Cele klimatyczne dla Polski zostały wyznaczone w Krajowym planie na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK). Dodatkowo, Polityka Energetyczna Polski do 2040 (PEP 2040) nakreśla kierunki transformacji energetycznej Polski. PEP 2040 i KPEiK determinują harmonogram odejścia w Polsce do 2049 r. od wydobycia węgla oraz jego użycia w energetyce konwencjonalnej ustalony przez sygnatariuszy umowy społecznej dotyczącej transformacji sektora górnictwa węgla kamiennego. KPEiK i Polityka Energetyczna Polski do 2040 (PEP 2040), będą podlegały aktualizacji w kontekście celów Prawa o Klimacie. Ustalenia powyższych dokumentów strategicznych mają kluczowe znaczenie dla kształtu TPST, ponieważ określają ramy dla działań restrukturyzacyjnych względem sektorów wygaszanych oraz podlegających transformacji, z drugiej zaś są podstawą do określenia negatywnych skutków społeczno-gospodarczych transformacji w kierunku neutralności klimatycznej.

PEP 2040 wyznacza ścieżkę transformacji w kierunku neutralności klimatycznej z uwzględnieniem krajowych uwarunkowań. Zgodnie z tym dokumentem udział węgla w strukturze produkcji energii elektrycznej do 2030 r., nie będzie przekraczać 56%. Minimalny udział OZE w PEP2040 założono na poziomie 23% w końcowym zużyciu energii brutto w 2030 roku, osiągając poziom 32% w elektroenergetyce i 28% w ciepłownictwie, ale 14% w transporcie. Ponadto PEP 2040 zakłada do 2030 r. redukcję zjawiska ubóstwa energetycznego do poziomu max. 6% gospodarstw domowych oraz odejście od spalania węgla w gospodarstwach domowych w miastach. Oczekuje się, iż powyższe działania doprowadzą w 2030 r. do ograniczenia emisji CO2 o 30% (w stosunku do poziomu z 1990 r.) oraz wzrost efektywności energetycznej o 23%.

Bazowa emisja SW w 2022 r. została oszacowana na 6,5 Mt CO2, w tym z sektora budynków mieszkalnych na 2,7 Mt CO2 (42%), przemysłu i energetyki na 1,9 Mt CO2 (30%) oraz z transportu na 0,98 Mt CO2 (15%). Zgodnie z wytyczoną ścieżką transformacji na poziomie unijnym i krajowym, dzięki realizacji TPST w ramach 3 celów transformacji (gospodarczego, społecznego, środowiskowego) planuje się jej całkowitą redukcję do roku 2050.

Do 2030 r., szacowana łączna redukcja emisji wyniesie 3,58 mln ton CO2, tj. 55% roku 2022 r. Ze względu na nietypowy, w porównaniu z innymi regionami FST, profil emisji w SW, priorytetem w tym zakresie jest dekarbonizacja i termomodernizacja budynków oraz dywersyfikacja działalności podmiotów gospodarczych w kierunku zielonych technologii.

Planowany jest również wzrost udziału OZE w końcowym zużyciu energii i poprawa efektywności energetycznej, w obu przypadkach do poziomu co najmniej 50% w 2050 r. W zakresie OZE, priorytetem jest zwiększenie mocy zainstalowanej oraz produkcji energii z tych źródeł. W 2021 r. w subregionie funkcjonowało ponad 8 tys. elektrowni OZE o łącznej mocy 129 MW. W latach 2015-21, wyprodukowały one ok. 280 GWh energii. W zakresie poprawy efektywności energetycznej, kluczowa jest termomodernizacja budynków.

Dzięki interwencji FST planuje się, że do 2030 r. (w stosunku do bazowego 2022 r.) zostaną osiągnięte następujące efekty w SW:

-zwiększenie mocy zainstalowanej w OZE o 56 MW oraz energii produkowanej z OZE o co najmniej 56 MWh/rok,

-ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o ok. 36 tys. tCO2/rok z sektora budownictwa i o ok. 47 tys. tCO2/rok z sektora ciepłownictwa ETS (inwestycje w instalacje do spalania biomasy w ramach kompleksowych projektów w PEC Wałbrzych i MZEC Świdnica),

-w ramach poprawy efektywności energetycznej, uzyskanie lepszej charakterystyki energetycznej dla ponad 17 tys. lokali mieszkalnych, 473 tys. m2 powierzchni budynków publicznych oraz 93 tys. m2 powierzchni budynków MŚP,

-zmniejszenie zużycia energii pierwotnej w budownictwie o ok. 23 MWh/rok.

W wyniku kompleksowej transformacji, do 2030 r. zakłada się także:

-utworzenie w sektorach zielonej gospodarki ok. 7 tys. miejsc pracy, dzięki rozwojowi szkolnictwa zawodowego oraz działaniom na rzecz podnoszenia lub zmiany kwalifikacji,

-wykonanie prac o charakterze zapobiegania dalszej zmianie klimatu oraz adaptacji do jej dotychczasowych skutków, obejmujących m.in. 150 ha zdegradowanych terenów hałd po działalności górnictwa węgla kamiennego (400 ha do 2050 r.).

1.2

Punktem wyjścia do wskazania terytoriów najbardziej dotkniętych skutkami transformacji w Polsce był aneks D do Sprawozdania krajowego dla Polski na rok 2020. W tym załączniku wskazano polskie podregiony w województwach śląskim (7 podregionów), wielkopolskim (subregion koniński) i dolnośląskim (subregion wałbrzyski), jako szczególnie narażone na negatywne skutki transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu. Dodatkowo w Umowie Partnerstwa zidentyfikowane zostały podregiony województwa łódzkiego (obszary w podregionach piotrkowskim i sieradzkim) oraz małopolskiego (subregion Małopolski Zachodniej) jako te obszary, które również odczują skutki transformacji w dłuższej perspektywie.

Perspektywa zamknięcia dwóch kopalń Małopolska Zachodnia jest odległa. Jednakże transformacja pobliskiego Śląska będzie miała wpływ na małopolskich pracowników dojeżdżających do pracy na Śląsku oraz małopolskie MŚP w łańcuchach dostaw zależnych od śląskich kopalń węgla. Śląsk, największy region górniczy w UE, jest ciągle w dużym stopniu zależny gospodarczo od sektora wydobycia węgla. Śląsk będzie stopniowo odchodził od wydobycia węgla aż do 2049 r. i wymaga dodatkowych wysiłków na rzecz dywersyfikacji gospodarczej, przekwalifikowania i podnoszenia kwalifikacji, przeciwdziałania wyludnianiu się i rewitalizacji. W Wielkopolsce Wschodniej działalność związana z wydobyciem węgla brunatnego i wytwarzaniem energii była do niedawna ważnym elementem gospodarki lokalnej. Szybkie odchodzenie od wydobycia i spalania węgla brunatnego w podregionie konińskim do 2030 r. (lub nawet wcześniej) ma już istotny wpływ na lokalną gospodarkę oraz rynek pracy. Na Dolnym Śląsku podregion wałbrzyski w przeszłości w dużym stopniu opierał się na przemyśle wydobywczym, ale ze względu na niedokończoną transformację ciągle cierpi z powodu niskiego poziomu rozwoju gospodarczego, degradacji infrastruktury, znacznego udziału węgla w ogrzewaniu i niezrekultywowanych obszarów pogórniczych. Kombinat górniczo-energetyczny w Bełchatowie w dłuższej perspektywie ucierpi ze względu na stopniowe wycofywanie się z wydobycia i spalania węgla brunatnego. Elektrownia w Bełchatowie ma jednak kluczowe znaczenie dla produkcji energii elektrycznej w Polsce, a wygaszanie elektrowni stanowi istotne wyzwanie dla bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej w Polsce.

Obecna sytuacja społ-gosp. SW wskazuje, że po zamknięciu kopalń nie udało się osiągnąć potencjału endogenicznego zapewniającego stabilny rozwój w dłuższym horyzoncie. Negatywne skutki transformacji widoczne są w obecnych wskaźnikach społ-gosp. PKB na mieszkańca to poziom 51% średniej unijnej i 73% średniej krajowej. W ciągu ostatnich 10 lat tempo wzrostu tego wskaźnika było wyraźnie wolniejsze niż dla woj. dolnośląskiego i Polski, co przekłada się na pogłębianie dystansu rozwojowego. Poziom przedsiębiorczości mierzony liczbą podmiotów gospod. na 10 tys. ludności odpowiada średniej dla kraju, ale jest znacznie niższy od średniej dla woj., a dodatkowo jego dynamika wzrostu w porównaniu z rokiem 2010 była o 5 pkt proc. niższa od wskaźnika dla kraju i regionu. Średnioroczny wskaźnik tworzenia nowych firm w subregionie w latach 2010-2019 był zdecydowanie

niższy niż średnio w regionie i kraju (85 w stosunku do 107 i 96). Zatrudnienie w przemyśle kształtuje się na poziomie 37,8% pracujących, wskaźnik zatrudnienia wynosi 35,1% i zdecydowanie odbiega od średniej woj. Na tą sytuację może mieć wpływ niewystarczający poziom umiejętności, szczególnie cyfrowych, który jest sygnalizowany przez lokalne przedsiębiorstwa. Przedsiębiorcy akcentują nieadekwatne do aktualnych potrzeb rynku pracy wykształcenie techniczne i zawodowe. W sferze społ. jednym z najbardziej dotkliwych problemów jest depopulacja. a prognozy wskazują, że do roku 2030 z subregionu odpłynie kolejne 50 tys. osób w porównaniu ze stanem z 2019 r. Nakładające się na to trendy starzejącego się społeczeństwa sprawiają, że na wartości zyskują usługi opiekuńcze i asystenckie. Tę lukę może zapewnić działająca ekonomia społeczna aktywizująca osoby zagrożone wykluczeniem. Migracja ludzi młodych poza SW jest prawdopodobnie największym problemem, który pozostał w spadku po szybkiej i niedostatecznie zabezpieczonej likwidacji DZW. Taka migracja zwiększa potrzebę ponoszenia wydatków na objęcie opieką i wsparciem osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych i niesamodzielnych którzy pozbawieni opieki ze strony młodszego pokolenia zdani są na korzystanie z systemu opieki społ. Mediana wieku mieszkańców to prawie 44 lata i jest to "najstarszy" subregion na Dolnym Śląsku (dla porównania w Polsce wskaźnik ten wynosi nieco ponad 41 lat. Stopa bezrobocia, która nie notuje już tak drastycznego poziomu jak w pierwszych latach po likwidacji DZW (kiedy sięgała 30%), nadal jest najwyższa wśród wszystkich dolnośląskich subregionów (7,5% w stosunku do 4,6% w regionie). Niepokojący jest jednak odsetek bezrobotnych wśród ludzi młodych (w wieku 18-34 lata), który jest wyższy niż średnio w regionie i pozostałych subregionach woj. Liczba osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej spośród osób objętych wsparciem wynosi 17,4% i jest wyższa aniżeli średnia na Dolnym Śląsku (13,1%). Niekorzystną spuścizną transformacji węglowej jest wysoki stopień dekapitalizacji zasobów mieszkaniowych. 56% zasobów mieszkaniowych subregionu pochodzi sprzed 1945 r. (dla porównania w Polsce – 20%, a na Dolnym Śląsku – 40%), a więc ze względu na swój wiek charakteryzują się wysokim stopniem zużycia technicznego i wymagają kompleksowej modernizacji, także w zakresie wymiany źródeł ich ogrzewania z węglowego na nisko lub zero emisyjne. W budynkach tych mieszka 57% ludności subregionu, co przewyższa analogiczne wskaźniki dla kraju (19%) i regionu (43%). Problem kompleksowej termomodernizacji to nie tylko kwestie infrastrukturalne ale i społeczne – konieczność zapewnienia wsparcia osłonowego dla mieszkańców, których dotyczy zmiana źródeł ogrzewania i minimalizacja kosztów takiej transformacji, zwłaszcza w gospodarstwach domowych o niskich dochodach (ubóstwo energetyczne). Wymianę pieców węglowych utrudnia ponadto fakt, że ponad 17 tysięcy emerytów i rencistów, pracujących w kopalniach węgla kamiennego, otrzymywało węgiel deputatowy (jeszcze do 2015 r.). Obecnie za ten deputat wypłacany jest ekwiwalent dla blisko 11 tys. osób. Szacuje się, że w skali całego subregionu pozostało do wymiany ok. 100 tys. pieców węglowych i ok. 35 tys. budynków do termomodernizacji. Największym emitentem przemysłowym są Wałbrzyskie Zakłady Koksownicze Victoria. Emisja CO2 z zakładów szczególnie uciążliwych na analizowanym terytorium wynosiła w 2020 r. 461,8 tys. ton i w ostatnich 10 latach zmniejszyła się blisko 25%, a w porównaniu z okresem wygaszania działalności górniczej i okołogórniczej i likwidacji przedsiębiorstw z tych sektorów – o ponad 45% (1998 r.).

2. Ocena wyzwań związanych z transformacją w przypadku każdego ze wskazanych terytoriów

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. c)

Terytorium: Subregion Wałbrzyski

2.1. Diagnoza skutków gospodarczych, społecznych i terytorialnych transformacji w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. c)

DZW znajduje się w południowej części województwa dolnośląskiego na granicy z Czechami. Na obszarze o łącznej pow. 888 km2, mieszkało do końca ubiegłego wieku 280 tys. osób. W pierwszej połowie XX wieku na tym terenie funkcjonowało 30 kopalń węgla kamiennego. W latach 80-tych ub.

wieku, po konsolidacji i zamknięciu najmniejszych z tych kopalń (przede wszystkim na obszarze gmin powiatu kamiennogórskiego, miasta i gminy Głuszyca oraz gminy Nowa Ruda), funkcjonowały już tylko 4 duże zespolone kopalnie węgla kamiennego zatrudniające jednak tę samą liczbę pracowników co przed konsolidacją. W sumie 4 zespolone kopalnie węgla kamiennego, 3 koksownie, Przedsiębiorstwo Robót Górniczych i Zakład Urządzeń Górniczych WAMAG zatrudniały w ostatniej dekadzie ub. wieku ponad 30 tys. osób, co stanowiło 38 % ogółu pracujących na obszarze tych 11 gmin. Wśród pracowników dominowali mieszkańcy Wałbrzycha, Boguszowa-Gorc oraz obu gmin noworudzkich, ale ponad 10 tys. pracowników przemysłu węglowego dojeżdżało z pozostałych gmin powiatu wałbrzyskiego, kłodzkiego i kamiennogórskiego, a nawet z powiatu świdnickiego.

Największe w całej historii DZW wydobycie na poziomie przekraczającym 5,5 mln ton rocznie, przy rekordowym zatrudnieniu sięgającym 29 tys. osób miało miejsce na początku XX wieku. Przez lata, w związku z niezwykle trudnymi warunkami geologicznymi i opóźnieniami inwestycyjnymi, wydobycie to zaczęło wyraźnie spadać do poziomu 2 mln t, co skutkowało także spadkiem bezpośredniego zatrudnienia w kopalniach do poziomu 18,5 tys. osób w 1989 r. W zakładach związanych z przemysłem węglowym i obsługujących kopalnie zatrudnionych było dodatkowo ok. 10 tys. pracowników. Proces likwidacji DZW rozpoczął się w końcu 1990 r.

Stosunkowo szybka likwidacja przemysłu węglowego na tym obszarze w latach 90-tych ub. wieku spowodowała trwały, utrzymujący się do dziś spadek liczby pracujących o ponad 20 tys., który w połączeniu z negatywnymi skutkami społecznymi (wysokie bezrobocie, migracje młodych i starzenie się społeczeństwa) spowodował spadek liczby ludności na terytorium DZW o ponad 50 tys. osób.

Likwidacja DZW w połączeniu z upadłością wielu innych państwowych przedsiębiorstw przemysłowych spowodowała w tym podregionie utratę 65 tys. miejsc pracy, co poskutkowało tym, że w pierwszych latach obecnego tysiąclecia subregion charakteryzował się wyjątkowo wysokim bezrobociem i gwałtownym spadkiem liczby ludności. Dopiero w 2017 roku stopa zatrudnienia osiągnęła poziom z lat 90-tych ub. wieku, ale niestety przede wszystkim z powodu depopulacji, dziś subregion wałbrzyski liczy tylko 647,5 tys. mieszkańców.

Likwidacji kopalń dokonano bez dogłębnych analiz i szczegółowego rozpoznania skutków i zagrożeń jakie wywoła ona w subregionie wałbrzyskim w szeroko rozumianych sferach: społecznej, gospodarczej i środowiskowej. Obok wspominanej utraty miejsc pracy, likwidacja prowadzona była w początkowym okresie przebudowy systemu gospodarczego kraju, w sytuacji niestabilnej makroekonomii i ubóstwa ówczesnego państwa. Przemiany ekonomiczne systemu gospodarczego wywołały bowiem równoczesny upadek wielu innych przedsiębiorstw. Proces ten szczególnie dotknął subregion wałbrzyski, gdzie ulokowane były bardzo liczne zakłady produkcyjne tzw. „starych branż". Uruchomiony proces likwidacji dolnośląskiego górnictwa, które przez stulecia było lokomotywą gospodarczą regionu i największym pracodawcą, spowodował jego całkowity zanik.

Niewłaściwie przeprowadzona transformacja w obszarze społecznym do dziś skutkuje negatywnymi zjawiskami w zakresie edukacji. Wskaźniki skolaryzacji netto zarówno dla szkół podstawowych jak i średnich są poniżej średniej dla województwa. Wyniki egzaminu 8-klasisty w 2021 r. dla j. polskiego, matematyki i j. angielskiego we wszystkich powiatach subregionu były poniżej średniej dla województwa. Największe odchylenie wystąpiło z egzaminu z matematyki. Zdawalność egzaminu maturalnego w 2021 r. we wszystkich powiatach była poniżej średniego poziomu w województwie (80%). Zdecydowanie źle sytuacja pod tym względem kształtuje się w powiecie wałbrzyskim (zdawalność na poziomie 48%). Wskazana jest więc poprawa podaży usług edukacyjnych na poziomie podstawowym i średnim rozwijających zainteresowania uczniów z jednoczesną poprawą stanu technicznego i wyposażenia placówek edukacyjnych w sposób umożliwiający prowadzenie zajęć na wysokim poziomie i odpowiadającym potrzebom rynku pracy i nowoczesnej gospodarki.

Transformacja społeczno-gospodarcza będzie wymagała podnoszenia i zmian kwalifikacji niezbędnych na zmieniającym się rynku pracy. Skalę potrzeb można oszacować na bazie dotychczas realizowanego wsparcia. W latach 2020-2021 w subregionie w ramach aktywizacji zawodowej realizowanej przez Urzędy Pracy szkolenia ukończyło 526 osób bezrobotnych, z czego prawie połowa w zakresie usług transportowych i logistyki. W tym samym czasie z kształcenia ustawicznego w ramach środków KFS skorzystało blisko 3 tys. właścicieli i pracowników firm. Największe zapotrzebowanie dotyczyło zakresu

opieki zdrowotnej i społecznej, zarządzania i administrowania oraz rachunkowości i księgowości. Z każdym rokiem wzrastają też potrzeby szkoleniowe w zakresie informatyki, mechaniki, energetyki i elektroniki. W związku z rozwojem rynku OZE zwiększa się również potrzeba szkoleń i wzmacniania kompetencji w zakresie certyfikowanych instalatorów OZE (w ramach certyfikacji Urzędu Dozoru Technicznego). W latach 2015-2021 r. w subregionie było ok. 40 takich certyfikacji, z czego połowa uzyskanych w 2021 r.

Likwidacja spowodowała przeobrażenie powierzchni trenów pokopalnianych, które do dziś, pomimo uzbrojenia, dróg dojazdowych i dostępu do bocznic kolejowych, nie zostały zagospodarowane. W rejonie DZW zdegradowane tereny pogórnicze stanowią ok. 860 ha, z których ok. 500 ha to tereny po górnictwie węgla kamiennego. Te tereny powinny zostać poddane działaniom rekultywacyjnym i regeneracyjnym, umożliwiającym optymalne ich wykorzystanie.

Na możliwość zagospodarowania przestrzeni bardzo duży wpływ ma występowanie hałd i stawów osadowych. Cienkie i zmienne pokłady węgla, słabe, opadające stropy powodowały, że około 50% wydobywanego urobku stanowiła skała płonna. Stąd największą powierzchnię, ok. 300 ha, na terenach pogórniczych Wałbrzycha, Boguszowa-Gorc i Jedliny-Zdrój zajmowało 38 zwałowisk (składowisk) wydobytej zbędnej skały płonnej – hałdy, o łącznej objętości ponad 58,1 mln m3 odpadów. W większości hałdy te poddane zostały rekultywacji. Jednak procesy rekultywacyjne były w sposób niedostateczny finansowane, przygotowane i monitorowane, co wynikało m. in. i z braku doświadczenia oraz chaosu organizacyjnego i gospodarczego w okresie likwidacji kopalń. Szacuje się, że około 20% powierzchni hałd ponownie uległo procesom degradacji i wymaga właściwej rekultywacji, ze względu na realne ryzyko stałej emisji pyłów oraz źródło potencjalnych pożarów i emisji gazów. Z kolei stawy osadowe zostały zrekultywowane w niewielkim stopniu, przede wszystkim z powodu ich sprzedaży prywatnym inwestorom. Chaotyczna eksploatacja tych osadników jest źródłem wtórnej emisji pyłów. Obszary pokopalniane stanowią ogromne obciążenie dla gmin i zagrożenie dla środowiska. Częste przypadki niekontrolowanej emisji gazów oraz wycieki substancji chemicznych porzuconych na tych obszarach znacząco obciążają budżety gmin.

Likwidacja głębokich kopalń węgla kamiennego skutkuje również odtworzeniem pierwotnych poziomów wodonośnych w górotworze i dużymi, rzędu 15 tys. m3 na dobę, naturalnymi wypływami wód pokopalnianych do pobliskich rzek w Wałbrzychu i Nowej Rudzie. Szczególnie

w Wałbrzychu wody wypływające z wyrobisk pokopalnianych do rzeki Pełcznica zanieczyszczone są w znacznym stopniu.

Charakterystyczną cechą uprzedniego systemu ekonomicznego było wyposażanie przedsiębiorstw państwowych w całą sferę obiektów o charakterze socjalnym, sportowym, służby zdrowia, szkolnictwa i budownictwa mieszkaniowego. Obiekty te utrzymywane i administrowane przez przedsiębiorstwa, służyły całym lokalnym społecznościom. Kopalnie również administrowały wieloma obiektami tego typu. W toku procesu restrukturyzacji przekazały one na rzecz miast i gmin wszystkie obiekty szkolne, szpital, ośrodki zdrowia, żłobki i przedszkola oraz większość obiektów sportowych. Obiekty wczasowe, wypoczynkowe lub kolonijne zostały przekazane właściwym jst, lub sprzedane w drodze przetargów. Niektóre obiekty wniesiono w formie aportu do tworzonych nowych podmiotów gospodarczych.

Wałbrzyskie kopalnie dysponowały 800 budynkami mieszkalnymi z 6322 mieszkaniami znajdującymi się na terenie Wałbrzycha, Boguszowa-Gorc, Szczawna-Zdroju i Mieroszowa. Blisko 90% tej substancji mieszkaniowej wybudowana była przed 1945 r. i już w momencie przekazania tym gminom prezentowała zły lub bardzo zły stan.

Majątek pokopalniany i po zlikwidowanych zakładach koksowniczych w większości przypadków nie znalazł źródeł inwestycyjnych i pozostaje zdegradowanym porzuconym zasobem terenów, często zlokalizowanych w ścisłym centrum miast. Wskazany problem rekultywacji nie dotyczy tylko jednostek samorządu terytorialnego, które w 30% są właścicielami terenów pokopalnianych. Pozostałymi dysponentami tych obszarów jest Skarb Państwa i podmioty prywatne. Wyzwaniem jest więc uporządkowanie sytuacji prawno-własnościowej – jednym z rozwiązań może być komunalizacja mienia Skarbu Państwa. Jst jako większościowy właściciel mogłyby wówczas przejąć odpowiedzialność za zagospodarowanie tych terenów.

Kontekst sprawiedliwej transformacji subregionu należy zatem rozpatrywać

w ścisłym odniesieniu do wskazanych obszarów życia społecznego, gospodarczego i środowiskowego, które ulegając upadkowi i degradacji, skutkują do dzisiaj nie tylko niezakończoną transformacją, ale mają swoje przełożenie na osiąganie celów związanych z przejściem na gospodarkę neutralną dla klimatu.

We wskazanych trzech filarach przewidziane są działania, których celem jest dywersyfikacja gospodarcza i zwiększenie możliwości rozwoju w perspektywie do 2030 roku.

Kierunek proponowanych zmian, związanych z odejściem od energetyki węglowej, odbywać się będzie w ramach następującej sekwencji:

1. Poprawa efektywności energetycznej budynków, obiektów i procesów, połączona

ze zmniejszeniem zużycia energii (ciepło, chłód, prąd),

2. Przestawienie zoptymalizowanych systemów zaopatrzenia w ciepło na odnawialne źródła energii (solarne, geotermalne i biomasowe) w połączeniu z eliminacją źródeł stałopalnych,

3. Elektryfikacja systemów zaopatrzenia w energię z wykorzystaniem źródeł solarnych, wiatrowych oraz biogazowych (również w kogeneracji i trójgeneracji), a w przyszłości również wodorowych, ze stopniowym włączaniem magazynów energii,

4.Przekształcanie działalności, procesów, technologii i produktów w kierunku zielonej transformacji gospodarki.

Przejście do gospodarki neutralnej klimatycznie wymaga inwestycji nie tylko w sektorze gospodarki i transportu, ale także w sektorze gospodarstw domowych. Istotne jest, że transformacja energetyczna, która dotyczy sektora gospodarstw domowych (w szczególności mikroinstalacje OZE) ma wymiar społecznej zmiany i oddolnej akceptacji dla przechodzenia na czyste źródła ciepła

i energii elektrycznej. Tym samym ma uruchomić energię społeczną do transformacji ku gospodarce neutralnej klimatycznie, której ścieżka w subregionie tak uzależnionym od węgla i w konsekwencji zubożałym jest wydłużona i bardziej kosztowna. Jednocześnie działania mają zapewnić wsparcie w likwidacji „ubóstwa energetycznego", które może pogłębiać się w związku z odchodzeniem od emisyjnych źródeł ciepła i energii, w szczególności zaprzestania ogrzewania węglem. Relatywnie niskie dochody w subregionie oraz dotychczas silne uzależnienie systemów energetycznych gospodarstw od tańszego i łatwo dostępnego węgla sprawiają, że proces zmiany społecznej w tym zakresie będzie wymagał wielu nakładów nie tylko w sferze inwestycyjnej ale i edukacyjnej.

2.2. Potrzeby i cele w zakresie rozwoju do roku 2030 służące osiągnięciu neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. d)

Celem TPST jest: „Subregion Wałbrzyski – bez węgla. Solidarny w dążeniu do bezpiecznego i stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego na rzecz neutralności klimatycznej, umiejętności uczenia się i poprawy jakości życia"

Cele szczegółowe sprawiedliwej transformacji subregionu wałbrzyskiego:

1.Gospodarczy: aktywizacja gospodarcza oraz wzmocnienie konkurencyjności poprzez wykorzystanie endogenicznego potencjału subregionu w sposób gwarantujący osiągnięcie celów ograniczenia niskiej emisji i dekarbonizacji,

2.Środowiskowy: zapewnienie spójnej, zintegrowanej transportowo, atrakcyjnej, wysokiej jakości przestrzeni dla mieszkańców przy poszanowaniu zasobów środowiska,

3.Społeczny: kompetentni i świadomi wyzwań rozwojowych mieszkańcy, aktywnie włączeni

w rozwój subregionu, w szczególności, w osiągnięcie celów neutralności klimatycznej.

Cel gospodarczy obejmuje dywersyfikację gospodarki i wyrównywanie różnic rozwojowych, w zgodzie z celami transformacji w kierunku gospod. neutralnej dla klimatu.

Zakłada się aktywizację sektora gospod. w obszarze zielonych technologii, rozwój innowacji i dywersyfikację dział. gospod. oraz powstawanie miejsc pracy o znacznej wartości dodanej w branżach, już obecnych w subreg. (np. IT, automatyka, mechatronika, energetyczno-elektryczna, chemiczna, turyst-sanatoryjna, rolno-spożywcza) Celem jest tworzenie nowych, lokalnych łańcuchów dostaw. Przykładami są firmy projektowe, producenci i dystrybutorzy mat. budowlanych oraz instalacji, przedsięb. ogólnobudowlane, firmy instalatorskie, przedsięb. oferujące energooszczędne rozwiązania (doradztwo energetyczne, audyt, IT), usługi finansowe, serwisowe i posprzedażowe.

Zakłada się inkubację i skalowanie przedsiębiorstw w obszarze OZE i niskoenerget. budownictwa oraz reorientację zawodową pracowników istniejących firm i przekwalifikowanie do zawodów związanych z OZE i poprawą efekt. energetycznej a także tworzenie i rozwój hubów technolog., centrów kompetencji, inkubatorów dla MŚP i demonstratorów zielonych technologii.

Szansą jest rozwój biogospodarki oraz produkcji żywności wysokiej jakości w oparciu o zasady GOZ. Kluczowe jest wykorzystanie potencjału do rozwoju elektromobilności, w szczeg. na terenie stref przemysłowych z branżą automotive. Rozwój przedsięb. turystycznych w kierunku zrównoważonej gospodarki będzie istotny zarówno dla tworzenia PKB i miejsc pracy w subregionie jak i ograniczania emisji w obszarach atrakcyjnych przyrodniczo. Wyzwania związane z przejściem do gospod. neutralnej klimatycznie i GOZ będą realizowane poprzez modernizację przedsięb. przemysłowych (produktów, procesów, budynków). Głównym wyzwaniem przedsięb. ciepłowniczych jest zmiana sposobu wytwarzania ciepła, odchodzenie od spalania paliw stałych - głównie węgla i przechodzenie na układy efektywne z wykorzystaniem OZE.

Cel środowiskowy to zapewnienie mieszkańcom wysokiej jakości otoczenia

w którym żyją, w tym przywrócenie pełnej wartości terenom zdegradowanym. Kluczowa jest termomodernizacja bud. publicznych i mieszkalnych wraz z wymianą źródeł ciepła i instalacją urządzeń OZE, wymianą/modernizacją instalacji CO i CWU czy podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej. Planowane jest tworzenie modelowych rozwiązań i repozytorium dobrych praktyk do wykorzystywania w obiektach użyt. publ., bud. mieszkalnych i bud. działalności gospodarczej. Planuje się wsparcie w zakresie inwestycji i doradztwa na rzecz budowy gmin/wspólnot samowystarczalnych energet. oraz rozwoju elektroprosumeryzmu.

W realizacji celu istotna będzie regeneracja obszarów przekształconych wskutek dział. górniczej i okołogórniczej. Najważniejsze działania: rekultywacja i nadawanie nowych funkcji obszarom poprzemysłowym, zagospodarowanie zwałowisk, stawów osadowych i hałd, tworzenie terenów inwestycyjnych oraz wykorzystanie wód pokopalnianych. Wskazany zakres, będzie realizowany z poszanowaniem zasady „zanieczyszczający płaci".

Poprawa lokalnej dostępności komunikacyjnej wraz z ograniczaniem niskiej emisji i dekarbonizacją sektora transportu będzie koniecznym elementem działań na rzecz realizacji celu. Planuje się inwestycje w inteligentną i zrównoważoną mobilność lokalną, m. in. rozwój publicznego transportu zbiorowego z wykorzystaniem nieemisyjnych środków transportu, w tym nieemisyjnego transportu autobusowego, opartego m. in. na wodorowych ogniwach paliwowych. Rozwój publ. transp. zbiorowego wiąże się z wdrażaniem inteligentnego systemu zarządzania zarówno posiadanym taborem jak i obsługą pasażerską, a także wprowadzaniem rozwiązań autonomicznych w transp. publ. i rozwojem infrastruktury transportu rowerowego.

Cel społeczny - zakłada wsparcie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji niezbędnych do sprostania zmieniającym się wymogom rynku pracy wynikającym z transformacji i odpowiadającym na potrzeby pracodawców, w tym ograniczania bezrobocia wśród młodzieży, kobiet i osób trwale zmarginalizowanych przez dostosowanie ich umiejętności do potrzeb lokalnego rynku pracy, także z

wykorzystaniem doradztwa zawodowego. Zakłada się rozwój programów i infrastruktury przedszkolnej oraz edukacyjnej szkolnictwa podst. oraz ponadpodstawowego ogólnego, w szczególności szkół zawodowych i technicznych oraz wyższych zawodowych które pozwolą m. in. na kształcenie w zakresie kompetencji związanych z nowymi technologiami, OZE, efektywnością energetyczną i GOZ w szkołach ponadpodstawowych. Wspierane będą również działania z zakresu edukacji ekologicznej i na rzecz zrównoważonego rozwoju w wymiarze środowiskowym, prowadzące w efekcie do lepszego dostosowania umiejętności i wiedzy do potrzeb rynku pracy w obliczu zielonej transformacji i transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym .

Konieczna jest poprawa dostępności usług społecznych i niezbędnej infrastruktury (mieszkalnictwa wspomaganego, chronionego, wytchnieniowego, zdeinstytucjonalizowanych usług asystenckich i opiekuńczych), istotnych z punktu widzenia zwiększania aktywności zawodowej osób wykluczonych i ich rodzin, dotkniętych transformacją, w tym osób których bierność zawodowa wynika z konieczności opieki nad osobami zależnymi.

Jednocześnie wysokie koszty mieszkaniowe zmuszają wiele gospodarstw domowych do przeznaczania nieproporcjonalnej części swoich dochodów na czynsz lub kredyt hipoteczny, pozostawiając mniej środków na inne potrzeby, takie jak żywność, opieka zdrowotna i edukacja, co grozi brakiem wystarczających środków do zaspakajania podstawowych potrzeb gospodarstw domowych czyli większym poziomem ubóstwa. Wsparcie w ramach FST umożliwi zatem zwiększenie dostępności mieszkań i poprawę jakości istniejącego zasobu na obszarach pogórniczych, a jednocześnie przyczyni się do realizacji celów klimatycznych UE poprzez ograniczenie energochłonności budynków.

2.3. Spójność z innymi odpowiednimi krajowymi, regionalnymi lub terytorialnymi strategiami i planami

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. e)

W ramach sprawiedliwej transformacji subregionu wałbrzyskiego podejmowane będą działania nawiązujące do realizacji Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030, który prezentuje zintegrowane podejście do wdrażania pięciu wymiarów unii energetycznej, tj. obniżenia emisyjności, poprawy efektywności energetycznej, wzrostu bezpieczeństwa energetycznego, budowy jednolitego wewnętrznego rynku energii, prowadzenia badań naukowych oraz większej innowacyjności i konkurencyjności sektora energii.

Plan transformacji subregionu wałbrzyskiego przyczynia się do realizacji Polityki energetycznej Polski do 2040 r.(PEP2040) Cele PEP zakładają m.in. wzrost udziału OZE we wszystkich sektorach i technologiach, wzrost efektywności energetycznej, zmniejszenie udziału węgla w wytwarzaniu energii elektrycznej (przy czym redukcja ta będzie następować w sposób zapewniający sprawiedliwą transformację), pokrywanie potrzeb cieplnych wszystkich gospodarstw domowych przez ciepło systemowe oraz przez zero- lub niskoemisyjne źródła indywidualne, redukcja zjawiska ubóstwa energetycznego.

Sprawiedliwa transformacja subregionu wałbrzyskiego realizować będzie także cele Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030, w szczególności dotyczące wzmocnienia gospodarczego ośrodków subregionalnych, wzrostu konkurencyjności sektora rolno-spożywczego, zrównoważonego rozwoju miejskich obszarów funkcjonalnych, rewitalizacji zdegradowanych obszarów, w tym poprzemysłowych, poprawy jakości transportu zbiorowego, pobudzania aktywności zawodowej mieszkańców, zwalczania źródeł niskiej emisji, wzmocnienia potencjału turystyczno-uzdrowiskowego, poprawy efektywności energetycznej i wykorzystania OZE oraz rozwoju gospodarki cyrkularnej.

Działania planowane do realizacji w ramach Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji dla subregionu wałbrzyskiego wpisują się w założenia przyjętej w październiku 2022 r. przez Zarząd Województwa sektorowej strategii regionalnej: Strategii Energetycznej Dolnego Śląska – kierunków wsparcia sektora energetycznego. Nadrzędną wizją tego dokumentu jest „Dolny Śląsk 2050 – regionem neutralnym klimatycznie”:

- ze zredukowanymi emisjami CO2 w gospodarce opartej na innowacyjności

i konkurencyjności,

- z osiągniętą wysoką efektywnością energetyczną (urządzeń, budynków, systemów transportowych i osadniczych),

- z rozwiniętym systemem energetyki rozproszonej opartej na OZE, wykorzystującym wzajemnie połączone systemy inteligentnej infrastruktury energetycznej,

- szanującym zasoby naturalne i środowisko w oparciu o zasady polityki zrównoważonego rozwoju,

- zapewniającym wysoką jakość życia mieszkańców oraz udział obywateli w funkcjonowaniu systemów energetycznych.

Plan jest również spójny z Dolnośląską Strategią Innowacji 2030, w szczególności w zakresie priorytetowego traktowania inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska w procesie dywersyfikacji subregionalnej gospodarki. Jedną ze specjalizacji horyzontalnych w DSI 2030 jest Zielony ład traktująca priorytetowo m. in. rozwój technologii racjonalnego gospodarowania energią, pozyskiwania energii z OZE, technologii przetwarzania odpadów na produkty o wysokiej wartości dodanej (zgodnie z filozofią GOZ) oraz technologii poprawiających efektywność gospodarowania wodą. Kolejną ze specjalizacji horyzontalnych, która może rozwinąć się w ramach działań założonych w planie jest Życie wspomagane technologią. Specjalizacja ta stawia m. in. na technologie

i produkty stosowane w zarządzaniu obiektami, sieciami i systemami w gospodarce komunalnej, inteligentnych budynkach i obiektach, dostawach energii, infrastrukturze transportowej

i transporcie publicznym. Ważną z punktu widzenia geologicznych uwarunkowań subregionu i jego węglowej przeszłości jest także specjalizacja Surowce naturalne i wtórne, w ramach której uwzględniono m. in. pozyskiwanie surowców z odpadów (np. produktów energetycznych lub bezpośrednio energii elektrycznej lub cieplnej), odzysk wody, przetwarzanie surowców mineralnych i surowców naturalnych (np. w procesach biorafinacji). Z punktu widzenia dywersyfikacji gospodarczej i istniejących zasobów surowcowych w subregionie perspektywy rozwojowe obejmują także specjalizację Chemia i medycyna, w szczególności w zakresie produktów chemicznych takich jak innowacyjne polimery i kompozyty.

Odnosząc się do spójności z dokumentami strategicznymi na poziomie subregionalnym należy zwrócić uwagę na Strategię rozwoju Sudety 2030, której znaczny obszar terytorialny obejmuje subregion wałbrzyski. Strategia ta jako cel główny określa: Długookresową współpracę, wysoką jakość życia i środowiska, konkurencyjną i innowacyjną gospodarkę. Jako kluczowe warunki realizacji celu wskazuje:

- poprawę sytuacji demograficznej, w szczególności zatrzymanie i przyciąganie ludzi młodych,

- rewitalizację zasobów materialnych oraz towarzyszącą jej rewitalizację tkanki społecznej,

- dbałość o jakość środowiska naturalnego.

Zaplanowane w TPST działania są spójne z celami operacyjnymi Strategii Sudety 2030 w zakresie m. in. wdrażania strategii niskoemisyjnych i produkcji energii z OZE, tworzenia atrakcyjnych warunków dla inwestycji, wspierania innowacji w przedsiębiorstwach czy tworzenia warunków do inkubacji MŚP.

2.4. Rodzaje realizowanych operacji

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. g)–k) oraz art. 11 ust. 5

W ramach celu gospodarczego planowane jest wsparcie dotacyjne w:

- inwestycje MŚP (w tym w obszarze zrównoważ. turystyki) w szczeg. mające na celu tworzenie nowych miejsc pracy, w tym wsparcie w zakresie dywersyfikacji i unowocześnienia działalności dla firm, ściśle powiązanej z celami procesu transformacji subregionu,
- inwest. MŚP dla ogran. emisji gazów ciepl. i dekarb., wdrażania rozw. GOZ, zmniejszania energoch. procesów i usług, w tym doradztwo dla firm w zakresie audytów energet. oraz technolog. w kierunku rozwoju GOZ i transf. cyfrowej jako komponent projektu inwestyc., instalacje i działania objęte ETS nie będą kwalifikowalne, z uwagi na fakt, iż MŚP mogą otrzymać bezpłatne przydziały w ramach rynku ETS,
- inwest. w tworzenie nowych przedsiębiorstw, w tym start-upów przez wsparcie dotacyjno-doradcze na rozpoczęcie działalności gospod.,
- inwest. B+R oraz wdrażanie innowacji zwiększ. potencjał dolnośląskich int. specjalizacji,
- wsparcie powstawania centrów i działów badawczo- naukowych przedsiębiorstw w celu tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy w regionie dotkniętym transf. (jako towarzyszących projek. B+R),
- rozwój hubów technolog. i inkub. przedsięb. oraz stref aktywności gospod. i infr. biznesowej dla MŚP, w szczególności przez zagosp. budynków pogórniczych, terenów pokopal. oraz poprzem.,
- inwest. w infrastrukt. przedsięb. ciepłown., w tym sieci ciepłowniczych prowadzące do zmiany źródeł energii i ciepła na OZE oraz ograniczania emisji gazów cieplarnianych,

W ramach celu środowiskowego planowana jest:

- gruntowna termomodern. bud. publicznych i mieszkalnych, w tym bud. stanowiących własność lub współwłasność NGO, w których prowadzą swoją działalność statutową, w szczególności w zakresie ograniczania ubóstwa energetycznego, wraz z wymianą źródeł ciepła i instalacją urządzeń OZE, wymianą/modernizacją instalacji CO i CWU czy podłączeniem do sieci ciepłown./chłodniczej. Elem. uzupełniającym projekty w zakresie poprawy efekt. energet. budynków, mogą być działania mające na celu podwyższenie ich standardów techniczno-użytkowych, tworzenie zielonych dachów, ogrodów wertykalnych, instalację systemów do gromadzenia i wykorzystania wody deszczowej oraz usuwanie barier architekt./infrastrukturalnych,
- wsparcie inwestycji w alternatywne źródła energii (w tym instalacje PV i pompy ciepła) i efekt. energet. także w zakresie prosumenckim dla indywidualnych instalacji OZE oraz magazynów energii,
- wsparcie inwestycji publ. w zakresie budownictwa o znacznie podwyższonych parametrach charakterystyki energet. - budynki demonstracyjne w zakresie użyteczności publicznej,
- rozwój spółdzielni energet., klastrów OZE oraz innych mechanizmów wytwarzania i bilansowania energii z OZE (społeczności energetycznych działających w zakresie OZE),
- rekultywacja, renaturalizacja, remediacja, dekontaminacja i zagospodarowanie terenów, budynków pogórniczych, pokopalnianych oraz poprzemysłowych poprzez przywracanie bioróżnorodności oraz nadanie im nowych funkcji gospodarczych i społecznych, z poszanowaniem zasady „zanieczyszczający płaci”.,
- projekty na rzecz oczyszczania obszarów pogórniczych, w tym wykorzystania wód pokopalnianych, w szczeg. zagospodarowanie samowypływów wód z zamkniętych wyrobisk w celu zachowania dobrego stanu cieków wodnych bez instalacji wod-kan,
- inwestycje w inteligentną i zrównoważoną mobilność lokalną, w tym zakup nieemisyjnego taboru na potrzeby transportu publ. oraz infrastrukturę towarzyszącą, w tym punkty ładowania pojazdów komunikacji publ., drogi rowerowe, punkty przesiadkowe,

- inwestycje we wzmacnianie GOZ, w tym przez zapobieganie powstawaniu odpadów i ograniczanie ich ilości, efektywne gospodarowanie zasobami, ponowne wykorzystanie, naprawę oraz recykling (bez rekultywacji składowisk, chyba, że na terenach pogórniczych),

W ramach celu społecznego planowane jest:

- podnoszenie kompet. niezbędnych dla sprostania zmieniającym się wymogom rynku pracy wynikającym z trwającej transf., w tym w zakresie nauk ścisłych w obszarze STEM/STEAM:

-podnoszenie i doskonalenie kompet. nauczycieli w zakresie kształcenia na rzecz zielonej transf.,

-podnoszenie i zmiana kwalif. pracowników, w tym w związku z rozwojem rynku modernizacji energetycznej, GOZ, ICT,

-wsparcie budowy kompet. kluczowych dla dywersyfikowanej gospod., w tym staże dla uczniów szkół zawod. realizowane u pracodawców,

-rozwój kształc. zawod. i ogólnego oraz wyższego zawod. dostosowanego do potrzeb rynku pracy, w szcz. w zakresie kompet. związanych z nowymi technologiami, OZE, efekt. energet., GOZ i wpisujących się w branże RIS DŚ,

- wspierane będą również działania z zakresu eduk. ekol. i na rzecz zrównow. rozwoju w wymiarze środowiskowym, prowadzące w efekcie do lepszego dostosowania umiejętności i wiedzy do potrzeb rynku pracy w obliczu zielonej transformacji i transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym.

- usługi wsparcia dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem i ich rodzin, dotkniętych negatywnymi skutkami transformacji:

- przeciwdziałanie wykluczeniu społ. osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy przez wykorzystanie potencjału podmiotów ekonomii społecznej,

- zapobieganie wykluczeniu z rynku pracy osób zapewaniających opiekę osobom zależnym przez rozwój usług na potrzeby osób z niepełnosprawnością i osób starszych, w tym przez wykorzystanie m. in. podmiotów ekonomii społ.,

- usługi społeczne w ramach mieszkalnictwa wspomaganego, chronionego oraz wytchnieniowego

- wsparcie infrastruktury na rzecz kształcenia i wykluczenia społecznego:

- poprawa dostępności i jakości infrastruktury przedszkolnej oraz edukacyjnej szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego ogólnego w szczególności w zakresie nauk ścisłych w obszarze STEM/STEAM, zawodowego i technicznego oraz wyższego zawodowego służącej kształceniu zawodów związanych z transformacją energet. i gospod. w szkołach ponadpodstawowych,

- rozwój infrastruktury mieszkalnictwa wspomaganego, chronionego oraz wytchnieniowego (z możliwością wsparcia usług społecznych),

- rozwój zdeinstytucjonalizowanych form opieki nad osobami niesamodzielnymi w tym przez wykorzystanie m. in. potencjału podmiotów ekonomii społ. (z możliwością wsparcia działań miękkich w tym zakresie).

- wsparcie infr. na rzecz mieszk.:
    - Budowa nowych dost. cenowo lok. mieszk. na potrzeby zas. mieszk. JST lub podm. zależnych wraz z wykończeniem i zakupem niezb. wypos. oraz zagosp. terenu.
    - Adap./przebudowa/remont w tym także gdzie konieczne popr. efek. en. istniejących budynków (w tym także akademików, domów doktorantów i mieszkań dla kadry akad., internatów itp.) i mieszkań(w tym pustostanów / lok. o innych funkcjach / lok. mieszk. o

niskim stand.) na funkcje mieszk. wraz z wykończeniem i zakupem niezb. wypos. i zagosp. terenu.

- Przebudowa/remont/adap. istniejących mieszkań w zas. jst i podmiotów zależnych wraz z kosztem zakwaterowania mieszk. na czas remontu, razem z wykończeniem i zakupem niezb. wypos. i zagosp. terenu.
- Zakup lokali mieszk. na potrzeby zasobu mieszk. jst i podmiotów zależnych.

WSPARCIE inwestycji produkcyjnych DLA PRZEDSIĘBIORSTW INNYCH NIŻ MŚP

Na etapie oprac. TPST nie jest planowane wsparcie inw. produkc. w dużych przedsięb., w rozumieniu art. 11 ust. 2 lit. h Rozp. FST tzn. inwestycji mających zapob. likw. miejsc pracy związ. z procesem transf. Niemniej w przypadku pojawienia się takich inwest. na etapie wdraż. Planu może on zostać uzup. w tym zakresie.

WSPARCIE INWESTYCJI W CELU OSIĄGNIĘCIA REDUKCJI EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH POCHODZĄCYCH Z DZIAŁAŃ WYMIENIONYCH W ZAŁĄCZNIKU I DO DYREKTYWY 2003/87/WE

Na etapie oprac. TPST nie jest planowane wsparcie inwestycji w przedsięb., których działalność ujęta jest w załączniku I dyrektywy 2003/87/WE.

W art. 8 lit. g Rozp. FST, planowane są inw. w modern. sieci ciepł. w celu popr. efekty. en. sys. ciepłow. oraz w produkcję en. cieplnej:

1. Transformacja infrastruktury energetycznej **Przedsiębiorstwa Energetyki Cieplnej S.A. w Wałbrzychu**", obejmie bud. instalacji do spalania biomasy o mocy ok. 15 MW. Będzie to część większego projektu obej. też bud. układu sprężarkowych pomp ciepła i wysokospr. kog. opartej na silnikach gaz. (z możliwością zasilania wodorem), z zastosow. akum. ciepła. W ramach FST będzie finansowana wyłącznie inst. do spalania biomasy. Jej funkc. będzie niezależne od pozostałych składowych źródeł ciepła w projekcie.

Realizacja całego proj. pozwoli obniżyć emisje przedsiębiorstwa z 105 tCO2/TJ do 43 tCO2/TJ oraz zwiększyć zatrudnienie w nowych specjal. związanych z OZE. Koszt realizacji całego projektu to ok. 70 mln PLN. Dodatkowym źr. finans. może być Fundusz Modernizacyjny.

Aby zrealizować kolejny etap transf. pn. „Transformacja infrastruktury energetycznej Przedsiębiorstwa Energetyki Cieplnej S.A. w Wałbrzychu- etap II", konieczne jest wykonanie inw. poleg. na bud. instalacji fotowol. o mocy 4 MWp z akum. energii elekt., zasilającej kaskad. układ pomp ciepła o mocy cieplnej 5,2 MWt. Układ będzie współpracował z akum. ciepła.Projekt ten zabezp. dostawy en. cieplnej, pochodzącej z OZE, w okresie letnim dla mieszk. Wałbrzycha.Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na dalsze ogr. współ. emis. zgodnie z Rozp. wyk. Komisji (UE)2021/447 z dnia 12.03.2021 r. (poniżej 47,3 tCO2/TJ). Koszt przedsięwzięcia to ok. 30 mln. zł.

2.„Budowa OZE z wykorzystaniem biomasy i modernizacja sieci ciepłowniczej, która będzie współpracować z nowym źródłem w MZEC w Świdnicy", obejmie budowę instalacji do spalania biomasy 6 MW w ciepłowni Zawiszów. Będzie to część kompleksowej transformacji systemu ciepłowniczego, tworzonej przez KAPE na rzecz Świdnicy. Ze środków FST zostaną sfinansowane jedynie instalacja do spalania biomasy. Funkcjonowanie instalacji do spalania biomasy będzie niezależne od pozostałych składowych źródeł ciepła w projekcie.

Realizacja całego projektu pozwoli obniżyć emisje przedsiębiorstwa o 18%, z 93 tCO2/TJ, do 76tCO2/TJ oraz przyczyni się do utrzymania przez MZEC stabilnej pozycji finansowej niezbędnej do kontynuowania działalności gosp. Instalacja do spalania biomasy pokryje ok. 20% rocznej produkcji ciepła. Koszt real. całego projektu to ok. 30 mln PLN. Dodatkowym źródłem finansowania może być Fundusz Modern.

W obu projektach wykorzystanie biomasy będzie spełniało kryteria dyr. RED II (2018/2001).

SYNERGIE I KOMPLEMEN. PRZEWIDYWANYCH OPER. Z INNYMI ODPOWIEDNIMI PROGR. UNII W RAMACH CELU „INWESTYCJE NA RZECZ ZATRUDNIENIA I WZROSTU”, INNYMI INSTRUMENTAMI FINANSOWANIA SŁUŻĄCYMI ZASPOKOJENIU ZIDENTYFIKOWANYCH POTRZEB ROZWOJOWYCH

Wykaz oper., dla których widzimy komplem. z innymi prog. UE:

1.
   - dotacje dla MŚP, w tym z sektora turyst.,
   - inwestycje w tworzenie nowych przedsięb.,
   - wsparcie dział. B+R i wdrażania innow. oraz transf. wiedzy w ramach współpracy biznes-nauka i B2B,
   - zrówn. inw. dużych przedsięb. i spółek kom., w tym przedsięb. ciepł.,
   - rozwój IOB,
   - doradztwo dla firm w zakresie audytów energet. i technolog.,
   - tworzenie i rozwój hubów techn. i inkub. przedsięb.,
   - wsparcie dla osób wykl. lub zagr. wykl., dotkniętych negat. skutkami transf.,
   - podnoszenie komp. niezbędnych do sprostania zmieniającym się wymaganiom rynku pracy wynikającym z zachodzącej transformacji,
   - podniesienie jakości i dostępności usług publ. i społ.,
   - rewal. terenów poprzem. i pogórniczych,
   - dekarb. sektora mieszk. oraz bud. publicznych,
   - zrówn. inwestycje w obszarach zaop. i przetw. wody,
   - wsparcie dla nieemisyjnego transportu publ.,
   - rozwój OZE, energ. rozpr. i techn. wodor.,
   - przeciw. ubóstwu energet.,
   - rozwój spółd. energ. i klastrów OZE.

SYNERGIE I KOMPLEMENTARNOŚCI Z PLANOWANYM WSPARCIEM Z INNYCH FILARÓW MECHANIZMU SPRAWIEDLIWEJ TRANSFORMACJI

Komplementarność z II Filarem MST:

1.
   - wzm. sek. turyst.—uzdrow. w ramach segmentu zrówn. infr. turyst.,
   - wsparcie dział. B+R i wdrażania innow.,
   - zrówn. inwest. dużych przedsięb. i spółek komun., w szczeg. w obszarach transp., energ. OZE, poprawy efekt. energet., termomoder. budynków, cyfryzacji, gospodarowania odpadami, GOZ, wdrażania innow. techn. środow.,
   - doradztwo dla firm w zakresie audytów energet. i technolog.,
   - tworzenie i rozwój hubów techn. i inkub. przedsięb. w ramach sektora przedsięb.,
   - rewal. terenów poprzem. i pogórniczych z przeznaczeniem na inwestycje o charakterze komerc., w tym inwestycje dużych przedsięb.,
   - rewitalizacja zdegr. obszarów miejskich i wiejskich realizowana przez duże przedsięb.,
   - zrówn. inwestycje w obszarach zaopatrzenia i przetwarzania wody,

- wsparcie dla zeroemisyjnego transportu publ.
- zrówn. inwestycje w obszarach transportu, w tym transportu multimodalnego, bezpieczeństwa drogowego, odnowy i utrzymania infrastruktury kolejowej i drogowej,

2. rozwój OZE, energ. rozpr. i techn. wodor. oraz popr. efekt. energet.,
3. przeciwdz. ubóstwu energet., w tym dekarb. sektora miesz.,
4. rozw. spółdz. energet. i klastrów OZE,
5. inwestycje dużych przedsięb. w modernizację i rozwój infrastr. gazowej,
6. inwest. we wdrażanie technologii magazynowania energii,
7. inwest. w moder. sieci elektroen., ciepłown.,
8. inwest. w centra technolog. dużych przedsięb. w celu podnoszenia kwal. i przekwal. pracowników

Komplem. z III Filarem MST (spec. instrum. pożyczkowo-dotac. EBI i KE, który ma na celu zwiększ. poziomu inwest. sektora publ.).

Może to obejmować na przykład:

- wsparcie rozw. zrówn. turyst.,
- rewalor. terenów poprzem. i pogórniczych przez podmioty publ.,
- wsparcie dla zeroem. transportu publ. realizowanego przez spółki publ. i prywatne – jako podmioty prawa publ. lub jako podmioty prawa prywatnego, którym powierzono misję publ.,
- rozwój OZE, energetyki rozpr. i tech. wodorowych oraz poprawa efekt. energet.,
- przeciwdziałanie ubóstwu energet., w tym dekarb. sektora mieszk. oraz bud. publicznych,
- rozwój spółdzielni energet. i klastrów OZE,
- inwest. dużych przedsięb. świadczących usługi użyteczności publ. w modernizację i rozwój infrastr. gazowej,
- inwest. we wdrażanie technologii magazyn. energii,
- inwest. w modern. sieci elektroen., ciepłown..

3. Mechanizmy zarządzania

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. f)

3.1.Partnerstwo

TPST dla subregionu wałbrzyskiego powstaje przy szerokim zaangażowaniu i wkładzie interesariuszy w ramach regionalnej Grupy roboczej ds. FST powołanej przez Zarząd Województwa, której Liderem jest Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. Stanowi ona platformę wymiany doświadczeń, a w jej skład wchodzi 80 przedstawicieli wszystkich instytucji i podmiotów, których dotyczy tematyka transformacji węglowej na Dolnym Śląsku m. in. jednostki samorządu terytorialnego, radni wojewódzcy, organizacje pozarządowe, jednostki naukowe, agencje rozwoju, przedsiębiorstwa czy duże spółki energetyczne. Grupa została powołana 6 października 2020 roku, w miejsce wcześniejszej Grupy Roboczej ds. regionów węglowych w transformacji. Od tego momentu odbyło się 21 spotkań Grupy oraz 2 spotkania informacyjne w regionie (ze względu na pandemię koronawirusa część w formie on-line). Dzięki tak szerokiemu spektrum instytucjonalnemu, w proces tworzenia planu zaangażowane są wszystkie środowiska społeczno-zawodowe i mieszkańcy subregionu. Zaangażowanie Grupy oraz wykorzystanie zapisów Społecznego Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji na etapie przygotowywania Planu umożliwiło dokonanie oceny, diagnozy, wyznaczenie celów i kierunków działań, które w procesie sprawiedliwej transformacji powinny zostać przeprowadzone na wskazanym obszarze. Tym samym realizowana jest zasada partnerstwa i współdecydowania o kształcie TPST. W ramach prac grupy, konsultowane są nie tylko kolejne wersje TPST, ale również podjęta została współpraca z ekspertami PwC, Jaspers oraz IETU dla koordynacji działań na szczeblu regionalnym, krajowym i europejskim. Przygotowanie Planu w zakresie koniecznych kierunków wsparcia zostało poprzedzone zorganizowanym przez Zarząd Województwa w sposób otwarty, dla wszystkich zainteresowanych, naborem wstępnych propozycji projektów. Złożonych zostało niemal 500 propozycji projektowych, co pokazało zarówno skalę jak i tematykę potrzeb związanych z transformacją.

Funkcjonowanie Grupy roboczej ds. FST zostanie utrzymane do końca perspektywy wdrażania środków FST w ramach FEDS 2021-2027. W ramach jej prac planowane jest przedstawianie, wyjaśnianie i konsultowanie prowadzonych działań i decyzji podejmowanych na szczeblu regionalnym oraz zapewnienie, aby szerokie grono zainteresowanych stron było odpowiednio wcześniej informowane i konsultowane o procedurach składania wniosków projektowych, kryteriach i terminach konkursów. Grupa będzie również zaangażowana w monitorowanie i ocenę postępów realizacji TPST. Dodatkowo, w ramach komunikacji pomiędzy Grupą a Komitetem Monitorującym FEDS 2021-2027 , przedstawiciele Grupy reprezentujący kluczowych interesariuszy zostaną powołani w skład KM. Reprezentacja zostanie wyłoniona samodzielnie przez członków Grupy. W ramach samego Komitetu Monitorującego, istnieje również możliwość powołania dodatkowej grupy roboczej związanej ze sprawiedliwą transformacją spośród wszystkich członków KM, jeżeli członkowie KM, zasygnalizują taką konieczność. Grupy robocze w ramach KM na Dolnym Śląsku funkcjonowały już w perspektywie 2014-2020 (np. Grupa ds. przedsiębiorstw i innowacji) i należy ocenić to jako dobrą praktykę w zakresie partnerstwa.

Takie zaangażowanie partnerów społeczno- gospodarczych daje możliwość realizacji celów wskazanych w TPST.

3.2.Monitorowanie i ocena

Wdrażanie celów sprawiedliwej transformacji w subregionie wałbrzyskim będzie prowadzone na poziomie lokalnym. Stały monitoring i ewaluacja realizacji TPST, w ramach systemu opracowanego dla Programu Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska 2021-2027 pozwoli na ocenę skuteczności podejmowanych interwencji i ich wpływu na rozwój społeczno-gospodarczy subregionu wałbrzyskiego. Rekomendacje wypracowywane w ramach badań ewaluacyjnych pozwolą na właściwe reagowanie i

podejmowanie decyzji w sytuacji zagrożenia realizacji celów TPST. W zależności od ostatecznie przyjętego modelu wdrażania, zaproponowane zostaną odpowiednie mechanizmy obejmujące m. in.:

- Monitoring ongoing wskaźników związanych z wdrażaniem operacji TPST,
- Ewaluacja mid-term dla priorytetu Programu związanego z realizacją operacji TPST,
- Analizy jakościowe - zebranie dobrych praktyk i projektów, case study w ramach badań ewaluacyjnych

Wyniki monitoringu i postępu w realizacji planu będą omawiane w ramach spotkań Grupy ds. FST, w miarę zapotrzebowania także na posiedzeniach KM czy tez grupy roboczej w ramach KM. Wyniki te będą również powszechnie komunikowane aby wszyscy zainteresowani postępami w realizacji celów TPST mieli do nich dostęp.

3.3. Podmiot lub podmioty koordynujące i monitorujące

Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa programowanie, zarządzanie oraz wdrażanie FST znajduje się w gestii władz regionalnych (NUTS-2). Doświadczenia ostatnich lat związane z inwestowaniem środków polityki spójności na poziomie regionalnym pokazują, że jest to racjonalne, funkcjonalne i skuteczne podejście. Instytucją Zarządzającą środkami FST w ramach regionalnych Funduszy Europejskich 2021-2027 jest Zarząd Województwa Dolnośląskiego - z wszystkimi wynikającymi z tego tytułu konsekwencjami tj. między innymi określaniem harmonogramu naborów, kryteriów oceny projektów, działaniami w zakresie promocji i edukacji spolecznej przygotowującymi mieszkańców do zmieniających się priorytetów rozwojowych związanych z neutralnością klimatyczną i dekarbonizacją. Ciałem wspierającym implementację TPST w regionie jest Komitet Monitorujący działający w ramach programu Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska 2021-2027, utrzymana zostaje opiniodawcza rola Grupy Roboczej ds. FST i zapewniona współpraca z poziomem krajowym.

4. Wskaźniki produktu lub rezultatu specyficzne dla danego programu

Podstawa prawna: art. 12 ust. 1 rozporządzenia w sprawie FST

Uzasadnienie konieczności stosowania wskaźników produktu lub rezultatu specyficznych dla danego programu w oparciu o rodzaje przewidywanych operacji

Dla monitorowania postępów realizacji TPST nie przewiduje się zastosowania wskaźników specyficznych. W programie realizującym cele i operacje wskazane w TPST wykorzystane zostaną wskaźniki produktu i rezultatu dla FST wymienione w zał. III do Rozporządzenia ustanawiającego FST.

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Cel szczegółowy	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
JSO8.1	DOL5P	Przedsiębiorstwa współpracujące z organizacjami badawczymi	przedsiębiorstwa	1,00	30,00
JSO8.1	EECO 02	Bezrobotni, w tym długotrwale bezrobotni	osoby	122,00	816,00
JSO8.1	EECO 03	Osoba bierna zawodowo	osoby	0,00	1 673,00
JSO8.1	PLEFCO05	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach uczniowskich	osoby	0,00	1 388,00
JSO8.1	PLFCO03	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	osoby	725,00	24 184,00
JSO8.1	PLKLCO02	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby	82,00	2 750,00
JSO8.1	PLRO241	Powierzchnia budynków MŚP poddanych termomodernizacji	m2	0,00	3 064,00
JSO8.1	RCO 01	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa	0,00	321,00
JSO8.1	RCO 02	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	przedsiębiorstwa	0,00	321,00

Cel szczegółowy	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
JSO8.1	RCO 18	Lokale mieszkalne o lepszej udoskonalonej charakterystyce energetycznej	lokale mieszkalne	0,00	4 211,00
JSO8.1	RCO 19	Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej	metry kwadratowe	0,00	473 719,00
JSO8.1	RCO 22	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)	MW	0,00	445,00
JSO8.1	RCO 57	Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	pasażerowie	0,00	849,00
JSO8.1	RCO 58	Wspierana infrastruktura rowerowa	km	0,00	35,00
JSO8.1	RCO 65	Pojemność nowych lub zmodernizowanych przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań oraz mieszkań socjalnych	osoby	0,00	224,00
JSO8.1	RCR074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	19 242,00
JSO8.1	RCR075	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	sztuki	1,00	2,00

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Cel szczegółowy	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
JSO8.1	EECR 01	Uczestnicy poszukujący pracy po zakończeniu udziału w programie	osoby	0,00	2022 -	418,00	SL	
JSO8.1	PLFCR01	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje lub kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	0,00	2022 -	11 507,00	SL	
JSO8.1	PLKLCR02	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	sztuki	0,00	2022 -	36,00	SL	
JSO8.1	RCR 01	Miejsca pracy utworzone we wspieranych podmiotach	roczny EPC	0,00	2022 -	1 074,00	SL	
JSO8.1	RCR 03	Małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) wprowadzające innowacje produktowe lub procesowe	przedsiębiorstwa	0,00	2022 -	47,00	SL	
JSO8.1	RCR 26	Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)	MWh/rok	75 472,00	2023 -	52 830,00	SL	
JSO8.1	RCR 29	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony ekwiwalentu dwutlenku węgla/rok	119 360,00	2022 -	83 552,00	SL	

Cel szczegółowy	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
JSO8.1	RCR 31	Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)	MWh/rok	36,81	2022 -	82 109,00	SL	
JSO8.1	RCR 62	Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	użytkownicy/rok	0,00	2022 -	183 147,00	SL	
JSO8.1	RCR 64	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	użytkownicy/rok	0,00	2022 -	67 017,00	SL	
JSO8.1	RCR 67	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych przystępnych cenowo, zrównoważonych mieszkań i lokali socjalnych	użytkownicy/rok	0,00	2023 -	179,00	SL	

DOKUMENTY

Tytuł dokumentu	Rodzaj dokumentu	Data dokumentu	Lokalny numer referencyjny	Nr referencyjny Komisji	Pliki	Data wysłania	Nadawca
Formularz oceny uzupełniającej programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 w ramach II etapu śródokresowego przeglądu wdrażania programu	Ocena przeglądu śródokresowego	18 gru 2025		Ares(2026)1507283	Formularz oceny uzupełniającej programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 w ramach II etapu śródokresowego przeglądu wdrażania programu Tabela zmian programu FEDS 2021-2027 Zmiany finansowe - tab. 10, 11 Program FEDS - w trybie sledzenia zmian	10 lut 2026	Parkitny, Karolina
Programme snapshot 2021PL16FFPR001 3.2	Podgląd danych przed wysłaniem	10 lut 2026		Ares(2026)1507283	Programme_snapshot_2021PL16FFPR001_3.2_pl.pdf Programme_snapshot_2021PL16FFPR001_3.2_pl_en.pdf	10 lut 2026	Parkitny, Karolina